023

O. ZLATAN PLENKOVIĆ
dominikanac

BLAGDANSKE MISLI

I DIO

SPLIT 1961.

O. ZLATAN PLENKOVIĆ
dominikanac

BIBLIOTEKA REZIDENCIJE
D. I.
ZAGREB
PALMOTIĆEVA 33

BLAGDANSKE MISLI

SPLIT
1961

Ništa ne smeta.
prof. RAFAEL RADICA
cenzor

Biskupski ordinarijat — Split
Br. 1646/59. — 22. X 1959.

Neka se tiska!
Biskup-apostolski administrator
† Dr. FRANO FRANIĆ, s. r.

Izdao:
SAMOSTAN OO. DOMINIKANACA

SPLIT — Hrvojeva 2

Odgovorni urednik
O. MARIJAN ZUBAK

Štampa »Srboštampa« — Beograd, Zmaj Jovina 39. — Tel. 20-268

Čitatelju!

Poslanice i Evanđelja u liturgijskoj godini bogata su riznica blagdanskih misli. Ali, tko bi mogao svaki redak protumačiti? Kad bi ovakav tumač dovršio tako golemo djelo?

Stoga sam se zaustavio kod jedne izreke iz pojedine poslanice i Evanđelja, te sam na tom jednom navodu pokušao graditi i razviti misli. Svrstao sam ih i porazdijelio u vidu nacrtnih govora.

Imao sam na umu Isusovu izjavu, što ju je u predsmrtnom govoru uputio svom Nebeskom Ocu: »Tvoja je riječ istina!« Stoga su moje misli toliko istinite, koliko su izricale Božju riječ.

Nakana mi je bila samo jedna: Kad moje usne u grobu zanijeme, a pero presahne, neka ovaj niz »Blagdanskih Misli« bude preživjeli ushit i tihi nastavak mog svećeničkog zadatka.

P.

I. NEDJELJA DOLASKA

U SUSRET BOŽIĆU!

Sunce se na svršetku dana sakriva iza brijega. Ono umire i dolazi noć. Cvijet procvate i ocvate, jer umire i ustupa mjesto plodu. Sve je u rastu, pa u naponu, a onda u smrti: kultura, civilizacija, čovjek i njegov život.

Mi na to ne mislimo, ne možemo misliti, jer umiranje grabi, otima, odnosi. Mi na to ne mislimo, ali time nijesmo dokinuli činjenicu. Bijedna je to filozofija, što zatvara oči pred činjenicom umiranja. »Moderni svijet, veli Charles Peguy, sve ponizuje. Čak je uspio poniziti, što je najteže na svijetu poniziti: on ponizuje smrt.«

To je srčika današnjeg evanđelja. Dobro! Ali zašto se liturgija ukopala u ovakve misli, kad je na vratima Božić, dan radosti i života? Logika je liturgije čvrsta i jasna. Evanđelje nam predočuje posljednji dolazak Kristov upravo u času, kad očekujemo njegov prvi dolazak u Božićnoj noći. I povezuje ih jednom mišlju: potrebna je priprava. Jer, kad Bog dolazi, treba mu prirediti svečani doček. Zato nam dovikuje današnje evanđelje: »Znajte, da je blizu kraljevstvo Božje.«

I. Blizu je

A. *Priprava*

Adventsko doba je predigra Božića. Rado bih to razjasnio u slici. Pred pozornicom je nepomičan zastor. Slušatelj mirno očekuju početak opere. Tišina je, a kroz mrak cvile gusle, frule i udaraju bubnjevi. Orkestar najavljuje događaje, dočarava ih. To je predigra. Onda će se zastor odmaknuti, sve će oči pasti na pozornicu. I Božić je najveći događaj na

Zemlji, advenat je njegova uvertira u liturgiji. Misao evanđelja vodi nas u sadržaj radnje: »A kad se ovo počne zbivati, gledajte i podignite glave svoje, jer se približuje vaše izbavljenje.«

Sve su molitve, svi su obrasci u liturgiji građeni u tom duhu. Sve naše hrvatske zorničke pjesme po riječima i po melodiji očekuju i zovu. Očekuju mladog Kralja i pozivaju ljude na doček. »Sve je spremno, piše Sertillanges u knjižici ISUS, tajna se može izvršiti.«

Ali je zato potrebno da se otvore ljudska srca, kako bi ih obasjalo svijetlo iz Betlema. Treba da se otvore čovječje oči, kako bi ugledale s koje strane dolazi Bog. Neka se razgali svaka duša, da se u njoj može smjestiti udobno Spasitelj.

B. *Doček*

Naskoro će anđeli pjevati: »Slava Bogu na visini, a na zemlji mir ljudima dobre volje.« Što da radimo? Postupimo onako, kako nas je naučila Božićna noć. Bilo je tiho, u prirodi i na nebesima. Vladao je posvuda mir. To je naš put, to je program dočeka: tišina i mir. Možda su brige života narušile nutrinu duha. Zato se povratimo sabranosti. Možda su grijesi oteli mir duši. Zato ga potražimo u ispovjedaonici.

Mir nam je potreban, jer Bog ne silazi u buku i u nered. On je u nebesima navikao na mir i savršeni sklad.

Kad je anđeo sišao do Marije, ona je bila tiho utonula u sabranost i u molitvu. I Bog se začeo u najvećoj tišini. Slično se zbiva i na našim oltarima. Na Posvećenju, kad Bog silazi u hostiju, zamukne pjesma, zanijeme orgulje, sve se glave sagnu pred dolaskom Boga, koji voli mir.

Marija je primila prvu pričest u času navještenja. Tog časa je osjetila, da u njoj živi Bog. Ali to se sve odigralo u tišini i u miru, što su ga anđeli opjevali one noći, kad je porodila. Rekla je samo jednu riječ: Fiat! Neka mi bude po tvojoj riječi. I tog časa su se otvorila nebesa, nastao je preokret u povijesti čovječanstva.

Ni mi ne trebamo ništa drugo učiniti, nego ponoviti Marijine riječi: Neka mi bude po tvojoj riječi! Neka dođe Bog u moju nutrinu. Neka preurani dolaskom, nek se spusti u hostiju k meni, da me u božićnoj noći prepozna. I kad bude mene tražio, neka sebe nađe u meni.

II. Ne bojte se

A. *Poruka Adventa*

»Ljudi će izdisati od straha i čekanja, što će doći na ovu zemlju, jer se će sile nebeske pokrenuti.« To je predigra

drugog Isusova dolaska. Tada će se spustiti na zemlju u sili i u lomljavi svemira. Zato nas advent upozorava na blagi i tihi dolazak o Božiću. On će sići kao nejako dijete, da mu svatko može pristupiti. Ne će doći da nas sudi, nego da nas izbavi i privuče k sebi. Ne dolazi da nas ustraši, nego da nas nauči ljubavi. On će doći, da cio naš život pretvori u advenat, u očekivanje onog dana, kad će doći kao sudac. To je poruka adventa! Zato se ne bojte istine o sebi. »Podignite glave svoje« i pogledajte u svoju nutrinu. Nijeste li možda već dugo godina prezirali glas s nutrine, što vas je zvao k Betlemu? Nijeste li možda već davno u stranu bacili svoje katoličke dužnosti? Ne bojte se istine o sebi! Nije sramotno vratiti se na pravu stazu. Sramotno je lutati i u lutanju ustrajati.

Kad je Filip čitao čuvene Demostenove govore, rekao je: »Da sam slušao ovaj govor, čini mi se, da bih bio sam proti sebi.« Pročitajmo smisao adventske poruke, osjetit ćemo, da netko govori protiv nas. Netko se javlja, netko prosvjeduje i traži prava duše. To je Bog, koji nas zove, da mu spremimo u duši doček, jer on dolazi.

B. *Ne bojte se*

Čitao sam u Tothovoj knjizi »Tvoja vjera« ovaj značajan primjer vjerskog straha. Prolazila neka procesija s moćima svetog Martina. Negdje u prikrajku ulice sjedili su dva zgrbljena prosjaka i čekali dobrostivo srce, da ih obdari milostinjom. A moći svetog Martina su bile čudotvorne. Kad su dva prosjaka opazila, da se procesija s čudotvornim moćima približuje, rekoše jedan drugome: »Bježimo odavle, da ne ozdravimo, jer čim ćemo živjeti?«

Zar nijesmo i mi ponekad prosjaci svetog Martina? Nije li naš život daleko od kršćanske prakse samo zato, jer ne bismo imali podloge za slobodan život?

Ali ne bojte se crkve, ona vas ljubi. Ne strašite se sakramenata, oni će vas izliječiti. Ne izbjegavajte blagdanske mise, ona će vas oplemeniti. Tisuću i trista godina je stara kršćanska vjera u hrvatskome narodu, pa zar ćemo se mi prema njoj ponašati kao prosjaci svetog Martina?

»Gledajte i podignite svoje glave«, kako su izrasli zvonici po našoj hrvatskoj zemlji! Pogledajte naša prošteništa, brdske kapele i križeve na raskršćima kako blagosiljaju prah naših pradjedova, kako oplođuju naša polja i naš rad. Čuvajmo njihove svetinje i položimo svoje nade pod sjene zvonika. Uđimo, ne bojmo se! U crkvama nas čeka Bog, naš prijatelj i brat iz božićne noći.

Pođimo u susret Božiću!

Blizu je! Ne bojte se istine o sebi, on će vas obasjati. Zove vas zornička pjesma:

Već se bliži vrijeme drago,
već se bliži onaj čas,
kad će izić sunce drago,
svanut svemu svijetu spas.

II. NEDJELJA DOLASKA

TKO SI, KRISTE?

Bilo je u ono vrijeme mnogo ljudi, koji nijesu vjerovali, da se pojavio Mesija. Neki su ga vidjeli, neki čuli. Ali nijesu svi. Osim toga, ni onima, koji su uz njega bili, nije bilo jasno tko je on.

Ivan Krstitelj je bio njegov prvoborac, nagovjestitelj. Bio je ono što je lastavica proljeću, što je cvijet plodu.

Ali nalazi se u zatvoru. Tamo ga je bacio Herod zato što se on usudio javno ukoriti kralja. Razmišljao je o svemu. I učini mu se, da je kucnuo čas. On će upitati Mesiju za njegovo podrijetlo. Nije on nipošto sumnjao u njega. Ali sumnjali su njegovi sljedbenici. Bilo je stoga potrebno Ivanu, da utvrdi svoje učenike u vjeri. Osim toga, primicao se kraj njegovu životu, pa je htio pred svoju smrt učvrstiti i svoju vjeru u novog došljaka, koji obilazi Palestinom i oduševljava narod.

Je li to Mesija? Nije li se Ivan prevario?

Iz tamnice posla Ivan svoje učenike k Isusu, da ga otvoreno upitaju: Tko si Ti? »Jesi li ti onaj, koji ima doći, ili drugoga da čekamo?«

I. Jesi li ti onaj?

A. *Pitaju vjernici*

Nije jedini Ivan to pitanje postavio. Kroz vjekove zapitkuju Isusa za njegovo podrijetlo. Ivan je pitao iz zatvora. Postavljaju to pitanje i ljudi iz zatvora svojih misli, osjećaja i volje. Jer krivi sistemi iznakazili su pravu istinu i bacili u tamnicu ljudsku misao. Ograničena čovječja ljubav sapela je čežnju za visinama, te u okove metnula ljudsko srce. Nestalna volja, lutalačka volja zamračila je pojam čudoređa, pa je grijeh u zatvor bacio čovječju djelatnost. I tako je sav čovjek

sputan. Iz ove najteže tamnice prose i vape ljudski glasovi: Tko si Ti?

Pitaju grešnici: Tko si? U crnoj nevolji, kamo ih je grijeh poveo, gledaju u nebesa. Dozivaju zvijezde, da im kažu, ima li i za njih oproštenja. Jer osjećaju, da je grijeh prekinuo sve veze, što su ih spajale s nebom. Osjećaju, da im je Bog postao neprijatelj.

Ima li itko na svijetu, tko bi razumio njihovo stanje? Ima li itko na nebesima, tko bi ih shvatio?

Tko si Ti? Pitaju Te grešnici. Jesi li Ti sudac ili otac?

Odgovor, što ga je Isus uputio Ivanu, jednako je odgovorio i onima, koji u težini svojih grijeha traže plemenito srce, koje će ih razumjeti, koje će im velikodušno oprostiti.

To isto pitanje postavljaju i pravednici. Doduše, njih nije skršila ćudoredna bijeda. Njihove veze s nebesima nijesu prekinute, jer Bog u njima boravi kao u svom hramu. Ali život je i njima zbog dugotrajne borbe nametnuo pitanje: Nije li naše nastojanje uzaludno? Da li će tko naplatiti, nagraditi naše teške napore u borbi za čestitost duše? Zar je išta čudno, ako i pravednici zapitkuju: Jesi li Ti darovatelj ili osamljeni sebičnjak?

B. *Pitaju nevjernici*

Nitko nije potreban toliko razumijevanja, koliko su to potrebni nevjernici. Nije plemenito, ako ih tko ismjehuje. To su zatvorenici u mraku. Njima je potrebno svjetlo. Zato je naša dužnost, da im zapalimo svijeću, a ne da im pojačavamo teški boravak u tminama. To su utopljenici. Moramo im pružiti ruku, da ih ne proguta morska dubina. To su izgubljenici, moramo im pokazati putove, što vode prema nebesima.

Isus je radi njih sišao na zemlju. Oni su ga doveli na svijet. I on ih je ljubio. Zbog njih je osnovao Crkvu i pomazao svećenike. I kad oni pogledaju u nebesa, te upitaju Nepoznatoga, on će im sigurno odgovoriti, ako ga iskreno mole.

I oni pitaju, traže i zazivaju u svom neznanju, a i u svojoj nerazumnoj mržnji. Pitaju: Tko si Ti?

To je glas onih, koji ga nikad nijesu priznali, a zovu se bezbošci. Oni ga poriču, ali je sva njihova filozofija zapravo samo jedno pitanje: Da li postojiš na nebesima, ili si samo utvara i tvorevina čovječjeg maštanja i straha?

To je glas onih, koji možda ponešto i vjeruju, ali ih je život bacio u nepodnosiv očaj, te su zamrzili i nebesa i one, koji o nebesima govore.

II. **Javite Ivanu**

A. *Odgovor*

»Idite i javite Ivanu, što čujete i vidite: slijepi gledaju, hromi hodaju, gubavi se čiste, gluhi čuju, mrtvi ustaju, siromašnima se propovijeda evanđelje.«

Grešnici, jeste li čuli? To je vaš Otac, a ne sudac! To je vaš liječnik, a ne ubojica. On se objavio, rekao je sve o sebi. On je sišao radi vas!

Mogu li se onda pravednici uzrujavati zbog teškog napora u svom vjerskom životu, kad je on toliko milostiv prema grešnicima? Ta njegov je zadatak da iz grešnika načini pravednika. Oni su dakle postali ono, što je prvotna nakana Božja. Ako ih iskušava, to je samo znak, da ih želi još više vezati uz nebesa.

Tu je skriven odgovor i nevjernicima: »Slijepi gledaju«. Istina je zasjala, svjetlo se zapalilo, svatko mu može pristupiti. Kršćanstvo nije ničija povlastica. To je vjera za svih kao što je i Bog svačiji.

Zašto bi onda i očajnici mislili, da se ugasilo sunce nade i utjehe? Evo, Krist im poručuje: »Mrtvi ustaju.« Kad bi se približili Isusu, njegova bi ih blizina izliječila od očaja. Jer Bog je vedrina i radost.

Mi smo oglušili od zbrke filozofskih sistema i od vike, što je podiže u nama grijeh. Pa nije ni čudo da još uvijek pitamo: Tko si Ti? Ali on je jasno i razgovijetno odgovorio, da je On bezbožnicima gospodar, grešnicima otac, pravednicima darovatelj, a očajnicima tješitelj!

B. *Zato dođi!*

Mi smo taj odgovor čuli, mi, koji živimo u njegovu stadu. Čuli smo ga u evanđelju, u ispovijedi, u pričesti, čujemo ga u molitvi, u utjesi i u vlastitoj duši, koja njemu pripada.

Ali svima je nama potrebno, da nam se svakog dana objavljuje, da nam neprestano ponavlja svoj odgovor. U tome smo slični zaljubljenoj djevojci, koja želi da po sto puta čuje od zaručnika riječi ljubavi.

Zato dođi nam još prije Božića i reci nam, da si ti svačiji Bog! Bog dobrih i Bog zlih.

»Vrati se, pa i za kratko vrijeme, dođi još jednom, pa taman da odmah isčezneš. Samo se pojavi, dođi i otidi, reci samo riječ na dolasku, samo jednu riječ na odlasku. Daj samo jedan znak, jedan jedini savjet, jedan bljesak nebeski, svjetlost u noći, otvori nebo, rasvijetli noć. Daj samo časak Tvoje vječnosti, reci samo jednu riječ za svu svoju šutnju.« (Papini)

Kaži nam, tko si Ti?

Nama katolicima je Božić odgovorio na to teško pitanje.

Sina ćeš ti poroditi,
Isus će se nazvati.
A plod tvoj bit će Božji Sin,
i pravi Bog i Gospodin. (Adventska)

III. NEDJELJA DOLASKA

TKO SI, ČOVJEČE?

»Tko si Ti,« upitao je Ivan Isusa u evanđelju prošle nedjelje. »Tko si Ti,« pitaju u današnjem evanđelju Židovi Ivana. Tko si, postavio bih i ja vama to pitanje. Ali, rado bih vas zaskočio pitanjem kao što je beduinska četa iznenadila karavanu u pustinji.

Prolazila karavana kroz pustinju, kad odjednom stane na put pljačkaška četa Beduina. Zaustavi putnike i postavi im ova tri pitanja: Otkuda dolazite, tko ste vi i kamo idete!

Meni se čini, da je kršćaninu dovoljno postaviti dva prva pitanja. Jer tko pravo odgovori na njih, lako će uočiti odgovor na treće pitanje. Tko naime znade, otkud je i tko je, zaključit će logično, kamo ide; ugledat će svoj put, upoznat će svoj zadatak.

I. **Naše podrijetlo**

A. *Tlapnje*

Kako je kukavno naše znanje! Ta, još i danas znanstvenici istražuju čovjeku njegove pretke. I vele, da uopće nije jasno, otkud je čovjek osvanuo na zemlji. Pa im se svidjelo, da pojavu čovjeka protumače evolucijom, razvojem vrsta.

Mendelev zakon o nasljeđivanju trebao bi, prema njihovu mišljenju, stvoriti novu vrst. Ako je naime čovjek potekao od životinje, to je moglo biti samo ovako: Jedan se majmun istakao u nekim dobrim svojstvima, ta svojstva predao je on svome potomku, a ovaj ih je prenio na svog nasljednika. I tako su se usavršavale sposobnosti, dok nijesu dosegle razinu čovjeka. — Ali, pitamo mi ovakvu filozofiju, zašto su se naslijedila samo dobra svojstva? Tko je zaustavio nasljeđivanje loših svojstava? Ako je dakle sve prešlo u na-

sljedstvo, tada je majmun majmunu predao sve ono, što je svojstvo životinje.

Neki opet vele, da je čovjek nastao po zakonu »odabiranja«. Borba za život je natjerala životinje na krvološtvo. Tko je bio jači, taj se održao. Ovaj preostatak se osnažio i uslijed teških životnih prilika usavršavao. Majmun je na primjer prednjim nogama morao čupati, kopati gomoljike, penjati se po stablima. I tako su mu se prednje noge preobrazile u čovječje ruke. Takav je bio postupak za razum i za sve ostalo, što resi današnjeg čovjeka. — Ali, ja bih upitao ove mudrijaše: Zašto se danas ni jedan majmun ne miče sa svoje majmunske razine? Tko im priječi, da se pomalo razvijaju u ljude? Zašto najstariji iskopani kosturi majmuna ni malo ne sliče čovječjem, već su pravi majmunski kosturi? Upravo onakvi, kakvi su današnji majmuni.

Je li možda čovjeka rodila priroda sasvim slučajno? Ali, što je slučaj? Da li se ikada u tiskari knjiga slučajno napisala miješanjem slova? Da li je moguće dobiti vrijednu sliku samim slučajnim gomilanjem boja po platnu? — Gdje ima slika, tamo je i umjetnik. Gdje ima kuća, tamo je netko koji je gradio. Gdje ima djece, tamo je i otac.

B. *Tko nam je otac?*

Jednog dana tvoja majka ležala je u porođajnim bolovima. Ti ni ne znaš, kolika je radost bila, kad se prvi put čuo tvoj dječji glas. Ali ima još jedna tajna, što ti možda ni danas nije poznata, ni posve jasna. Čuo si je ipak kao dijete u katekizmu. Ja ću ti je dozvati u sjećanje. Bio je to čas, kad su tvoji roditelji u najvećem zanosu ljubavi postavljali temelje tvog života. Ti si upravo bio začet u majčinu krilu. Tada je među njima bio Bog. Sišao je s neba noseći na rukama jednu dušu, tvoju dušu, koju danas imaš, koja nikad neće umrijeti. Bog ju je zamislio, kao kipar kip, kao slikar sliku. I poklonio je novom začetku.

Ti dakle nijesi sin ili kći samo svojih roditelja! I Bog ti je otac, jer je u začeto tijelo ubacio dušu, koja je njegova tvorevina i njemu pripada.

I kada tražimo podrijetlo prvog čovjeka, Biblija nam kratko odgovara: »Stvori Bog čovjeka po svojoj slici.« A onda je to isto stvaranje predao čovjeku, ali je stvaranje duše pridržao sebi.

II. Naša veličina

A. *Tko si?*

Jesi li materija? Eter? Energija? Duh?

Zar će nam misli još uvijek nalikovati Faustovim lutanjima ili Don Kihotovim priviđenjima? Zar nikad nećemo znati, da damo na to pitanje pravi odgovor?

Mi dobro znamo, da sunce grije, kako bi održalo u životu polja i njive. Znamo zašto kiša pada, — da natopi zemlju. Znamo zašto ptica imade krila, — da može zrakom letjeti. Znamo zašto led ne tone, — jer bi sva mora i sva jezera bila zaleđena brda.

A zar da ne znamo zašto živimo mi, mi ljudi?

»Ne diraj me, pripadam Cezaru,« nosio je na rogovima natpis jelen, koji je bio miljenče Carevo. »Ne diraj me, pripadam Bogu,« ponio je svaki čovjek natpis na čelu, kad je ušao u ovaj svijet.

B. *Koji je tvoj položaj?*

»Kad bi samo jedna zvijezda — rekao je Kepler — skrenula s puta sav bi se svemir srozao u ruševine!« Što, zar su zvijezde vrednije od nas? Zar naš položaj nije važniji i sigurniji?

Dijete, djevojko, mladiću, majko, čovječe! Ti si ono što je nemoguće izreći jednom riječju. Pomalo je Pascal kazao za čovjeka, kad ga je nazvao »svrgnutim kraljem«. Držim, da je Lamartine više istinu dotaknuo, kad je proglasio čovjeka »bogom, koji se srušio, pa čezne za nebesima«. Nije, slušaoci, ovo blasfemija, jer je Pavao na Aeropagu rekao: »U njemu živimo, i mičemo se, i jesmo, kao što i neki od vaših pjesnika rekoše: Njegov smo rod«. (Dj. Ap. 17, 28).

Kakvo čudo, ako se Papini ponio svojom čovječjom veličinom, pa uskliknuo: »Svemir je razdijeljen u dva dijela: Ja i sve ostalo!«

Smijemo li se onda ponositi svojom veličinom? »Oče naš«, ta najljepša molitva, što ju je sam Krist dao, daje nam pravo, da Bogu kažemo: Oče! Ako je on naš otac, mi smo njegova djeca. U ovom srodstvu s Bogom nalazimo mi svoju veličinu. Zato Psalmista veli: »Postavio si ga malo ispod anđela!«

Tko si, čovječe?

Evo razotkrivene tajne! Naša loza je božanska, naše rodoslovlje počinje od Boga, ono i završava u Bogu. Zato mi

imamo dva rođendana: Jedan na rođenju, a drugi na smrti. Jer je smrt, kako dobro veli Seneka, »rođendan vječnoga života«.

Otkuda dakle dolaziš? Iz ruku nebeskog umjetnika.
Tko si? Umjetnina Božja.
Kamo ideš? U galeriju prekogrobnih umjetnina.
Kadgod se sjetiš svoje veličine, budi ponosan i zahvalan.

Hvala, Višnji, Tebi hvala
za tu milost toliku!

(Adventska)

IV. NEDJELJA DOLASKA

PRIPRAVITE ISUSU PUT

Da li se Bog odlučio na pustolovinu, kad je nakanio sići na svijet? Je li njegov silazak prazna uspomena na dječju priču?

O, ne! Prvi je Božić zaista silazak Isusov. Tog dana, zapravo, te blagoslovljene noći našlo se u zagrljaju nebo i zemlja. Tog časa pao je čovjek Bogu u zagrljaj.

I nama je danas Božić uspomena na susret Boga s čovjekom. Ali ne pusta uspomena, ni prazna priča, već uspomena na nešto što nas je preobrazilo, što nas još i danas obnavlja. Jer tog dana su se sva ljudska srca pretvorila u Isusove jasle, u hram. I otada On dolazi svake godine, da pregleda svoju kuću i da o Božiću obnovi, pročisti i posveti svoj božićni dom.

Zato je potrebno, da mu pripravimo stan. Izraelci su se na njegov dolazak spremali tisuće godina. A nama je dano ovo adventsko vrijeme. Kratko doba od sama četiri tjedna. Ovo je zadnja nedelja, zadnji čas što nam preostaje, da u duši dočekamo Božić.

I. Glas iz pustinje

A. *Što je pustinja?*

Zove nas »glas onoga što viče iz pustinje«. Ali što je pustinja?

Neplodna zemlja i neobrađena. Sve je tamo umrlo: suša je uništila bilje, što je pokušalo da niče. Pustinjski pijesak je prekrio palme, te se pod težinom svijaju. Upravo kao u zapuštenoj duši, koja je izgubila život, otkako se iz njezina stana udaljio Bog.

Opasna divljač obilazi pustinju i traži svoj plijen. I ne možeš se nenaoružan kretati, jer ti je život u pogibelji. Zar nije i duša, koja je sklopila ugovor sa Sotonom, u istim pogibeljima? Iz njezine nutrine, oko njezina života sotona »obilazi kao lav da je proždere«. (1 Petr. 5).

Pustinja je još i osamljeni kraj, gdje gotovo nikad ne čuješ glasa. Sve je mrtvo kao na groblju, kao u mrkloj noći. Upravo kao u duši, koja je izgurala Boga iz svoje blizine.

Kako je nepodnosiva samoća, kad nije s nama naš Bog! Iz ove osamljenosti čuje se glas. Iz ove beskrajne pustinje tisućâ ljudi čuje se zov, što vapije za rosom, za obranom. Iz ove »najveće zajednice nezadovoljnika«, kako je rekao Binet, osjeća se glas, vika i zapomaganje.

B. *Čiji je to glas?*

To je glas zorničkog svjetla i zorničkih pjesama, što navješćuju »mir ljudima dobre volje«. I mir će doći. Ali treba prije toga obustaviti ratno stanje s Bogom. Treba se ponuditi na oproštenje grijeha.

To je glas hrvatske tradicije od tisuću i trista godina, koja kroz prah naših mrtvih pradjedova traži, da ne ostavimo njihov put. Njima su se pridružile crkve po dragoj hrvatskoj zemlji, gdje se već kroz četiri tjedna čuje poziv i dah Božića. Zar ćemo ostati po strani? Zar ćemo Božić proslaviti samo kod obilne trpeze? Tisuću i tri stotine godina slavio se Božić u dušama, zato ne budimo mi iznimke ove godine.

To je glas našeg kršćanskog uvjerenja, koje nas sili, da damo i u ovom Božiću »Bogu Božje«. Mi ćemo mu to i dati, jer smo se na to obavezali krštenjem. Mi znamo, da je Božić blagdan silaska Božjeg na zemlju. Zato ćemo učiniti sve, da ovaj Božić bude blagdan silaska Boga u svaku kršćansku dušu.

I tada će ljudi dobre volje osjetiti onaj mir, što su ga anđeli opjevali u Božićnoj noći. Ali pođimo za zvukovima glasa koji nas zove. Tog časa ćemo poviknuti: »Ako se mir može steći, mi smo ga stekli, kad smo dobili Boga«. (Shakespeare)

II. Pripravite put

A. *Zašto?*

Pripravite Isusu put, on je blizu, nedaleko. Pitate, možda, zašto?

Jer dolazi visoki gost. Nikad takva gosta nijeste dočekali. Nije on vaš znanac, već prijatelj. Nije ni prijatelj, nego

brat. Još više, On je vaš Otac. To maleno dijete, a veliki Bog!

Jer on donosi darove. Ali ne bijedne darove, kojima se djeca vesele. Ne donosi ništa od onoga, što na zemlji niče. On sam dolazi kao dar s neba. Dar što je niknuo u krilu Djevice i poklonjen u svetoj Božićnoj noći. On sam se daje kao dar svakom čovjeku, siromahu i bogatom, neukom i učenjaku.

Jer će on izliječiti čovjeka, koji je izgubio duhovni tek. Zar ne? Zemlja nas je previše opsjenila, te i ne gledamo nebesa. A on će nam prstom pokazati, otkuda dolazi svjetlo i kuda vode putevi do zvijezda. Njegovim dolaskom obnovit će se naša uspavana čežnja za visinama. On nam je u toj stvari posebno potreban, jer smo u zabludi. »Gladan misli da traži kruha, — veli Papini — a gladan je Tebe. Žedan misli da bi htio vode, a žedan je Tebe. Bolestan tlapi da čezne za zdravljem, a boluje stoga što nema Tebe... Oni zovu i ne znajući da Tebe zovu!«

B. *Kako?*

»Što je krivo neka bude ravno i hrapavi putovi neka budu glatki!« To je program, to je put za pripravu, za izmirenje s Bogom. A onda će »svako tijelo vidjeti spasenje Božje«. Svaka duša će osjetiti korist od takvog čina. Jer tko pruži Bogu ruku izmirenja, povući će je ispunjenu blagom. Kako susret sa svjetlom obasjava naše lice, tako susret s Bogom osvjetljuje naš duh. A ima li veće koristi od ove: Obogatiti duh prisustvom euharistijskog Boga?

Prisutni Bog unosi u ljudski duh još i sreću. Mi to ne bismo znali kazati, kao što bi nam znali iskreno reći obraćenici. Pročitajte samo »Ispovijesti« sv. Augustina ili »Četrdesetorica govore«, koje knjige imamo i u hrvatskom prijevodu.

Prisustvo Božje u duši donosi konačno mir, onaj željkovani mir, što ga zemlja ne može dati. Eto, nijesmo ga našli ni u alkoholu, ni u seksu, ni u zaboravi, ni u lisnici. Zato nam ga Bog nudi s oltara, iz ispovjedaonice, iz hostije.

Bogu je potreban mir kao u Božićnoj noći, kao u času posvećenja na Misi. U takvu miru on silazi. I nama je potreban mir. Bez tog mira život nam je nemoguć, neizdrživ. Zato stvorimo tišinu u svojoj duši, da može Bog sići, da se rodi u nama, da se pojavi u nama kao što se pojavio u jaslama. Tada ćemo osjetiti važnost završnih riječi današnjeg evanđelja: »I svako će tijelo vidjeti spasenje Božje!«

Pripravite put Bogu, koji je na vratima. Jer glas iz vaše duše govori, zove, vapije.

Zar ne čujete? Zar ne osjećate, da bi ovako, na podnožju oltara proslavljen Božić, svako srce pretvorio u jasle, svakog oca i majku u Mariju i Josipa, a svako vaše dijete u božićne pastire?

Pripravite Isusu put do svoje duše, i tada će svaka naša obitelj postati tihi i sveti Betlem iz božićne noći.

Pripravite put Isusu po uputama zorničke pjesme:

Kraj nek bude svakoj zloći,
Sin će Božji k nama doći,
Srca gore, evo zore!

BOŽIĆ

DIJETE ISUS

Ljubav se može roditi samo u bolovima, jer treba mnogo trpjeti i opraštati onome koga ljubimo.

Znanstveni rad prolazi kroz bolove, jer je potrebno dugo godina sjedjeti uz knjigu, da se osposobimo u vlastitoj struci.

Volja se trga u bolovima, da se održi na ćudorednoj visini. Jer lako je uskočiti u zlo, ali nije lako uspinjati se do dobrote.

Sve što je veliko, začinje se u radosti, u zanosu. Ali se rađa u teškim bolovima. Zato smo svi mi kao »trudni« poput žene kada rađa. I porođajni bolovi nam neće prestati sve dotle, dok se iz srca, iz razuma i volje ne porodi dijete: iz srca milostiva ljubav, iz razuma jasna spoznaja, iz volje ćudoredni život. »Žena kad rađa, žalosti se, ali kad čovjek dođe na svijet, vesela je«.

Kroz slične bolove prolazi slikarov kist, kiparevo dlijeto, književnikovo pero, zanatlijsko oruđe, oračev plug, upravo onako kao i majčino davanje života čovjeku.

Marija je svoje porođajne bolove čudom izbjegla, ali ih je naknadno osjetila na kalvarijskom putu, kad se rađalo otkupljeno čovječanstvo. A do poroda Isusova svijet je podnosio ove iste bolove mjesto nje, dok je nestrpljivo očekivao Mesiju.

O, da! Svako dijete je plod bolova, pa i dijete Isus. I što je bila veća bol, bila je i veća radost.

Ali tko je to čudnovato dijete iz božićne noći?

»Idite i ispitajte točno za dijete!«

I. Naša nada

A. *Zdrava klica*

Kad umiru stara stabla, na njihovo mjesto sadimo mlada. Na njivama zasijano pšenično zrnje obnavlja pokošena polja. Cijepljenje oplemenjuje beskorisnu divljaku.

Zato nas i dijete veseli. Jer ono dolazi, a mi pomalo odlazimo. Ono se penje u život, a mi silazimo u smrt. Pred njim je budućnost, a pred nama je prošlost!

Mi smo svi već bili na odlasku iz pravog života, ali pojavilo se božićno dijete kao klica, koja je pomladila svijet. Bili smo na rubu mraka, činilo se, da smo već zapali u bludnju. Ali rodilo se dijete od Djevice, i mi se otada penjemo. Pred nama je bila crna prošlost, sve samo poganstvo. Ali je nebesko dijete udarilo temelje jasne budućnosti. To je ono isto dijete, koje će u zreloj dobi o sebi izjaviti: »Ja sam put i istina!«

»I ušavši u kuću, nađoše dijete s Marijom.«

B. *Čvrsto sidro*

Kažite mi, što je dijete u obitelji za vrijeme oluje? Nije li ono moćno kao i ruka, koja je na Genezaretskom jezeru stišala oluju? Znadete li, da i životinje pristupaju našoj djeci s poštivanjem? U džungli, pričaju urođenici, provali u sela ponekad do pet stotina majmuna. Porazbijaju im kolibe, poubijaju živad, a ljude na komade rastrgnu. Ali ni jedno dijete, kako oni vele, ne nastrada. Ove okrutne životinje prolaze uz njih, a da ih se i ne dotaknu.

Nikad nećemo znati ocijeniti vrijednost djeteta. Ono je među nama, a mi možda i ne znamo, da je ono radost u našim suzama, lijek u očaju.

U očaju! Jer život je ponekad tek kap očaja. Ali su nas ove svete noći anđeli prenuli iz sna, iz bolnog sna. I mi smo ugledali dijete, koje nije ni malo slično našoj djeci. Ugledali smo svjetionik, što nam je pokazao put u spas iz očaja. Susreli smo nadu »kao sigurno sidro duše«.

»A kad vidješe zvijezdu, obradovaše se veoma velikom radošću«.

II. Naša snaga

A. *Jer nas ljubi*

Ta zvijezda, to su dječje oči, nezamračene zlobom. To su dječje ruke, koje su premalene, da zlo dosegnu! O, ne! Ta

zvijezda, to je Isusovo oko, koje nas ljubi. To je Isusova ruka, koja nas vodi!

Ovo maleno dijete u jaslama je ljubav u vidljivom obliku. I kako je istinita priča o njegovu silasku na zemlju! Jeste li je ikada čitali? Kad se približio prvi Božić, spustiše se anđeli kroz oblake na zemlju, da pripreme Isusu mjesto. I vrati se jedan anđeo, te reče Isusu: »Sve je spremno, zapaljena su svjetla na nebu«. Ali Isus odgovori: »Počekajmo još malo!« Tada odleti drugi anđeo, vrati se i reče: »Sve je spremno, zemlja je prekrita bjelinom snijega.« A Isus odvrati: »Počekajmo još malo!« Odleti i treći anđeo malo prije ponoći, vrati se te dojavi: »Ne silazi, Isuse, hladna je prosinačka noć. Ljudska su srca zaleđena, jer nemaju ljubavi za Tebe!« — Tog časa Isus se spusti kroz nebesa u jasle, da u crnoj i hladnoj noći unese topline u zaleđena ljudska srca.

I otada vratio se život, ušla je snaga u ledena srca. Jer On nas ljubi, on, dijete iz jaslica, on, naš otac i Bog!

B. *Jer nam je pomoćnik*

I tako su se dolaskom Božjeg Djeteta raščistile naše brige kao maglina. Ne mori nas briga za odijevanjem, jer je On rekao, da kroji, šije i dijeli odjeću ljiljanima u polju. Ne tare nas prekomjerno briga za jelom, jer je on rekao, da hrani čak i ptice u zraku. Ne muče nas misli o smislu života, jer je on rekao: »Ja sam Gospodin Bog tvoj!«

Pogledajte! Ovo malo Dijete je obuklo ovce bijelim runom, da ih zima ne ozlijedi, a dopustio je kasnije da mu jedinu haljinu otmu i kockanjem podijele. Učinio je naša polja i njive plodnima, a sam je tražio kruh u prošnji. Dao je lavu snagu, a sebe je položio nemoćan u jasle.

Ali je njegova bijeda i nemoć iz jasala poklonila beskrajno blago u kršćanske duše, ulila je nadljudsku snagu svecima i mučenicima u njihovim teškim kušnjama.

To je dijete, ali i veliki Bog pomoćnik!

Što je Božić?

Blagdan djeteta u jaslama, koje je od ove svete noći naša nada i naša snaga.

»Idite i ispitajte točno za dijete!« A kad ga nađete, otvorite oči i dušu. I poklonite mu se duboko, do zemlje, da uđe u vas vjera u život, u zvijezde, u nebesa, u Božanstvo.

»Idite i ispitajte točno za dijete«. U jaslama ćete naći i dijete i svog Boga!

NA PROPAST I NA SPAS

»Kaže se, da je svaka bitka nesporazum«. (Carlyle) Da li bismo tako mogli objasniti neprekidan boj, što se od prvog Božića zametnuo protiv jaslica Isusovih?

Zaista je čudno, kako se zemlja s ljudima već od prvih dana digla na Božje Dijete! Ali zašto?

Možda im je ovo dijete pomrsilo račune života?

Možda im se učinilo, da se pojavio na zemlji opasan suparnik?

Možda nijesu shvatili novog došljaka, koji je samo po tijelu nalikovao ljudima sa zemlje?

I. **Isus je zagonetka**

A. *Dok je živio na zemlji*

Zemlja ga nije shvatila, kad je silazio. Dočekala ga je u noći i u studeni. Bila je noć u dušama, bio je mraz u srcima. Činilo se, kao da se želi nezapažen došuljati do nas. Ali, nad ravnodušnom zemljom pojavljuje se čudnovata zvijezda i sili nas na razmišljanje.

Prva pomoć, što su mu je ljudi kod rođenja pružili, bio je magarac i vol. To je bila sva toplina, što im je preostala, da ogriju smrznutu noć. Ali pored, s druge strane, tom djetetu prilaze anđeli, pjevaju mu, najavljuju svečano njegov silazak.

S jedne strane Irud traži njegovu glavu, a s druge strane dolaze tri Kralja da mu se poklone.

U hramu su svećenici mislili da razgovaraju s dvanaestogodišnjim dječakom. I nijesu se u godinama prevarili, ali su se ukipili od čuda pred njegovim znanjem.

Kasnije na Jordanu, Isus se krštavao kao i svaki ostali čovjek, koji je pristupio Ivanu Krstitelju, da ga krsti. Ali nad njim se otvaraju nebesa i čuje se nepoznati glas s visine: »Ti si moj ljubljeni Sin!«

B. *I poslije njegove smrti*

Kako je neshvatljiv stav, što su ga ljudi uzeli prema Kristu!

Jedni u njega vjeruju, drugi za nj ne znaju ili neće da znaju. Jedni se nadaju, da će se s njim susresti u prekogrobnom životu, a drugi se njihovoj nadi smiju.

Jedni ga ljube i prema toj ljubavi udesuju svoj život, a drugi ga mrze kao neprijatelja čovječjeg.

Jedni viču: »Hosana Sinu Davidovu!« a drugi ga s ovim istim vikačima razapinju.

I tako se oko velikog lika Isusova sabraše svi. Ali se nijesu složili u mislima ni u riječima ni u djelima u pogledu njegove nauke i zakona. Stoga istodobno ima i vjernika i nevjernika, ima poklonika i bezbožaca, ima svetih i prokletih, mučenika i kukavica.

Postoji jedna vjera i jedan Bog, ali još uvijek imade stotinu krivih vjera, praznovjerja, okultizma, vračanja i gatanja.

Jednom je Isus rekao, da je donio na zemlju oganj. »I što hoću nego da plane«. Taj oganj je planuo, i još uvijek je u plamenu. Ali imade ljudi koji pored topline što je osjećaju, tvrde, da je led u mislima i u najvećim pitanjima života. Što ćemo na to kazati? Ima li odgovora? Ima! »Ovaj je određen za znak, kojemu će se protiviti.«

II. **Zašto je Isus zagonetka?**

A. *Čovječje neznanje*

Ovdje bi se zaista moglo reći, da je istinita Carlylova misao: »Svaka je bitka nesporazum.«

Jer ljudi su jednostrano gledali u pojavu Isusovu. Ili su ga promatrali samo kao Boga ili samo kao čovjeka. A on nije odvojen, on je Bog-Čovjek. Nijesu se snašli u ovoj čudnovatoj kombinaciji nedohvatljivog i dohvatljivog. Pa su gledali vlastitim očima njegova čudesa, i govorili: »Po Belzebubu tjera đavole!« S druge strane vidjeli su da jede i pije kao svaki čovjek sa zemlje, pa su govorili: To nije Sin Božji, jer jede sasvim isto kao i mi ljudi! Gledali su, a nijesu vidjeli, slušali su a nijesu čuli. Jer je »Krist nalik na svjetlo, koje ne smeta zdravom oku, nego bolesnom.« (Bonomelli)

Neznanje je mnoge dovelo u kukavno stanje. Zato ih ne možemo osuđivati. Možda bi im suočenje s istinom otkrilo zagonetku Isusovu. Jer oni su nalik na slijepce od rođenja: Sunce pred njima sja, ali ga oni ne vide. Tek osjećaju njegovu toplinu. Nalikuju gluhom čovjeku, koji se nalazi na koncertu, ali ne čuje glazbe, kojoj se prisutni slušatelji dive. Nalik su na bolesnike, koji kod raskošna stola ne mogu jesti, jer im je groznica oduzela tek.

Vjera je dar Božji. I tko taj dar nije primio, još je u neznanju. Ali se vjera može kao dar i izgubiti. I tko ju je izgubio, u neznanju je. Eto, zato je svima ovima Isus zagonetka.

B. *Čovječja ravnodušnost*

Ali imade zdravih ljudi, koji i vide i čuju, a opet im je Isus zagonetan. Na komu je onda krivnja?

Ja bih rekao, da oni zatvaraju oči, da ne vide sunca. Jer sunce bi obasjalo njihov stan, gdje bi se mogao vidjeti nered. Zato im je ugodniji sumrak, a možda i mrak, jer se u tami ne vide nedostaci, mrlje i prašina. Oni bježe pred svjetlom, da ih ono ne razotkrije do kraja.

Zatvaraju uši pred glazbom svemira i evanđelja, jer su navikli na glazbu druge vrsti. Nije im još istančan ukus, a možda i neće da ga oplemene, jer virtuoznost zahtijeva mnogo vježbe i napora.

Zdravi su, a pritaje se kao bolesnici, pa misle da su opravdani za tako velik nemar, za toliku pospanost.

Njima ništa nije na putu, sve im je spremno, trebali bi samo kazati: Hoću!

»Usta imaju, a ne mogu govoriti, dva oka, a ne mogu vidjeti, dva uha, a ne mogu čuti, nos, a ne mogu mirisati. Ruke imaju, a ne mogu hvatati, noge, a ne mogu hodati. Ne puštaju glasa iz grla svojega.« (Ps. 113)

Ali s Bogom nema nagodbe. Nadasve ne ovakve! Jer Krist je posve jasno izrekao osudu onima, koji se tuže na njegovu nauku, a nijesu ni prstom krenuli da je u djelo privedu. Krist je prema ovakvim prevejancima beskompromisan: »Tko nije sa mnom, protiv mene je!«

Koliko smo već Božića doživjeli! Koliko smo puta vidjeli i čuli za ovu veliku božićnu tajnu! A, eto, još imade ljudi, koji Isusa zovu zagonetkom. Mi ih razumijemo, ako za to nijesu krivi. Ali ih sažaljujemo, ako su za to krivi. Jer Bog će jednoga dana bez puške i bez taneta sve dozvati u smrt. A nakon toga će sve uskrisiti. Ali tada će biti prekasno, da rješavamo zagonetku Isusa Krista. Tada ćemo samo moći jasno vidjeti, komu je ovo Nebesko Dijete bilo na spas, a komu na propast!

»Gle, ovaj je postavljen na propast i na spas mnogima u Izraelu!«

NOVA GODINA

VRIJEME JE UMIRANJE

»Naše rođenje samo je početak našeg umiranja.« (E. Young). Sve što mogu okom vidjeti, uhom čuti, rukom dohvatiti, pa i umom začeti, sve nestaje kao sapunov mjehurić iz slamnate cjevčice u ustima dječaka. Sve juri prema ušću kao brzica, iz gorskog izvora u dolinu, a onda u rijeku, u more, u ocean, gdje nađe smrt. Sve ima svoj istok i svoj zapad kao i sunce na nebeskom svodu.

Što vrijeme primi, to i nosi, odnosi. Jer vrijeme je jako slično bijesnom moru; što na pučini zatekne, valovima goni prema obali. I zato je život isto što i putovanje prema obali. Život je vrijeme, a smrt je obala.

I. **Život se gasi**

A. *Pogledaj u prirodu!*

Koliko pogreba u prirodi!

Cvijet je procjetao, cvijet je ocvao. Latice su popadale kao mladost s čovječjeg lica. A vjetar je pokopao cvijeće u zemlju, gdje odlazi svaki život.

List se u jesen namreškao kao obrazi u staraca. Pao je sa stabla, a kiša je izvršila još jedan pogreb u prirodi.

Stablo se osušilo od dugih godina. Nestalo je životnog soka, crv je progrizao njegovu srčiku. Sjekira ga je posjekla, ili ga je bura oborila.

I ptica u gnijezdu stari, i lav u šumi, i riba u vodi. Stare i pomalo umiru.

Sve vrijeme odnosi, sve odlazi u noć kao sunce. Sve dogorijeva kao voštanica, sve se gasi kao riječ što se odijelila od čovječjih ustiju. Sve se rodi, da nakon rođenja umre.

Vrijeme je kotač, na kome se sve kotrlja prema svom grobu!

B. *Pogledaj na čovjeka!*

Koliko života padne u jednom ratu!

Ali iznijet ću prijegled umiranja, gdje nije ubrojena statistika palih u ratu.

Od sve rođene djece na svijetu jedna četvrtina umre još prije svoje sedme godine života. A od tog broja preživjele djece tek polovica doživi sedamnaestu godinu.

Šezdeset godina doživi tek svaki stoti čovjek, a osamdeset svaki petstoti.

Svakog dana na ovoj zemlji umire sto i dvadeset tisuća ljudi. Svakog sata umire na svijetu oko pet tisuća ljudi, a svake minute osamdeset ljudi.

I tako prosječan čovjekov vijek dosiže do trideset godina.

Ne bi nas ova statistika mnogo zabrinula, kad bi se itko mogao isključiti iz ovog niza umiranja. Ali vrijeme nikome ne prašta. Ono je kao gladan vuk, što se hrani ljudskim tjelesima. Nekad mladim, nekad starim, nekad nerođenim, nekad upravo rođenim.

Pogledaj u prirodu, svakog trenutka ćeš vidjeti kako priroda nekome podiže nadgrobni spomenik.

Pogledaj na čovjeka, kako pomalo putuje prema svom grobu.

II. **Osiguranje protiv smrti**

A. *Procijeni vrijeme!*

Što je vrijeme? Možemo li ga ocijeniti?

Nevjerniku je ono neprijatelj, lopov. Jer mu otimlje mladost, otimlje mu starost i sve što u ovom životu posjeduje. Ali nama kršćanima nije vrijeme neprijatelj ni tat. Mi znamo, da nas ono vodi bliže našoj domovini.

Vrijeme je za nas brod na pučini, što nas nosi u vječnost, gdje se vrijeme topi kao rijeka kad uđe u beskrajno more.

Vrijeme je za nas novac, kojim kupujemo mjesto u prekogrobnom životu. A smrt je ulaznica u posmrtni život.

Vrijeme je za nas tkanina, iz koje krojimo haljinu, što nam je potrebna za ulazak u onaj život, gdje su naši vjerni pokojnici.

Vrijeme je za nas zajam, koji nosi obilate kamate na Posljednjem Sudu.

To je procjena vremena, to je težina vremena odvagnuta na vagi Isusova Evanđelja.

Budimo mudri kao onaj književnik, koji nije ni jednu minutu propustio. Imao je ženu, koja je svaki dan s pripremanjem objeda zakasnila četvrt sata. Kroz to vrijeme bi on sjeo za stol i pisao. Nakon dugo vremena imao je na stolu završeno književno djelo, koje se rodilo u samim odlomcima vremena.

Vještina života se sastoji u dobroj procjeni vremena.

B. *S optimizmom u Novu Godinu!*

Pred nama je Nova Godina. Mi u nju ulazimo s optimizmom, jer znamo, da će se sve u njoj odigrati onako, kako to bude htio naš Gospodin Bog. U njegovoj je ruci naš život, naši događaji i povijest svijeta. Mi ulazimo u ovu godinu, a Bog nas prima za ruku i vodi.

Uz nas su svi naši hrvatski sveci. Oni žive iznad zvijezda, ali nas ne zaboravljaju. Živjeli su i oni na ovoj zemlji, ovdje na ovoj dragoj hrvatskoj grudi. Pa znadu za naše jade i potrebe. Oni će i u ovoj godini biti naši čuvari i tješitelji.

S nama su sve molitve cjelokupne Svete Crkve. Jer smo svi povezani neraskinutim lancem uzajamnosti. Njezini jadi bit će naši, njezini uspjesi bit će i naši. Sve molitve, sve Mise, sva pregaranja po cijelom kršćanskom svijetu zaštićuju i nas.

Mi nijesmo sami, sami ne ulazimo u ovu godinu. S nama ulazi Bog sa svim svojim vjernim pukom na nebesima i na zemlji.

Vrijeme je umiranje! Ali mi možemo u vremenu ispunjati knjigu svog života čestitim redcima, da je s ponosom na kraju života može čitati i Bog i mi.

Vrijeme je umiranje. Ali mi možemo u vremenu procvjetati kao i agavin cvijet. On cvate, kako vele, svake stote godine, a cvijet mu je neobično lijep. Neka naše cvjetanje bude samo svake godine, ali neka se na kraju iduće godine bude mogao vidjeti mirisav cvijet.

Vrijeme je umiranje, »jer je naše rođenje početak umiranja«, ali mi počinjemo ovu godinu u znaku imena Isusova.

»Kad se navršilo osam dana, veli današnje evanđelje, nadjenuše mu ime Isus«.

Ja Vam u ovom najsvetijem imenu čestitam Novu Godinu! Neka vas ime Isus vodi u ovoj godini kroz radost i kroz suze!

BLAGDAN IMENA ISUSOVA

ISUSOV PORTRET

Neki je činovnik predao molbu za povišicu plaće. Molba je bila riješena, ali nevaljala, jer je nije potpisao opunomoćeni predstavnik ministarstva. Eto, tako je kod nas ljudi. Đačku svjedodžbu potpisuje njegov profesor, molbe, osude i imeno-

vanja potpisuju opunomoćeni činovnici. To je jasno, kao što nam je jasno, da svatko svoje pismo potpisuje, kad ga otprema prijatelju ili znancu. Ime, dakle, predstavlja vlast i dostojanstvo osobe.

I koliko je osoba uglednija, toliko je njezino ime moćnije. Jedno je, ako se pozoveš na ime predsjednika države, a drugo je, ako se pozoveš na ime općinskog bilježnika.

U ljestvici imena imade i Isusovo ime svoje mjesto. A na kojoj je visini? Lako nam je shvatiti, gdje se nalazi, ako uzmemo na um, da je njegovo ime spoj Boga i čovjeka. U njegovu je imenu priređena svadba Božje i čovječje naravi tako, da je nebo sa zemljom stupilo u rodbinske veze.

U ovom spoju treba gledati Isusov portret.

I. Čovjek i Bog

A. *Čovjek*

Nije Isus nekakvo etersko biće, koje se uvalilo u tijelo. Nije Isus sablasno čudovište, gdje pravo ne znaš, ni gdje je Božanstvo ni gdje je Čovječanstvo. Nije Isus odglumio utjelovljenje. Ne! Bio je uistinu čovjek kao i mi, samo nije bio grešan čovjek kao mi.

Evanđelisti ga prikazuju kao pravog čovjeka.

Isus je pio i jeo. Osjećao je i glad i žeđ. Zato smo ga vidjeli kod znanaca na objedu, na svadbi u Kani među mladencima.

Isus se umarao u poslu kao i mi ljudi. Zato se od vremena na vrijeme povlačio u samoću, da se odmori i da razmišlja.

On se veselio i žalostio kao i mi. Doduše, nije nam nigdje zabilježeno da se Isus smijao. Možda zato, što to nije bilo tako važno da se zabilježi. Ali smijeh je samo čovječja odlika, pa je zastalno i Isus u prigodi pokazao radost na svom licu. Ali plač je njegov zabilježen. Jest, Isus je plakao zbog propasti svoga grada Jeruzalema i nad grobom svog prijatelja Lazara.

Imao je majku, koja ga je rodila, majku kao što i mi imamo majke. Imao je prijatelje, kamo je zalazio da se odmori i okrijepi. Lazarova kuća bila je blizu njegovu srcu.

Imao je i svoje protivnike kao što ih i mi imamo u životu. Zato je bio progonjen, a konačno i smaknut na križu.

Njegovo čovještvo je nama na ponos. Jer tijelo, koje je Isus uzeo, bilo je i Boga dostojno.

B. *Bog*

Iznad njegova čovještva blistalo je Božanstvo.

O tome govore činjenice: Isus je čudesa izveo nad ljudima. Ozdravljao je bolesne dodirom ruke ili jednom jedinom riječju. Uskrisivao je mrtve jednim povikom, kao što je to učinio nad Lazarovim grobom i kod pogreba jedinca udovice iz Naima.

Isus se i ponaša kao Bog, kao vrhovni gospodar. Zato na Genezaretskom jezeru diže ruke i vraća u mir uzburkanu površinu vode. Štoviše, on to i izričito kaže: »Ja i Otac jedno smo!«

Na njemu su se ispunila sva proroštva o Mesiji, i nitko drugi do danas nije mogao na sebe primijeniti ono što se od Mesije očekivalo.

Osnovao je Crkvu, i ona je još i danas pravo čudo. Živi i napreduje pored svih navala i oluja, jer je on na kormilu.

Božji znakovi su pratili njegovo rođenje, njegovo djetinstvo. Božji znakovi su pratili njegov javni rad i propovijedanje. Da! On je Bog, to se vidjelo i na Golgoti, kad se zemlja potresla, kad je sunce zatvorilo oči, da ne vidi zlobu i sljepoću krvnika na Kalvariji.

Bio je na našoj zemlji, živio je trideset i tri godine među nama. Ali smo i u tom kratkom roku mogli vidjeti, da je on i čovjek i naš Bog, koji upravlja prirodom, ljudima i poviješću svijeta.

II. U njemu je sve

A. *Naš život*

U Isusovu imenu je srž kršćanstva, jer je on potpisao vrijednost evanđeoske nauke, ispovijedi, pričesti i svih ostalih obreda i molitava. Tu je njegov potpis, koji jamči za valjanost propisa i uputa.

U imenu Isusovu je temelj kršćanstva, jer je on »ugaoni kamen«, kamen temeljac, na kome počiva cjelokupna Crkva.

Ovo ime je i svrha kršćanstva, jer »nema drugog imena pod nebom danog ljudima, u kojem bismo se mogli spasiti«.

Nije onda ovo ime krivotvoreno, nije ni legendarno. Ne, to je pravi Sin Božji, koji je došao na zemlju, da oživi svijet. Zato u ovom imenu imamo Čovjeka, koji nas shvaća, i Boga, koji nas vodi.

B. *Naš ponos*

Eto, zato se pozdrav »Hvaljen Isus!« čuje po cijeloj našoj hrvatskoj zemlji. Štoviše, po cijelom kršćanskom svijetu.

Zato je ime Isus naša teologija, naša molitva, naša prva i posljednja riječ u životu.

Zato s ovim imenom počinjemo i završavamo svoj radni dan, jer znamo, da ovo ime donosi blagoslov na suze i radosti, na uspjeh i na neuspjeh.

Nije onda ni čudo, što je bl. Henrik Suzo urezao na svojim prsima ime »Isus«. Nije onda čudno, što to isto ime mladići i djevojke, a i stariji ljudi nose na zlatnom lančiću o vratu. Nose zlatni križić kao najdraži ukras i najveći ponos pred onima, koji ih ismjehuju.

To isto ime blista na križevima po raskršćima, vrhuncima gora, u kršćanskim kućama, u dušama, u srcima. Jer nama je dobro poznato, da se u ovom svetom imenu skriva i božićna štalica i Golgota i Otkupiteljev križ i Svetohranište. Zemlja, Nebo, nada i spas.

Ovo ime je naš ponos. I zato »Isuse« tepaju djeca, tepaju starci; »Isuse!« vape bolesni, vape gladni. Ime Isus je poklik živih, vapaj umirućih i utjeha preminulih.

Tko je Isus?

»Kad se navrši osam dana, nadjenuše mu ime Isus, kao što mu nadjenu anđeo, prije nego se u utrobi začeo.«

On je čovjek i Bog: po čovještvu brat, po Božanstvu pomoćnik. To je lik, to je pravi portret Isusov.

Isuse Kralju, Isuse slavo,
vječna Ti hvala, beskrajna čast.
Nebo je Tvoje prijestolje divno,
svemirom Tvojim stere se vlast! (Crkvena pjesma)

BLAGDAN BOGOJAVLJENJA

TVOJA ZVIJEZDA

»Istina se poput sunčane zrake ne može uprljati nikakvim dodirom izvana.« (G. Milton)

I zvijezde su djevičanske, jer su daleko, pa ih ne može dohvatiti prljava ruka.

Daleko su kao i istina, kao nebo, pa do njih ne dosegnu strijele ni taneta.

Daleko su, pa ih ne može oboriti zlobna ljudska šaka, koja bi se ponekad rado riješila zvijezda, da joj bude slobodnije lutanje u mraku.

Zvijezde su nepovredive, i istina je nepovrediva. A ako netko tumara po mraku, to je samo onaj, koji ne gleda u zvijezde.

I. Zvijezde blistaju

A. *Zamračeno oko*

Svemir je jato zvijezda, što vode do Betlema. I Evanđelje je zbornik istina, koje vode do Boga. Međutim, imade ljudi, koji ne znaju promatrati zvijezde, ne znaju ni čitati iz Evanđelja. Tko je kriv? Da li su se one na nebeskom svodu ugasile? Da li je Evanđelje nejasno?

Slijepo oko ih ne vidi, a zamračeno ih jedva vidi. Irud je bio bolesnih očiju, jer ga zvijezda Triju Kraljeva nije dovela do Betlema. Ne! I on je vidio zvijezdu, ali nije krenuo njezinim tragom, nego je počinio krvavi pokolj nevine djece.

Mnogi su i u najnovije vrijeme slijepi pred blistavim svijetlom nebeskog svoda. Pa se gube, lutaju, jer ne vide puta kuda idu. Gospodin Ludendorf je mislio, da je veoma duhovit, kad je napunio avion djece, te ih podigao u visine. Htio se popeti iznad oblaka. »Gledajte, djeco, — rekao im je u visinama — da tamo nema Boga o kojem vam pričaju vaše bake!«

Istina je nepovrediva, a čovječje je oko ne vidi, jer je: ili kratkovidno, ili je vidi a ne shvaća, ili je mrzi, pa zatvara oči pred njezinim sjajem.

B. *Bistro oko*

Druge je opet ova ista zvijezda dovela do Boga, kao što je i Tri Kralja dovela.

Kepler je jedne noći gledao u nebeski zvjezdani svod, sakrio je lice među svoje ruke, i klicao: »Kako je velik Bog, kako je velik Bog!« Bio je učeni zvjezdoznanac, pa je znao čitati nepisanu istinu po zvjezdanom svodu.

Ch. Maureau opisuje u »Figaro« svoje obraćenje, pa veli: »Promatrajte svemir, divite mu se. I obranite se, ako možete, od osjećaja ništavosti pred veličinom ovog prizora!«

Potrebno je dakle troje: treba zvijezdu tražiti, otvoriti oči i gledati, te je i slijediti. Jer zvijezde, a to su istine u Evanđelju, jesu putokazi u sumračnom životu.

»Malo znanje odvodi od Boga, veliko znanje vodi Bogu.« (Bakon Ver.)

II. I Tvoja zvijezda blista

A. *Iznad tebe*

Jesi li ikada vidio svoju zvijezdu?

Na krštenju se prvi put pojavila. Putovala je pratnja s tvojim kumom prema crkvi. Zar nijesu to bili Tri Kralja, koji su te doveli do krstionice, gdje si se učlanio u zajednicu vjernika? I tada je nad tobom zasjala zvijezda, zablistala je u tvojoj duši vjera kao iskra, što će se kasnije razviti u plamen.

I nije se nikad ugasila, njezin je sjaj podržavao dobar uzor majke, koja te učila prve molitve.

O, da! Nije njezin sjaj nikad bio tako blistav kao u djetinstvu! Sve je bilo nedužno kao i srebrno svjetlo zvijezdâ u ljetnoj vedroj noći.

A onda je katekizam priveo zvijezdu bliže. Prve spoznaje o vjeri, prva ispovijed, prva pričest, sveta potvrda najdraži su događaj našeg djetinstva. A sve se ovo zbivalo pod vodstvom zvijezde, u svjetlu nedužne vjere.

A mladenačka dob? Pred oltarom u prisustvu svećenika rekli ste: »Uzimljem!« Sklopljen je kršćanski brak.

Tvoja je zvijezda svijetlila, obasjavala je tvoje staze: na blagdanskoj Misi, u ispovjedaonici, za vrijeme propovijedi, u molitvi, u savjetima i pobudama dobrih.

B. *Pogledaj!*

Zvijezde blistaju na nebeskom svodu, pred vratima Božje palače, i bistrom oku pokazuju put do Boga Stvoritelja.

Zvijezde blistaju i u našoj svetoj Crkvi, u vjeri, u životu dobrih vjernika, u sakramentima, u liturgiji, u orguljama, u blagdanskim zvonima, u tebi, u tvojoj duši, u tvom kršćanskom ponosu!

Tvoja zvijezda se nije ugasila, jer si katolik, jer pripadaš zvjezdanom nebu duša, što se u pravilnom krugu okreću oko Evanđelja, oko svog Boga, koji je njihovo središnje Sunce.

Pogledaj, Kraljeve je dovela do Isusa kao i tebe. Zato si i ti jednom doživio blagdan Bogojavljenja. Da! To je bilo onog dana, kad si nazvan Božjim djetetom.

Pogledaj! Ti možda više ne vidiš svoje zvijezde?

Ali ona se nije ugasila, jer je nepovrediva. Ne vidiš je, jer se u tvom oku nešto dogodilo.

Pogledaj! Otvori oči, opet ćeš je naći, jer ti znaš, gdje je Isus! Gdje je Isus, tamo je i tvoja zvijezda!

Otvori oči, »jer se istina ne može uprljati nikakvim dodirom izvana«. Zato isperi svoje oči, da je ponovo ugledaš, svoju zvijezdu, svoju vjeru, svog Boga.

Bogojavljenje je blagdan tvoje zvijezde!

Tko je još vidi, neka je ne gubi s vida, jer će inače zalutati. Tko je više ne vidi, nek pođe putem Triju Kraljeva: »I gle, zvijezda je, koju vidješe na istoku, išla pred njima, dok ne dođe i stade odozgo, gdje bijaše dijete. A kad vidješe zvijezdu, obradovaše se veoma velikom radosti. I ušavši u kuću, nađoše dijete s Marijom,... padoše ničice i pokloniše mu se.«

Gledaj i vidjet ćeš. A kad vidiš, padni na koljena i pokloni se!

Sveta obitelj

BRAČNO SVETIŠTE

»Ja sve opraštam mladeži, samo jedna stvar udaljuje njihovu dušu od moje duše. A to je kad vidim, da se ta duša izruguje ljubavi.« (Abbé Perreyve)

Zar se itko ruga ljubavi? Zar je svi ne traže?

Neiskrenost je poruga, nevjera je poruga, a iskrenost i vjernost je odmjerena cijena ljubavi.

Nekoliko godina su šetali zajedno i govorili da se ljube, a onda se sve razbilo. Zar to nije izrugivanje?

Živjeli su sretno u braku dvije godine, a onda je svaki našao svog novog druga. Zar i to nije izrugivanje?

Ali s ljubavlju se nije dopušteno izrugivati, jer je ona Božje djelo. Bog ju je proglasio svetinjom, a brak u koji ona vodi, nazvao je svetištem.

I. Blagoslovljena ljubav

A. *Svadbe u prirodi*

Bog je u stvaralačkoj radosti puštao prve ptice iz svojih ruku, te uzakonio njihovu sreću u gradnji gnijezda ovim riječima: »Rastite i množite se!« Otada su se ptice razletjele po šumama i po zraku, gnijezda su se gradila i ljubav se čula na krovovima kuća, na granama i u zraku. Rađalo se potomstvo i priroda je slavila svadbe.

Sagnuo se Bog iznad puste zemlje, te pustio na zemlju najraznovrsnije životinje: »Rastite i množite se!« I od tog časa potrčale su životinje svaka u svoj kraj. A ljubav je bila u jeku, u svakom grmu, u duplji, u špilji. Priroda je slavila svadbe, a Bog se radovao novom potomstvu u šumi, u gori.

More je već zadovoljno zapljuskivalo svoje obale. Bog se sagne nad morem i ubaci prve ribe, svake vrsti i svakog roda. Blagoslovi ih i reče im: »Rastite i množite se!« I mora su se napunila ribama, velikim i malim. A priroda je i opet slavila svadbe na površini i dubinama mora i oceana.

Jednog velikog dana sagnuo se Bog duboko do zemlje i miješao hrpu gline. Uspravio se, a pred njim je ležao prvi čovjek na zemlji i prva žena. Još se jednom sagnuo i udahnuo im besmrtnu dušu. I ovo dvoje, Eva i Adam, krenuše u svijet, a Bog ih blagoslovi riječima: »Rastite i množite se!«

B. *Svadbe u Crkvi*

O, kako je velika razlika između svadba u prirodi i svadbe u crkvi! Bog je htio da bude razlike. I zato, kad je došao na zemlju, rado je prisustvovao svadbi mladenaca u Kani. Nije to bio slučaj, nije Isusa tamo povela želja za pićem i jelom, nije ga ponijela želja za zabavom. Jer je mogao pozvati anđele, da ga hrane i vesele. Bio je to dan kad je htio pokazati, da je brak njegovo djelo, te da će do kraja svijeta biti prisutan sklapanju svakog ispravnog braka. Toliko je poštovao svadbu, da je tom prilikom i čudo učinio. Izbavio je mladence iz neprilike, te vodu u vino pretvorio.

Pažnja, što ju je pokazao mladencima u Kani, proglašena je nešto kasnije zakonom. On je prisustvovao sklapanju braka u Kani, On hoće da bude prisutan kod svakog sklapanja braka. I zato veli: »Što je Bog združio, čovjek neka ne rastavlja!« (Mt. 19, 36)

To su doslovno shvatili njegovi apostoli i nijesu se prevarili. Bilo im je naime jasno, kao što je i danas svim vjernicima jasno, da se kršćanski brak može sklopiti samo pred Isusom, pred oltarom. Zato Pavao poziva: »Muževi, ljubite svoje žene, kao što je Krist ljubio Crkvu!« (Efež. 5)

Brak pred Isusom sklopljen naziva se sakramenat, posve isto kao što se zove sakramenat sveta pričest, ispovijed i svi ostali sakramenti. Zato je Bog povjerio brak svojoj Crkvi isto onako kao što joj je povjerio oltare i svetohraništa.

II. Obvezatna ljubav

A. *Jedan uzor*

Neki Princ pade za vrijeme rata neprijateljima u ruke. A imao je ženu koja se zvala Katarina. Ljubili su se i bili su sretni.

»Veličanstvo, — reče njegova žena kralju, koji ga je zarobio — dozvolite, da i ja pođem na robiju sa svojim mužem.«

»Gospođo, — odvrati kralj, zar vi ne znate — da vaš muž neće više nikad biti slobodan?«

»Znam, Veličanstvo! Ali bio moj muž slobodan ili rob, kriv ili nevin, Ivan Wasa je moj muž!«

»Da, — reče joj kralj — ali poslije ovakve osude, vas više ništa ne vezuje uz vašeg muža.«

Katarina obori oči, skine sa svoje ruke vjenčani prsten, pokaže ga kralju i reče: »Pročitajte, što piše na mom prstenu!«

Kralj uzme prsten i pročita dva urezana slova: S. S. — »Samo smrt, — reče Katarina — samo smrt me može odijeliti od mog muža!«

B. *Jedan zakon*

Kršćanski brak je nerazdvojiv kao što je Krist nerazdvojiv od svoje Crkve! Crkva je nedjeljiva i brak je nedjeljiv. A zašto?

Bog je htio da se svadbe u Crkvi razlikuju od svadbi u prirodi. Koliko je daleko čovjek od životinje, toliko je daleko životinjski brak od čovječjeg.

Bog je htio da zaštiti djecu, jer su ona mnogo potrebnija njege, nego li mališani kod živina. Mnoge životinje i ne odgajaju svoje potomstvo, jer je ono, čim dođe na svijet, sposobno da se samo hrani.

Konačno, životinje se množe iz nagona. Ali ljudi se sastaju iz ljubavi. Zato je dijete najveći spomenik ljubavi, što ga čovjek na ovoj zemlji može podignuti. A blagoslov ovog spomenika obavlja Bog.

Zar nije brak zadana riječ Bogu i bračnom drugu? Smije li se tako lako pogaziti zadana riječ?

Rastave i nevjera su degenerirani oblik braka. To nije blagoslov, to je prokletstvo! Ta, i pogani su poštivali jedinstvo braka. Homerova Odiseja je himna bračnoj vjernosti.

Postoji dakle samo jedan zakon: »Što je Bog sastavio, čovjek neka ne rastavi!«

Kršćanski brak je svetište, jer ga je Bog proglasio sakramentom. Zato moramo poštivati brak kao i sve ostale sa-

kramente, kao oltare u našim crkvama. Bog je u svakom sakramentu, u Hostiji, u ispovijedi, u posljednjoj pomasti, pa stoga i u sakramentu braka.

Brak se sklapa pred oltarom u dvoje, a Bog je među njima treći!

Ne rugajte se sa svetinjom, jer Bog je u pitanju!

»Ja sve opraštam mladeži, samo jedna stvar udaljuje moju dušu od njihove, a to je, kad vidim da se ta duša izruguje ljubavi!«

Ja bih se zato odvažio u tom smislu shvatiti riječi današnjeg evanđelja: »Meni treba biti u onome što je oca moga!«

I. NEDJELJA PO BOGOJAVLJENJU

POTRAŽIMO ISUSA!

»Žalosni smo te tražili.« Tražila ga je Marija, tražio ga je Josip, jer su znali, koga su izgubili.

Traži li još netko Isusa?

Traži ga dijete, kad mu tepa prve nejasne molitve. I čeka, da mu se odazove, da mu na nejasnoću riječi odgovori jasnoćom.

Traže ga žalosni, kad u plaču pogledavaju nebesa, neće li odande sići utjeha na rasplakanu dušu čovječju.

Traže ga lutalice, kad se obaziru, ištući kuda vode putovi do istine. Traže ga svi, a da i ne znaju da njega traže.

I, ako ga nađu, govore da su našli Boga, da im se javio Bog. Oni misle, i ne varaju se, da su doživjeli Bogojavljenje. Kao Tri Kralja, kao Marija i Josip, kad su ga izgubljena našli u Hramu.

A gdje je Isus? Može li njega naći onaj, koji ga još nikad nije našao? Može li ga naći i onaj, koji ga je izgubio?

I. **Gdje je Isus?**

A. *Priroda je njegov glas*

Vješt poznavalac glazbe pozna kompozitora po skladu njegovih zvukova. Sjedi uz radio i kod prvih zvukova veli: »To je Chopinova Balada, to je Gounodova Ave Maria!«

Vješt poznavalac slikarstva i kiparstva naslućuje iz oblika i miješanja boja, tko je izradio sliku ili kip. On sa si-

gurnošću veli: »To je Meštrovićevo djelo, to je Kljakovićevo djelo!«

Isto tako iskren promatralac prirode uvjerljivo kaže: »To je Božje djelo!« Jer znade što može čovjek, znade što premašuje čovječje snage, a što treba pridati Stvoritelju.

Zato su Danijelovi drugovi u gorućoj peći klicali: »Sve stvorenje Gospodnje, blagosivaj Gospoda!« (Dan. 3, 57). Iz plamena peći oni pozivaju cio svijet na blagoslov, na molitvu.

Pozivaju vode i sile, sunce i mjesec, zvijezde, kišu i rosu, vjetrove, oganj i vrućinu, zimu i žegu, rosu i inje, mraz i studen, led i snijeg, noć i dan, izvore, mora i rijeke, munje i oblake, zemlju, gore i brežuljke, sve biline, ribe, ptice, zvijeri, živine i ljude.

Jer sva je priroda hram, u kome se vrši liturgija i čuje se riječ Stvoriteljeva. Čuju se hvale u ptičjem pjevu, u kolu što ga zvijezde igraju, u zakonima, u svemu što jest.

Treba samo slušati. »Tko ima uši, rekao je Isus, neka sluša!«

B. *Duša je njegov stan*

O Božiću se Isus javio u jaslama, a na krštenju svakog čovječjeg djeteta javlja se u duši. Tamo on i ostaje sve dotle, dok ga grijeh ne otjera.

I nigdje na zemlji tako rado ne boravi kao u čovječjoj duši. Zašto? Jer je radi naše duše sišao na zemlju, radi nje je pošao na kalvarijsko stratište, radi nje je osnovao Crkvu, radi nje živi među nama na oltarima u hostiji.

On je svakom djetetu stvorio dušu, on se smatra njezinim gospodarom: »Ja moram biti u onome što je Oca mojega.«

Duša pripada Bogu kao što dijete pripada svom ocu, slika slikaru, kip kiparu, a pjesma pjesniku.

I kad sv. Pavao u poslanici veli: »Vi ste hram Božji,« što je drugo htio da naglasi nego ovu veliku istinu: U tvojoj duši boravi Bog!?

II. **U hramu!**

A. *Njegovo prijestolje*

»Nađoše ga u hramu!« — Ta gdje bi ga drugdje i našli? Tamo je njegovo prijestolje tamo su sve tri Božanske Osobe:

U hramu je Otac Stvoritelj koji je poslao Sina, da nam pomogne i da nas nauči živjeti.

U hramu je Duh Sveti, koji je sišao nad Crkvu, da je čuva u neprevarljivom vodstvu. On bdije nad vjernicima i nad vodstvom.

U hramu je Sin Otkupitelj, koji se zbio u euharistijsko brašno, da nas hrani. On je središte našeg hrama, oko njega su nevidljivi anđeli, vidljive slike, svijeće, tamjan, sjaj. Tamo bruje orgulje i molitve, tamo se čuje svećenikova i Božja riječ. Sve je tamo, kad je tu Isus Krist, naše sve!

Zato se tu ljudi skupljaju u blagdanima; i u radnim danima, kad im je slobodno. Dolaze na poklon, prose, jadaju se, traže Isusa tješitelja i pomoćnika.

Drugdje ga nećemo naći. Ne, ni u zabavi, ni u piću, ni u plesu, ni u kinu, ni u lakoumnoj štampi. On je u hramu, u našoj crkvi, kamo nas zvona pozivaju. Nijeste li čuli, što veli u današnjem evanđelju? — »Nijeste li znali, da meni treba biti u onome što je Oca moga?«

B. *Njegov ured*

Sve što nam treba, tražimo u crkvi. To mi i činimo: Tamo se krštavamo, ispovijedamo, pričešćujemo, tamo sklapamo brak, krizmavamo, tamo se zaređujemo za svećenike, odanle tražimo posljednju pomast. Sve, što se događa između nas i Boga, u hramu se događa.

Ovdje, u ovom uredu, prikazuju se svete mise za one, koji čekaju u Čistilištu našu pomoć. Ovdje se prikazuju svete mise na čast onih koji su već stigli do slave. Ovdje, u hramu se prikazuju svete mise i za nas, koji smo još u borbi života. Eto, tu u hramu sastaju se tri Božje zajednice: Oni u Čistilištu, oni u Slavi i mi u borbi!

Hram je ured Božji, gdje dobijamo opskrbu za dušu, pomoć i utjehu. Tamo nas Bog prima, dok smo još na ovoj zemlji. Tamo nas prima, saslušava, savjetuje, pridiže i sokoli.

»Poslije tri dana nađoše ga u hramu, gdje sluša i pita!«

Isus se nije izgubio, nego je htio pokazati roditeljima i cijelome svijetu, gdje je njegov stan. Htio je pokazati svima, gdje će ga naći, ako ga još nijesu našli; gdje će ga naći, ako su ga izgubili.

Jesi li ga izgubio, potraži ga u hramu! On tamo boravi noć i dan. Hrvatska božićna pjesma o zvijezdi Triju Kraljeva nas još uvijek poziva:

»Kadgod želja njega naći ti je,
u svet uđi hram!«

II. NEDJELJA PO BOGOJAVLJENJU

BOŽJA PAŽNJA

Ima li u Isusovu postupku protuslovlja?

Četrdeset dana posti u pustinji, a evo u Kani svetkuje za stolom svadbu s veselim mladencima.

Proglasio je zakon siromaštva, a u Kani na svadbi čak iz vode stvara vino, da veselje bude veće.

Ističe ništetnost smrti, a vraća život Lazaru i sinu udovice iz Naima.

Grijeh je nazvao najvećim zlom, a oprošta Magdaleni, zlikovcu s desne svog Križa, oprašta svima, koji ga za oprost mole.

Stvorio je svijet, i u stvaralačkoj radosti se vraćao u nebo te uskliknuo: »Sve je dobro!« — A mi se još i danas gušimo u nevolji.

Zar se Bog šali s ljudima? Ne radi li jedno, a misli drugo? — Nema protuslovlja! To je logika brižljivog Boga, koji zna u svakoj zgodi priskočiti u pomoć čovjeku. Eto primjera u Kani: On zna, kako i kada treba biti na pomoći, i brine se, kako veli Biblija, »za veliko i malo«.

Briga za ljude je odraz njegove naravi i njegovih djela.

I. **Prirođena briga**

A. *On može*

Mudar je Bog, mudriji od svih naših mudraca. A mi bismo rado sve preinačili, jer ne vidimo na daleko. S vrhova gora, iz aviona je vidik širi. Još je širi sa zvijezda. Bog je u visinama, i odozgo gleda, promatra svijet. Vidi prošlost, vidi sadašnjost, vidi i budućnost. Stoga je njegovo vodstvo neprevarljivo.

Svemoguć je Bog, moćniji od vojskovođa i neprijatelja. A mi mislimo, da se ratovi javljaju po slijepom slučaju. Ne! Ni bolest, ni smrt ni bijeda ne napada ljude bez njegova znanja. A on, ako bude smatrao korisnim, ušutkat će topove, zaustavit će bolest, olakotit će bijedu.

Dobar je Bog, bolji od najboljih naših prijatelja. A mi se tužimo, što nas neprestano muči nevoljama. Ali ni jedan čin ne može biti u znaku zla. Jer Sotona je začetnik zla, a Bog je izvor dobrote. I sve što čini, čini za dobro čovječje. Čovjek to ne shvaća, ali će jednom razumjeti visoke osnove Božje.

B. *On to i kaže*

Život nas svakog dana mori: Kako ćemo se izdržati, sebe, svoje i one, koji su nam povjereni. A Bog kao vrhovni gospodar poručuje svima onima, koji su podlegli tjeskobi života: »Pogledajte ptice u zraku — vaš Otac nebeski ih hrani!«

Smrt nam se grozi i ne znamo ni časa ni dana, kad će doći, da nas povede u onaj svijet. A Bog nam ovako odgovara:

»Ne kupuju li se dva vrapca za pet para... a ipak ni jedan od njih ne pada bez volje Očeve!«

Budućnost nas uznemiruje: što će biti s nama, s našom zemljom, djecom i sa svim što imamo. A Bog nas ovako tješi: »I kosa je na vašoj glavi izbrojena!«

Ako je Bog nepogrešiv, ako njegova riječ ne vara, što bismo jadikovali u životu? On nam može pomoći, on i kaže da nam pomaže, a to pokazuju i njegova djela.

II. **Briga na djelu**

A. *Što je učinio?*

Stvorio je svijet i u svijetu čovjeka, iako to nije bio dužan. Ako se prihvatio ovako velikog djela, vodila ga je, zacijelo, u tome pažnja i ljubav prema čovjeku.

Oslobodio je čovjeka, kad mu više nitko na zemlji nije mogao pomoći. Jer grijeh je bio tako udaljio čovjeka od Boga, da taj jaz nije mogao čovjek sam premostiti. I došao je sam Bog da nas izbavi, platio je ucjenu za nas smrću na Križu, te premostio nebo sa zemljom.

Osigurao je čovjeka, ali mnogo bolje, nego li su osigurane naše zgrade i stanovi kod osiguravajućeg društva. Jer Bog je osnovao Crkvu, dao sakramente, te ostao među nama, da bdije nad našim životom na zemlji.

I tako je sve palo u njegov zagrljaj: i zvijezde u kretanju, i atomi u tvarima. On tjera iz pupoljka cvijet, on daje čovječjem radu ploda. On uči pčele saće satkati i ptice gnijezda graditi, on uči i čovjeka živjeti.

»On je stvorio veliko i malo i jednako se za sve brine.« (Mudr. 6, 8)

B. *Što danas čini?*

Nije Bog ni danas promijenio svoj stav prema ljudima. Što je radio prije, radi i danas.

Nekad je čudom nahranio narod u pustinji umnažanjem kruha. To isto, čak još i više čini danas, kad u euharistijskom kruhu nudi sama sebe za hranu ljudima.

Nekad je naučavao narod, te putovao od sela do sela. A i danas se njegova riječ čuje u evanđelju, s propovjedaonice, u dobroj štampi, u misijama.

Nekad je ozdravljao bolesnike. To čini i danas, ako ga ljudi iskreno prose, kao što se događa u Lurdu.

Nekad je velikodušno opraštao Magdaleni, Petru i suvremenicima. A danas oprašta svima bez razlike, u ispovjedaonici.

Nekad je uskrisivao mrtve, uskrisio je Lazara, sina udovice iz Naima i mnoge druge. A i nas će jednom sve u život pozvati na Uskrsnuću mrtvih.

Nema nikakve razlike od onda i danas. Jer Bog se nije promijenio, a nijesu se ni naše potrebe promijenile. Sve je ostalo isto. Život teče, ali nad njim još uvijek bdije brižljivi Bog.

Kako bismo u slici kazali sve o Božjoj pažnji? Ja bih se odvažio, te ovako rekao: Bog je graditelj, a mi smo građevina! On je slikar, a mi smo slika. On je umjetnik, a mi smo umjetnina. On je pisac, a mi smo knjiga. On je Otac, a mi smo djeca!

To što se zbilo u Kani, to je ovjekovječeno u molitvi »Oče naš!«

I kad je nestalo vina, kaže Majka Isusova njemu: Nemaju vina!«

On, koji je za svadbeno veselje iz vode vino stvorio, stvorit će u svakoj našoj potrebi sve što nam bude trebalo. Jer je naš dobar i brižni Bog.

»Reče im Isus: Napunite vrčeve vodom! I napuniše ih do vrha. Potom im reče: Zagrabite sad i nosite!«

III. NEDJELJA PO BOGOJAVLJENJU

SVEĆENICI

Dvojica su išla putem. Put je bio dalek dva i pol sata. Razgovarali su o najnovijim događajima u svom kraju. Najednom, približi im se stranac, uđe u njihovo društvo i prihvati razgovor. Kad su stigli do sela, pozvaše i njega sa sobom, te odoše zajedno na večeru. Na večeri uzme stranac kruh, blagoslovi i dade im da jedu. »Tada im se otvoriše oči, i poznaše ga«. Prepoznali su Isusa u lomljenju kruha. Bila su to dvojica učenika Isusovih, išli su u Emaus.

Nije ni čudo, što nijesu prepoznali Isusa, jer je po uskrsnuću bio preobražen.

Nije čudno, što ljudi teško prepoznaju svoje svećenike, jer je i njih preobrazio stalež i sveta služba. Ljudi na njima vide sve ono što vide i na ostalim ljudima: slabosti, borbu za život, a ponekad i grijehe. Ali, i oni su ljudi, i oni se moraju boriti za dobrotu. Međutim, oni nose u sebi nešto, što je teško uočiti. Nose u sebi darove, što ih može dati samo Bog. Ali ti darovi se ne vide, vidi se samo vanjština, što je slaba kao i u svih ljudi. Treba pogledati u nutrinu svećenikovu, u njegove ruke, kad prelamaju kruh na oltaru. Tada će se svima otvoriti oči kao i dvojici učenika, koji su putovali u Emaus. Prepoznat će ga u lomljenju kruha!

To je bitna oznaka svećenika: on priprema Kruh, on dijeli Kruh. Ili bolje: on doziva Boga, on ga i dariva.

I. Doziva Boga

A. *Bog mu je dao vlast*

Uređaj u Crkvi posve je sličan uređaju u građanskom životu. Pogledajte! U obitelji je majka, otac i djeca. Ali je briga za izdržavanje povjerena ocu. On stječe i dijeli kruh djeci. U školama su profesori i đaci. Ali je samo profesorima povjerena dužnost, da dijele kruh. Ne pšenični, jer u riječima »krug naš svagdanji« moramo razumjeti i istinu i dobrotu i sve što je čovjeku u životu potrebno. A tako i u uredima. Mnogo je činovnika, koji rade. Ali samo jedan potpisuje molbe, rješenja, premještaje i promaknuća.

Taj je postupak i u Crkvi. Bog nije svakog čovjeka opunomoćio. Izabrao je posebno neke ljude, te im dao vlast, mnogo veću vlast nego li je ima otac u obitelji, profesor u školi, šef u svom uredu. Svećenici su dakle izabrani Božji službenici, koji u njegovo ime vode, poučavaju i opskrbljuju vjernike. Ni jedan od njih ne bi tu vlast sebi pridržao, da mu nije dana od Boga. Jer što je rekao svojim apostolima, rekao je i njima: »Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji. Zato idite i učinite sebi sve narode učenicima krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga«. (Iv. 28, 18—19). A kad je lomio kruh na Zadnjoj večeri, te se u kruh i sakrio, rekao je svećenicima: »Ovo činite meni na uspomenu!«

B. *Bog ga sluša*

I nikad se Bog nije zarekao. Od onog dana, kad je predao vlast svećeniku nad svojim Tijelom, pokorava se svećenikovim riječima. Pokorava se mnogo više, nego li se slikaru

pokorava kist, glazbeniku zvuk i kiparu dlijeto. Jer umjetnici mogu doživjeti i neuspjeha u svom stvaranju, ali svećenik to ne doživi. Kad pozove Boga, da siđe s neba, On silazi. I čini se, da su se Bog, njegova Majka i svećenik našli na istom poslu. Sva trojica su kazala »fiat«, neka bude, i čudom se njihov nalog pretvorio u djelo.

Bog Stvoritelj se sagnuo nad ništavilom i rekao: »Neka bude svijet!« Tog časa pojavio se pred njim sav ovaj svemir.

Marija je u razgovoru s anđelom Gabrijelom rekla: »Neka mi bude po tvojoj riječi«. I tog časa je osjetila, kako se pod njezine grudi spustio Bog, utjelovio se.

Svećenik na oltaru pod Misom rekne: »Neka ovaj kruh bude Bog.« I nakon izgovorenih riječi »ovo je tijelo moje«, silazi u pšenični kruh Bog.

Možda mi nijesmo ni svijesni, kolika je moć svećenikova! Možda netko i sumnja u njegovu vlast. Ali tako su se Isusovi suvremenici prepirali. Jedni su u njemu vidjeli Božju moć, a drugi su govorili: »Đavao je u njemu i luduje.« Međutim, bilo je i trijeznih ljudi, koji su mudro zaključivali: »Ne može đavao otvoriti slijepcu oči!« — Isto tako ne može čovjek svojom moći dozvati Boga s nebesa, da se sakrije u pšenični kruh. Bog sluša, jer se pokorio svećeničkoj riječi. To je ugovor između Crkve i Boga!

II. Dariva Boga

A. *U sakramentima*

Sveti Franjo Asiški je jednom rekao: »Kad bih susreo anđela i svećenika, najprije bih pozdravio svećenika!«

Tako je! Jer anđeli nam nikada ne mogu dati, što nam može svećenik dati. Svećenik je darovatelj, njegovi darovi premašaju sve naše darove, jer nam on pruža na dar izravno Boga.

Pruža nam ga u krštenju, kad nas uvodi u Očev dom i naziva Božjom djecom.

Pruža nam ga u ispovijedi kad izgoni iz duše đavla, a uvodi milostivog Boga.

Pruža nam ga u posljednjoj pomasti, kad nam ga nosi, da s njim u društvu krenemo prema vječnosti.

Pruža nam ga nadasve u pričesti, kad ga daje za hranu izgladnjeloj duši.

Na to je mislio Sv. Ivan Zlatousti, kad je rekao: »Nije to dao ni anđelima, što je dao svećenicima!«

B. *U molitvi*

Svećenik je posrednik, on je u izravnom dodiru s Bogom. Zato je njegova molitva uspješnija.

Svećenik je svjestan ove velike prednosti. On osjeća, da mu je Bog blizu. I zato se moli za svoj narod, za onaj narod, koji ga je rodio, odgojio.

On u osobnim molitvama moli za ljude, jer znade, da oni često ili ne mole, ili ne dospiju, ili ne će moliti.

Moli u javnim molitvama, u Brevijaru, u obredima, jer je to službena molitva Crkve za sav vjerni puk.

Moli nadasve na Misi, za one, kojima je Misa namijenjena. Ali i za ostale: »Spomeni se, Gospodine, svojih sluga i službenica... i sviju prisutnih, kojih Ti poznaješ vjeru!« Isto tako moli i za pokojnike: »Spomeni se, Gospodine, i sluga i službenica svojih... koji otidoše pred nama sa znamenjem vjere, i spavaju u snu mira!«

Moli i ne prestaje moliti.

Poštivajte svoje svećenike i budite ponosni, što i u našem narodu Bog bira sebi svoje službenike. Poštivajte ih, oni su vratari neba, oni dozivaju Boga u vašu sredinu i dijele ga onima, koji ga traže. Poštivajte ih i ne zaboravite, što o njima veli Kasijan: »Pogledaj na nebo, viši si. Obazri se na sunce, na mjesec, ljepši si. Veći si od vladara, a manji si samo od Boga!«

Eto, zato je Isus gubavcu iz današnjeg evanđelja rekao: »Idi i pokaži se svećeniku!«

Učini tako i ti. Kadgod ti bude potreban Bog, »idi i pokaži se svećeniku!«

IV. NEDJELJA PO BOGOJAVLJENJU

DUŠA U OLUJI

More je ponekad mirno kao dijete. Spava, a nad njegovom se površinom zabavljaju i uživaju plivači kao i mati, dok njiše uspavane obraze svog čeda. Ali ima dana, kad more ne spava. Propinje se valovima kao da bi htjelo progutati obale. Rasplakano je kao dijete, koje traži hranu. Pogibeljno je u tim časovima nevještoj ruci preuzeti kormilo. Jer je oluja na moru mnoge povukla u grob pod valovima nemirne pučine.

Ovu sliku je veoma lako primijeniti na nešto drugo: na čovječju dušu. Život je more, duša je lađa. Nekad je mirno,

nekad je olujno. Stoput smo doživjeli oluju, ali nikad nam nije omrznuo život. Čini mi se, da bismo i o moru i o životu mogli reći ono što je Chateaubriand rekao samo o moru: »Plaču od žalosti, kad ga ostavljaju, plaču od nježnosti, kad mu se vrate... Stoput se zareknu, da se neće više izlagati moru, ali ne mogu biti bez njega!«

Volimo život, iako veći dio života proživimo u olujama. Zar ne? Malo je tišine, a mnogo je valova! Malo je sigurnosti, a mnogo je pogibelji!

»I gle, velika se oluja podiže na moru tako, da se lađica pokri valovima, a on je spavao.«

I. **Duša u oluji**

A. *Oko sebe*

Kažite mi, kada je tišina? Možemo li ikada bezbrižno lijegati i ustajati? — Dvije stvari nam neprestano smućuju duh:

Ponajprije, izdržavanje života. Trebamo hrane, i zato je potrebno raditi. Pa, eto, radimo i u znoju stječemo kruh. Trudimo se po cio dan, a nikada nijesmo siti. Kad smo priskrbili kruh, treba nam odijelo, obuća, stan i stotinu drugih stvari. I tako se doživotno borimo s nestašicom, golotinjom, s glađu. A tko bi nas i zasitio, kad naše potrebe nijesu sitne? Mi smo ljudi, nama zemlja nije dovoljna, jer nas kruh ne može do kraja zasititi. Ne može nas ni odijelo posve odjenuti. U tijelu je duša, i ona treba hrane i odijela. A hrana duše je u najvećoj opreci s hranom tijela. I tako smo stalno u dvoboju između teka tijela i teka duše. To nije oluja, to je rat.

Borba s nepogodama, što nam ih donosi okolina. Koliko jada zbog bolesti, umiranja, zbog suše i ostalih neprilika! Ali sve bismo lako podnijeli, kad se prirodnim neprilikama ne bi pridružili zli ljudi. Klevetnici, koji nam otimaju dobar glas! Zavodljivci, koji nam otimlju poštenje! Napasnici, koji nam ne daju mira ni mržnjom ni jezikom! Oko nas je nemirno more, a mi smo u središtu.

B. *U sebi*

Još je nemirnija pučina u nama. Sve val do vala, sve problem do problema!

Borba između dobra i zla. Taj problem je na dnevnom redu. U zlo bismo krenuli kao po nizbrdici, jer nam je bliže. A u dobro nam se ne da lako, jer je daleko i traži od nas napora. A Bog je zakonom zlo zabranio, i uputio nas na dobro.

I mi se do smrti kidamo od borbe, putujemo od grijeha do ispovjedaonice, od nade do očaja. I obratno!

Borba s nagonima je još teža. Koliko želja imade samo u jednom danu! A ni jednu od njih ne smijemo po volji uzeti na zabavu. Razum nam određuje granice: u jelu, u piću, u tjelesnoj radosti. Prijeđemo li granice u jelu i piću, postajemo proždrljivci i pijanice. Prekoračimo li granice tjelesnog nagona, bludnici smo!

Borba s vlastitim mislima. Izbrojite, ako možete besane noći, roj misli što nas muče! Izbrojite, ako možete, sumnje u vjeri, u znanosti, nejasnoće, teškoće!

Sve se okupilo oko jadne duše, da joj otme ono malo mira što ga u rijetkim časovima uživa. A što Bog radi? Zar je zaboravio, da je duša njegovo djelo? Zar ne mari za naše nevolje?

II. Gdje je Bog

A. *Zašto spava?*

»Velika se oluja podiže... a on je spavao.« A znadeš li zašto?

Iskušava tvoju snagu. Na olujnom moru mornari se često moraju poslužiti krajnjim sredstvima, da spase sebe i svoj brod. I nigdje se tako ne vidi, koliko je tko vješt, kao u oluji. Tako i tebe Bog ponekad ostavlja, da se latiš krajnjeg sredstva, da ga prizoveš u pomoć.

Čeliči tvoje ufanje. Kad se zamrači nebo, kad s vidika nestanu svjetionici, kapetan je jedina nada u brodu. To isto hoće Bog od nas postići. U teškim časovima kušnje sili nas, da pogledamo u nebesa, gdje On pritajeno spava i čeka čas, da ga pozovemo.

Pokazuje nam, koliko smo slabi. Jer mi smo oholi, te mislimo da kroz život možemo proći sami, bez Boga. Ali to nije moguće. Ako ipak svojeglavo ostavimo Boga, on nam šalje oluju. Tada smo bespomoćni, tada se osvješćujemo i dižemo glas sklapajući ruke: »Spasi nas, Gospode, izgibosmo!«

B. *Smiješ li ga probuditi?*

Kako ćemo postupati, ako oluja još uvijek traje, iako ga mi zazivamo? Učinimo ono što čine mornari kad je brod u pogibelji.

Spustimo jedra, da žestina vjetra ne polomi jarbole i ne pokida užeta. A to znači: obori oholu glavu i sjeti se, da jedini Bog može stišati oluju.

Ne zadržavaj se na pučini, nego smjesta kreni prema luci. A znadeš li, kuda ćeš krenuti? Prijatelju, prema ispovjedaonici, u zagrljaj svom Bogu. Jer brod se mora rasteretiti, da lakše odoli opasnim valovima.

Kad si stigao, probudi ga, neka uspostavi tišinu u ispaćenoj tvojoj duši!

More nas svagdano i tjelesni i dušeni problemi, i mi se tužimo, da je Bog zaspao. Ali, zašto ga ne probudimo molitvom? Zašto ne vičemo kao i apostoli za vrijeme oluje: »Gospodine, spasi nas, jer izgibosmo!«

Ne plašite se, Bog je s nama. I u najtežoj oluji, samo ako ga nijesmo grijehom otjerali. Znate li što je rekao svetoj Katarini, kad mu se potužila, da ju je u najtežoj borbi ostavio samu? »Bio sam, Katarino, tada u tvom srcu!«

On je u nama, ali pušta oluju, da nas očeliči u snazi i u izdržljivosti. Budimo zato u životnim teškoćama mirni, jer on nije daleko. Ako nam je borba nepodnosiva, pokucajmo na Božje srce i pozovimo ga u pomoć. On će pružiti svoju svemoćnu ruku, i uzburkano more slegnut će se u mirnu pučinu.

V. NEDJELJA PO BOGOJAVLJENJU

SOTONA

»Ne uvedi nas u napast!« Ni onda, kad napasnik s nama govori, ni onda, kad mi o njemu govorimo. Jer, on je oduvijek naš neprijatelj. Otkad je svijet, on obilazi i lovi.

Znade za njega i poganski svijet. Heziod piše o duhovima čuvarima, a Empedokle o zlodusima. Platon i Aristotel su tumačili Kosmos u vezi s duhovima.

Stari biblijski Zavjet jasno piše, kako su se duhovi pojavili. Tko ih je stvorio, i kako su se jedni pobunom odmetnuli i pretvorili u đavole. I od tog časa začeo se sotonski osinjak, koji još i danas uznemiruje i svijet i ljude.

Novi evanđeoski Zavjet isto tako o njima govori. Čitamo tamo o susretu Isusa i Sotone. Napastuje taj čak i Krista, jer ne zna tko je On. A Isus zle duhove goni, izgoni, gdjegod ih susretne.

Ispričao nam je sedam priča o Kraljevstvu Nebeskom. A evo, danas nam donosi priču o kraljevstvu Sotone. Božje Kraljevstvo je njiva. Na tom istom tlu radi i Sotona, ali ne sije pšenicu, nego kukolj.

I. Carstvo Sotone

A. *Njegova njiva*

»Načinimo čovjeka po svojoj slici!« Tako je rekao Bog, kad je stvarao čovjeka. To isto je ponovio Sotona. I trudi se, da Božju sliku u čovjeku preinači u svoju. Zato se on uvlači posvuda, gdje čovječja ruka ili noga dopire. Uvlači se svuda, gdje čovječja misao dosegne. To jasno vidimo iz zaklinjanja i blagoslova, što nam ih Crkva propisuje u pojedinim prigodama. Jer sve što je na zemlji, sveto je, Bog je to stvorio. Ali Sotonina prisutnost sve zatruje. Ne sjećate li se, kako ga svećenik kod svečanog blagoslova vode goni? Posve isto, kao što ga je Isus nagnao u svinje. Sjećate li se, što svećenik na krštenju djece veli? »Iziđi iz njega, nečisti duše, i podaj mjesto Bogu!«

Cio svijet je njegova njiva. Ali mu je najmilija ljudska duša. Otkad se sam upropastio, drska zavist mu ne da mira, dok ne unesreći cio svijet. Zato dušu oblijeta dan i noć. I dok Bog sije dobrotu, on ubacuje zloću. Bog sije pšenicu, a on kukolj. »A kad ljudi pozaspaše, dođe njegov neprijatelj i posija kukolj sred pšenice, pa otide.«

B. *Njegova berba*

Imade on svoje njive. Božje njive, što ih truje bolesnim sjemenjem. Zato uživa i svoju berbu. Ali teško bi u svojoj berbi uspio, kad ne bi imao pomagača na zemlji među ljudima. Jest, imade on među ljudima suradnike i poklonike, jer sam ne bi uspio. Sve što on može učiniti, jest savjet, nagovaranje. Ali čin izvodi sam čovjek po njegovim uputama. Njegove suradnike Isus zove »sinovima Sotone«. Ovi jadnici i ne znaju, da su njegovo roblje. Grijeh ih je doveo u sotonsku tamnicu, otkud ih samo Bog može izvući na slobodu. Grijeh je ulaznica u sotonsku kuću. Grijeh je kult, što ga ljudi iskazuju Sotoni. Nije potrebno da mu slože »Litanije«, kao što je to učinio Baudelaire. Nije potrebno, da mu ispjevaju himnu, kao što je to učinio Carducci. Dostatno je, da se grijehom odmetnu od Boga, jer mu tim činom pjevaju i litanije i himne.

A berba? Bog je gospodar njive, a ne Sotona! Zato će Bog sve što je grijeh posijao, kazniti. »U vrijeme žetve reći ću žeteocima: Saberite najprije kukolj i svežite ga u snoplje, da se spali!« To je svršetak sotonske berbe: pakleni oganj, koji gori i pali.

II. Taktika Sotone

A. *Pregovara*

»Načinimo čovjeka po svojoj slici!« Tako je rekao Bog stvarajući čovjeka. To je prihvatio i Sotona, pa je uzeo pregovarati s čovjekom, da mu izradi sliku po svom ukusu.

Zato Sotona nikad ne zapovijeda. Naprotiv, obećava, nudi, podmeće. U grijehu obećava nasladu, a u nepokornosti prema Bogu nudi slobodu. Upravo onako, kako je prevario prve ljude: »Postat ćete kao Bog!« Zato su pregovori prvih ljudi sa Sotonom završili ovim groznim poremećajem u svijetu, što ga i mi osjećamo. Pogibelni su pregovori sa Sotonom, jer svršavaju kapitulacijom nemoćnog čovjeka.

Ne zapovijeda, nego se pritaji kao prijatelj. I gleda da postavi posvud svoje agencije. U odmor, u rad, u zabavu, u molitvu. Zgodno se sakrije pod obrazinu, te se trudi da sve čovjeku u bogove preobrazi. Nekoga nutka da se pokloni novcu, nekoga opet da se pokloni seksusu. Stvara idole, gradi tvornice bogova, kako bi bacio u pozadinu jedinog i pravog Boga.

I on nikad ne kapitulira. Ako mu posao ne ide sretno za rukom, »ode i uzme sedam gorih od sebe!« A onda pregovara i pregovara.

B. *I lovi u mraku*

Jorgensen ga zove »Knezom tmine« i »Knezom podneva«. Jer zaista dan u noć pretvara. A kako? Uvlači se u čovječje misli, stvara zabunu, unosi sumnje. A to je mrak misli. Uvlači se u osjećaje čovječje, te mijenja želje, dobre izvrće u zle. I eto opet mraka. Uvlači se u čovječju volju, pa je pokoleba. Ona se pronjiše kao nestalna vaga, dok ne prevagne sotonska strana. Posvud ga ima, u riječi, u štampi, u zabavi, pa čak i u molitvi. Ali uvlači se nečujno, »kad ljudi pozaspaše«. Zato on bdije, kad je sve sumorno i umorno. To je čas, kad on polazi u lov. Bdije, kako veli sv. Jeronim, i »stoji na vratima duše«.

Njegovu lovačku sposobnost savršeno je Goethe prikazao u liku Mefistofelesa. To je taj prokleti Mefistofeles, koji nas goni u ropstvo, a da mi i ne znamo, kuda nas vodi. To je taj najveći neprijatelj duše, koji nas lovi u mrežu, a nama se čini da nam je pružio sreću. Jer njegovi su lanci nevidljivi, njegova je mreža neprimjetna. Ali vidljive su rane na duši što ih uzrokuje, vidljiva je kazna Božja, što je pripremio onima koji se Sotoni klanjaju.

Velika je i nepobitna istina: Sotona je najokrutniji i najvještiji lovac duša. Ali je i ovo istina: U lov ne polazi iz zabave, nego, kako veli Ivan evanđelist, »da krade, ubija i upropašćuje!«

Bog imade svoje carstvo i svoju taktiku s ljudima. To isto imade i Sotona, ali ne kao ravnopravni gospodar, već kao pokorni sluga. Bog ga pušta da kopa po njegovoj njivi, kako bi ispitao budnost svojih radnika. Zato budimo oprezni i budni, da u našu njivu ne ubaci kukolj.

I nemojte se sablazniti, što ću ovog časa kazati: Mi vjerujemo u Boga, ali vjerujemo i u Sotonu! Vjerujemo, da je on naš neprijatelj; on je zloduh, kojemu je ime Sotona! Nije li to istina ? »Bogu služimo jedino tako, ako u Boga vjerujemo. A Sotoni nikad bolje ne služimo nego ako u Sotonu ne vjerujemo.« (A. Gide)

Bog je stvarajući čovjeka rekao: »Načinimo čovjeka po svojoj slici!« Sotona to nije mogao zbiljski reći, ali se još i danas žestoko bori, da svoju đavolsku sliku otisne u čovječjoj duši.

Stoga bdijmo, da se Božji portret u nama ni u jednom času ne zaprlja vražjim zasjedama.

Naš je zadatak na zemlji samo jedan: Nemojmo dopustiti, da nam duša ni za trenutak nalikuje Sotoni!

VI. NEDJELJA PO BOGOJAVLJENJU

SNAGA KRŠĆANSTVA

Sitne žilice na korijenju biljke najvažniji su dio stabljike. Kad bismo mladoj kruški sasjekli sve sitne žilice, pa je posadili, vjerojatno bi usahla. Jer preko malih žila biljka prima hranu iz zemlje. — I u nevidljivom začetku čovječjem skriva se dijete. Okom ga ne vidimo, ali poslije devet mjeseci rađa se iz začetka pravo ljudsko malo tijelo. — A kako je sitan bakcil, jedva ga možemo pod mikroskopom opaziti! Ali je veoma snažan, prouzrokuje bolest u čovječjem tijelu, pa i smrt.

Mnogo toga u prirodi jedva vidimo svojim okom, ali kad bolje pogledamo, osvjedočimo se, da u sitnim stvarima imade mnogo snage. I gorušica je veliko stablo. Čitamo u Talmudu, da je Rabi Simon imao gorušicu veliku kao smokva.

Ali i njezino je zrno sitno. »Ono je, istina, najmanje od svih sjemenja, ali kad uzraste, veće je od svega povrća i bude drvo tako, da ptice nebeske dolaze i gnijezde se na njegovim granama.«

Krist je svoju kršćansku zajednicu usporedio sa zrnom gorušice, i sa kvascem, »koji uzme žena i pomiješa u tri mjere brašna, dok sve ne uskisne«.

I. Snaga u osnutku

A. *Prvi graditelji*

Osnivač kršćanstva Isus Krist pojavio se kao i gorušično zrnce. Nezapažen od ljudi se rodio, živio je u siromaštvu i umro prezren na križu. Ali je neprimjetna tesarska radionica proradila kao kvasac u tijestu, digla se u vis kao gorušično stablo.

Jednako je bio skroman nastup njegovih prvih učenika. Ta bili su to priprosti ludi, ribari, zanatlije.

Čudnovato je, da se Krist kod prvih nastupa nije poslužio većim sjajem! A mogao je, da je htio. Čini se, da je kanio pokazati, kako Božje djelo ne treba mnogo ljudske veličine. Ono imade snage u sebi kao i žilice na korjenju biljke, kao embrionalni začetak, kao sjeme gorušice. Božje djelo raste pored svih neprilika, što ih Božjoj stvari podmeću ljudi.

B. *Nauka*

Koliko je neprilika doživela Kristova Crkva u prvim danima svog osnutka! Utemeljitelj njezin je sramotno razapet na križ kao razbojnik. Jer ova se kazna primjenjivala samo na zločince u ono doba. Krist se sukobio u nauci s naukom svojih suvremenika. U tom sukobu je izgubio život. I mnogi su, pa čak i njegovi apostoli, pomislili, da je kraj njegovu kraljevstvu. Ali je prolivena krv pala kao nebeska rosa na zasađeno stablo, i ono je novom snagom počelo rasti.

Njegova je nauka toliko oduševila apostole, te su neustrašivo uzeli propovijedati po selima i gradovima Rimskog Carstva. A bila je to velika odvažnost, jer se nova vjera sukobila s naukom poganskog Rimskog Carstva. U toj žestokoj borbi pokleknuo je Rim s cijelim carstvom pred družbom od dvanaest apostola. Doduše, i oni su kao i njihov Učitelj poklonili živote za svoje uvjerenje. Ali je i ova krv još jednom zalila zasađeno stablo tako, da se snažnije dizalo, te su i ostale ptice dolazile i gnijezdile se na njegovim granama.

II. **Snaga u razvoju**

A. *Raste*

Nitko nije do danas uspio sasjeći Kristovo stablo. Nitko nije do danas uspio potopiti Kristovu lađu. Nitko nije do danas uspio srušiti zgradu, na kojoj počiva Kristova kršćanska zajednica. To je neosvojiva tvrđava. »Na toj stijeni sagradit ću svoju Crkvu!«

To je dobro sjeme, što je palo u dobru zemlju. Ono raste pod Božjim suncem. Kad bi je samo ljudi obrađivali, vjerojatno bi već u prvim danima ova zemlja bila neplodna. Ali Bog je njezin vrhovni obrađivač, a ljudi su mu tek pomoćnici.

Od onog dana, kad je Petar na Jerusalemskom trgu obratio jednim govorom osam tisuća ljudi, raste broj vjernika sve više i više, uza svu ćudorednu strogost, što je kršćanstvo traži od svojih vjernika! Pored neprekidnih progona, što prate i Crkvu i vjernike! Ta što mislite, već je u ono doba, za vrijeme rimskih progona, palo mučeničkom smrću jedanaest milijuna vjernika!

A onda je došla provala neuljuđenih naroda. Svatko je mislio, da se približio kraj svijetu i kršćanstvu. Međutim, Crkva je došljake primila i pokrstila. To je eto današnja Evropa!

Pojavio se raskol u srcu Crkve, otpala je Istočna crkva. Nakon pravoslavlja otpada dio Evrope i osamostaljuje se u protestantizmu. Ali nije zato Kristova Crkva propala.

Misijski rad ju je proširio na poganske zemlje. S otkrićem Amerike prešla je i na onaj kontinent.

B. *Zašto?*

Sve narode je kršćanstvo osvojilo. Prešlo je sve klime, sve običaje i sve pokrajinske odredbe. A znate li zašto? Jer se ono razvija u povoljnoj klimi. Bog je sijač kršćanskog sjemena, Bog je gospodar nicanja, zrenja i berbe.

Zato nitko neće spriječiti Crkvu u njezinu rastu, jer je sveta. Sveta je, jer je Utemeljitelj njezin svet, sveta je njegova nauka, sakramenti, kult i život svetaca.

Nitko je neće uništiti, jer je katolička, to jest općenita. Za sva vremena i za sve narode.

Nitko je neće uništiti, jer je apostolska. A to znači, njoj je na čelu Božja vlada, od prvih apostola pa do danas.

Nitko je i ne može uništiti jer je jedna: Jedan je Bog na nebu, jedna je Crkva na zemlji. Jedna istina i jedno vjerovanje.

Augustin je sjedio u vrtu. Bilo je to prije njegova obraćenja. Dok je razmišljao, čuo je nepoznati glas: »Uzmi i čitaj!« Uzeo je Sveto pismo i čitao, pa se i obratio.

Ponekad bi i nama trebalo šapnuti na uho: »Uzmi i čitaj« osobito onda, kad se pokolebamo u vjeri i u svom kršćanskom ponosu. Uzmi, čitaj današnje evanđelje i vidjet ćeš, da je Crkva Božja organizacija, koja ne može biti uništena od čovječje ruke.

»Ono je najmanje od svih sjemenja, ali kad uzraste, veće je od svega povrća i bude drvo tako, da ptice nebeske dolaze i gnijezde se na njegovim granama.«

U tome i jest snaga kršćanstva: Ono nije propalo kroz skoro dvije tisuće godina. A još vijek dolaze novi članovi i »gnijezde se na njezinim granama«!

NEDJELJA SEDAMDESETNICA

KULTURA DUŠE

Što sve znači riječ »kultura«? Vrtlar odgaja voćke, okapa, čisti, brani od nametnika. Pa i to je neka vrst kulture voćaka.

U medicinskim laboratorijima priređuju lijekove, proučavaju njihovo djelovanje, odgajaju bakterije u svrhu pravljenja lijekova. I to je tako zvana kultura bakterija.

Sportski klubovi brinu se za dobar razvoj čovječjeg tijela. Vježbaju neokretne mišiće. Zar nije i to neka vrst kulture? To je kultura tijela.

Kršćanski život je isto tako i bašča i medicinski laboratorij i vježbalište. Ali u drugom smislu. Kršćanstvu je naime povjerena njega duše. Na to je Krist i mislio, kad u današnjem evanđelju govori o vinogradu i radnicima. Htio je pokazati sličnost između kulture vinove loze i ljudske duše.

Dobro je onda učinila Crkva, kad je ovo evanđelje dala na čitanje danas, u nedjelji sedamdesetnici. Jer s ovom nedjeljom ulazimo u uskrsno doba. Zato nas Crkva poziva na rad, ne u vinogradu, nego na prpremu za Uskrs.

Svaka duša je vinograd. Smiješ li biti neuposlen?

I. **Dvojica rade**

A. *Bog*

Duša nije samo tvoja. I Bog je njezin gospodar. Imade prava na nju mnogo više nego li što slikar ima prava na

svoju sliku. Mnogo više nego li roditelji imaju prava na svoju djecu. Jer oni rađaju djecu po moći što im je povjerena. A Bog stvara dušu vlastitom snagom.

On ju je stvorio u tebi za sebe. I nikad nije u njemu umrla briga za čovječju dušu.

Dodijelio je svakoj duši anđela čuvara da je čuva. To je vjerni i stalni čuvar Božjeg vinograda.

Porazmjestio je po nebu i po našim crkvama svece i svetice. Među njima svaka duša imade svog zaštitnika, svog svetog imenjaka.

Svaku dušu je krštenjem učlanio u veliku kršćansku zajednicu i dao joj na raspolaganje sve sakramente.

U čovječjoj se duši i nastanio. Jer sv. Pavao nam veli: »Vi ste hram Duha Svetoga!«

Sve što je Bog na zemlji učinio, učinio je sebi na slavu i za spasenje čovječje duše. Jer ona je njegova bašča, gdje se on rado zadržava, radi, okapa, čisti i brani je od štetočina.

Ali poziva i nas. I ne veli: Idite i vi u s v o j vinograd, — već kaže: »Idite i vi u m o j vinograd!« U »moj«, eto tako zove našu dušu svojim vlasništvom.

B. *I ti*

»Idite i vi u moj vinograd.« Potrebna je suradnja između nas i Boga, jer su predviđena dva vinogradara, dva radnika u jednom vinogradu: Bog i Ti.

Možda još nijesmo ništa učinili u ovom vinogradu. Možda je zapušten. Možda su posahle mladice, porasla trava? Ali nije nikad kasno! Tako nas sokoli Krist u današnjem evanđelju.

Eto, pozvani su neki na rad od trećeg sata pa do jedanaestog. A to prema našem evropskom vremenu znači: od pet sati poslije podne, pa do navečer. Što mislite, to je vrijeme, kad su mnogi već iscrpljeni od rada. A ovi tek polaze na posao!

Svako doba je prikladno za ovakav rad. Nije naime nikad kasno vratiti se Bogu, jer će svi radnici primiti plaću: »Podaj im plaću počevši od posljednjih do prvih!«

Zato nas on poziva u ranom djetinjstvu. Čuli smo njegov poziv u prvim pojmovima iz katekizma, u prvoj ispovijedi i pričesti.

Poziva nas i o podne, u zreloj životnoj dobi. Čujemo njegov zov u propovijedima, u sakramentima, u katoličkoj štampi, u savjesti i u dobrim savjetima.

Poziva nas i navečer, kad nas starost prisili, da mislimo na grob.

»Idite i vi u moj vinograd.« Čujemo od jutra do mraka, od rane mladosti do groba. Jer nije nikad kasno ostaviti loš, a prihvatiti dobar život.

II. Na rad!

A. *Kao čovjek*

Na rad kao čovjek! Dvije dužnosti treba do kraja izvršiti: stalešku i narodnu.

Narod te je rodio, moraš ga ljubiti kao svog oca i majku. Hrvatska te rodila, za nju moraš živjeti. Sve što je oko nas, mora nam neprekidno govoriti: To je moja zemlja, moje more, moja prošlost. To su grobovi naših predaka, koji su živjeli i umirali za ovu dragu domovinu.

Kako je sramotna izdaja! Bog će izdajnike kazniti. Ta on nam je pokazao, kako moramo osjećati za svoju zemlju! Nije li proplakao nad ruševinama svoga grada? »Jeruzaleme, Jeruzaleme, koliko sam puta htio sabrati tvoju djecu, kao što kvočka sabire piliće!« I tog časa potekle su suze niz obraze Isusa Krista. Velike suze kao kapi kiše. Velike kao što je i bio velik Bog, kojemu su iz očiju tekle.

Na rad! Sačuvaj u sebi, u okolini i u svojoj djeci narodni duh, jer Bog tako hoće. Da ti je htio dati druge roditelje, bio bi odredio da te drugi rode. Da te je htio dati drugome narodu, bio bi te tamo i rodio. Ali rodio te u ovom hrvatskom narodu. Zato i živi za svoj narod!

B. *Kao katolik*

Religija i nacija dvije su oznake dobra značaja. Treba življenjem svojim biti na visini kao Hrvat. Ali i kao katolik. To je srčika dobra Hrvata. O, kad bismo se trudili da budemo katolici barem toliko koliko se trude učenjaci da budu na intelektualnoj visini!

Dante je trideset godina radio »Divnu glumu«. Newton je petnaest puta prepisao svoju »Kronologiju, dok je nije dotjerao. Vergilije je dvadeset godina pisao »Eneidu«. Watt je trideset godina mozgao i proučavao parni stroj.

Što smo do sada učinili, da dotjeramo u sebi svoj kršćanski život?

Na rad! Potrebno je u vinogradu počupati zle navike, porušiti sve što je grijeh sagradio; sagraditi čvrste zidove, saditi plemenito sjeme, kalamiti pitome mladice na divlji izdanak.

»Vidi, dajem ti danas punomoć nad narodima i kraljevstvima, da trgaš i razdireš, da istrebljuješ i rušiš, da gradiš i sadiš«. (Jer. 1. 10).

Potrebno je dakle uništiti zlo i zamijeniti ga dobrim. Jer je, kako veli Toma Akvinski, »besposličar i tko čini zlo i tko ne čini dobro«.

Duša je vinograd. U njemu radi Bog, ali zove i tebe, da se primiš posla. Ovakav rad je besmrtan. »Što koristi čovjeku da cio svijet dobije, a pritom izgubi svoju dušu?«

Na rad! Kultura duše je naša prva dužnost. Život je vrijeme rada. Berba će otpočeti odmah poslije smrti!

NEDJELJA ŠEZDESETNICA

MIŠLJENJA O SIJAČIMA

Korizma je na vratima. Po našim crkvama pojavit će se propovjednici. Govorit će i pozivat će, zagrabit će punom šakom sjeme i sijat će. Riječi će ispunjati svodove crkava, lebdjet će u zraku kao lagano sjeme, između srdaca vjernika. A da li će se koje srce otvoriti, da sjeme otpočine?

Isto sjeme može biti plodno i neplodno, zdravo i nezdravo, usmjereno i promašeno. Ali ne krivnjom sjemena, nego krivnjom tla. Bacite četiri zrnca pšenice, četiri zdrava zrnca pšenice na različito tlo: na put, među kamenje, u trnje i u dobru zemlju. Jedna je ruka sijala, isto se sjeme sijalo, a kako je različito nicalo!

Ljudi se tuže na sijače i na sjemenje, a Bog tako ne misli. Ne bi li bilo korisno ispitati, kakvo je naše zemljište? Tko je kriv za neuspjeh? Sijač ili sjeme?

I. Što kažu ljudi?

A. *Na riječi*

Kako bismo mogli shvatiti prigovore, što se čuju u kavani, na putu, pa čak i na izlasku iz crkve? Zašto je nekima svaka propovijed otrcana? Zašto im je dosadno slušati pet minuta čitanje evanđelja?

»Ništa novo ne čujem, znam unaprijed što će kazati!« — To je mnogo puta tako. Ali nije svrha ni propovijedi ni evanđelja, da nas zabavlja novostima. Naprotiv, u crkvu dolazimo, da čujemo ono staro, nepromjenljivo. Istina se ne mijenja kao što se ni Bog ne mijenja. I Crkva nam stalno doziva u pamet svoje istine. I neće umuknuti, dok bude svijeta, jer to je njezin zadatak, da uči, opominje i bdije.

»Pa stalno se ista stvar opetuje. Osjećam se kao u mlinu!« — O, da upravo tako! Crkveni oltar je zaista mlin, ali on melje euharistijsko brašno. I nemojmo poželjeti, da prestane, jer tog bi časa nestalo Boga s naših oltara. A što bi nas smetalo, da se ponavlja? Ta svakog dana ponavljamo objed i večeru. Sunce se svakog dana na nebu ponavlja, pa nam nije dosadilo, nadasve ne u zimskim danima.

»Najgorljiviji posjetioci propovijedi najgori su ljudi u društvu!« — I to je nerijetko istina. Ali nitko ih u crkvi s propovjedaonice to ne uči. Sjeme je zdravo ali je u pitanju možda neprikladno tlo.

»Govori nijesu ni stilski ni sadržajno dotjerani!« — I to može ponekad biti istina. Ali vjera ne treba kićenja. Ako priroda nije svakom svećeniku dala govorničke darove, dao mu je Bog dužnost da govori. Uostalom, Krist je govorio jednostavnim jezikom, u slikama i pričama.

B. *Na djelu*

Zar onda nije pravo da nešto krivnje za neuspjeh preuzme i neplodno tlo? Čini se, da je Krist u današnjem evanđelju uzeo u obranu sijače, a ukorio njive.

»Iziđe sijač da sije sjeme.« Ali mu se sjetva izjalovila. Jedno zrno je palo na put, te su ga prolaznici pogazili. Što mislite, tko ga je pogazio? Tko je kršćanski zanos u ovoj duši ugušio? »Prolaznici!« To jest: Interes, obzir, lijenost, udobnost i stotinu drugih trica.

Drugo padne na kamenito tlo, te ne iznikne, jer nije imalo vlage. Nije bilo ponosa ni poštivanja naših katoličkih tradicija, nije bilo značaja ni oduševljenja za svetu vjeru. Pa što će nego uginuti?

Treće padne među trnje, ali ga je trnje ugušilo. Što se sada dogodilo? Obijest, bogatstvo, možda i krajna bijeda, seksus i procesija želja udaviše u nicanju kršćanske dužnosti u duši.

Četvrto padne u dobru zemlju i donese plod. Dočekala ga je dobra volja koja stvara čudesa na svakom području ljudske djelatnosti.

II. Što kaže Bog?

A. *U vjeri Crkve*

»Zdravo, velika noći vjere; gle, noć nam bolje od dana kazuje put!« (Claudel). Tko bi ikada rekao, da će nejasnoća, što nam je ostavlja vjera u pogledu drugog svijeta, okupiti oko sebe cio svijet? A ipak vjernicima je ta nejasnoća jasnoća, jer znadu, da je Božja riječ istinita, iako im nije sada jasna. Možda je evanđelje i propovjednikova riječ nekome dosadna kao seoski mlin, možda nekome sve to izgleda bespredmetno. Ali Bog je opunomoćio jednako i vješte i nevješte govornike. Svakome je naime svećeniku rekao: »Idi i naučavaj!« A svakome je vjerniku rekao: »Tko njega sluša, mene sluša!« Svećenikova je riječ Božja riječ. Stoga, kome je dosadna, dosadan mu je Bog.

U posvećenoj hostiji štujemo Boga, iako ga ne vidimo. Tako i u evanđelju i u svećenikovoj riječi poštivamo Božju riječ i Boga, iako pred sobom gledamo bijedna, možda i dosadna svećenika. Vjera je potrebna i za vrijeme propovijedi. I dok slušamo slabu svećenikovu riječ, možemo se uzdignuti u visine. »Neke živine gmižu, — piše Sertilanges, — neke lete. Čovjek tijelom gmiže, razumom hoda, a vjera ga diže u visine.« Zašto onda ne bismo mogli u slabašnu glasu propovjednika čuti snažni glas Božji? Zašto ne bismo u dosadnoj riječi svećenika čuli zanimljivu istinu evanđelja? Neki francuski pjesnik je rekao: »Čovjek je biće, kojemu prozor gleda na nebo!« Zar svećenikova riječ ne može kod tebe taj prozor otvoriti? Dozovi u pomoć vjeru.

B. *U životu vjernika*

»Kad bi ti znala dar Božji, — rekao je Isus Samarjanki — i onoga, koji ti govori!« Ove riječi su prodrmale nutrinu zapuštene žene, i ona je do kraja slušala Isusov govor. Na kraju se i obratila.

Mi se možda podsmjehujemo dobrim ljudima i ženama, što obilaze crkve, da čuju svećenikovu riječ. Ali to nije važno. U pitanju je što o njima misli Bog. Jer Božji sud o čovjeku je mnogo važniji nego li naš! A znate li što o njima veli Bog? Evo čujte: »To su oni koji riječ slušaju i u dobrom i najboljem srcu drže i ustrajno rod donose«.

Možemo li kazati da nema dobrih ljudi? Možemo li reći, da evanđelje nije nikoga odgojilo? Smijemo li reći, da svećenikova riječ razodgaja?

Budimo pravedni! Svećenik je Božji sijač. Iz njegovih ruku primaju vjernici najplodnije sjeme u obliku posvećene hostije. Iz njegovih ustiju čuju vjernici najtopliju riječ, za kojom čezne cio svijet: »Djeco, ljubite se međusobno!«

A vjernici slušaju i provode u djelo. To čine barem oni, koji nijesu svoju dušu učinili neplodnom.

Što vele ljudi o sijačima? Mnogošta govore! Ali nijesu pozvani, da o tome govore. Bog ih poziva, da provedu u djelo ono što svećenici govore. I ništa drugo!

Kritikantsko raspoloženje je nezdrav teren. Na njemu teško niče posijano sjeme. Zato ga prolaznici pogaze, trnje uguši ili ptice pozoblju. Tek četvrto padne u dobru zemlju i donese plod. To su oni koji u skromnosti slušaju skromnu riječ svojih svećenika.

NEDJELJA PEDESETNICA

ZATVORENE OČI

Pupoljci se otvaraju i obećavaju cvijeće, obećavaju i plodove. A kad se zatvaraju, priroda je na umiranju. Zato, kad nestane cvijeća i lista u gori, dolazi tmurna jesen.

Tako i čovjek. Kad ujutro otvara oči, ukazuje mu se svjetlo, dan i život u danu. A kad navečer zaklapa oči, čini mu se, da sve tone u mrak, u prividnu smrt.

Otvorene oči su svjedoci svjetla i života, a zatvorene sna i umiranja. Prvi put nam se otvaraju oči u koljevci, a zaklapaju nam se na smrtnoj postelji. Na početku i na kraju života!

Slijepac iz Jerihona je jedan od primjera čovjeka zatvorenih očiju. Ima i u našem vijeku takvih primjera. I kad bi se pojavio Isus, imao bi i danas posla na ulicama, u obiteljima, po uredima.

Slijedeće nedelje počinje korizmeno doba. Čut će se u svim crkvama Marijino uzdisanje: »Stala plačuć tužna Mati!« To Majka Božja sa svojim Sinom oplakuje zatvorene naše oči.

Zar smo mi slijepci? Pratite malo ove misli!

I. Zatvorene oči

A. *Maska*

»Metnuli smo zastor pred ponor, da ga ne vidimo, pa jurimo bezbrižno u ponor.« (Pascal). Taj je ponekad na na-

šem licu. To su maske ili, kako mi velimo, obrazine! Postoje karnevalske maske, ali ima ih i u dnevnom životu.

Zabavna maska nam je prečesto na licu. Jer vidimo samo zabavu, a ne vidimo, kuda nas zabava vodi. Vidimo radost, ali ne vidimo Boga, koga vrijeđamo, kad pregazimo granice morala. Smeta nam maska.

Religijska maska nam je na licu, kad iz običaja ili iz ambicije polazimo u crkvu, na sakramente, na proštenje. Ili se pretvaramo, ili od straha i obzira uzmičemo. A jedno i drugo je licemjerje.

Socijalna maska je u pokretima, u smijehu, u riječi, u usluzi. Jer nisam na pomoći čovjeku iz ljubavi, nego iz vlastite koristi.

Intelektualna maska nam je na licu, ako sebe precjenjujemo. Zar niste nikad vidjeli umišljene pisce, direktore, šefove ureda, urednike, profesore? Prazne glave s obrazinom intelektualca.

Dignite svima ovima masku, pa ćete vidjeti pravu stvarnost. »Rijetko sam zabunom otvorio kriva vrata, — veli A. France — a da iza njih nijesam vidio kakav prizor, koji je u meni pobudio samilost, odvratnost ili grozu!«

B. *Sljepoća*

Ali imade i prave sljepoće. To su oni, kojima se zatvorio razum i volja za sve što je čestito. Ovakvi su ravnodušni prema vjeri, prema Bogu i prema životu poslije smrti. Paraliza kršćanskog života! Nalik su na krticu, koja ruje u zemlji i živi pod zemljom, te su joj oči zakržljale.

Tko je ovima oči zatvorio?

Sotona je pravi vještak. Zaklopi nam oči, a da mi to i ne opazimo. Vara i pregovara, vodi i zavodi, dok ne izgubimo životni smjer. I kad nas natjera u mrak, ne vidimo više ni crkve ni Boga ni svoje duše.

Nagoni nam zaklapaju oči. To su svilene vrpce na očima. Čini nam se, da vidimo put pred sobom, ali se varamo. Od Boga nas odvode.

Okolina nam zatvara oči. Nadasve onda, kad smo u društvu slijepaca. »Kad slijepac slijepca vodi, obojica će u jamu pasti«.

Sve zlo što se na zemlji čini, dolazi od zavezanih očiju. Kain je u bunilu ubio brata, Juda je u škrtom sljepilu izdao Isusa, Petar ga je u ludom strahu pred služavkom zanijekao.

Tko nam zatvara oči? Grijeh! »Grijeh vodi u mrak.« (Sv. Grgur)

II. Tko će nam odvezati oči?

A. *Isus je na prolazu*

»Neki je slijepac sjedio pokraj puta proseći.« Pokraj puta, to je slika našeg života, jer nijesmo gotovo nikad na putu. Uvijek smo ili na krivom putu ili pokraj puta. A nije ni čudo, kad bolujemo od sljepoće.

»Javiše mu da prolazi Isus.« Isus je na prolazu. On i danas prolazi, da vidi, ima li netko, tko bi htio progledati.

Na prolazu je, kad slušamo propovijedi. To je njegov hod, njegov glas. Zar ne čujete, zar ne vidite?

Na prolazu je Isus, kad me uskrsna dužnost zove, da pristupim ispovijedi i pričesti. Zar ne vidite, zar ne čujete?

Na prolazu je, kad preda mnom vidim mnoge dobre katolike, kako odlaze svake nedelje u crkvu, da proslave s Bogom blagdanski odmor. Zar vam savjest ništa ne predbacuje? To je Isus koji protestira.

Uvijek je Isus blizu. U svakoj crkvi ćete ga naći. Molite ga, da vam odveže oči. Molite, da vas povede netko u ispovjedaonicu, tamo će vam se otvoriti oči.

B. *Pozovi ga!*

»I povika: Isuse, sine Davidov, smiluj mi se!« To je jedini lijek. Ne će ti nitko oči otvoriti. Jer što Sotona i grijeh zapečate, samo Bog može otpečatiti.

Neka te ne smeta ljudski obzir. Što se obazireš na ljude? Oni te možda ismjehuju, ako se vratiš svojoj vjeri. Ali ne će te ismijati tvoj Bog. Zašto si obziran prema ljudima, a prema Bogu si neobziran?

Pokaži se ponosan! Kršten si, katolik si, Hrvat si! Zašto da pogaziš ono što su naši preci poštivali?

Kad te sputa obzir, i sto drugih razloga, te zaboraviš na svoje vjerske dužnosti, ti se sjeti slijepca iz evanđelja: »A oni što su išli naprijed, karali su ga, da šuti. A on stade još jače vikati: Sine Davidov, smiluj mi se!«

Krist se zadivio ovoj odvažnosti. Tisuće očiju gledale su u Krista. Narod je očekivao čudo. Isus se uspravi i reče: »Progledaj!«

Znate li sada, što su to zatvorene oči? To je mrak u duši, što ga donosi grijeh i vjersko ravnodušje.

Gospodin Bog će ove korizme proći kroz naše ispovjedaonice. Potražimo ga tamo, da nam otvori oči. I tada ćemo opet

gledati nebo i sunce i zvijezde. Doživjet ćemo ono isto što je doživio Dante, kad je sa svojim vodičem ostavio Pakao. Izlazeći iz Pakla završava svoje dojmove u »Divnoj glumi« ovako:

»A odatle iziđosmo, da možemo opet gledati zvijezde!«

I. NEDJELJA KORIZME

»PISANO JE«

Što je sve napisano? Nitko ne bi prebrojio knjige, što su tiskane po tiskarama svijeta! Niču kao poljska trava. Upravo tako! I nije lako probrati jestivu između nejestive, ljekovitu između otrovne.

Francuski pisac Emile Faguet napisao je knjigu o vještini čitanja. U njoj raspravlja o idejnim, osjećajnim, kazališnim knjigama, o pjesnicima, mračnim piscima, lošim piscima. Još tu govori o neprijateljima čitanja, o kritičarima i o prečitavačima. On je pravo uočio ulogu knjige u društvenom životu, i o toj stvari ovako mudro veli: »Knjiga je brbljavac koga možemo izbaciti bez neuljudnosti, čim nam je dosadan. Ali to je zabluda, jer nas knjiga može rasrditi svojim brbljanjem i ne dati nam istodobno vremena da je zatvorimo, jer je zanimljiva«.

Nije li to onaj isti problem, što ga je u današnjem evanđelju postavio Krist u razgovoru sa Sotonom? Sotona se poziva na ono što je napisano, poziva se i Krist: P i s a n o j e!«

Drugom prilikom je Krist svoju izjavu o knjigama dopunio kad je ovako rekao: »Po plodovima njihovim ćete ih poznati!«

Mnogo je knjiga napisano, ali se razlikuju jedna od druge kao stablo od stabla, kao plod od ploda.

I. Gomile knjiga

A. *Njihov broj*

Knjižnice su pune knjiga kao i mreža riba o kojoj priča evanđelje: »Kao mreža, što se baci u more i zahvati ribe od svake ruke.« Naći ćete knjiga filozofskih, zabavnih, poučnih, pjesama, drama, polemika, kritika.

Broj knjiga se množi kao roba na tržištu. Svatko donosi svoju robu i trudi se, da je proda.

Možda bismo najvjerniju sliku dali, kad bismo to usporedili s hranom: žitom, kukuruzom, ječmom i ostalim sličnim poljskim plodovima. Koliko je hrana potrebna tijelu, toliko je knjiga potrebna duhu. Ali moramo znati, da i među knjigama imade tečnih i netečnih zalogaja. Možda kod čitanja to ne osjećamo, ali ćemo osjetiti naknadno, kad otpoćne probava: »Knjige su kao hrana. Nije važno i ne koristi što se guta, već što se probavi.« (C. Cantù)

Kako se množe ribe u moru, ptice u šumi, roba na tržnici i žitarice na polju, tako se gomilaju knjige po knjižnicama. Ali, da li broj knjiga odgovara i količini znanja? Meni se čini, da ne! Složio bih se potpuno s ovom izjavom: »Kad bi ljudi govorili samo ono što znadu, ljudi gotovo ne bi ni govorili.« (A. Graf)

B. *Njihovo nadahnuće*

Vrijednost knjige ovisi o nadahnuću pisca. Radi toga je pozvan da piše samo onaj, kojemu je priroda dala darove: pronicavost, izvornost, dobru ćud i lakoću pisanja. Talenat je podloga, a sve ostalo nadahnjuje.

Ali tu je središnje pitanje: Tko sve može biti nadahnitelj? Ja bih se ograničio na onu vrst inspiracije, što je čitamo u današnjem evanđelju. Jer za sva ostala nadahnuća vrijedi pravilo čitanja, što nam ga je dao Isus Krist: »Po plodovima ćete ih poznati!«

Današnje je evanđelje tanahna analiza sotonskih inspiracija. Ponajprije se trudi da Krista natjera u pohlepu: »Kaži da ovo kamenje postane kruh!« Krist je ocijenio vrijednost ove ponude riječima: »Ne živi čovjek samo o kruhu!«

Zato kuša da ga nagovori na preuzetnost: »Baci se dolje, jer je pisano, da će te anđeli čuvati!« Krist je i na ovu ponudu mudro odgovorio: »Ali je i pisano: Ne kušaj Gospodina Boga!«

Konačno mu podmeće slavoljublje: »Sve ću ti ovo dati, ako mi se pokloniš!« To je onaj kobni čas, kad prelazimo u vlast piščeva nadahnuća. Tog časa se spuštaju nevidljivi lanci, knjiga nas zarobljuje, a da mi to i ne opazimo. Nije li onda jedini izlaz iz ovog ropstva Kristova riječ, što ju je uputio Sotoni? »Odlazi, sotono, jer je pisano: Klanjaj se Gospodinu Bogu svome i njemu samo služi!«

Mi ne možemo poricati vrijednost knjiga. Ali možemo sa sigurnošću za neke kazati: »Odlazi, Sotono!«

II. Isusova knjiga

A. *Što nam znači u životu?*

Isus nije napisao svoju knjigu. Pisali su je njegovi učenici, ali on je njezin nadahnitelj. Zato je mi zovemo Svetim Evanđeljem.

U raspravi sa Sotonom Isus se svaki put poziva na Bibliju: »Pisano je!« Nije li nas time poučio, da u zbrci sistema i gomila knjiga prolazimo s Evanđeljem u ruci? I da u sve što je napisano gledamo kritičkim okom Evanđelja?

Zato smatrajmo Evanđelje svojim priručnikom pedagogije. Zar je to pretjeran izraz? Molim, to je misao svetog Pavla: »Sve je Pismo Bogom nadahnuto i korisno za učenje, za karanje, za popravljanje, za odgajanje.« (II. Tim. 3, 16)

Ono nam je i utjeha, jer nam je obrazložilo nevolje u životu. Kazalo nam je, zašto trpimo, zašto moramo umrijeti, zašto smo besmrtni.

Ono je naša snaga, jer nam obećaje Božju pomoć u neprilikama i nagradu na drugom svijetu za sve suze i za sve rane, što smo ih doživjeli u kršćanskoj strpljivosti.

B. *Što poslije smrti?*

Evanđelje je mnogim ljudima zagonetka. A i svima pomalo. Jer sve nam nije jasno, što je u njemu prorečeno. Ali jednom će biti jasan svaki redak. Smrt će objasniti sve. Tog časa zablistat će istina evanđeoska svakoj duši.

Evanđelje je z a k o n i k, po kome će se suditi naše misli, želje, osjećaji i djela. To je ona knjiga, o kojoj Ivan Evanđelist govori u petoj glavi Otkrivenja: »Knjiga sa sedam pečata!« To je knjiga, o kojoj pjeva »Dies Irae«: »Otvara se knjiga jada, knjiga grešna ljudskog rada!«

To je eto Isusova knjiga, u kojoj veli Ivan: »Dostojan si da uzmeš knjigu i otvoriš pečate.« (Otkr. 5, 9)

Misli naviru, pero po papiru klizi, strojevi rade, knjižare trguju, biblioteke se pune knjigama. Među gomilom knjiga ima jedna jedina knjiga, Isusova knjiga. To je Sveto Evanđelje. U njemu mi nalazimo putokaz dobrog življenja, u njemu je i zakon, po kom će Bog na Posljednji dan svrstati sav svijet u lijevo i u desno, u odabrane i u proklete.

Zato mi živimo i umiremo s Evanđeljem u ruci i u srcu i u djelu...

»Pisano je,« Bog je nadahnitelj. To je njegova knjiga!

II. NEDJELJA KORIZME

NJEGA SLUŠAJTE

Pune su nam uši zvukova i poziva. Zove nas dan, zove noć, čujemo glas tijela, čujemo glas duha. Svatko bi htio biti naš idol, svatko obećava nešto radosti u svom pozivu.

Ali je ponekad potrebno učiniti ono, što je Odisej učinio sebi i svojim mornarima na putovanju. Prolazio je morskim putem pored mjesta, gdje je postojala opasnost, da čarobni glasovi morskih vila privuku i unište njega i njegove mornare. Pa što je učinio? Mornarima je dao začepiti uši, a sebe je užetom vezao uz jarbol svog broda.

Da li je onda najbolje biti gluhonijem? Ne! Moglo bi se i nama dogoditi, što se dogodilo nekom gluhonijemom čovjeku u Zagrebu za vrijeme rata. Prolazio je ulicama grada i čudio se, što ni jednog čovjeka ne vidi. Avioni su grmjeli u zraku, bacali su bombe. A on jadnik nije čuo ni uzbune, ni aviona, ni bomba. I poginuo je negdje pod ruševinama ne znajući, kako ga je zatekla smrt.

Nije potrebno, da se pretvorimo u gluhonijeme, jer moramo slušati sve što nam život dovikuje. Ali je s druge strane potrebno, da se svakom glasu ne poklonimo. Samo je jedan zakon, koji nas vezuje pod grijeh, samo je jedan glas, što nas zove na put. To je glas, što se čuo na Taboru: »Gle, sjajan ih oblak zakloni, i glas iz oblaka progovori: Ovo je Sin moj ljubezni, koji je po mojoj volji, njega slušajte!«

Njega slušajte, jer on je jedini Bog. Svi ostali su nedostojni idoli.

I. Bog u porodu

One prve božićne noći htio je Bog začepiti usta svim poganskim bogovima, lažnim prorocima i zavodnicima. Zato se pojavljuje u jaslama na čudesan način.

Marija je začela čudom. Ta ovo dijete nije Josipovo, a još manje je podmetnuto. Anđeo je obavijestio Mariju, da će Bog čudom stvoriti začetak u njezinu krilu. Bila bi inače kamenovana, jer se u ono doba vanbračni susret žene s muškarcem kažnjavao smrću.

Porod djeteta je oglašen čudom. Mrkla noć se rasvijetlila, i anđeli pjesmom pozvaše na poklon pastire iz okolice. »I nisu samo oko pastira bili anđeli, nego ih je on vidio posvuda. Sjedili su u spilji, sjedili su i na brijegu, letjeli pod nebom.

U velikim su hrpama dolazili putem, i kako su prolazili, ustavljali bi se i dobacivali po koji pogled djetetu.« (S. Lagerlöf)

I zvijezda na nebu je bilo čudo. Mimo svih očekivanja astronoma, pojavila se i pozvala Istok. Tri Kralja su došla, zvijezda ih je čudesno vodila.

Četiri tisuće godina očekivali su Izraelci svog Mesiju. I došao je čas, rodio se u jaslama. Bila je to noć skromna kao ni jedna druga noć. Ali je isto tako bila puna čudesa, te je i slijepac mogao vidjeti, da se te noći rodio Bog.

II. Bog u nastupu

Nama nije poznat Isusov život iz njegova djetinjstva. Nije nam poznat ni onaj dio njegova života do javnog nastupa. Trideset godina njegova života skrito je u Josipovoj radionici. Sakriveno djetinjstvo Isusovo donijela je u pričama čuvena švedska spisateljica Selma Lagerlöf u knjizi »Legende o Kristu«. Možda nije nitko kao ona s toliko topline i draži pisao o Malom Isusu. A Evanđelje o svemu tome donosi samo jednu rečenicu: »Siđe s njima u Nazaret i bio im je poslušan!«

Međutim, dovoljne su one tri godine njegova javnog nastupa, da nam kažu, kako je on jedini i pravi Bog.

Gospodar je fizičkog svijeta. Čitamo u Evanđelju, kako je pokretom svoje ruke stišao oluju na moru. Dodirom svojih prstiju otvara uši gluhonijemom čovjeku, ozdravlja bolesnike. Jednim povikom otvara grobove i uskrisuje mrtve, kako je to učinio pred narodom, kad je pozvao Lazara iz smrti u život.

Gospodar je intelektualnog života. Nije njemu bilo potrebno da obilazi škole i fakultete. Mi se mučimo po školskim klupama, da naučimo dio istine, što ju je on porazbacao u svijet. A on je sijač istine, on je donosilac zakona, koji upravljaju prirodom. Znade on, gdje je što postavio i zašto je postavio. Zato je proricao budućnost Crkve i njezinih članova. Zato je prorekao konac svijeta.

Gospodar je moralnog života. Otkriva srca, kao što je to učinio na Jakovljevu zdencu u razgovoru sa Samarjankom. Obraća, kako je to uspio s Magdalenom. Budi zanos, kao što je to postigao kod svojih apostola i kod nebrojenih svojih sljedbenika. Nastupa kao vrhovni Sudac, te oprašta i tješi u Božje ime.

Gospodar je socijalnog života. Nije se poslužio barutom ni oružjem da osvoji svijet za svoju nauku. A ipak je sav svijet priznao njegovu nauku Božjom. Izveo je neviđeni preokret u ljudskom društvu, koji još i danas traje i upravlja svijetom.

III. Bog u vladanju

Tri su stvari, što ravnaju čovječjom djelatnošću na ovoj zemlji: Istina, Dobrota i Ljubav. Na ovim trima temeljima počiva kršćanski život.

Istina! Nije lako otkriti istinu, osobito u pitanjima prekogrobnog života. Filozofi se još i danas razilaze, jer im se ne će prihvatiti istinu Evanđelja. Ali nama je jasno pitanje. Religija je obasjala ljudski razum, te upotpunila ono što sam razum nije mogao dosegnuti. Evanđeoska istina je osvojila svijet.

Dobrota! Kako je teško u ovome životu biti dobar. Sami se bez pomoći odozgor ne možemo izbaviti od zla. U središte naše moralne bijede ubacio je Bog sakramente. A on sam sjeo je na prijestolje i sav svijet osvojio milosrđem.

Ljubav! Od onoga dana, kad je život dao za ljude, svijet ga je zavolio. Svatko osjeća, da mu je Bog prijatelj i pomoćnik. Ta ista ljubav prema čovjeku navela ga je, da se nastani na oltarima kao hrana u Hostiji. Štoviše, sjeo je u središte svake kršćanske duše kao njezin gost. I ostaje u njoj sve dotle, dok ga grijehom ne otjera.

Njegova Istina, Dobrota i Ljubav osvojila je svijet.

To je, eto, poruka s Tabora: Mnogošta nas zove na svoju stranu, ali se ne dajmo smesti varavim glasovima. Zato u zbrci glasova i zvukova pogledajmo na nebesa, jer otamo dolaze dobri glasovi. »Zovu me bijeli oblaci, što se na vjetru zibaju.« (J. Korner)

Da! Odozgor, s oblaka čuo se glas: »Ovo je moj ljubezni Sin, njega slušajte!«

III. NEDJELJA KORIZME

»TKO SA MNOM NE SABIRE, PROSIPA«

Pomislite, kako bi bilo smiješno, da jednom sijaču zavežemo oči, a drugoga pustimo da slobodno gleda. Još bi bilo smješnije, da slijepog sijača povedemo na cestu, neka zavezanih očiju traži njivu, gdje će posijati sjeme. Ne bi li taj poluslijepac uzaludno bacao sjeme?

Uzmimo i ovaj slučaj. Neki je ratar negdje iz podruma izvukao trulu pšenicu, pa je posijao na lijepo uzoranoj njivi. Što je radio: Sijao ili prosipao?

Neki je opet uzeo zdravo sjeme, te ga bacio u neuzoranu zemlju. Da li je sijao ili prosipao?

Pomislite, dalje, kako bi smiješan izgledao čovjek, koji bi zrnje, što ga izbacuje vršalica, sabirao u vreću nesašivena dna!

Sjećam se zgode, što mi je mnogo puta ispričao moj otac. Bio je lijep dan za lov na »šarge«: More je bilo uzburkano, obala se pjenila od bjesnoće valova, a to je najprikladniji čas za lov ribe te vrsti. Sjeo je s trstikom u ruci negdje na morski greben, te mrvicama kruha i sira namamio ribu. A onda je spustio udicu na prozirnoj niti u morsku pjenu. Izvlačio je ribu za ribom, sve prekrasne primjerke. Kako se bojao, da mu ne odbjegne po koja u more, bacao ih je nešto podalje u neko korito. I nije bio obijestan, lovio je toliko, koliko mu je bilo dosta za cijelu obitelj. Potom je ustao, uzeo vrećicu, da sabere svoju lovinu. Sagne se, a u koritu ne nađe ni jednog šarga. Što se dogodilo? Korito je bilo spojeno s morem, te je ulovljena riba ponovo odlazila u more.

Zar ovo nije vjerna slika našeg života? Koliko puta nam se čini, da sabiremo, a uistinu prosipljemo!

I. Sabiranje ili prosipanje

A. *Na sijanju*

Dva su sijača, kako je Krist više puta u Evanđelju upozorio. Jedan sije dobro, a drugi sije zlo.

Božja sjetva ima za cilj spas ljudske duše. Sve što Bog radi, za tu je svrhu: i sakramenti, i propovijedi, i svećenstvo, i organizacija kršćanske zajednice.

Vražja sjetva ima za cilj propast ljudskih duša. Stoga Sotona sve radi samo u tu svrhu: sije kukolj na Božjoj njivi, podvaljuje, napastuje.

U toj stvari razvio se težak dvoboj između dobra i zla, između Boga i vraga. Tu borbu mi proživljujemo. Osjećamo da se netko otimlje za sjeme; osjećamo, da tijelo želi baciti duh u podložnost.

Kršćanski život na ovoj zemlji je sjetva, gdje Sotona od jutra do mraka nastoji omesti i Boga i bijednog čovjeka u poslu. To je njegov zanat. »Vragove — veli Toma Akvinski — nije ujedinilo prijateljstvo, već mržnja na Boga i na ljude.«

B. *Na berbi*

Tko s Bogom prolazi kroz život, osjeća radost života. To nitko ne može izreći, kako je tiho u duši, kad je u miru

sa svojim Bogom. To su prvi plodovi Božje sjetve na ovoj zemlji. Naprotiv, tko je s vragom »tikve sadio, o glavu mu se razbijaju«. Očaj i nemir, što ga grijeh u duši izaziva, teška je kazna već na ovoj zemlji. To su prvi plodovi vražje sjetve.

Ali berba nije dozrela za ovaj svijet. Tek poslije smrti može se vidjeti, tko je prosipao, a tko je sabirao. Jer će Bog razdijeliti ljude kao i žito: s jedne strane pšenicu, a s druge kukolj. Pšenica i kukolj, ljevica i desnica, Pakao i Raj! Tog dana će svatko vidjeti, kako je sjetva u tijesnoj vezi s berbom: odabrani i prokleti! Tog dana shvatit ćemo riječ Isusovu: »Tko sa mnom ne sabire, prosipa!«

II. Opredijeli se!

A. *Ne prosipaj!*

Ali zašto da govorimo ovako maglovito? Kažimo otvoreno!

Prosipaš, ako si beskičmeno pregazio svoje kršćansko uvjerenje. Jer u tom slučaju si pustio Sotoni slobodne ruke, da sije po volji.

Prosipaš, ako se ziblješ u životu kao na vagi. To jest, ako imaš dvije duše, dva srca, dvojake misli, dvolične želje. Čas si uz Boga, čas uz Sotonu. Kao čovjek, koji sjedi na dvije stolice. A to je u kršćanstvu nemoguće. Jer Krist je rekao, da »nitko ne može dva gospodara služiti!«

Prosipaš, ako si posve Boga ostavio, te se opredijelio samo za jednog sijača. A između dva sijača možeš birati samo Boga ili Sotonu. Pustiš li Boga, odmah ga zamjenjuje Sotona. Jer svaki od nas pripada Božjem stadu. Maknemo li se iz stada, vuci nas pograbe: »Vuk ih grabi i razgoni.« (Iv. 10, 12)

B. *Nego sabiraj!*

Sabiranje na ovoj zemlji je isto što i sjetva. Jer na ovom svijetu smo, da sijemo, a smrt će berbu privesti kraju.

Što ćemo sijati? Pšenicu, kukuruz, ječam ili raž? O, to bi bilo veoma lako! Ali to ovdje nije u pitanju. Sve je to u slici rečeno. Ovdje je u pitanju naš kršćanski život! Što ćemo onda zasijati? Krist je naš sijač, njegovo sjeme je zdravo, njegova je žitnica nebo. Što onda imamo mi raditi? Naš posao je da njegujemo posijano sjeme. Krist je u svaku kršćansku dušu položio klicu: krštenje, te sve ostale sakramente redom. Dao je Deset zapovijedi, imenovao je svećenike, sagradio je u svakom selu i gradu crkve.

Sabirimo! A to znači: Budimo dosljedni! Ako smo kršteni, živimo po zakonima svojeg krštenja. Ako su nam dane Zapovijedi, nemojmo u duši gomilati grijehe mjesto dobrote. Ako nam je Bog poslao svećenike, slušajmo njih, a ne svoje tričave prohtjeve. Ako su se u središtu naše župe podigle crkve, pohađajmo ih, a ne ostavljajmo ih u blagdanima prazne!

Život je na ovoj zemlji teška kušnja: Mi smo na raskrsnici između dva sijača, između dva berača. Ne možemo biti neutralni, jer se u svakom slučaju nešto sije. Netko sije, ili Bog ili Sotona! Prosudite sami, kako oprezni moramo biti kod svake misli, kod svake riječi i djela! Jer štogod počinimo, ne pada u prašinu. Sabire ili Bog ili Sotona. Kako su onda kobne Isusove riječi iz današnjeg evanđelja: »Tko sa mnom nije, protiv mene je. Tko sa mnom ne sabire, prosipa!«

IV. NEDJELJA KORIZME

»RAZDIJELI LJUDIMA«

»Siromaštvo nije blaženstvo, — veli Sertillanges — ali duh siromaštva jest!« Jasno, zar ne? Ta, Isus nikome nije preporučio bijedu. Zašto je onda stvorio plodne njive? Zašto je dao svijet čovjeku na raspolaganje? Štoviše, čudom je mnogo puta nahranio narod. A u »Očenašu« nam je naredio, da molimo svagdašnji kruh.

Jedno je bijeda, a drugo je duh, kojim je podnosimo. Jer imade bijednih bogataša, a bogatih siromaha. Krist ne želi nikome bijede, ali isto tako ne želi, da nas briga za kruh tako obuzme, te zaboravimo na svoj duh. U tom i jest srž pitanja: Dva teka imamo, duševni i tjelesni. I tijelo jede, i duh se hrani, ali ne istom hranom. I kad Krist kaže »blaženi siromasi duhom«, time zapravo hoće, da istakne brigu za dušu. Htiho bi nas upozoriti, da pripazimo, kako ne bi kod duševnih želja prevagnule tjelesne.

Blagoslovljeno je ono što tijelo treba, blagoslovljeno je i ono što duh treba. Ali nije sve jednako važno. Dvovrstan je dakle kruh, ali jedan ima prednost.

I. Kruh s njiva

A. *Traži nerazumni stvor*

Čini se, da je sve podvrgnuto zakonu, što ga je Bog izrekao nakon Adamova odlaska iz Raja: »U znoju jest ćeš kruh!«

Biljke se trude, da pronađu sebi povoljan teren. Probijaju se korijenjem i žilama nekad kroz pjeskovito tlo, nekad i kroz kamenje. Pružaju grane prema svijetlu i traže sunca, da im ono prokuha sabrane sokove u svakom listu, koji je njihova mala kuhinja. I dobar je bio Bog prema njima. Dao im je zemlju, osposobio je svaku travu za razmnažanje, izvjesio je iznad zemlje sunce, porazmjestio oblake s kišom. Razdijelio je i njima potrebiti kruh.

Ribe u vodama i morima je opskrbio. Svaka od njih imade hrane i bez znoja. Čovjek stiče kruh u znoju, jer je kažnjen. A one, kao i biljke na livadama i životinje u šumama, lagodno nalaze svoj svakodnevni kruh. Izbrojite, ako možete, ribe u morima. A ni jedna od njih ne umire od gladi. I njima je bio dobar Bog, kad ih je opskrbio kruhom.

Pogledajte životinje i ptice. Cijela je priroda njihova. One nijesu podijelile zemlju granicama ni međašima. Kod njih nema ni oranja, ni sijanja. Sve je njihovo, posvuda je njihova berba. One traže kruh, i nalaze ga, jer ga je Bog i njima porazdijelio.

B. *Traži razumni stvor*

»U znoju jest ćeš kruh.« To je posebno za čovjeka rečeno. I on se zaista mora namučiti, dok stekne svagdanji kruh. Svaki je zalogaj nakvašen znojem, a ponekad i krvlju. Bog je čovjeka i u ovom pitanju postavio u kušnju. Kušnja je dvovrsna: i zbog baštinjene kazne i zbog oprečnosti između tijela i duha.

Od onog časa, kad je Adam posegnuo za zabranjenim zalogajem s drveta, priroda se prevrnula. Bog ju je izvrnuo tako, da nitko bez truda i znoja ne može stjecati ono što mu je za život tijela potrebno. U znoju jede, u znoju se odijeva. Sve samo znoj i napor. I dok bude svijeta, bit će i znoja, jer je kazna za grijeh doživotna.

Borba za kruh je još teža zbog oprečnosti između tijela i duha. Tijelo se hrani plodovima s njiva, a duhu je potrebna istina. Zato se školuje, da upozna istinu. Potrebna mu je i dobrota. Zato se trudi, da moralnim životom postigne dobrotu. Potreban mu je i osjećaj, jer u osjećaju nalazi mir ljubavi.

To je kruh duha. Ali tijelo je proždrljivo i ne obazire se na zahtjeve duha. U ovom dvoboju često stradava duh.

Kako god bio težak posao, da steknemo jedan i drugi kruh, Bog nam ga je obilato dao. Oplodio je naše njive, šume i napunio mora. Sve je to za čovjeka. Tijelo može naći hrane. A ako je svi ne nalaze, nije kriv Bog, nego sebičnost i nepravda ljudska. Isto tako je on i duh čovječji opskrbio kruhom. Znanost i religija su žitnice duha.

Ali ne zaboravimo, što nam Krist poručuje. Posred naših nezasitnih želja i truda za kruhom s njiva, postavio je svoju mudru riječ: »Ne živi čovjek samo o kruhu!«

II. **Kruh s oltara**

A. *Têk duše*

Što čovjek treba osim pšeničnog kruha? Zar je još netko u našoj nutrini gladan? Da! Duša je gladna! A njezin je tek posve drukčiji od teka tijela. A zašto?

Bog je graditelj duše. On joj je Otac. Zato je kao njegovo dijete od Njega baštinila po zakonu nasljedstva neke Božje osobine: ljubav prema istini i čežnju za nebesima.

Duša je, kako je Bog u stvaranju rekao, »njegova slika«. Ako ona nalikuje Bogu po svojoj naravi, nalikuje mu i po željama.

Koje su onda potrebe duše? Tko je može zasititi i kakva je njezina hrana? Ja bih samo jedno rekao: Duša je otisak Božjeg bića, dio je njegove slave, pa čezne za Bogom kao za svojom domovinom. Zato dušin têk nije ništa drugo do nostalgija za nebom, za Bogom. Njezina je hrana istina i dobrota. Može je zasititi samo beskraj, iz kojeg se i rodila.

B. *Hrana duše*

Kad je Isus vidio da mnogo naroda ide k njemu, reče Filipu: »Odakle ćemo kupiti kruha, da ovi jedu?« A ovo ga upita, kako veli današnje evanđelje, da ga kuša, »jer je sam znao, što će učiniti«.

Zacijelo je dobro znao, jer je odmah poslije ovih riječi umnožio kruh i nahranio nekoliko tisuća ljudi. Ali je to bila samo slika onog umnoženog kruha na oltarima, koji hrani ne tisuće već milijune kršćana.

U rukama svećeničkim bijelo pšenično brašno pretvara se u Tijelo Kristovo. I eto euharistijskog kruha, što se dijeli svima, koji ga traže.

Ovaj kruh je pun tečnosti, jer dušu podsjeća njezina podrijetla. Doziva joj na um njezinu narav i njezine ciljeve. Čini joj se, dok blaguje ovaj kruh, da se sjedinila sa suncem, čija je ona zraka. Sjedinila se sa zvijezdom, od koje se otisnula kao meteor. Osjeća, da se vraća u domovinu, otkuda je došla.

Ovaj kruh je hrani do sitosti, jer joj je blizu njezin najvjerniji prijatelj Bog. Bliže joj ne može pristupiti nego li to čini u svetoj pričesti.

Ovaj kruh dušu održava na životu, jer joj daje rast, čuva je od bolesti i spasava je od smrti, što je uzrokuje grijeh.

Zar ne osjećate, kako su istinite i utješne riječi, što ih na Blagoslovu pjevamo? »Kruh s neba dao si njima, koji svaku slast u sebi ima!«

Uvijek se želje tijela sukobljuju sa željama duše. Jer ne jede duša i tijelo za istim stolom. Taj sukob ne dolazi odatle, što bi hrana tijela bila prokleta. Ne! Bog je sve blagoslovio. Ali je dao prednost hrani duha. I tu je, začetak borbe.

Ali danas, otkako je duša okusila têk nebeskog kruha, i otkad na oltarima imamo svetohraništa, ne možemo biti gladni. Bog je umnožio pšenični kruh na oltaru, te razdijelio svim vjernicima. »Gle, klas naših njiva Tijelom Božjim posta i prebiva s nama.« (R. Kupareo)

Bog je razdijelio ljudima. I tako njive hrane i tijelo i duh čovječji.

»Tada Isus uze hljebove, zahvali i razdijeli onima, koji su posjeli.«

GLUHA NEDJELJA

»U TEBI JE SOTONA«

Poslužio bih se rado slikama. Čini se, da ću tako najvjernije prikazati ovo pitanje.

Čovječja duša je kao bijeli papir. Na njemu nešto mora biti napisano. Duša je, gotovo, kao neispisana knjiga, kao neispunjeni spomenar. Takve je naravi, da na njoj nešto mora biti napisano. Na smrti je dovršeno bilježenje, i tada se pita samo, tko je bio pisac knjige.

Duša nalikuje guslama. One su neprestano u nečijim rukama. Od jutra do mraka čuju se njihovi zvukovi. Ali pita se, tko svira: umjetnik ili neznalica. Na smrti će ove gusle zamuknuti, izvršit će se pregled otpjevanih pjesama.

Duša je kao zlatna čaša. Ona je uvijek puna; prazna ne može biti. Ali se pita, što je u njoj: zdravo piće ili otrov. Na kraju čovječjeg života će se vidjeti, što je u zlatnoj čaši.

Duša je kao gladno dijete. Ono traži hranu. Nešto mora primiti. Ali je važno, tko ga hrani: brižna mati ili »maćeha«. Na smrti će se vidjeti, kako je to čedo hranjeno, da li je primalo zdravu ili štetnu hranu.

Duša je, zar ne, kao hram. U njoj može biti ili Bog ili Sotona. Trećeg gosta nema, koji bi u duši boravio. Jer, čim odlazi Bog, dolazi Sotona .

Tko je, prijatelju, u tebi?

I. U kome je Bog

A. *Dobar život*

Živimo u svojoj obitelji, živimo i u kršćanskoj zajednici. Kako nas u obitelji prati otac i majka, tako nas u kršćanskom životu prati naš Bog. Ako se ni u jednom času ne odmetnemo od svog Oca, možemo kazati, da živimo s njime. To i jest svrha kršćanstva, da nas kroz život provede u društvu s Bogom.

Na rođenju se vesele naši roditelji, da smo došli na svijet. A raduje se i naš Bog, kad nas krštenjem privede u svoj svijet: u društvo svojih vjernika.

Kroz djetinjstvo nas vodi briga oca i majke. Prve su riječi, što ih dijete nauči: tata i mama. To isto uči dijete i u Katekizmu. Tamo uči prve pojmove o Bogu. Tamo dječje usne po prvi put izgovaraju mile riječi prvih molitava. Bog silazi u prvoj ispovijedi i pričesti, prihvati dijete za ruku, da ga povede u život.

S njim je Bog i u mladenačkoj dobi. Pogledajte, pred oltarom su mladi zaručnici. Bog je svjedok njihove ljubavi. blagosilja ih i polazi s njima u brige bračnog života.

U kome je Bog? S kim je Bog? On je tamo, gdje je na visini kršćanski život. Tamo, gdje se vrše njegove zapovijedi, gdje se moli i živi onako, kako on želi.

B. *Dobra smrt*

Ali, što bi nam vrijedilo, da živimo s Bogom, ako ga na smrti izgubimo? Što nam vrijedi, da je knjiga ispunjena, ako u njoj ništa Božje nije zapisano? Što nam vrijedi, ako su gusle svirale, ako na smrti utvrdimo, da pjesma nije valjala? Što nam vrijedi, da je zlatna čaša puna, ako je u njoj piće, koje truje? Što nam vrijedi, da smo siti života, ako smo se hranili

zalogajima, koji su nam donijeli vječnu smrt? Što nam vrijedi, da je duša Božji hram, ako je na smrti po dušu došao Sotona?

Kako je tiho na samrtnom krevetu, kad uz nas bdije toplo svećeničko srce. Tu je svećenik, oprostio nam je u Božje ime sve, iz zlatne pikside pruža nam posljednju pričest, a tijelo nam maže posljednjim svetim uljem. Tiho je i sveto kao u času, kad će se otvoriti čudnovata vrata, koja će nas dovesti pred prijatelja, pred našega gospodara.

Dobar život, dobra smrt! Od rođenja do smrti bio je s nama Bog. Svi naši događaji zbili su se u prisutnosti Božjoj.

II. U kome je Sotona

A. *Zle želje*

Gdje nema Boga, tamo je Sotona. A kako je opasan ovaj gost; jer imamo samo jednu dušu!

Sotona opsjeda čovječju pamet. Uvlači se u misli, stvara zbrku u mislima, unosi sumnje, podržava uspomene na grijeh i truje.

Opsjeda i volju. Čovjek se može odlučiti samo na dobro ili na zlo. Čim volja prevagne, te odabere zlo, Sotona je na toj strani.

Opsjeda osjećaje. Radost isprevrne u nedopuštenu raspojasanost. Tugu u očaj, nadu u obijest, ljubav u putenost.

Opsjeda osjetila. Pa se dogodi, da zarobljen čovjek u život gleda kroz oči Sotone. Govori na usta Sotone, sluša ušima Sotone.

A znate li, kako Sotona uspije čovječje želje pretvoriti u svoje želje? Vrlo jednostavno! Blatom premaže čovječju misao, volju, srce i osjetila. Kad su prozori uma i čuvstava zamračeni, može đavao svog štićenika voditi kamo hoće, jer je vođ puta.

B. *Zla djela*

Prevlast Sotone je na vrhuncu, kad mu se duša do zemlje pokloni. Neka vam ne bude otrcana ova izreka, što ću je sada kazati: Grijeh je taj duboki poklon!

Zlo djelo ili grijeh, ista je stvar. A da li je potrebno i kazati, što sve spada u zla djela? Zar nam nije sve to kazao Mali Katekizam?

Tko pogazi samo jednu od Deset zapovijedi, pao je u vlast Sotone. I ostaje u njegovoj vlasti sve dotle, dok se kajanjem i ispovijeđu ne izbavi iz ropstva.

Tko prekorači jednu od pet Crkvenih zapovijedi, pao je Sotoni u zagrljaj. Može ga samo ispovijed iz ovog krvavog zagrljaja izbaviti.

»Sada znamo, da imaš đavla,« rekoše Židovi Isusu. Ali im je on ovako odgovorio: »Otac je moj koji me slavi..., ali vi ga ne poznajete, a ja ga poznam!«

Krist se pozvao na svoja djela i na svog Oca. Time se obranio od prigovora: »U tebi je Sotona.« To je i naš put. Isključit ćemo Sotonu iz svog života jedino tako, da djelima pokažemo, tko je naš Otac.

Duša je Božji stan. Ako protjeramo Boga, ovaj isti stan će iznajmiti Sotona, jer stan ne može ostati prazan. Zato pazimo, da u nama bude Bog kao gost. Onog časa, kada dignemo ruke grijehom na svog Boga, Bog će se udaljiti iz duše, koja je njegov hram. »Tada uzeše kamenje, da baca na njega. A Isus se sakrije i iziđe iz hrama!«

NEDJELJA CVJETNICA

SVEMOĆNI KRIST

Kako ćemo shvatiti prividno protuslovlje između evanđelja i Muke, što se čita u današnjoj liturgiji? Nijesu li poklici u opreci? U evanđelju na blagoslovu paoma i maslina svijet je klicao: »Hosana sinu Davidovu, blagoslovljen, koji dolazi u ime Gospodnje! Hosana na visini!« A u Pilatovoj sudnici čuli su se naprotiv ovi poklici: »Neka se razapne!« I kad ih je Pilat upitao za zlo, koje je optuženik počinio, »oni su još jače vikali: Neka se razapne!«

Protuslovlja ima, ali ne u osobi Kristovoj, već u raspoloženju gomile. Jer Krist se nije izmijenio, ostao je jednako moćan kod svečanog ulaska u Jeruzalem i pred Pilatovim sudom.

Moglo je biti svakome jasno, da je isti Krist na križu: onaj, kome su klicali »Hosana«, i onaj, kome su klicali »Propni«. Jer su znakovi božanski oglasili umiranje Kristovo: »Zastor se hramski razdere na dvoje od gornjega kraja do donjega, i zemlja se potresla, i stijene se raspukle i grobovi se otvoriše i uskrsnuše mnoga tjelesa svetih, koji su usnuli.« Kad je sve ovo probudilo zemlju, satnik i ostali čuvari Križa rekoše: »Zaista, ovaj bijaše Sin Božji!«

Križ dakle nije umanjio Kristovu moć. Jer nitko mu ne može oteti svemoćnu vlast na nebu i na zemlji. Svemoćni Krist!

I. Na nebu

A. *Na nebu duhova*

»Nebesa naviještaju slavu Božju.« Nebesa, gdje živi među svojim anđelima. U carstvu ovih duhova slavi se njegova Božanska moć.

Anđeli su najsavršenije umjetnine među stvorenim bićima. Oni su bili svjedoci Stvaranja, pa im se u sjećanje duboko utisnula svemoć njihova Gospodara.

Zato su oni vjerni poklonici Kristove svemoći. Njihov boravak na nebu vječno je klanjanje.

Anđeli su i poslužnici Kristovi. Oni vrše njegove naloge. Jedan od njih je sišao na zemlju, da obavijesti Mariju o rođenju Njegovu. Drugi je sišao, da upozori Josipa o namjerama Herodovim. Treći je sišao u Getsemani, da ga tješi u njegovu najtežem času. Anđeli su njegova tjelesna straža. To se moglo vidjeti u onom času, kad je u pustinji otjerao Sotonu. Jer evanđelje veli: »A tada pristupiše anđeli i služili su mu!«

Na nebu su i sveci, svetice. Svi su ovi sretnici pravo čudo Kristove svemoći. Jer ih je njegova milost iz bijede digla do bogatstva, iz mraka u svijetlo, iz grijeha u svetost.

Njegovu moć priznaju i ostala dva člana Presvete Trojice. Jer su ga odabrali, da Križem otkupi svijet, pa mu to i priznaju.

B. *Na nebu zvjezdanom*

Kako se anđeli na nebu klanjaju Kristu Otkupitelju, tako se i nebeski svod klanja Njemu i njegovu Ocu. Sunce, mjesec, zvijezde, sunčani sustavi! Sve u neprekidnom skladu, kao poslušna djeca u školi.

I kad se spustio na zemlju one prosinačke noći, otkinula se jedna zvijezda od svog stada, te upozorila narode na njegovo rođenje. Tri Kralja su je vidjeli, slijedili su je i našli su Boga.

I kad je na križu sramotno umirao, negdje oko tri sata poslije podne, sunce se zamračilo. Sakrilo je svoj sjaj i svoju toplinu, jer nije moglo gledati na zemlji toliku zloću ljudi. Sunce je sakrilo svoje lice kao i plemeniti čovjek, koji vlastitim očima ne može gledati ulično ubijstvo.

Zvjezdani svod je sagnuo glavu na poklon u času njegova rođenja i u času njegova umiranja. Zvijezda ga je proglasila

svemogućim Bogom u jaslama, a zamračeno sunce ga je proglasilo svemogućim Bogom na Križu.

II. Na zemlji

A. *Među svojim sucima*

Na zemlji je sav ondašnji Kristov svijet mogao uočiti njegovu moć. Ta, čudesa, što ih je činio, potvrdila su, da je on Bog. Neki to ipak nijesu htjeli vidjeti. Pa su ga predali sudu. Međutim, Krist je i svojim sucima pokazao, kojeg je podrijetla.

Ubijen je na križu, ali je vlastitom snagom treći dan uskrsnuo, te iznenadio svoje suce.

Umorstvo, što je izvedeno nad Kristom, trebalo je pokopati Krista u materiju. Predati ga zemlji tako, da pukne nit, što ga je vezivala s nebom. Nit, koja mu je omogućila, da čini čudesa kao pravi Bog. Ali suci su se prevarili, jer je nakon uskrsnuća, pred mnogim svjedocima, uzašao na nebo, te ponovo na vidljiv način uspostavio dodir sa svojom domovinom.

Pogrđen je od svojih suvremenika, popljuvan i ubijen. Ali je on pored toga sjeo s desne svog Oca, da upravlja svojim vjernicima.

Ljudi su mu sudili. Ali on će na kraju svijeta doći kao vrhovni sudac, da sudi svojim sucima i cijelome svijetu.

B. *Među svim narodima*

Ponižen Krist iz Velikog tjedna osvojio je sve narode. Pa, iako još sav svijet nije prihvatio njegovu nauku, prihvatit će je. Jer on je prorekao, da će jednom biti »jedno stado i jedan pastir«.

Ali i danas se može reći, da se vrh njegova križa na Golgoti vidi sa svake strane svijeta. Jer kršćanstvo je prošireno po svemu svijetu. U svakoj zemlji imade kršćana, redovnika, redovnica, svećenika, biskupa i vjernika. U svakom kraju su sagrađene crkve, gdje se ljudi okupljaju, da proslave svog oslobodioca, Krista. Križ njegov vidi se na oltarima, na vrhuncima naših gora, na raskršćima, u stanovima i na zlatnom lančiću o vratu kršćana.

Misije među poganima proširuju njegov tor. Misionari rade, on djeluje, a ljudi prilaze i nazivaju ga svojim Otkupiteljem.

»Hosana na visini!« kliču svećenici, kliče narod, kliču rase, kliču mučenici i sveci. Na zemlji je sve jedan glas, sve jedna molitva. Sve oči jedno gledaju, sve usne jedno zazivaju.

U središtu uzdaha i molitava je Krist naš Otkupitelj i izmučeni Brat. On je vođ naroda, on je ljubav svijeta.

Bolno odjekuje u svakom srcu na današnjoj misi Muka Isusova po Mateju. Ali ne zaboravimo ovo dvoje: Na ulasku u Jeruzalem gomile su klicale »Hosana na visini!« Na smrti Isusovoj klicalo je sunce sa zemljom, koja se tresla od uzbuđenja: »Hosana na visini!«

Taj poklik čuje se još i danas na nebu i na zemlji: »Hosana na visini! Blagoslovljen, koji dolazi u ime Gospodnje!«

USKRSNA NEDJELJA

BLAGDAN RADOSTI

Legenda priča, kako je božica Cerera lutala tražeći svoju izgubljenu kćer. Tražila je, pa umorna sjela na krunu nekog zdenca pred ulazom u grad Eleuzinu. Sjela je i plakala. Zato su u ono doba eleuzinske tajne zabranile plakati, jer nitko »ne smije plakati kao božica«.

Kod nas kršćana je sve obratno istina: Nama je plač prirođen. Plače priroda: prosuzi mladica, kad je u rano proljeće vrtlar prereže. Plače ptica, kad joj nestašna djeca poruše gnijezdo i unište obiteljsko ognjište. Plače čovjek, kad ga slomi bol. Plakao je i Isus Krist nad Jeruzalemom i nad grobom Lazarovim.

Nama je dopušteno da prolijevamo suze. Štoviše, samo preko patnje i suza možemo se spasiti. Uskrs nam je protumačio ovu veliku tajnu boli. Uskrs nam je pokazao, kako se kroz boli i suze penjemo do uskrsne radosti. To je bio put Isusov: S patničkog križa u grob, a iz groba u nebesa uskrsnućem. To je i naš put na ovoj zemlji: Suze teku, ali će ih Uskrsnuće osušiti.

I. Suze teku

A. *S očiju svetaca*

Suze teku s očiju svetaca. Prolio ih je Isus Krist. I nitko ga nije dostigao, jer su njegove suze bile iskrene i dragocjene. U Getsemantskom vrtu su njegove oči presahle, a suze su potekle s lica. Ne suze, nego krvave kaplje sa znojem predsmrtne agonije.

Suze su potekle s očiju njegove ucviljene Majke Marije. I onda, kad ju je Cezarov nalog prisilio, da bježi trudna u svoj kraj. I onda, kad ju je Herodova okrutnost natjerala, da sa sinom bježi u Egipat. A nadasve onda, kad je pratila svog osuđenog Sina na kalvarijskom putu: »Stala plačuć tužna Mati, gledala je kako pati Sin joj na križ uzdignut!«

Proplakao je i Petar za vrijeme Isusova »procesa«. Nakon sramotnog preklinjanja, da ga ne pozna. Suze su mu potekle niz lice, kad se susreo s Isusovim pogledom.

Plakao je i Pavao u jadima svog tijela i u brigama za crkve: »I sada vam u suzama opetujem!«

Plakala je i Magdalena, kad je suzama ispirala Isusove noge i kosama ih svojim otirala.

Plakao je Augustin u Hiponu zbog svojih grijeha i zbog dobrote Božje.

Plakao je i sveti Dominik, kako piše Lacordaire, radi nevjernika, koji su daleko od Boga.

Plakala je sveta Mala Terezija. Suze su joj tekle zbog grešnika. Klečala je pred raspelom, te uronila u tajnu Otkupljenja i plakala.

Suze su tekle s očiju svetaca, jer ih je morila nostalgija za domovinom, za nebom.

B. *S očiju grešnika*

Teku suze s naših očiju. Mi smo ih i zavrijedili, jer smo svi pomalo grešnici. Teku nam suze zbog ekonomskih briga, crnine, bolesti, a i zbog naših nedostataka.

Majke naše plaču, jer ih muče brige radi djeće. Suze teku našim dragim majkama i onda, kad su im djeca živa. Teku im suze i onda, kad im djeca umiru. Svaka je naša mati kao i Majka Marija, jer svaka prolijeva suze za svojom djecom.

Udovice plaču, jer ih je Bog pogodio teškom ranom samoće. U neprilici za svoj život i za svoju dušu ispijaju gorki kalež napuštenosti, gorki kalež ranjenog braka.

Plače siročad, jer je ostala sama u gnijezdu bez toplog srca oca i majke. Plaču, jer im »nema tko da lomi kruh«. (Jer.)

Plaču zatočenici, jer su izgubili i ono malo sunca, što ga život daje onima koji su na slobodi.

Plače cio svijet, jer je zemlja dolina suza. Jer život je, kako veli V. Hugo, »žara suza«. I do smrti je ispunjamo, da nam u času Uskrsnuća ispere sve ljage grijeha.

II. Uskrsnuće ih otire

A. *Radost Isusova Uskrsnuća*

Rulja, koja je osudila Isusa, mislila je, da ga je čavlima i krvlju pokopala u materiju. Ali je u zoru dana uskrsnuli Isus u bijeg natjerao stražu pred grobom tako, da su se zbunili suci i narod, koji ga je pred sud doveo. — Isto tako je on u bijeg natjerao i sve svoje progonitelje, heretike, sumnjivce i kritičare. Svaki nihov poklik »raspni ga«, razbija se o neosvojivu Petrovu stijenu, koja se zove svetim imenom: »Katolička Crkva«!

Najveća utjeha uskrsnog dana je riječ anđela, koji je čuvao prazan Isusov grob: »Nije ovdje, uskrsnuo je!« Ove riječi su s dva stajališta dragocjene:

S jedne strane Uskrsnuće Isusovo nam je obrazložilo sve naše suze. Mi znamo zašto trpimo, jer smo vidjeli, da su Isusa njegove suze privele u uskrsnuće. Veliki petak je jedini preduvjet Uskrsnuća.

S druge strane Uskrsnuće Isusovo nam je ojačalo nadu. Toma je metnuo prste u rane Isusove i povjerovao u uskrsnuće. Mi smo poslije njega jednako položili prste u rane njegove i uvjerili se, da će se naše nade ispuniti.

Zato je radost Isusova Uskrsnuća i naša radost.

B. *Radost našeg uskrsnuća*

Renan je pisao, da je Isus uskrsnuo u snazi halucinacija zaljubljene Magdalene. Paulus von Hiedelberg je tvrdio, da je Isus tek prividno umro. A Ernest Lavisse je naprotiv ovako klicao: »Povjesničar sam, ali ne znam što se zbilo u zoru prvog Uskrsa. Jedno dobro znam, tog dana se rodilo novo čovječanstvo, koje ne umire!«

Cijelo kršćanstvo se slaže s njegovom izjavom. Mi tu istinu osjećamo u srcu, u znanosti, u religiji.

»Nije ovdje, uskrsnuo je!« Taj natpis je bio nad grobom Isusovim. Taj natpis će se čitati i nad našim grobovima u onaj dan, kad anđeli probude iz sna sav svijet. Jer otkada je Krist svojim uskrsnućem blagoslovio naše grobove, ušla je uskrsna nada u svako pokopano tijelo.

»Nije ovdje, uskrsnuo je.« Eto, to je smisao Predslovlja na Misi za mrtve, gdje se čuju i ove riječi: »Život se ne oduzima, nego mijenja!«

»Nije ovdje, uskrsnuo je.« Ove riječi su nam razotkrile tešku tajnu umiranja. Plakali smo nad mrtvim tjelesima kao i sveti Ivan u Otkrivenju: »Plakao sam, što nitko nije bio

dostojan, da otvori knjigu i da mi otkrije tajnu.« Ali se knjiga sa »sedam pečata« otvorila, kad je Isus povikao, da ga cio svijet čuje: »Ja sam uskrsnuće i život, tko vjeruje u mene, ne će umrijeti!«

Naše uskrsnuće! To je dan, kad će radost biti na vrhuncu, jer će suze prestati s očiju teći: »I otrt će Bog svaku suzu od očiju njihovih, i smrti ne će biti više, ni tuge, ni vike, ni boli ne će biti više, jer prvo prođe.« (Otkr. 21, 4)

Uskrs! Koja je njegova tajna?

Iz patnje mir, iz suze radost, iz smrti život. Zato je Uskrs blagdan naše radosti!

BIJELA NEDJELJA

NEVJERA

»Dok ne vidim na rukama njegovim probotka od čavala, i ne metnem prsta svojega u mjesto od čavala, ne ću vjerovati!«

Tomino racionalističko načelo prihvatili su ljudi u praksi i u teoriji: Ne vjerujem u Boga, jer ga ne mogu okom vidjeti, uhom čuti i rukama opipati. U praksi opet Boga ostavljaju, jer tobože ne vide uspjeha u kršćanskim naporima. Čini se, da ih more Kranjčevićeve misli iz pjesme »Eli! Eli! Lama Azavtani«: »Na Golgoti je umro i svijet za to znade, al od te žrtve davne još ploda ne imade!«

Petar se opet iz straha kleo, da ne pozna Isusa, iako se čas prije kleo Isusu, da ga ne će ostaviti: »Tada se poče kleti i preklinjati: Ne znam toga čovjeka, o kome govorite.« (Mrk. 14, 71). Ovim putem udariše poneki kršćani, koji su sto puta obećali vjernost, pa su ponovo pogazili svoju zadanu riječ.

Juda je naprotiv iz interesa prodao svog Boga za trideset srebrnih novčića: »Što ćete mi dati, da vam ga predam?« (Mt. 26, 15). I Juda je mnogima uzor u životu. Zar nijesu nebrojeni »trbušari« prodali svog Boga za položaj, za nagone, za jelo i za sto drugih nevrijednih ludosti?

Tri apostola su se Isusu iznevjerila: Toma nevjernik, Petar kukavica i Juda gramzljivac. Ali sve je to jedna nevjera prema Bogu, svi su prekršili dužnu vjernost.

Ne sudimo ih! Neka Bog sudi. Radije pogledajmo, nijesmo li i mi ponešto nevjerni prema Bogu i prema svom bratu čovjeku.

I. Prema Bogu

A. *Pogažena riječ*

Otkad je pala na naše glave krštena voda, kumovi su se u naše ime zakleli, da ćemo biti Bogu vjerni do groba. To smo i sami prihvatili, kad smo vlastitim razumom shvatili vrijednost kršćanskog života. Ali život nas je ponio stramputicom, zaboravili smo na svoje dostojanstvo, zablatili smo dušu tako, te bi je trebalo ponovo vodom ispirati. Grijeh se u duši pojavio, krsna haljina je okaljana, riječ je pogažena.

Na ispovijedi smo se kleli i preklinjali, da se više ne ćemo vratiti u grijeh: »Obećajem, da ću se popraviti i da ne ću više griješiti.« Ali sukobili smo se s kušnjom kao i Petar, pa smo se svog Boga odrekli. Prepustili smo se zlu, i pogazili smo riječ. Sva je sreća, što je naš Bog milostiv, pa nam velikodušno oprašta kao i Petru.

U molitvi smo razgovarali s Bogom, jer molitva nije drugo nego tihi razgovor s Bogom. U ovom razgovoru smo molili, zahvaljivali i jadali se. Bog nas je slušao, te nas ponovo pozvao na razgovor. Ali mi nijesmo došli: Izostavili smo molitvu jutrom, u podne i uveče. Možda je prošao cijeli tjedan, a da nijesmo ni riječ svom Bogu kazali. Pogazili smo riječ, jer nijesmo došli Bogu na sastanak, kad su nas zvona s tornjeva pozivala na molitvu.

Pogažena je riječ, a to je crna nevjera i grijeh prema Bogu.

B. *Napušten dom*

Možda smo pošli dalje, te ostavili Očev dom! Kršćanska zajednica je Božja obitelj, u njoj je glava obitelji Isus Krist. Njegova kuća na zemlji je svaka crkva. Tamo su oltari, svijeće, orgulje, ispovjedaonice, svete slike, svećenici, svetohranište, a u njemu Bog. Tamo se moli, tješi, oprašta i dobijaju pobude za život. Dužnost je svakog kršćanina, da se svrati u Božju kuću barem jedamput u sedmici, o blagdanu, nedjeljom. Tko zna, nijesmo li mi tražili svoj dio kao Rasipni sin, te se otisnuli u svijet sami, daleko od Oca? Lako je pogoditi, tko je u Očevoj kući, a tko nije. Jer će rasipni sin, dočekati teške dane: Pasti će svinje i jest će žir, mjesto blagoslovljenog kruha s oltara. Ako smo daleko od Očeve kuće, iznevjerili smo se obiteljskim dužnostima.

Bog je Otac Obitelji. Još više, On je naš prijatelj: »Ne zovem vas više slugama, nego prijateljima,« rekao je malo

»Ljubi čovjeka kao samoga sebe!«

Živimo u zajednici, pa imamo i obaveza prema toj zajednici. Naši prijatelji! Jesmo li im zahvalni, vjerni? Prijatelj je blagoslov našeg života. Nikad ne ćemo pravo shvatiti, kako je dragocjeno prijateljstvo. I Isus je imao prijatelja. Ljubio je posebno Lazara, pa je i proplakao nad njegovim grobom. Proplakao, pa ga iz ljubavi i uskrisio. A mi? Ako smo pogazili prijateljsku riječ, sramotno smo pljunuli na svoje srce.

Naša obitelj! Bog nas je u nju pozvao, a naš narod se tome poveselio. Sklopili smo brak, da dademo svojoj domovini radnika i junaka, a nebu stanovnika. A da li smo vjerni? Nije li možda oslabila nit, što je vjernošću vezivala oca i majku? Nije li brak izgubio svoj društveni zadatak?

Naš stalež! Tko si? Zanatlija? Radnik? Ratar? Umjetnik? Intelektualac? To i nije važno, tko si! Nešto jesi. A svaki je stalež vrijedan i domovini potreban! Kako se snalaziš u svome staležu? Jesi li dosljedan? Ako se nedostojno vladaš, sramotiš svoj stalež, kršiš riječ svoje profesije, i nevjeran si svojoj zemlji.

Mi nijesmo samci. Živimo u zajednici kao roj pčela, kao jato ptica. Zato smo dužni raditi jedan za drugoga: za svoje prijatelje, za svoju obitelj, za svoj stalež i za svoj hrvatski narod.

Ako smo nezahvalni, sebični, zavidni, oholi i zlobni, pogazili smo socijalnu riječ, iznevjerili smo se zajednici.

B. *S religijskog stanovišta*

Društvena uzajamnost leži na vjerskim temeljima. Jer je Bog blagoslovio naše veze. Štoviše, prema nauci svetog Pavla, mi smo jedno tijelo Kristovo.

njihovim tradicijama. Zašto bismo kratki rok svog života pretpostavili roku od tisuću i tri stotine godina?

Kako smo zaboravili na svoj zadatak! Zašto nam suze ne poteku s očiju? Zašto ne izvedemo prevrat u duši? Zar mislite, da je nemoguće nevjeru pretvoriti u vjeru i u vjernost? Potrebno je samo kajanje! »Plakao sam kao malo dijete od radosti, kad mi je svećenik u ime Božje rekao, da su mi grijesi oprošteni.« (Retté u »Od Đavla k Bogu«)

Isus je rekao nevjernom Tomi: »Metni svoj prst ovamo i vidi ruke moje, i pruži ruku svoju i metni u rebra moja, i ne budi nevjeran nego vjeran!«

2. NEDJELJA PO USKRSU

PASTIROVE BRIGE

»Svatko od nas nosi na usnama Judin poljubac, i može ga jednog dana dati.« (Benson). Bila je kobna večer, Juda je jedva slutio, da se poljupcem otkinuo od stada. U času, kad se udaljio od stola, te otišao u mrak, izgubio se, i nije se više vratio u Isusovo stado. Primljen je bio u stado neprijatelja. A i oni su ga konačno izbacili, pa se objesio. Judin slučaj je pouka i upozorenje: Izvan Isusova stada nije lako spasiti svoj život, jer nitko nije toliko brižljiv, koliko Isus. Svi ostali pastiri su najamnici, i ne vode ovce na pašu u dobroj nakani: »Najamnik ostavlja ovce i bježi.«

Judin poljubac utajeno spava i na našim ušnama. Vjera i kršćanski ponos čuvaju vrata usana naših i ne dopuštaju, da se izdajnički poljubac otisne s usana. Ali život nas ponekad

natjera, da ga damo. Jer gubimo s vida Boga koji nas predvodi, gubimo s vida sreću, što nam je pruža blizina Isusova. Pa se zaboravljamo, te u zanosu tijela pružamo usne na poljubac, pa se grijehom otkidamo od stada. Ova pogibelj izdajničkog poljupca zadaje Pastiru nebrojene brige. Njegov je zadatak, da sačuva na okupu ovce i da izgubljene vrati. Bolje: Njegov je zadatak, da ovce na paši očuva od Judina poljupca; a one izgubljene, da izliječi od izdajničkog poljupca.

I. Sakupljene čuvati

A. *Na paši*

Paša je kršćanski život. Pastirove su teškoće velike: Treba sabrati stado, treba predvoditi stado.

Sabiranje ljudi u jedno stado svrha je Crkve i Isusova putovanja po zemlji. Ali na putu su ponajprije vanjske smetnje: različitost vjera, običaja, kulture, političkih pogleda, jezika. Mnogo toga se u životu događa što narode razdvaja. Tek vjera bi ih trebala ujediniti. Na putu stoje i nutarnje smetnje: nevjera, zatrovana volja, lijenost, sukob vjere sa zahtjevima tijela. I unutarnja tjelesna zbivanja u čovjeku odbijaju ga od Isusove nauke. A ona bi ga imala privesti u kršćansko stado. — Tko će onda iz tako različitih kultura i običaja i jezika stvoriti jednomisleno stado? Tko će iz prevratne čovječje naravi stvoriti upokorenu ovcu? — Ali stado treba sabrati, da »bude jedno stado i jedan pastir«.

Predvođenje stada je isto tako težak posao. Doduše, Isus pozna pašu, znade njive, znade i potrebe duša. Istina je, mi njegov predvodni glas čujemo u Evanđelju, u neprevarljivoj Petrovoj Crkvi, u uzorima svetaca, u savjetima svećenika, u liturgiji, u kršćanskoj literaturi i u vlastitoj savjesti. Istina, čujemo njegov glas. Ali ga ne slijedimo. Zove nas zvono s blagdanskog tornja, a mi ostajemo u krevetu. Zovu nas Božje zapovijedi, zovu nas i Crkvene zapovijedi, a mi ostajemo po strani, daleko od sabranog stada. I tako nas ne predvodi Isus, predvodi nas lijenost, nemar, a možda i Sotona.

B. *U pogibelji*

Svaki čas života predstavlja opasnost. U svakom trenutku možemo dati izdajnički poljubac i ostaviti stado. U tim neprilikama može nas spasiti:

Lik Isusove osobe. Jer on je gospodar paše, on je jači od neprijatelja. Zašto bismo se otkidali od stada, kad je on jedini pastir?

Istinitost nauke. Svijet nam nudi hranu, što truje tijelo i dušu. A Isus nam pruža tečnu hranu, što liječi i daje rast: Evanđelje.

Obećanje s one strane ovog svijeta. Zašto bismo otišli iz svog stada, kad nas Isusova ruka vodi putovima, koji završavaju u nebu?

To su dragocjene vrednote, što ih vjera daje svakoj ovci, da u pogibeljima ne izgubi smjer.
Ali Isusu je poznata kukavna svakidašnja zbilja. On znade, koliko neprijatelja stoji u zasjedi. Zato je dao svemoćni lijek, ponudio nam je tečnu hranu, da nas ona zadrži u njegovoj blizini: Pružio nam je sedam sakramenata, sedam slatkih zalogaja. Tko ih okusi, ne će se lako dati zavesti hranom izvan njegove paše.

On, koji je rekao »život svoj polažem za svoje ovce«, dovoljno je osigurao i život i pašu svojih ovaca.

II. Vratiti izgubljene

A. *Lov na grešnike*

Nije Isus samo zauzet brigom sabranih ovaca, misli su njegove pošle za onima, koje su se izgubile.

Grešnik se udaljio od stada, a On ga traži. Traži ga izvan stada među raskolnicima. Traži ga i u svojoj Crkvi, jer ga je grijeh natjerao u trnje i na jalovu pašu. Zato Pastir polazi na put, šalje svoje misionare, da zabludjele ovce vrate u tor.

Grešnik bježi pred pastirom, a Isus ga slijedi korak po korak. Zalutao je u divlji kraj, a On ga traži, da mu pokaže put u povratak. Donosi mu lijek, i daje mu prilike da ne umre od gladi.

To je, čini se, jedina briga Dobroga Pastira. To se vidjelo za vrijeme njegova života na zemlji. Bio je najradosniji, kad je oprostio Magdaleni, kad je Samarjanku na Jakovljevu zdencu obratio, kad je preljubnicu spasio od kamenovanja. Ta on je i rekao, da je prvotno došao radi bolesnih, a ne radi zdravih; radi grešnika, a ne radi pravednika. Zato je izjavio, da je daleko veće veselje na nebu, kad se grešnik obrati negoli kad stotinu pravednika tiho pase na njegovoj livadi. Jer dobri su u njegovoj ruci, a izgubljene treba privesti na zdrave livade: »I druge ovce imadem, koje nijesu iz ovoga ovčinjaka, i one mi valja dovesti.«

B. *Povratak u Očev dom*

Dva su tipa izgubljenih: Juda i Rasipni sin. Kolika je razlika među njima! Jedan je izgubljen, a drugi se konačno vratio.

Judini sljedbenici! Tko im može pomoći, kad su sebe prodali još prije nego su prodali svog Krista? Ta za njih je Isus rekao: »Bolje bi bilo, da se nije rodio taj čovjek!«

Ali, ako još imade nešto dobre volje u dubinama čovječje duše, ako se svjetlo nije do kraja ugasilo, nije sve izgubljeno. Doduše, rasipni sin se odmetnuo od oca, propio je sve svoje imanje, od posjednika pao je nisko do čuvara svinja, ali pokajao se. Javile su se uspomene na topli očev dom. Mislio je, razmišljao je, pa se u suzama vratio u očevu kuću. I otac ga je primio, sve mu je oprostio, te ga uzeo u zaštitu kao svog rođenog sina.

Eto, to je naš Bog. Nije ga srdžba natjerala, da gromovima pobije grešnike. Ne, već je po našim crkvama porazmjestio ispovjedaonice. Tamo, u tihoj samoći čeka svakog izgubljenog. Čeka strpljivo, da oprosti i da dade pobude za život.

Eto, to je naš progonjeni Bog! On se sagiba, pruža svoja vlastita ramena, te prima na sebe polumrtvog grešnika i vraća ga u svoj ovčinjak. Sagiba ramena, te ga primi na sebe kao što je nekad sagnuo ramena, da na sebe primi teški križ na kalvarijskom putu.

Isus je naš pastir. Naš dobri pastir. On sabire stado, on vraća izgubljeno stado. To je njegov zadatak, zato je i došao na ovaj svijet.

Mi smo ponosni, što pripadamo Isusovu stadu, velikoj kršćanskoj zajednici. Zato smo i smireni, jer je na čelu našeg stada svemogući Bog.

»Ja sam dobri pastir, i poznajem svoje ovce, i one poznaju mene!«

3. NEDJELJA PO USKRSU

PLAČ I RADOST

»Još malo i ne ćete me vidjeti, pa još malo i opet ćete me vidjeti.« Čini se, da su ovim riječima nagoviješteni čovječji plač i radost. Zar ne? Mi plačemo, kad nam je oteta sreća, a radujemo se, kad nam se čini, da nam se približila. Pravo sam rekao: približila, jer nas zemlja još nije nikada

usrećila. Nama se čini, da nas nešto na zemlji usrećuje, ali istina je, da se na dnu svakog iskrenog veselja nalazi Bog. Jer, kad bismo posve Boga otjerali iz svog života, dani i godine bi se pretvorile u plač bez kraja.

O, da! Suze teku upravo u onim časovima, kad nam se smrači vid tako, te više ne vidimo svog Boga. To su časovi, kad smo sami, osamljeni. To su časovi, kad plačemo kao i dijete, kad ga majka pusti iz ruke, a ono još nije čvrsto na nogama.

Plač i radost, tama i svijetlo, sastanak i rastanak, grijeh i milost — sve je to usko povezano, sve je jedna misao. Kad je Bog blizu, tada je duša radosna. A kad je Bog sakriven, duša je zaplakana. »Vidjet ćete me, ne ćete me vidjeti!«

I. Ne ćete me vidjeti

A. *U očaju*

Tko nam suze na oči doziva? Zašto smo nesretni?

Brižljiv je naš Bog! O, da! Ali, koliko vjere treba imati u duši, da to kažemo! Jer, kad nas obori očaj, ovako radije govorimo: Ta gdje je Bog, kad bombe padaju? Gdje je Božja briga, kad siročad bez oca i bez majke plače za zalogajem kruha? Ako se Bog brine za ljude i za sav svijet, zašto su gotovo sve stranice čovječjeg života ispisane krvlju i suzama? Ako je Bog brižljiv, zašto imade bogataša, koji se obijesno razmeću imetkom, i zašto opet, imade siromaha, koji ni uz teške napore, nikad ne mogu izbaviti sebe i svoju obitelj iz bijede? Zašto su uvijek pune bolnice bolesnika? Tko je donio na svijet bolest, mržnju, rat, nemir?

Gdje je Bog, kad se njegova djeca guše u plaču?

Brižljiv je Bog! O, da! Ali, koliko vjere treba imati, da u to povjerujemo gledajući kako je zloća premašila dobrotu! Imade dobrih ljudi, koji se trude, da ni u jednoj stvari ne uvrijede Boga, a svejedno im je život gorak. Ponekad teži negoli onima, koji za Boga i ne mare. Zašto su dobri kažnjeni, a zli se sa strane posmjehuju? — Očaj nam je zamračio oči, pa Boga ne vidimo.

B. *U neznanju*

Mnogo puta trpimo, jer ne znamo objasniti razloge patnje. Umjetnik znade, ali mramor ne shvaća, zašto ga nemilosrdno umjetnikovo dlijeto kida, bije i dotjerava. Ni kovina ne razumije, kad je po umjetnikovu nacrtu u vatri tale i pretaljuju. I loza plače ne znajući zašto plače, kad je vinogradar

obreže. Ali kipar znade, da će iz izbijenog mramora izmiljeti umjetnina. Vinogradar znade, da će iz obrezane loze poteći vino u danima berbe.

Naše je neshvaćanje slično neznanju surovog kamena i beznadnom plaču obrezane loze. Mi plačemo, jer ne znamo, zašto padaju bombe. Plačemo, jer ne znamo, zašto nas bije bolest, glad i smrt. Ali oni, koji su pronašli razloge patnje, pronašli su i u suzi radost. Job je u najcrnijim danima svoje nesreće gledao Boga i sačuvao je mir. Tako i David i Danijel i svi sveci, a nadasve mučenici. A zar ne znate, da je Krist u ranama i u krvi na križu radosno umirao, znajući da njegove modrice otkupljuju svijet?

Ne znate li, da je Rafael rekao Tobiji: »Jer si bio Bogu mio, zato te je udario kušnjom?« A kad je Sveta Terezija shvatila udarce Božje ruke, uskliknula je: »Gospodine, trpjeti ili umrijeti!« Čini se, da ju je sveta Magdalena Pacijska htjela dopuniti, pa je ovako mudro rekla: »Ne umrijeti, nego trpjeti!«

Mi plačemo, jer ne shvaćamo, kako nas veliki umjetnik dotjeruje.

II. Vidjet ćete me

A. *U nadi*

Kako se zbiljnost mijenja kad ovaj problem motrimo kroz okno vjere! Sjećam se, gledao sam Beethovenov film »Eroika«. Umjetnik je oglušio u danima, kad ga je čekala slava. Bio je očajan, i u očaju je, razbarušene kose, pesnicama lupao po glasovirskim tipkama. Suze su mu potekle niz lice. Približio se Propelu, pa je u luđačkom zanosu vikao: »Zar si, Bože, ljubomoran, ako se netko približi slavom Tvome prijestolu!« Ali se čas nakon toga smirio, sagnuo je glavu i našao smirenje u vjeri. Sjetio se savjeta svog prijatelja, nekog redovnika: »Bog ti je zatvorio uši, da čuješ samo glazbu anđela.«

Nije li to naš put? Zar ne bi mramor gorko proplakao, dok ga čekić kida, kad bi samo mogao plakati? Mi smo vredniji od mramora. Pa, kad nas čekić bije, barem toliko znamo, da sve to nije bez razloga. Živimo u nadi, da ćemo jednom saznati vrhovnog umjetnika. Mramorni kip bi se obradovao, kad bi mogao sebe vidjeti u konačnom obliku. A eto, kršćanska nam nada kaže, da ćemo jednom sebe ugledati u preobraženom obliku, kao umjetninu, što ju je patnja izradila. Tada ćemo biti zahvalni Bogu za svaku suzu, kao što smo i roditeljima u zrelim godinama zahvalni za svaku kaznu, što su nam je dodijelili u ranom djetinjstvu.

B. *U shvaćanju*

Ali već i na ovoj zemlji može nam biti ponešto jasno. Treba samo zdravo promisliti.

Slobodna volja unosi najviše svjetla u ovo pitanje. Mi se za dobro i za zlo slobodno opredjeljujemo. Prema tome, odgovorni smo i za jedno i za drugo. A to znači, da će Bog dobro nagraditi, a zlo kazniti.

Zašto onda zavidimo zlima na prividnoj sreći? Zašto se, opet, tužimo na Boga, što nas nedužne kažnjava? Ta Bog će nakon smrti opravdati pred čovjekom svaki pokret svoje ruke.

Konačno, Bog je dobar pedagog. Kao brižna mati, koja, ako je potrebno, odgaja svoje dijete i šibom. Bog je dobar umjetnik, pa ne će ni jedan udarac čekića pasti uzaludno.

Zar ne bismo i ovo mogli kazati: Bog je bol nazvao školom strpljivosti? Suzama je prisilio čovjeka, da mane zamijeni vrlinama. Htio je postići ono što sv. Pavao veli u Poslanici: »Krepost se jača u teškoćama.« (II. Kor. 12, 9)

Treba samo sve razumjeti. U Neronovo doba se čuo jauk i plač kršćana. A eto, taj mučenički plač je napunio nebo svecima. U doba Julijana Apostate mnoga su se srca pokolebala, ali je i sam Julijan, kako vele, priznao umirući: »Pobijedio si, Galilejče!« U doba zapadnih vjerskih borbi činilo se, da će se Crkva u brodolomu potopiti, pa je sve skupa završilo obnovom Crkve.

Naš život je raspinjanje između plača i radosti. Kako gubimo s vida svog Boga, tako se javlja bol. A kako se Bog ukazuje srcu i shvaćanju, tako se javlja radost. Mjerilo naše radosti jest, dakle, Bog. Plač se pretvara u radost samo onda, ako sve gledamo sa stajališta svoje vjere. Zato nas tješe riječi današnjeg Evanđelja: »Vi ćete plakati, ali će se vaša žalost okrenuti na radost!«

To je zraka nade u svakoj suzi, što je šalje Bog.

4. NEDJELJA PO USKRSU

PUTOVI DO ZVIJEZDA

Pogledajte zemlju s visine, iz aviona. Vidjet ćete mnogo cesta, putova i stramputica. Površina zemlje izgleda kao papir

na kom se križaju nebrojeni pravci. Ali, kojim god putem krenete, ne ćete se od zemlje udaljiti, jer svi naši putovi svršavaju na zemlji. Ako bismo htjeli dosegnuti zvijezde, morali bismo sagraditi golemi most. Ali tko će premostiti zemlju sa zvijezdama? Tko će produljiti naše staze tako, da se spoje s dalekim nebom?

Isus Krist je ipak to pokušao. Takav neviđeni pokus mogao je učiniti samo Bog. Sišao je na zemlju, razgledao naše putove, pa je pobudio svim ljudima zanimanje za samo jedan put, koji vodi do zvijezda. A koji je to put? To je njegova nauka, što se sadrži u Evanđelju. I nema drugog puta, jer je Krist sebe i svoju nauku nazvao »vratima«, kroz koja treba proći, ako hoćemo krenuti prema nebesima. Nema drugog puta do zvijezda, jer je jasno o sebi rekao: »Ja sam put!«

Dok je boravio na našoj zemlji, htio je samo jedno postignuti: Htio je sve ljudske želje i misli svesti na ovaj zvjezdani put. Radi toga je uspravio križ prema nebesima, radi toga je govorio o nebesima, radi toga je dao upute i zakone kao vodič do neba.

Mi smo na tom putu i približujemo se zadnjoj stanici.

I. Putovanje

A. *Kroz stramputice*

Mi ne putujemo, već lutamo. Tko putuje, taj se ponešto kreće naprijed, a tko luta, taj ne stigne na cilj. Zato i velim, da mi lutamo, jer svaki naš posao nema prave svrhe. Nema svrhe ni u znanosti ni u ćudoređu.

Nema svrhe u znanosti, jer smo odijelili znanost od vjere, i tako smo izgubili smjer prema nebu. Izgubili smo smjer, jer nam sama ljudska nauka bez Evanđelja ne može biti vodič. Eto, vidjeli smo, kuda nas je dovela filozofija bez Boga: u zablude. A zabluda imade toliko, koliko i filozofskih sistema tako, da povijest filozofije nije drugo nego povijest ljudskih zabluda.

Nema svrhe u ćudoređu, jer grijehom svatko hoće da sebi gradi sreću. Bog naređuje: »Ne ubij.« A ljudi podižu ratove, pa ih i opravdavaju. Bog naređuje: »Ne poželi žene svoga bližnjega.« A čovjek gazi zakone braka i bračne vjernosti, pa se opravdava žestinom svog tjelesnog nagona. I tako redom od prve do zadnje Božje zapovijedi; Bog postavlja granice, a čovjek ih ruši lutajući putovima svojih prohtjeva. Zato je Bog već u prvim danima svijeta rekao: »Kako je daleko nebo od zemlje, tako su različiti moji putovi od vaših putova.«

B. *Na pravom putu*

Nije ni čudo, što čovjek luta, kad mu je pogled tako ograničen, te jedva vidi kuda hoda. Kratkovidan je čovjek, pa mu je potreban vodič, koji će mu pokazati put u znanosti i u moralu. Zato se Krist u današnjem evanđelju čudio, što ga nitko ne pita za smjer njegova puta, koji je ujedno i naš put. »Nitko me od vas ne pita: Kuda ideš?«

Oni koji su sagnuli koljena pred Kristom, otkrili su put do istine. I uočili su, kako se znanost vjeri ne protivi. Jer znamo, da su čuveni učenjaci bili ujedno i dobri vjernici. Oni su doživjeli ono, što je Toma Akvinski doživio u najvećem stepenu, kad je izjavio, da je svu svoju znanost naučio pod Križem.

Oni koji su sagnuli koljena pred Kristom, otkrili su prave putove i u ćudoređu, jer im je Dekalog pokazao staze čestitosti tako, da su mnogi od njih dosegli stepen svetosti. Oni su u borbi između dobra i zla svoju orijentaciju našli u Isusovoj nauci, te nisu do smrti smetnuli s uma, da je Isus rekao: »Ja sam put, istina i život.«

Križaju se naši putovi na zemlji, i svatko hoće da nam nametne svoj vozni red. Ali mi ćemo slijediti Kristov put, jer On je sišao sa zvjezdanog neba, On jedini znade kuda vodi put do nebesa.

II. Zadnja postaja

A. *Smrt*

Nebesa! Koliko puta su ljudi pokušali, da ih osvoje! Ali nije im pošlo za rukom, jer nijesu udarili pravim putem. Htjeli su se popeti do zvijezda, sanjaju o avionu, koji će ih prebaciti među planete nebeskog svoda. Htjeli su osvojiti i raj, ali su se prevarili, kad su mislili, da će to postići grijehom, kao što je to pomislila Eva u razgovoru sa Sotonom. »Postat ćete kao Bog,« reče Sotona. A, eto, u tom času su se najviše udaljili od raja.

Istina je samo jedna: Nitko nas ne može dovesti do neba osim Boga, jer on jedini znade put. Tko kroz život putuje u društvu s Bogom, taj će prispjeti do neba. A tko kroz život putuje sa Sotonom, taj će jednako prispjeti, ali ne do Božjeg boravišta, već do Sotonina. To će se ostvariti na zadnjoj postaji našeg putovanja. A zadnja stanica je smrt. Kad se zaklope naše oči, ugledat ćemo produžetak zemaljskog puta, koji vodi u drugi svijet. Tada će nam biti jasno, kako svi putovi sa zemlje vode, svode se u jedan put, u jedan smjer.

Grobnica je kraj i početak. »Kazujem vam tajnu: Svi ne ćemo umrijeti, ali svi ćemo se promijeniti.« (I Kor. 15, 51)

B. *Prijegled računa*

O, kad bismo mogli promijeniti smjer svog putovanja. Ali ne možemo, jer život je kao i vlak. Tračnice određuju njegov smjer. Kako se vlak bliži postaji, tako i mi starenjem jurimo prema smrti. Kako vlak stiže do stanice, tako i mi stižemo do smrti. Pita se tada, u čijem smo vlaku bili: Da li je bio vlakovođa Bog ili Sotona! O tome ovisi, kako ćemo se osjećati u novom kraju, jer na zadnjoj postaji vrši se prijegled računa. Jezoviti prijegled računa nakon smrti svakog čovjeka. Jezoviti i kobni prijegled, koji će biti javno objelodanjen na Posljednjem sudu.

Tog dana bit će nam jasno, kako se razlikuje desna od lijeve! Uvidjet ćemo, da je među njima razlika tolika, kolika je od Boga do Sotone, od raja do pakla.

Kako je onda važno, da budemo mudri na ovom svijetu, te da pazimo, kojeg ćemo vodića izabrati, i u koji ćemo vlak ući! To i jest smisao poslovičnih riječi: »Kakav život, takva smrt!«

Ne lutajmo bezglavo kao suho lišće, što ga jesenski vjetar raznosi po zraku. Ne lutajmo kao ptice selice, koje iz straha pred zimom bježe u tople krajeve. Naprotiv, izaberimo kršćanski put, Kristov put, jer će nas samo tako na zadnjoj postaji dočekati Bog u zvjezdanom kraju.

Putuju zvijezde, putuju ptice, putuje i čovjek. Ali čovječje putovanje je ponekad lutanje. To biva onda, kad mjesto istine u znanosti prihvaća zabludu. To biva onda, kad u ćudoređu mjesto čestitosti prihvaća grijeh.

Ne lutajmo, nego putujmo! Putujmo stazama, što nam ih je naukom i životom pokazao Krist. Imajmo zato na umu, kako nas Isus u današnjem evanđelju kori: »Nitko me od vas ne pita: Kuda ideš?«

Pitajte Krista, pitajte svoju vjeru, dobit ćete samo jedan odgovor: Kristovi putovi, kršćanski putovi vode do zvijezda, do nebesa, do Boga, do beskonačne sreće.

5. NEDJELJA PO USKRSU

MOLITVA

U vlaku, što se vraćao s proštenjarima iz Bistrice, zapodjeli su putnici razgovor o molitvi. Neki gospodin, koji se

u razgovoru predstavio kao inžinjer, ovako se našalio s nekom pobožnom ženom: »Slušajte, gospođo, lako je vama obilaziti crkve i obilaziti oltare, kad drugog posla i nemate. Ali, što biste vi jeli, kad bi vaš muž ostavio posao, pa cio dan provodio u crkvi?«

— Čujte, dragi gospodine, prihvatio sam ja riječ, nemojte misliti, da se samo u crkvi može moliti. Kao što sa svojim prijateljem možete razgovarati na putu, u kući, na izletu, tako možete i sa svojim Bogom. Pa onda nemojte misliti, da ste na molitvi samo tada, kad pokrenete mišić usana i jezika. Jer i misli mole, mole i djela, vaš posao, vaša služba. Vi ne morate svom prijatelju mnogo govoriti, ponekad ćete uslugama mnogo više reći nego li riječima. Tako je i u molitvi. Ako ste na poslu, pa ne dospijete ni Očenaša izmoliti, vaš posao će se pretvoriti u molitvu, ako ga obavljate iz dužnosti u duhu svoje vjere.

Ne mole samo usne, mole i misli i djela. I prema tome postoji usmena, mislena i radna molitva. »Ima časova — veli V. Hugo — kada duša kleči bez obzira na položaj tijela.«

Zato, kada Krist traži od nas molitvu, daje nam na volju, da biramo način molitve. »Tražite i dobit ćete«, riječima, mislima ili djelima.

I. »Tražite«

A. *Jer to Bog zapovijeda*

Sve sami nalozi! Roditelji zapovijedaju djeci, načelnik gradu, ministarstva narodu, a Bog zapovijeda svijetu. I tako je čovjek opkoljen mrežom od samih zakona. Međutim, golema je razlika između Božjih i ljudskih zakona: Ljudske zakone jedva možeš pobrojiti, a Bog je sve svoje zakone sveo na deset naloga. Štoviše, u jednoj prigodi je rekao: »O zakonu ljubavi ovise svi ostali zakoni.«

Zanimljivo je i to, da je Bog u svoje zakone dao i zapovijed o molitvi. Zar se tome čudimo? O, da! Ta, vele neki, »kakav je to Bog, pred kojim treba okrvaviti koljena, da ti nešto dade!« Neznam, zašto nas to smeta. Ta padamo na koljena pred ljudima, koji su beskrajno manji i nemoćniji od Boga. Predao si molbu ministarstvu za promaknuće, za mirovinu. Zar nijesi pao na koljena? Pisao si prijatelju, da ti učini uslugu. Zar i to nije molitva? Posudio si u susjeda dvadeset tisuća dinara. Zar ga nijesi za to molio? Da li će ti ikada molba biti uslišana, ako je nijesi napisao i predao? Da li će

ti prijatelj učiniti uslugu, ako mu bar nijesi rekao, o čemu se radi? Da li će ti itko posuditi novac, ako ga za to ne zamoliš?

Zašto se onda čudimo, što i Bog od nas traži, da izrazimo svoje želje preko molitve? Doduše, Bog znade i bez našeg tepanja, što nam je potrebno, ali hoće da priznamo njegovo gospodstvo. Uostalom, daje on i bez naše prošnje. Kad bi se on oslonio samo na naše molbe, davno bi se sunce ugasilo, zemlja bi ojalovila. Davno bi svijet bio proklet, jer ga ljudske usne mnogo više proklinju nego li blagosilju.

»Molite«, »tražite«! To je Božji nalog. On želi čuti naše želje, on želi, da ga molitvom priznamo svojim gospodarom.

B. *Jer je to jedina veza s Bogom*

Kad prihvatiš prekidač iza vratiju svoje sobe, pa ga okreneš, postavio si svoju sobu u vezu s električnom centralom. Tog časa sijalica osvijetli sobu. Tako isto možemo molitvom uhvatiti vezu s nebesima. Skreni misli, usmjeri riječi ili svoj rad prema nebesima, i stupio si u vezu s Bogom. Tog časa nutrina je obasjana, a u obasjanu nutrinu silazi Bog, da s tobom razgovara.

Okreni misli! One su na poslu, na tržnici, na školskim klupama, na izletu. Možda su i na grijehu. Okreni ih, daj im drugi smjer, prema zvijezdama, prema Božjoj domovini. To je dostatno, na molitvi si. Približio si se Bogu, kao što se i prijatelju približiš, kad na njega misliš.

Okreni riječi! Razgovaraš, brbljaš. O svačemu, možda i psuješ. To je govor nekulturna čovjeka. Tako s Bogom ne možeš razgovarati. Okreni riječ, pretopi je u molitvu, u Očenaš, u Zdravo Kraljice, u Zdravo Mariju.

Okreni rad! Sav si utonuo u materijalnost, gubiš se u poslu, kao da ćeš tisuću godina živjeti. Stani, odmori se bar u nedjelju! Pa i kroz tjedan, stani, pa se sjeti Boga, zamoli ga, da blagoslovi tvoje žuljeve na njivama, da blagoslovi tvoje napore u uredu.

Ako tako ne postupamo, sami smo, osamljeni smo u mislima, u riječima i na poslu. A sami ćemo teško izdržati teškoće života: »Bez mene ne možete ništa učiniti.« (Iv. 15, 5)

II. **»I dobit ćete«**

A. *Tko jamči?*

»I dobit ćete.« Tko jamči? Ako se pouzdajem u časnu riječ svog prijatelja, mogu se još više pouzdati u časnu riječ, što mi je dao moj Bog. Evo i razloga:

On je svemoćan. Ako je mogao stvoriti svijet, može uslišati skromne čovjekove želje.

On je dobar Otac. Zato će rado uslišati naše prošnje, ako su dolične. Njegova dobrota je najsigurnije jamstvo našeg uspjeha u molitvi.

On nije varalica. Jer ne dolikuje Bogu, da se šali s ljudima. Ta, ne gubi on ništa na imetku, ako nam i cijelo nebo pokloni.

On nas ljubi. Ako je svog Sina dao raspeti na križ za nas, kako nam ne će učiniti mnogo manje stvari, što ih u molitvi ištemo?

B. *A zašto ipak nema uspjeha?*

Pored ovog sigurnog jamstva, naša je molitva mnogo puta jalova. Barem nama tako izgleda. Zašto?

Slabo smo molili. Možda tako oholo, rastreseno, da nas Bog uopće nije razumio što govorimo. Kako će nas uslišati, ako nijesmo tražili ponizno, pouzdano, sabrano i ustrajno?

Tražili smo pogibeljne stvari. Nama se činilo, da nam je to i to potrebno, ali Bog odozgo bolje vidi. Zato nam je uskratio ono, što je smatrao opasnim za dušu. Mi se tužimo i tako naličimo djetetu, koje plače zato, što mu je dobra mati otela iz ruke oštru tatinu brijaću britvu.

U svađi smo s Bogom. Tražimo, a možda smo u teškom grijehu. Kako možemo biti tako drski, te od Boga nešto prosimo, a nijesmo se u ispovijedi s njim pomirili? »Tko Boga zove u pomoć, — kaže Montaigne — a sam se vâlja u grijehu, naliči džepokradici koji zove u pomoć pravdu.«

»Tražite i dobit ćete!« Tražite usnama, tražite mislima, tražite radom. Jer sve je to molitva. Ali ne zaboravite, da će i usmena i mislena i radna molitva biti plodna tek onda, kad postavite uvjete za molitvu.

»Tražite i dobit ćete,« ali tražite pošteno i pravedno!

SPASOVO

BLAGDAN VISINA

Ptice se rado dižu u visine. A znate li zašto? Tamo im je zrak čistiji, tamo im je život zaštićeniji od napadača.

Ljudi se rado penju u visine, a planinari su zaljubljeni u vrhunce. Razumljivo! Ta oni rukom dotiču oblake. A po-

nekad gledaju oblake pod svojim nogama. Kakav je to doživljaj! Nad zemljom je namračeno nebo, možda se u grmljavini prolomio oblak, a planinar se na vrhuncima šeta pod suncem! O, da! Tamo cvate runolist, tamo se javlja u duši ponos, tamo se zaboravlja na blatne i zagušljive nizine.

I naše crkve čeznu za visinama. U beskrajnoj težnji za zvijezdama produljile su se u zvonike. Pogledajte, kako rastu, kao i čempresi po našim grobljima! Probijaju se zvonici kroz zračne prostore, kao da bi htjeli dosegnuti nebesa. Šute i prstom pokazuju, gdje je naša domovina. Šute, ali se i u njihovoj nijemoj pjesmi čuju redci iz »Sanctusa« na Misi: »Sursum corda, gore srca!« Prema nebu i zvijezdama, prema suncu i domovini!

I Spasovo je nalik na pticu, koja se diže u visine. Nalik je na katedralski zvonik, što pokazuje nebo onima, koji ga ne vide ili ga ne znaju vidjeti. Nalik je na planinara, koji se penje do najviših vrhunaca. Spasovo je blagdan visina.

I. Isusovo uspinjanje

A. *Isus planinar*

On je ljubio vrhunce. Ljubi ih njegov Otac i Duh Sveti. Eto, u visinama stanuju. A kad su odlučili dati ljudima zakone, učinio je to Otac opet na jednoj zemaljskoj gori, što se zvala Sinaj. Tamo je Mojsije primio Deset zapovijedi, koje su nama danas pravilo života.

Ali Isus je nadasve volio vrhunce. Tamo je izveo najvažnija djela: Tabor je vrhunac. Tamo se Isus popeo sa svojim apostolima, kad im je htio pokazati svoju slavu. Eto, tu se odigralo čuveno Preobraženje. Visine su tako osvojile apostole, te je sveti Petar zaželio, da tamo i ostanu.

Na goru se Isus popeo, kad je održao znameniti govor o Osam blaženstava. Na goru se povukao, kad su ga htjeli silom zakraljiti.

I Kalvarija je kršćanima najdraži vrhunac. Tamo se Isus popeo, kad je htio da dovrši najveće djelo otkupljenja svijeta. Na tom vrhuncu je zatakao križ, pa se na nj popeo, da za nas umre.

I Maslinska gora je vrhunac. Tamo se Isus jednako popeo, kad se opraštao od svojih apostola, te na nebo uzašao. Na toj gori se rodio blagdan Uzašašća Isusova na nebo.

Zar nije Isus oduševljeni planinar? Nije li i nas pozvao u visine?

B. *Poziva i nas*

Znade on dobro, da je zemlja teška, puna boli i nevolja. Zato nas je uputio, kako ćemo se penjati, dizati i otimati materiji.

Zemlja nas želi pokopati bolešću i smrću. A Isus je ozdravljao i uskrisivao. Nekad, i danas. Ozdravlja tijelo i dušu. Posebno dušu u ispovjedaonici. A na Uskrsnuću će oživjeti i preobraziti tijelo naše, pa ga s dušom povesti u visine.

Zemlja nas zbunjuje krivim sustavima i lažnim prorocima. A Isus nam pruža istinitu nauku u Evanđelju, koje nam kazuje put do nebesa.

Zemlja nas zarobljuje grijehom, strastima i materijom. A Isus nas molitvom i sakramentima oslobađa. Sokoli nas i pridiže, te pomalo vodi tamo, gdje je »naša domovina«. (Filip. 3, 20)

II. Naše uspinjanje

A. *Težak uspon*

Pozvao nas je, ali se teško penjemo uz brdo. Volja se napreže, znoj nam teče s lica, sa srca i duše.

Znoj teče s lica na njivama, kad prevrćemo zemlju, da nam pruži potreban kruh. I kako je težak ekonomski problem! Kako je težak!

Znoj teče i zanatlijama, kad u radionicama, mjesto na njivama, zarađuju taj isti teško stečeni kruh.

Znoj teče s lica đacima, profesorima, činovnicima i svim namještenicima, jer i oni na svom intelektualnom putu stječu u muci svoj svagdašnji kruh.

Znoj teče s lica i kršćanima, kad u žestokoj borbi između dobra i zla biraju čistoću, a ne bludnost; poniznost, a ne oholost; blagost, a ne srditost; molitvu, a ne rastresenost.

Sve samo znoj, u ekonomskom, u intelektualnom i u religijskom životu. To je težak znoj planinarenja, uspinjanja prema visinama nebeskim.

B. *Konačni uspon*

Ali jednog dana ćemo stići na brdo, jednom ćemo završiti s uspinjanjem.

Kruh svagdašnji nam više neće trebati, jer će zanijemjeti i njive i radionice i tvornice. Smrt će dati mira našim rukama.

Razum se više neće truditi, da spozna istinu. Zašutjet će profesorska usta, zašutjet će i učenička. Jer će se nakon smrti pokazati svakom razumu Bog, jedina i vrhovna istina.

Volja će se smiriti, jer će smrt sklopiti primirje između tijela i duha. I tada će se podijeliti nagrada za sva teška uspinjanja.

Ali imajmo na umu veoma važnu činjenicu u ovom kršćanskom planinarenju: U ove Božje visine mi se moramo penjati na koljenima. Čudite se? U Kopenhagenu imadu Kristov kip, kojemu se sva ljepota može vidjeti tek onda, ako se gleda klečeći. Tako se i mi bacamo na koljena, da bolje vidimo visine i nebesa, a onda klečeći u znojnom naporu putujemo, penjemo se, uzlazimo, sve do smrti, do nebesa.

Tako se i Isus penjao na Kalvariju. Tri puta je pao, pod težinom križa je gotovo klečeći polazio na ovaj vrhunac. Penjao se po tragovima svoje vlastite krvi. Ali je po Uskrsnuću tim istim putem pošao, te uzašao na nebesa. Do vrha Kalvarije se znojio krvlju, bio raspet i umro, ali je s tog istog vrhunca krenuo prema nebesima.

Današnje nam evanđelje ukratko veli: »I Gospod Isus, pošto im izgovori, uze se na nebo, i sjedne Bogu s desne strane.« Popeo se u visine, gdje ćemo i mi jednom stići. Jest, mi ljudi. Mi u to vjerujemo, mi se tome nadamo, jer nas je ohrabrilo Spasovo. Spasovo, što ga mi u najvećoj radosti zovemo blagdanom visina.

NEDJELJA PO SPASOVU

NEPRILIKE SVEĆENIKA

Neki čovjek potužio se svom susjedu, kako ga nitko u tom i tom gradu nije htio primiti na konak. A susjed mu reče: »Ako još jednom odeš u taj grad, javi se prije polaska meni.« Čovjeku bila hitna stvar, morao tamo, pa se javi svom susjedu. A ovaj mu dade preporuku za nekog svog prijatelja: »Dragi moj Mirko, prijatelj si mi, pa primi na konak ovog mog susjeda.« Tako je i bilo. A tako biva uvijek u ovom životu. Dođeš li u ime prijateljstva, postignut ćeš sve, što ti treba. Zar se ne bismo skamenili od čuda, kad bi netko, na temelju ovakve prijateljske preporuke, putnika nogama otjerao s vratiju?

A to se dogodi svećeniku! Svećeniku, koji ne dolazi u ime bijednih prijateljstava, već u ime Božje. Štoviše, ponekad, radi svog poslanja dade i zadnju kap svoje mučeničke krvi.

Kako su ljudi nedosljedni! Dođe im trgovački pomoćnik u ime neke čuvene tvornice. Prime ga, pa se čak i ponose, što

im u kući boravi predstavnik imućnog poduzeća. A dođe li im svećenik, da propovijeda nauku Isusovu, osmjehuju se, pogrđuju ga, a ponekad i ubiju. Zar se ne bi morali ponositi, što im dolazi poslanik, ne u ime tvorničara, već u ime vrhovnog gospodara svijeta?

O, kako su istinite Isusove riječi iz današnjeg evanđelja: »Dolazi vrijeme, kad će svaki koji vas ubije, misliti, da Bogu službu čini.«

I. Patnje svećenika

A. *Prvi svećenici*

Na zemlji se pojavio Isus Krist kao prvi svećenik. Mislite li, da je on bio pošteđen? U prosinačkoj noći se rodio, a da mu ljudi nijesu pružili ni one udobnosti, što je pružaju i siromašnoj djeci. Život je njegov bio niz neprilika, a vrhunac pogrda nanijela mu je klika što je stajala pod Križem. Što vam se čini? Prvi svećenik Krist izveden je u Pilatovoj sudnici pred optuženičku klupu, te osuđen na smrt.

Petar, prvi papa na zemlji, doživio je istu sudbinu. Osudila ga je rimska vlast na smrt kao i njegova Učitelja. Ali skromnost ga je navela, te je zamolio svoje ubojice, da ga razapnu naglavce na križ, jer da nije vrijedan umrijeti kao njegov gospodin Isus Krist.

Pavao je isto tako osuđen na smrt. Međutim, on se pozvao na pravo rimskog građanstva, pa je oslobođen križa, ali mu je bila odsječena glava.

I tako su s Isusom gotovo svi prvi svećenici krvlju posvjedočili svoje uvjerenje. Krvlju su zapečatili svaku riječ, što su je u ime Isusa Krista ljudima naviještali.

B. *Njihovi nasljednici*

A što se dogodilo njihovim nasljednicima? Kako je njih svijet dočekao? Čini se, da se ljudi služe ratnom strategijom. U ratu, na bojištu, neprijateljska vojska najradije napada Glavni, zapovjednički, stan. Tamo je uprava, tamo su generali. Uspije li neprijatelj razbiti vodstvo, vojska će se sama razbježati. Isto tako neprijatelji katolicizma udaraju na vodstvo. Jer znadu, da će se ovce razbjeći, ako potuku pastire. Zbog toga su svećenici uvijek na nišanu. Oni su kula, koja je napadana. Oni su temelj, koji treba potkopati. Rijeku ćeš lako presušiti, ako joj zatvoriš izvor. Tako i u ovoj stvari.

U tu svrhu se vrše napadaji u štampi, na riječi i na djelu. Odatle ismjehivanja, pogrde i podvale. Jer neprijatelj

znade, da će nastati mrak onog časa, kad se pogasi svijeća na svećnjaku. Znade, da će hrana obljutaviti, ako soli nestane.

A nijesu li mnogi svećenici i krv svoju prolili samo zato, što su progovorili u Božje ime? Nijesu li umirali ostavljeni od svakoga samo stoga, što su htjeli prinijeti Boga u srce svog naroda?

»Idite i podučavajte sve narode,« rekao je Krist svećenicima. A narod je pograbio batine, da odstrani iz svoje sredine »svijetlo« i »sol«.

II. A zašto?

A. *Nerazumijevanje*

Kad bi se svećenici popeli na oltar, pa dijelili haljine, odijela i obuću, crkve bi bile pune. I nitko se ne bi usudio dignuti glas na svog svećenika. To bi oni i učinili, kad bi imali na raspolaganju tvornice i radionice tkanina. Ali, zar je tkanina vrednija od duševne hrane?

Nitko se ne bi tužio na svećenike, kad bi oni u crkvama imali pričuve brašna, mesa i ostalih životnih potreba. A zar je svinjsko meso, zar je kukuruz i pšenica vrednija hrana za čovječju dušu?

Nije li Krist na Jakovljevu zdencu dao prednost duši pred tijelom? Došli su njegovi apostoli iz grada. Tamo su bili otišli, da nabave nešto hrane, a on je u međuvremenu razgovarao sa ženom iz Samarije. Stigli su, pa mu ponude jelo: »Učitelju, jedi!« A on im reče: »Ja imam hranu, za koju vi ne znate!« To je hrana duše, koja je potrebnija od hrane tijela. U tom istom smislu je prekorio Martu, kad se pretjerano brigala za ručak u danu: »Marta, Marta, samo je jedno potrebno!«

Kad bi ljudi pravo shvatili vrijednost svoje duše, mnogo bi više cijenili svoje svećenike. Ali nemaju shvaćanja, ne razumiju njihove uloge, pa ih gone kao strance na ovoj zemlji.

B. *Strah od istine*

Đaci se rado grade bolesnima, da opravdaju izostanak iz škole. A neki rado dočekaju i bolest, da se riješe knjige i učenja. Poneki činovnici u uredu isposluju bolovanje, da otpočinu od rada. I kako je neugodno i đaku i činovniku, ako ga posjeti kontrolni liječnik. Boje se obojica, da se ne otkrije istina o njihovu stanju. Čini se, da s istog razloga poneki ljudi ne trpe svećenika, jer bi im on otkrio istinu o njihovu ćudorednom stanju. Zar ne? Ne trpe svećenika, jer bi on zapalio

svjetlo, a pod svjetlom se vide mrlje. Zato je Krist rekao: »Tko po danu hoda, ne spotiče se, jer vidi svjetlo.« Naprotiv, tko po mraku hoda, spotiče se i ne dopušta, da itko dira u njegove rane. Ta, svaka rana boli, ako u nju dirneš.

Smetnje, što ih svećenici doživljuju sa strane ljudi, ovako bi se mogle definirati: »Ne palite svjetla, da se naša bijeda ne vidi!« »Ne govorite nam o istini, da se ne otkrije naša laž!«

Što se dogodilo Stjepanu prvom mučeniku, događa se svakom svećeniku. Znate li, kako se odigralo Stjepanovo mučeništvo? Kad je osuđenik progovorio, klika je začepila svoje uši, da ne čuje istinu. A onda je pograbila kamenje, pa je ubojičkim kamenjem pokušala ušutkati istinu. To nije junaštvo, već kukavičluk. To je strah pred istinom, koja će smrviti svakoga, tko joj navijesti rat.

Svećenici se bore za istinu i za dobrotu. A u tom svetom radu sukobljuju se sa stotinu neprilika. Ali ne će klonuti, jer ih je osokolio Krist. Njihove patnje nagovijestio je Isus riječima: »Ovo sam vam kazao, kada dođe vrijeme, da se sjetite toga, da sam vam kazao.«

DUHOVI

»NAUČIT ĆE VAS SVEMU«

Upitao je Sv. Pavao slušateljstvo u Efezu: »Jeste li primili Duha Svetoga? A oni mu odgovoriše: »Nijesmo ni čuli, da opstoji Duh Sveti!« Nije ni čudo, što nijesu čuli, jer je nauka Isusova bila poznata tek jednom dijelu ondašnjeg svijeta. Ali bi bilo zanimljivo, što bi danas intelektualci odgovorili svetom Pavlu na ovo pitanje. Ne spominjem ostale staleže, jer su neobrazovani ljudi sa sela bolji bogoslovci od školovanih građana. Što bi odgovorili? Možda bi netko od njih znao kazati, da je o Duhu Svetom čuo nešto u prvim godinama katekizma. Netko bi vjerojatno znao reći, da je treća Osoba Božanska .Netko bi, sva je prilika, svoj odgovor doveo u vezu s pojavom duhova na spiritističkim seansama.

Koliko neznanja! A ipak u »Vjerovanju« molimo između ostalog i ovo: »Vjerujem u Duha Svetoga«. To je onaj Duh, kome je Isus Krist povjerio svu istinu. To je Duh, koji je naslijedio Krista u naučavanju. Jer, otkako je Isus ostavio zemlju, udomio se na zemlji Božji Duh, koji vodi vjernike, nadahnjuje ih i poučava. »Ovo sam vam kazao, dok sam s

vama. A tješitelj Duh Sveti, koga će Otac poslati u ime moje, on će vas naučiti svemu.«

Kazat će nam istinu o nama, i istinu o Bogu.

I. Tko smo mi

A. *Zemljano tijelo*

Pogledajte, što rade čuvari starina, kad popravljaju dvorce, katedrale ili zvonike. Pažljivo biraju kamenje. Nikad ne će postaviti novi kamen tako, da se ističe. Treba sve prilagoditi starini. Nešto slično je i Krist htio, kad je rekao, da se na staro odijelo ne stavlja nova zakrpa. Jednako se na novo odijelo ne će metnuti stara zakrpa.

Promatrajući sudbinu tijela, morali bismo kazati ono, što svake godine slušamo, dok nam svećenik o Pepelnici posiplje pepeo po glavi: »Sjeti se, čovječe, da si prah i da ćeš se u prah pretvoriti.«

Uzalud se trudi moda, da okiti tijelo najnovijim krojevima. Jer moda će preživjeti svako tijelo. Grob će se otvoriti, tijelo će se pokopati, a modne kuće će i dalje izmišljati modele.

Uzalud se trude naše kuhinje, da preinače hranu u loncu. Jer, sve što se na tanjur metne, sve je opet niklo iz zemlje ili na zemlji. I tijelo će otići u zemlju, a nad njim će dalje trava rasti.

Isključivo ovakvo gledanje na život dovelo bi nas do krajnjeg materijalizma. Mrak bi pao na sva naša očekivanja, ugasila bi se nada. Ali Duh Božji je u nama, koji živi i nadživi tijelo: »Načini Bog čovjeka od praha zemaljskoga i udahnu mu u lice duh života.«

B. *I besmrtni duh*

Ali ne bi nam mnogo pomogla ni ova činjenica. Ugušili bismo se u glinenom tijelu, kad ne bi bilo mudrog domaćina u nama, koji zrači prostorije. Taj »slatki gost duše«, kako ga naziva Posljednica, jest Duh Sveti. On je u duši kao u svom hramu. To je njegov ured na zemlji. A što radi?

Duša je cvijet, a tijelo je zemljana posuda. Mi smo često nedosljedni, pa njegujemo više posudu, negoli cvijet. A Duh Sveti nam nadahnjuje ljubav prema onome, što je vrednije. Podsjeća nas našeg podrijetla, čisti sliku Božju u nama, i šapće nam bez prestanka o besmrtnosti, o nebesima. Ukratko, čuva besmrtni cvijet u zemljanoj posudi.

Duša je vatra, a tijelo je nalik na cjepanicu. Mi smo u zabuni, kad uzmemo cijeniti više drvlje, negoli vatru. Ta, drvo je sredstvo, a vatra je cilj. Zato Duh Sveti bdije nad vatrom, da se ne ugasi. Brižno pazi, da na vatru ne nametnemo previše drvlja, jer bi drvlje ugušilo plamen. On, koji je nad apostole sišao u slici vatrenih jezika, sišao je i u svaku kršćansku dušu kao plamen, da u njoj očuva vatru do čovjekove smrti.

Duša je slika, a tijelo je okvir za sliku. Mi smo ponekad lošeg ukusa, pa dotjeravamo okvire, a puštamo, da prašina i nečistoća unište sliku. Duh Sveti ne prezire okvire, ali bdije nad slikom Božjom u nama. Brižno pazi, da grijeh ne prekrije lik Kristov u duši. Bdije, da u času smrti, kad Bog izvuče sliku iz okvira, Bog prepozna na duši onaj isti sjaj, što ga je duši dao, kad ju je stvorio.

»Izlit ću duh svoj na svako tijelo,« veli Joel, i otada se Duh Sveti nastanio u nama kao čuvar i nadahnitelj naše besmrtnosti.

II. Tko je Bog

A. *Uzdržavatelj*

Kako bi zadatak Duha Svetoga bio do kraja jasan, potrebno je, da nam bude pred očima još jedna velika istina. Nije dovoljno samo, da znamo, tko smo mi. Treba, da znamo još i ovo: Tko je Bog. I to će nam kazati naš Učitelj, »slatki gost naše duše«. Kao što majka neprestano priča svojoj djeci o baki i o djedu, tako i Duh Sveti bez prestanka govori duši o svom Ocu na nebesima i o Kristu. »Pogledaj, sine, ovu kuću, pogledaj sve naše imanje! Sve je to ostavština tvog pokojnog djeda.« Tako veli majka svome sinu. A tako isto kaže i Duh Sveti svakoj duši: »Pogledaj nebo, zemlju, mora i sve što živi! Sve je to stvorio Otac nebeski. To je njegovo djelo. On ga i uzdržava.« I ako imade zdravih misli u nauci o svijetu i o Bogu, one su nadahnute od ovog Duha, koji je u nama. Zar ne?

Domaćica čuva svoj stan, ponosna je, kad susjedi ističu njezinu valjanost. Tako i Bog brižno pazi, uzdržava i vodi sve što je stvoreno. On je vrhovni domaćin.

Vinogradar sadi, kopa, reže i njeguje svoj vinograd. Pazi na sušu, na studen i na bolest. Tako i Bog bdije nad svojim vinogradom, nad svijetom i nad ljudima.

Otac u obitelji se brine za svoju djecu. Hrani ih i odijeva, kori i odgaja. Tako i Bog kao vrhovni Otac uzdržava svijet i sve što je u njemu.

B. *Sudac*

Čovjek bi se ponio prevelikom Božjom brigom. Bio bi obijestan, pa bi bezbrižno zaspao. Zato je potrebno, da nas netko sačuva i od pogibeljnog sna. I tu ulogu preuzeo je Duh

Sveti. On bdije nad našim vjeđama, da se ne zaklope. On čuva žar vatre, da ne padne mrak. On nam pokazuje zvijezde, da ne zaboravimo na nebesa. On nas sjeća smrti, da mislimo i na posljednje stvari.

Bog je uzdržavatelj, ali Bog je i sudac. Zato se glas ovog Duha čuje u molitvi, kad nas nadahnjuje, da umilostivimo svog Suca. Njegov glas se čuje u ispovjedaonici, kad nam budi u duši kajanje pred pravdom Boga Suca. Njegov glas se čuje u Evanđelju, kad nas upozorava na kobni dan, u kom će se suditi cio svijet.

On je bio za života naš učitelj. Mi smo po njegovim uputama izrađivali zadaće. Ali će doći dan, kad će Bog pregledati naše zadaće, te će svakog čovjeka i ocijeniti.

On je bio naš učitelj. Nadahnjivao nam je znanost o Bogu. Ali doći će dan, kad ćemo položiti ispit, zadnju diplomu pred Sucem na uskrsnuću mrtvih.

U prvim redcima Biblije čitamo: »Duh Božji je lebdio nad vodama.« A u današnjoj Poslanici čitamo: »Duh, koga će Otac poslati u moje ime, naučit će vas svemu.« To je isti Duh, kojemu je posvećen današnji blagdan. To je Duh, koji u nama boravi kao naš dragi kormilar, te nas vodi kroz oluje znanstvenog i ćudorednog života. On, koji nas »uči svemu«!

BLAGDAN PRESVETOG TROJSTVA

POGLED U TAJNU

U školama se služimo zemljopisnim kartama, da predočimo učenicima nepoznate krajeve svijeta. Tamo su označena brda, rijeke, gradovi, nizine, ceste i željeznička mreža. Učenik ne može dobiti potpunu sliku zemlje, ali upozna njezino prirodno blago, njezin položaj i značenje.

Na isti način se služimo fotografijama, da dočaramo nekome lik nepoznata čovjeka. Uzmimo, da je tvoj otac u Americi, i nikad nije vidio svog unuka. Ti ćeš dati fotografirati njegova unuka i poslat ćeš mu sliku. I on će po fotografiji dobiti barem približnu sliku o svom unuku.

Kad bismo bar toliko sebi mogli predočiti sliku Presvetog Trojstva, mnogo bismo shvatili. Ali nemamo jasne slike ni fotografije, kojom bismo sebi dočarali sadržaj i izgled ove Tajne. Znamo samo ono, što nam je Krist objavio: Trojica su na nebu, Otac, Sin i Duh Sveti, i ova trojica jedno su. Kako

je to moguće, da su tri osobe, a jedan Bog, ne razumijemo. Možemo se poslužiti slikama, ali one će biti još uvijek blijede slike.

Pogledajmo u tu Tajnu kroz slike, pogledajmo i kroz naš život!

I. Kroz slike

A. *Blijede*

Gledajte, kako rijeka izvire iz podnožja brežuljka, pa se spušta u dolinu i izlijeva u more. Tri su njezina stanja: izvor, korito i ušće, a sve skupa je samo jedna rijeka.

Sunce se odrazuje na nebu, u vodi i u ogledalu. Tri odraza, ali je jedno sunce.

Voda se nalazi u tri oblika, čas je para, čas led, čas tekuća masa. Ali sve je ista voda.

Električna struja daje pogon, svijetlo i toplinu. I opet sve samo jedna struja.

U glazbi postoje tri note. Svaka je od njih samostalna, na primjer: C—E—G. Sve tri skupa su samo jedan trozvuk Dur ljestvice.

U čovjeku su tri moći: Razum, volja i čuvstvenost. Ali jedan je čovjek. Vrijeme se dijeli u prošlost, sadašnjost i u budućnost. Ali je sve skupa samo jedno vrijeme.

Zamislite sada tri osobe s jednakim mislima, složne u nacrtima i u djelovanju. I zamislit ćete Presvetu Trojicu na nebu.

B. *I nepotpune*

Ali sve su ove usporedbe nepotpune. Ni jedna od njih nije dotakla Tajne. I ne će je dotaknuti, jer je Krist to sakrio u tajnu. Na isti način nam je objavio, da će biti Sudnji dan. Ali nije označio vrijeme, kada će to biti. Rekao je, da se ne će svi spasiti, ali nije rekao, koliko će ljudi biti u Paklu, a koliko u Raju. Tako je objavio činjenicu Presvetog Trojstva, ali je nije objasnio. To je pridržao posmrtnom čovječjem životu. Nije nam zabranio, da se igramo slikama. Nije nam zabranio, da se domišljamo. Ali sva naša nastojanja slična su igri djece, koja štapićem u jezeru guraju komadić daščice, a misle, da tjeraju parni brod. Slični smo djeci, koja zajašu na sedlo u dvorištu, pa se ponose, kao da su zajašili konja. I ništa više.

A. *Vjerski*

Zasluga vjere je mnogo veća, kad prihvaćamo ne shvaćajući. Nastavnik mi tumači lekciju. Mnogo puta ne razumijem, ali ipak je učim i odgovaram na pitanje. Liječnik mi propisuje recept. Uzimam ga, pohitim do apoteke, kupujem lijek i prema propisu liječnika se liječim, iako recept ne razumijem. Na isti način u vjeri prihvaćam Božje izjave i prema njima živim, iako ih sve ne razumijem. Zato će Bog i nagraditi našu vjeru, jer znade, da time poštivam njegov neprevarljivi ugled. Nadasve će nas nagraditi za vjeru u Tajnu Trojstva, jer ovdje je naš razum u najdubljem poklonu. Ovdje se događa s nama, što se događa mladim orlovima, kako priča veli. Kad se orlići uperjaju i ponešto ojačaju u gnijezdu, orao iz izvede iz gnijezda i povede u visine prema suncu. Ako izdrže u visinama, te ako mogu gledati sunce, uzima ih kao svoje. Ako ne izdrže, ostavlja ih kao podmetnutu mladunčad. — Tako i nas Crkva na krštenju dovodi pred Tajnu Trojstva, kad nas krsti u ime Oca, Sina i Duha Svetoga. Ako vjerom do smrti izdržimo, prima nas Bog među svoje izabrane. Ako ne izdržimo, odbacuje nas kao osuđenike.

Molitva naše vjere je pristupačnija, kad prihvatimo Tajnu Presvetog Trojstva. Jer, kako su uloge na nebu podijeljene, tako je i naša molitva raznolikija: Ocu se molimo kao svom Stvoritelju, Sinu se molimo kao svom Otkupitelju, Duhu se molimo kao svom Nadahnitelju.

I tako, i sa strane vjere i sa strane molitve, Trojstvo nam je blizu. Štoviše, čini nam se, da bismo teško zamislili nebo bez ove Tajne.

B. *Društveni*

Kako bismo mogli zamisliti Boga samca? Zar ga ne bi umarala dosada u beskrajnoj vječnosti? To mi ne znamo! Ali znamo, da ni čovjeka nije htio ostaviti samog. A kad ga je stvarao, rekao je: »Načinimo čovjeka po svojoj slici.« Budući da je stvorio čovjeka kao društvo, moramo zaključiti, da je to učinio po uzoru svog nebeskog društva. Po slici svoje zajednice, koja broji tri člana, tri Božanske Osobe. Prema tome, ako je čovjek građen po slici Božjoj, njegov društveni život je odraz društvenog života Triju Osoba na nebu.

U tom smislu je Zajednica na nebu za sve nas škola života. O, kad bismo se poveli za socijalnim uređenjem na nebu! Tamo, na nebesima, Velika Trojica sve u skladu rade, i time

nas potiču na slogu i mir. Među njima je ljubav, što ne umire kroz svu vječnost. A to je svima nama pouka i smjernica u životu: »Ljubi Boga nadasve, a čovjeka kao sebe!« Zajednica na nebu se altruistički pokazala prema svijetu i prema ljudima: Otac je stvorio svijet i poklonio ga ljudima na uživanje. Sin se dao razapeti za otkupljenje ljudi, a Duh Sveti se udomio među nama, da nas do kraja vodi i odgaja. Ovaj božanski altruizam je i naš socijalni put. Po uzoru Svete Trojice moramo i mi živjeti za svoju braću ljude.

Zato nam Crkva na krštenju otvara put u život u ime Oca, Sina i Duha Svetog. Zato nas na kraju našeg života otpušta u vječnost ovim riječima: »Otiđi, kršćanska dušo, s ovog svijeta u ime Oca koji te stvorio, u ime Sina koji je za te trpio, i Duha koji je sišao nad tebe.«

Teško izdržimo pogledom u sunce, teško izdržimo pogledom u Tajnu Presvetog Trojstva. Ali naslućujemo je u slikama, osjećamo je u kršćanskom životu, i klanjamo joj se kao dogmi. S njom počinjemo život i završavamo. S njom završuju sve naše molitve: Slava Ocu, Sinu i Duhu Svetome. Zato pjevamo na Misi triput »Svet«.

»Svet, svet, svet, — Otac, Sin i Duh Sveti!

»Idite dakle, učite sve narode, krsteći ih u ime Oca, i Sina, i Duh Savetoga.«

TIJELOVO

BLAGDAN PRIJATELJSTVA

Putovao kralj, priča Tagore, na zlatnoj kočiji. Kad ugleda na putu pred sobom siromaha s vrećicom preko ramena, zapovjedi kočijašu, da zaustavi konje. Siđe s kočije, priđe siromahu, pa zaprosi u njega milostinju. A siromah ga u čudu pogleda: Što bi kralju njegova milostinja! Ali, što će? Preda kralju svoju vrećicu. Kralj je uzme, pruži ruku, te izvuče šačicu brašna, što je bila u vrećici. Zatim se popne na kočiju, te se odveze. A siromah se smete, začudi i rastuži, pa ode dalje. Nije mogao prežaliti šačicu isprošena brašna, što mu je kralj oteo, pa uzme pregledavati svoju vrećicu. Kad u nju pogleda, a u vrećici šaka zlatnika. Kako je milostiv kralj, pomisli on, kad mi je za šačicu brašna ostavio šaku zlatnika!

Kršćanstvo je doživjelo sličnu stvar. Kroz vjekove je prosjačilo, dozivalo nebesa, da se smiluju svijetu. I jednog dana

prošao je Kralj te zatražio šačicu pšeničnog brašna, pa za uzvrat ostavio na oltarima sebe, svoje tijelo i svoju krv.

Koliko ljubavi imade u ovom darivanju! Koliko prijateljstva! Kadgod mislimo na pričesni kruh, a nadasve kada nam se dijeli, nastavljamo životni put ojunačeni, jer znamo, da je On s nama, i da je sve to učinjeno radi nas.

I. On je s nama

A. *»Ostaje u meni«*

Mi se hranimo plodovima zemlje. Sve, što uzimamo, po zakonu asimilacije pretvara se u naše tijelo. Iz hrane se stvara krv, razvijaju mišići, grade se kosti, tijelo raste. Što je onda čovječje tijelo? Što drugo, nego prečinjena hrana! Međutim, sve obratno biva u euharistijskom blagovanju. Mi primamo svetu Hostiju, a s njom Isusovo tijelo. Ali, kako veli sv. Augustin, ne pretvara se ona u nas, nego mi u nju. Jer ovdje je na snazi zakon jačega. Krist silazi do čovječje slabosti, pa je pridiže, oplemenjuje, te nas neopazice preodjene u Božju djecu. Zato se zbiva sve obratno, nego li bismo očekivali. Po zakonu Božje asimilacije, čovjek se sjedinjuje s Bogom. Ljudska čuvstva se preinače u Božja. Čovječja volja postaje Božja volja. Čovječje misli izjednačuju se s Božjima. I na taj način, blagovanje Kristova tijela tako preobrazi čovjeka, te kroz misli čovječje Bog misli, kroz čovječju volju Bog odlučuje, kroz čovječja čuvstva Božje srce kuca.

To je bila prvotna nakana Isusova, kad je u današnjem evanđelju rekao: »Tko blaguje moje tijelo i pije moju krv, ostaje u meni.«

B. *»I ja u njemu«*

I nije moguće zamisliti, da bi se Bog pretvorio u čovjeka. Doduše, ponekad se veli, kako našim žilama teče Isusova krv. To je tek poezija. A istina je samo ovo: Kad u pričesti Bog siđe k nama, mi se u njemu moralno topimo kao što se kap vode gubi u oceanu.

Zašto je onda Isus rekao, da ostaje u nama? O, to je upravo srčika tajne! Pogledajte! Ako nas Hostija preobrazi u sebe, onda smo mi s njom. Kudgod krenemo, krećemo s Isusom, jer se od njega ne možemo udaljiti sve dotle, dok ga grijehom ne maknemo iz naše sredine. To i jest vrijednost ovog prijateljstva. Kad bismo mi Krista u sebe pretvarali, kratko vrijeme bi bio on naš gost, jer bi naša slabost dovela mnoge nepoželjne goste u dušu. A ovako je Isus vođ, mi smo

njegovi gosti: On nas nahrani i zadrži u svojoj kući, u svojoj milosti.

Ovakva prijateljstva nije nam mogao ni jedan čovjek pokazati. Ta, što sve mogu učiniti naši prijatelji na rastanku? Darivaju nam svoje slike, ostavljaju po koju uspomenu, dopisivanjem podržavaju veze s nama, da prijateljstvo ne umre. A Isus? Isus je sve nadvisio. On je ostavio na oltarima svoje tijelo u posvećenim hostijama. Tu nije njegova slika, nego on: živi Bog. Tu nije njegova uspomena, nego on: svemogući Bog. Tu nijesu ispisana slova u spomenaru, nego on: predobri Bog.

Eto, zato je rekao: »Ostajem ja u njemu.«

II. Radi nas

A. *I stol*

I nije to učinio iz dužnosti, jer nije nikakve obveze imao prema ljudima. Tko može vezati dužnošću Boga, kad je on vrhovni gospodar? Nije to morao učiniti ni iz samilosti prema ljudima, jer On je pravedan; pa bi bilo logično, da smrvi ljude zbog grijeha. Tko je mogao pravdu Božju suzama izmijeniti?

Ni iz dužnosti, niti iz samilosti, već iz beskrajne ljubavi prema čovjeku!

Pogledajte, dao nam je sedam sakramenata, a u središtu je Euharistija. Zašto? Jer su svi ostali sakramenti radi euharistije. Svi su ostali samo priprema, a možda smijemo reći, da je sve, što je Bog učinio na zemlji, bilo pripava i prostiranje trpeze za ovo neviđeno blagovanje. Da! Bog je sišao na zemlju, trpio, osnovao Crkvu, i u Crkvi sakramente samo zato, da se udomi u čovječjoj duši. Kao da je od vječnosti razmišljao, kako će se darovati ljudima, pa se domislio, i sakrio u posvećeni kruh.

U tom smislu možemo reći, da su jaslice bile prostrta trpeza. U tom smislu možemo reći, da je i križ bio prostrti stol za veliko euharistijsko blagovanje. Ono isto Tijelo s jasala i s križa nama je u hostiji ponuđeno za hranu.

B. *I jelo*

Za nas je dakle prostrt stol. Za nas je i jelo na stolu: tijelo i krv Sina Božjega. Koliko iznenađenja! Mnogo veće iznenađenje od onog, što nam ga ljudi prirede. Roditelji se trude, da razvesele svoju djecu o imendanima, te im daruju igračke, haljine, pa i dragocjenije stvari. A Bog nam je darovao sebe samog, ponudio svoje tijelo na oltaru.

I to je učinio u času, kad smo najviše zavrijedili, da nas kazni. Juda, predstavnik svih izdajica, odlazi, da Kristovo tijelo preda na razapinjanje. Upozorava neprijatelje, da pripreme križ, na kojem će prostrijeti okrvavljeno tijelo Isusovo. A u tom istom času Isus prostire svoju trpezu, te iznosi svoje tijelo u preobraženom kruhu.

Juda sa svojom klikom priprema mu napitak iz octa i žuči, a On te iste večeri priprema za uzvrat ljudima napitak svoje vlastite krvi pod oblikom lozina posvećenog vina.

Usmrtili su ga nadajući se, da su ga maknuli sa zemlje. A On, eto, osvanuo na svim oltarima svijeta, pa se ponudio svim dušama kao zdravo i spasonosno jelo.

Zato je Tijelovo naš ponos. Mi u ovom blagdanu svetkujemo veze s našim Bogom. To je blagdan prijateljstva između nas i našeg Boga. To je dan, kad nam je Bog dopustio, da se nazivamo ne samo njegovom djecom, nego i njegovim prijateljima: »Tako blaguje moje tijelo i pije moju krv, ostaje u meni i ja u njemu!« Tu nam je Krist bliži od svake blizine; tu je ljubav, tu je jedinstvo, tu je sve. Tu je Bog i čovjek u zagrljaju.

2. NEDJELJA PO DUHOVIMA

»MOLIM TE, ISPRIČAJ ME!«

Đak je izostao nekoliko sati iz škole, razrednik ga poziva na odgovornost. A on izvuče iz torbe ispričnicu, uvjerenje liječnika o bolesti. I stvar je gotova, ispričan je.

Činovnik je deset do petnaest dana odsutan iz ureda. Nitko ga ne smeta. Sve je u redu, bio je na vrijegledu i dobio je »bolovanje«.

Optuženik je pred sudom. S jedne strane je tužitelj, a s druge strane njegov branitelj. U sredini, na optuženičkoj klupi je on, krivac i zločinac. Odvjetnici iznose svoje razloge. Svaki od njih se bori za istinu. Ali branitelj je bio rječitiji, uspio je zakonom opravdati svog štićenika. I stvar je u redu, optuženik je ispričan i pušten na slobodu.

Tako je kod ljudi. Sve sama ispričavanja, ponekad valjana, a ponekad nepravilna.

Ali nije tako kod Boga. Tamo ne će biti ni tužitelja ni branitelja. Jer će istina biti svakome jasna. I zato je beskorisno ispričavanje u pitanjima vjere. »Kažem vam, da ni jedan od onih ljudi, koji su bili pozvani, ne će okusiti moje večere.«

I. Poziv na gozbu

A. Glasovi zvona

Zvona zvone, glas im se talasa kroz sela i gradove. Pozivaju na svečanost, na molitvu: »Posla slugu svojega kazati pozvanima: dođite!«

Gospin pozdrav se s tornjeva čuje jutrom, o podne i na večer. Kršćansko srce se sjeti neba; pogleda u visine, prekriži se i moli »Anđeoski pozdrav«. A površna duša pušta zvono da putuje zračnim prostorom ne dopuštajući da zvukovi uđu u njenu nutrinu. Pa se ispričava: »Nije mi prikladno, da se križam na ulici. Neumjesno je, da prekinem razgovor. Ismijat će me prisutni prijatelji!«

»Mrtvo zvono« zvoni, pjeva tužaljku za nekim pokojnikom. Netko je ovog časa umro, ili ga u povorci vode na pokop. Pravi kršćanski »uzvanik« se sjeti smrti, te pomisli: »I mene će jednog dana odvesti na pokop. Neka mi Bog bude milostiv!« A drugi će nastaviti život i osmijehnut će se na jecanje zvona; kao da će još tisuću godina živjeti. Ali zvono poziva, budi misli, oglasuje se iz vječnosti.

Odbijaju sati s naših tornjeva, broje vrijeme i skraćuju naše dane. Svaki sat, što odbije, približuje nas kobnom času, kad ćemo doći pred svog Boga. Pozivaju nas na razmatranje i uče nas, kako je život kratak.

Blagdanska zvona zvone, raspjevala su se, sav zrak diše blagdanskim raspoloženjem. Pozivaju na misu, na pjevanje, na molitvu, na obrede, na gozbu.

B. Glasovi savjesti

Savjest se oglasuje iz nutrine kao podvodno zvono. Zove i zaklinje, sokoli i pokazuje put.

Čujemo je u tradiciji hrvatskog naroda, koji je kršten već pred tisuću i trista godina. Pomislite, kolika je to prošlost! Tisuću i trista godina se u hrvatskoj zemlji moli, pjeva i uzdiše pred jednim pravim Bogom. Naše crkve su se naslušale molitava i nagledale suza. Zar smijemo pogaziti prah svojih pređa? Smijemo li ušutkati glas koji nas iz nutrine, zove, da ostanemo vjerni Bogu i tradiciji katoličke Hrvatske?

Čujemo je u Zakoniku Božjem, koji je urezan od prirode u svako čovječje srce. Uzaludna je svaka isprika, jer Deset zapovijedi je glas zdrava razuma. I kad jednu od njih pogazimo, prosvjeduje savjest.

Čujemo je u uspomenama na djetinjstvo. Ona nam doziva u pamet drage dane djetinstva, kad smo u zanosu primali prvu svetu pričest, kad smo s kumovima polazili na krizmu. Govori nam o sakramentima, potiče nam duhovni tek, htjela bi nas i u kasnijim godinama približiti sakramentalnoj gozbi.

Čujemo je u životnim patnjama, u neprilikama, u nesreći. A nadasve u teškim časovima životne opasnosti, kad nas prisili, da sklopimo ruke i padnemo na koljena.

Savjest zove i prekorava, kao blagdansko i mrtvačko zvono.

II. **A čovjek se ispričava**

A. *S nutrine*

Na svakom uglu, u svakom času čuju se glasovi, što nijesu ni u kakvom skladu s glasovima zvona ni savjesti. Neprijatni i bezrazložni čovječji glasovi: »Molim te, ispričaj me!« A kakve su to isprike?

Blatna duša nema snage, da se približi uzvanicima. A kako bi se i približila, kad nije slobodna! Ona je u vlasti Sotone, a Sotona joj ne će lako dopustiti, da služi Bogu. Čovjek se ispričava svakovrsnim razlozima, ali je samo jedan razlog: Duša je zaprljana blatom grijeha. Oči su zastrte, pa ne vide vjerskih dužnosti. Uši su blatom začepljene, pa ne čuju poziva. Osjećaji i volja su oslabljeni, pa ne osjećaju težnje za Božjim ponudama.

Obzir je druga zapreka, a i isprika: »Ja sam intelektualac, pa mi je neugodno s bakicama gubiti vrijeme po crkvama.« Zar je susret s Bogom gubitak vremena? Jednog dana, će se intelektualci susresti s Bogom u grobu. Tada ne će ni Bog s njima vremena gubiti. Odbacit će ih od sebe kao odmetnike.

Ravnodušnost je redovita isprika. Nitko to ne će izravno da prizna. Stotine razloga će navesti, ali pravi je uzrok: nemar. »Molim te, ispričaj me.« Slobodno ti je, da se ispričavaš na ovom svijetu. Ali tko će te poslije smrti ispričati?

B. *S vanjštine*

Blagdanska misa, molitva i primanje sakramenata iščezlo je s dnevnog reda kod mnogih Hrvata katolika. A zašto? Eto, oni se ispričavaju:

Cio tjedan radim, pa mi samo blagdan ostaje na raspolaganju za odmor. Moram na šetnju, moram se naspavati, moram pohoditi svoje prijatelje. A zar bi se ti, dragi prijatelju, umorio, kad bi pola sata »izgubio« u crkvi slušajući

svetu Misu? Zar bi ti ruka klonula, kad bi jutrom prekrižio sebe i svoju djecu, te s Bogom otpočeo dan? Zar bi ti žuljevi koljena napali, kad bi pet minuta klečao u ispovijedaonici, dok dobiješ od Boga oproštenje za svoje prijestupe? Zar bi mnogo izgubio na odmoru, kad bi proslavio svog Boga i svetkovanjem blagdana.

Nitko ti ne uskraćuje zabavu i odmor, a zašto ti uskraćuješ Bogu poštovanje, što mu ga duguješ po vjerskim dužnostima?

A vrijeme? Kako se rado ispričavamo s vremenom!

Imamo vremena, da dotjerujemo kosu, odijelo, lice i svoj stan. A nemamo vremena, da izvršimo svoju vjersku dužnost. Imamo vremena, da stečemo nešto imetka. Da! Imamo vremena za kritiziranje, za psovku, za klevetu, za grijeh. Ali nemamo vremena za svog Boga.

»Molim te, ispričaj me!« Ali ne! Nemojmo se ispričavati, jer je Isus u današnjem evanđelju na sve isprike odgovorio: »Kažem vam, da ni jedan od onih ljudi, koji su bili pozvani, ne će okusiti moje večere!«

3. NEDJELJA PO DUHOVIMA

ANĐEO ČUVAR

Kako biste shvatili završne riječi današnjeg evanđelja u vezi s pričom o izgubljenoj ovci? Možda nijeste na njih nikada pravo ni pomislili, jer su vašu pažnju privukle pustolovine izgubljene ovce. Ali završne riječi su jasne i značajne. One glase: »Tako, kažem vam, bit će radost pred anđelima Božjim za jednoga grešnika, koji čini pokoru.«

Radost pred anđelima Božjim zbog obraćenja jednog grešnika! Iz toga se može lako zaključiti, kako anđeli brižno paze nad sudbinom ljudi. Nije li ovdje jasno rečeno, da anđeli nad grijesima ljudi tuguju, a nad obraćenjem njihovim da se vesele? Povjerena im je briga oko ljudi isto tako, kao što je majkama povjerena briga nad vlastitom djecom.

Toma Akvinski tvrdi, da im je Bog povjerio i upravu nad zvijezdama i nad narodima.

Nas danas zanima uloga anđela čuvara u vezi s pustolovinama izgubljene ovce. Zanima nas i to, zašto se on pokazuje tako brižljiv prema ljudima.

Ti i tvoj anđeo čuvar!

I. Njegov zadatak

A. *Tješitelj*

U babilonskoj peći pojavio se anđeo tješitelj. Evo, kako se to zbilo: Kralj Nabuhodonozor podigne zlatni kip, šezdeset lakata visok, a šest širok. I naredi, da se na znak glazbala svi moraju pokloniti zlatnom liku. Svi to učiniše, osim trojice Judejaca, koji su se zvali Sidrah, Misah i Abdenago. Kralj se rasrdi, te ih baci u užarenu peć. A kad se sagnuo nad peć, reče u čudu svojim slugama: »Vidim četiri čovjeka nesvezana gdje hodaju posred ognja, i nije im ništa. Četvrti izgleda anđeo.« (Danijel, 3). Tako je i bilo. Bog je poslao anđela, da poništi djelovanje plemena, pa je svoje pouzdanike izbavio iz vatre.

U Getsemaniju se Isus susreo s anđelom tješiteljem. Bili su to teški časovi Isusovi. Tijelo mu je gorjelo od bolova i tjeskobe, žarilo se mnogo jače od babilonske peći. I kad mu je s lica potekao krvav znoj, kad je umolio Oca, da mu pošalje utjehu, sišao je anđeo tješitelj: »Tada mu se javi anđeo s neba i okrijepi ga.« (Lk. 22, 43)

U pustinji, kad je Sotona napastovao Isusa, pobijedio je Isus napasnika i natjerao ga u bijeg. A evanđelje veli: »I gle, anđeli pristupiše i služili su mu.« (Mt. 4, 11)

Imamo i mi, svaki od nas svog anđela čuvara. On je uz nas, kad nas biju tjeskobe, kad nam prijeti opasnost. On pruža ruku, da odstrani pogibelj, on pruža ruku, da otare naše suze. On bježi za nama, kad se gubimo kao izgubljena ovca. »Bit će radost pred anđelima Božjim.«

B. *Pomoćnik*

Mi smo na putu, jer život je jako sličan kratkom izletu. Na tom putu imamo vođu. Anđeo čuvar je vođa puta. A što sve radi? Kažimo u slici.

Sjećate li se Jakovljevih ljestava? — Usnio je Jakov san. I u snu je gledao, kako neka nevidljiva ruka gradi ljestve od zemlje do neba. Kad su ljestve bile dovršene, opazi, kako po njima silaze i uzlaze anđeli. Jedni se penju prema nebu, a drugi se spuštaju s nebesa. — Kakav je to promet između neba i zemlje? Nijesu li to naši anđeli čuvari, koji se penju na nebesa, da isprose za svoje štićenike pomoć? Nijesu si to naši čuvari, koji silaze s nebesa noseći isprošene darove za svoje štićenike?

To su naši pomoćnici, koji podupiru čovječju volju, kad se koleba između napasti i zla. Daju podršku volji, osjećajima

i mislima. I spašavaju nas kao trojicu Judejaca iz užarene peći.

Naši pomoćnici! Oni se u brizi penju Jakovljevim ljestvama do neba, da isprose pomoć izgubljenoj ovci. I kad je dobiju, vraćaju se po ljestvama na zemlju, da pronađu ovcu lutalicu. Pa se opet penju na nebo, da proslave pred Bogom ovaj veliki događaj: »Bit će radost pred anđelima Božjim.«

II. Razlozi

A. *Radi Boga*

Anđeli su Bożji istomišljenici. Jasno je onda, da ih u njihovu brižljivu poslu vodi, s Bogom isti otkupiteljski razlog. Bog je sišao na zemlju, da otkupi svijet, pa je uzašao na nebo, da odande nastavi otkupljenje. I anđelima je poznata Božja ljubav prema ljudima, pa oni s istom ljubavlju bdiju nad ljudima. Svojom brigom prema ljudima žele ugoditi svom Bogu.

Osim toga, anđeli su primili nalog, da straže nad čovječjom sudbinom. Jer oni su Božja posluga na nebu. Zamislite, kako dvorjanci na kraljevskom dvoru izvršuju naloge svog kralja. Mislite li, da anđeli na nebu nijesu poslušniji velikom Kralju svijeta? To je čak i Sotona priznao u razgovoru s Isusom, kad ga je htio utjerati u zlo: »Anđelima svojim je naložio za tebe.« Oni se dakle brinu za ljude iz poslušnosti prema svom Gospodaru.

Ja bih dodao još i ovo. Bog je stvorio anđele, pa su se neki pretvorili u đavole. Na taj način su osramotili Boga, a i svoje drugove. Zbog toga se oni s posebnom brigom brinu za ljude, da »operu sramotu« sa sebe i s nebeskog dvora.

B. *Radi nas*

Dušom smo im slični. Zar ne? Anđeo je duh, a mi isto tako imamo duh u tijelu. Zato je anđeo zaljubljen u našu dušu, jer u njoj vidi nešto što je njemu slično. Osjeća, da mu je čovjek po ovoj sličnosti brat. Pa se zato i brine za svog brata, koji mu je povjeren.

On tako voli čovjeka, te se jednom zaželio da bude i on čovjek. Tako saznajemo iz životopisa Male Terezije. Tamo u pismu »Maloj Kraljici« čitamo, kako su se anđeli sagnuli preko oblaka, pa gledali ljudsku djecu. A onda su oblijetali oko Boga i žalili, što i njih nije djecom stvorio. Eto, tako piše Kralj svojoj Kraljici: »Mnogo me je danas kerubina pitalo, zašto i njih nijesam djecom stvorio.«

Sve što anđeo čuvar čini za povjerenog čovjeka, čini dakle iz ljubavi prema svom štićeniku. On prati čovjeka kao što

pčela prati cvijet. Tko bi pčelu odbio od cvijeća? Nitko! Tko bi anđela odbio od duše, koju mu je Bog povjerio? Nitko, osim grijeha!

Oni ljube duše kao što pčele vole cvijeće: »Roj pčela što utone u cvijeće.« (Dante)

Nemojte misliti, da su to slatke bajke za malu djecu. To je nauka i za odrasle. Jer anđeo nas prati od rođenja do groba. A nad grobom bdije, kako vele sveti Oci, sve do Sudnjeg dana. Nakon Suda vodi nas u Raj, da se skupa s nama veseli pobjedi. Ili nas, već prema presudi, predaje Sotoni, da se Sotona raduje svojoj pobjedi.

Povjeri se zato svom anđelu čuvaru, da te ne preotme Sotona. »Često zazivaj svog anđela čuvara, učitelja i pomoćnika.« (Sv. Bernardo)

4. NEDJELJA PO DUHOVIMA

»NA TVOJU RIJEČ«

Dvovrstan je rad, dvovrstan je i uspjeh. Nekad imademo uspjeha u radu, a nekad nemamo. Rad je dakle ili plodan ili jalov.

Uzaludan je posao čovjeka, o kom priča evanđelje, koji gradi kuću na pijesku. Ona nema čvrstih temelja, pa će kod prvih oluja pasti. Ali nije uzaludan posao čovjeka, koji gradi kuću na čvrstim temeljima, jer će ona odoljeti svim olujama.

U istom smislu je Isus procijenio rad dviju sestara Lazarovih. Prekorio je Martu, koja je više mislila na jelo, negoli na Božju stvar. A dao je prednost Mariji, koja je pažljivo slušala njegove upute: »Marta, samo je jedno potrebno. Marija je najbolji dio odabrala.«

I u današnjem evanđelju imademo prilike, da uvidimo razliku između jalova i plodna rada. Apostoli su čitavu noć bacali mreže za ribu, ali nijesu ništa ulovili, jer su bacali mreže na svoju ruku. Ali kad je mreža bačena u vodu na Isusovu riječ, gotovo je popucala od obilna lova.

Birajmo: Pođimo u život bez Isusa ili s Isusom! O tom izboru ovisi, da li će naš život biti plodan ili besplodan.

1. S Isusom

A. *Rad je lak*

Rad za dušu je težak. Nije naime lako, protiv zlih sklonosti tijela, živjeti po nalozima Božjim. Isus je znao za ovu

našu kukavnu zbilju, pa je rekao: »Bez mene ne možete ništa učiniti.«

Kad smo s njim u društvu, on nas podupire. Podupire riječ, da se ne pretvori u psovku. Oplemenjuje osjećaj, da se ne izvrne u goli nagon. I na taj način kršćanstvo odgaja ljude, gradi karaktere, kao što su i apostoli na Isusovu riječ izvukli mnoštvo riba.

Kad smo s njim u društvu, lako podnosimo teret društvenog života: Brak je žrtva, ali je podnošljiv, kad je u središtu Bog, koji oslađuje sreću i ublažuje teške dane. Ured je žrtva, ali je podnošljiv, kad u srcu činovnika počiva Bog, koji ga sokoli, da izdrži u radu za svoju obitelj. Ponekad je sve žrtva, i prijateljstvo, i susjedstvo, i ulica, i grad, i država. Ali teret gubi na težini, kad Isus podmetne ramena.

S Isusom je sve lakše. Lakše je čovjeku, jer ga On odgaja. Lakše je društvu, jer ga On vodi. Lakše je njivama, jer ih On rosom natapa. Kad se u čovječji posao prizove Isusovo ime, njegova sjena, njegova misao, Isus u praznu mrežu ubacuje mnoštvo riba.

B. *Lov je obilan*

Kako se sve mijenja, kad je Isus blizu! Bijeda se pretvara u bogastvo, slabost u jakost, umiranje u uskrsnuće. Evo, pogledajte!

Lutalačka čovječja misao nalazi smirenje u evanđeoskoj nauci. Na njoj gradi znanost i vjerski život. Bezglavi čovječji osjećaj oplemenjuje se na izvorima Isusova morala. Ovdje traži temelje za prijateljstvo, za brak, za mirne odnose u susjedstvu i među narodima.

Trijezna znanost je nadahnuta s nebesa, čestitost je djelo nebesa, mir u dušama i među narodima dar je nebesa, plodnost naših njiva blagoslov je nebesa.

»Kruh svagdanji daj nam danas!« tako molimo, tako nam je Isus naredio. Jer je znao, da ga sami ne možemo steći. Zato polazimo u lov na misli po njegovoj riječi, pa se u znanosti ne hranimo zabludama. Zato polazimo u lov na dobrotu po njegovoj riječi, pa se u moralu ne igramo grijeha. Zato polazimo u lov na mir po njegovoj riječi, pa se u međunarodnim odnosima ne gušimo u ratnoj krvi. Zato sijemo, kopamo i sadimo po njegovoj riječi, pa nam njive donose ploda.

Isusova riječ je svemoćna. Kad je mrtvom Lazaru i mrtvom sinu udovice iz Naima poviknuo: »Ustani!« ustali su živi. Kad je nad običnim pšeničnim kruhom na zadnjoj večeri rekao: »Ovo je moje tijelo«, kruh se pretvorio u njegovo

Božansko tijelo. Riječ, koja je mogla mrtva oživjeti; riječ, koja je mogla stvoriti ovaj svijet i kruh pretvoriti u Božje tijelo, ta ista riječ može i naše napore oploditi. Jest, to je ta svemoćna riječ, koja obogaćuje život, blagosilja rad i ispunja mrežu ribama: »I učinivši to uhvatiše tako veliku množinu riba, da im se mreža razdirala.«

II. Bez Isusa

A. *Osamljeni*

Istina je, ponekad nas pohodi sreća. Štoviše, pohodi upravo one, koji je traže sami, bez Isusa. Pa se dobri ljudi pitaju: »Zašto su nevjernici sretniji od nas katolika? »Toma Akvinski na to odgovara otprilike ovako: Bog je pravedan, pa nagrađuje na ovom svijetu zle ljude za ono malo dobra, što su ga učinili, jer im je na drugom svijetu dodijelio pakao za njihova zla djela.

Međutim, znamo iz iskustva, da je svaka radost bez Isusa kratka. Evo, grijeh je radost bez Isusa, pa koliko traje? Ta ne može dugo ni trajati, jer je krivotvorena. Krivotvorena je stoga, jer ju je Sotona podmetnuo.

Tako i u tuzi. Teška je, ali je još teža, kad nema Isusa blizu, koji bi je ublažio. Tužan si, što ti je smrt uzela nekoga od tvojih. Pazi, ne ćeš se lako utješiti, dok ne uvidiš, da je Bog gospodar života. Ali, ako sam hoćeš oplakati smrt svog pokojnika, nikada se ne ćeš riješiti suza.

Tako i u svakom poslu. Ako si intelektualac, pa vjeruješ samo u svoje pero, kaznit će te Bog za ovo idolopolonstvo pera. Doći će čas, kad ćeš osjetiti, da si se osramotio zabludom. Jer si bio sam, jer nijesi bitao Isusa za savjet. Ako si radnik, pa vjeruješ samo u svoj čekić, u svoju motiku, u svoj plug, brzo ćeš uvidjeti, da ti ruke pucaju od žuljeva. Uvjerit ćeš se, da svu noć i cio dan radiš, a da ništa ne loviš. To je istina, ne možeš je zanijekati. Jer Bog želi biti s nama na svakom poslu. Ako ga otjeramo, ostajemo sami, izgubili smo najstručnijeg pomoćnika.

B. *Uz prazni stol*

Maknuli smo Isusa iz svoje sredine, pa što onda tražimo? Htjeli smo moral bez njega, htjeli smo nauku bez njega, htjeli smo njive bez njega! Pa što se zbilo? Našli smo na stolu nemoral, zablude i kukuruz mjesto pšenice. Život nam je, mjesto obilna stola u Očevoj kući, pružio žir kao rasipnom sinu.

Bez Isusa su naše obitelji neodgojene: Rat između oca i majke, rat između djece i roditelja. Mir će doći tek onda,

kad roditelji prihvate ulogu od Boga dodijeljenu, a djeca budu održavala četvrtu Zapovijed.

Bez Isusa su naša prijateljstva nevjerna, jer ljubav nema oslonca, ako se nije nadahnula na najvećoj Božjoj zapovijedi: »Ljubi bližnjega kao samoga sebe!«

Bez Isusa je duša prazna, javlja se kriza misli, kriza ličnosti, kriza volje. Sve je u krizi, u kolebanju, jer nema čvrste ruke, da nam pomogne.

Bez Isusa je život prazan: Bol je neizdrživ, sumnje su nerješive, teret je pretežak, stol je prazan u mozgu, u volji, u riječi, u poslu.

»Učitelju, svu noć smo se trudili i ništa nismo uhvatili.« Naš stol je prazan: na đačkoj klupi, u kancelariji, u zanatskoj radionici, u tvornici, na njivi, u crkvi, na propovjedaonici, u ispovjedaonici, u molitvi, u svemu. Sve je uzalud, sve je jalovo, jer nije bio Isus s nama. Sve je oskudno i prazno, jer nas Isus nije obogatio.

Dva su smjera u našem poslu: Sami ili s Isusom. Pođimo na posao s njim! Nek on bude svjedok našeg rada, nek nam bude i pomoćnik. Povedimo se za Petrom, koji je na riječ Isusovu bacio mrežu, pa ulovio mnoštvo riba.

S Isusom rame uz rame, od jutra do mraka!

»Na tvoju riječ bacit ću mrežu!«

5. NEDJELJA PO DUHOVIMA

SVADLJIVCI

Čitao sam negdje zanimljivu priču. Bile dvije žene. Iskreno su se voljele i živjele u miru. Nikad jedna drugu nije uvrijedila. Pomagale su se i bile su još mlade. Jedna od njih je bila gluha, a druga slijepa.

Kakva je to ironija! Zar je potrebno da ogluši i oslijepi sav svijet, pa da može živjeti u miru?

Zamislite sada pučinu. More je mirno, a po pučini sve same usidrene tikve. Njišu se zadovoljno kao djeca u koljevci. More se namreškalo, usidrene tikve su se uznemirile. Kao da se srdi jedna na drugu. Giblju se i udaraju glavom o glavu. sve tiše, pa jače, dok se glava ne probije. A onda jedna po jedna puni se morem i tone u dubinu.

»Ljudi su — veli Goethe — posude, što plivaju na vodi i udaraju jedna o drugu.«

Nije li šaljivo, kad kažemo, da ljudi žive u miru tek onda, kad ih priroda onesposobi za život? Nijesmo li morali u životu utvrditi sramotnu činjenicu, da u miru žive samo gluhi, slijepi, nijemi i kljasti? A zdravi? Zdravi plivaju po vodi razbijajući sebi glave, dok ranjeni ne potonu u teškoćama života.

Nemir u obitelji, na ulici, na bojištu i u dušama!

I. Isus s ljudima

A. *Hirovi ćudi*

»Hladne ćudi« nalikuju santama leda, što se sa sjevera spuštaju, pa plutaju po moru mirno i ravnodušno. Nalikuju i na ledenjake, što se odrone od gora, pa strugnu niz strmine lomeći, rušeći ravnodušno sve što im je na putu. Takve su hladne ćudi! Oko njih se okreće svijet, a one mirno uživaju u svojoj tišini.

»Vatrene ćudi« su naprotiv nalik na puščano tane, što se silovito probija kroz zrak. Kao plamen, što izgara; kao biljka, što i u nepovoljnim prilikama probija zemlju, traži sunca i kiše.

»Tugaljive ćudi« opet sliče blijedoj voštanici, što na samoći pomalo gori, dok ne dogori. Nalik su na tihu melodiju, što se čuje u daljini, sve tiše i tiše, dok se ne izgubi. Tiha pjesma, puna skrivenih suza, sutona i neba bez zvijezda.

Ovakva raznolikost tipova među ljudima uzrok je za nepomirljive svađe: Hladna ćud ne trpi vatrenost, a tugaljiva ne trpi ni hladnoću ni vatrenost. I rat nastaje samo zato, što ne znamo jedan drugoga razumjeti. Treba naime pristupiti svakome računajući na njegovu ćud, na njegovu ravnodušnost, razdražljivost ili sjetu. Francuska poslovica veli: »Tko znade razumjeti, znade i oprostiti.«

B. *Životne teškoće*

Četvrta zapovijed je uzela u zaštitu roditelje. A djaca su se naoružala svađama protiv briga i pažnje svojih otaca i majki. Naša narodna priča veli, kako je neki sin ubio svoju majku, pa je u vreći nosio u šumu, da je baci. Na putu mu se spotakla noga i padne. A iz vreće mrtvo tijelo bolno upita: »Jesi li mi se udario, sine moj?«

Doduše, roditelji su mnogo pažljiviji prema djeci, negoli djeca prema roditeljima, ali kako ćemo roditelje opravdati, kad se radi o šestoj i devetoj Božjoj zapovijedi? Sukobi u braku, nevjera u braku, putenost u braku! Sve same svađe mjesto ljubavi.

Božje zapovijedi naređuju još i ovo: Ne ubij, ne ukradi, ne reci lažna svjedočanstva i ne poželi tuđih stvari! A kakav je naš život? Peta zapovijed se izvrnula u ratove, sedma u lupeštinu, osma u parničenje, deseta u zle želje.

Život je suza u zagonetki, a mi jedan drugome još više ogorčujemo život. Život je otvorena rana, a mi joj ne damo da zacijeli. Život je postepeno umiranje, a mi pospješujemo dolazak smrti.

Životne teškoće su gorke, ali nije dopušteno, da ih povećavamo. Bog je dao Deset zapovijedi, da teškoće jedan drugome ublažimo. Sedam zapovijedi posvetio je mirnim odnosima među ljudima, a za svoju čast odredio je samo tri zapovijedi. Zato se grozi u današnjoj poslanici: »Tko reče svom bratu »budalo«, bit će kriv ognju paklenome.«

II. Svađe s Bogom

A. *U vjeri*

Istočna Crkva se posvadila s Bogom, i otkinula se od njegove zajednice. I još do danas se nije vratila u mir. I na Zapadu se desio raskol, Luter se odvojio od Crkve, pa utopio u protestantizam dio Evrope. On je mislio, da se svađa s Papom, ali se zapravo posvadio s Bogom.

Štampa se svađa s Bogom, jer je ravnodušna prema vjeri, jer je ponekad uzima za porugu. Crkva je bila primorana izdati posebnu knjigu, u kojoj je donijela samo popis knjiga, što ih zabranjuje svojim vjernicima zbog prostote njihova sadržaja.

Pojedini čovjek se svađa s Bogom, kad se pušta sumnjama, kad koleba, kad gubi s vida zvijezdu Triju Kraljeva, koja ga je dovela do Boga. Ponekad nijesu samo u pitanju sumnje. Imade ljudi, koji rade ono isto, što je radio i Focije i Luter: Preziru najosnovnije pojmove svoje vjere, pa se trude, da otruju i svoju okolinu. Možda njihova otpadnička zajednica nije velika kao Focijeva na istoku, možda nije velika kao Luterov protestantizam, ali je velika koliko jedna obitelj, selo, grad.

Pokvareni mentalitet u vjeri kod pojedinaca i kod naroda jest pravi sukob s Bogom. Taj sukob ne će nikada biti Bogu na štetu, jer je Bog jači od Focija i od Lutera i od svakog buntovnika.

B. *U ćudoređu*

Kad bi Bog bio osvetnik, kad bi se ratom digao na ljude, smrvio bi ih u tren oka. Ali naš Bog je pomirljiv. On u najžešćoj vatri pruža ruku na mir.

Ne zaboravimo, da je svaki grijeh tane, što ga puštamo prema nebesima. Tane, što putuje iz pokvarenog čovječjeg srca. Ali, kad stigne do nebesa, Bog ga mirno dočeka, primi ga u ruku, pa očinski pita: »Jesi li mi se udario, sine moj?«

Prekršaj jedne od Deset zapovijedi jest sukob s Bogom, rat, kidanje, lom, grijeh. Ali, kako je Bog milostiv prema svojim pobunjenicima! Pogledajte, u svakoj crkvi sjedi u ispovjedaonici svećenik, i čeka, da u Božje ime svakome oprosti, tko se iskreno kaje za svoje pogreške.

Bogu kao nikome pristaju riječi V. Hugo-a: »Tko je jači od tebe? — Upita Bramah Snagu. — A Snaga odgovori: Blagost!«

»Bijednik sam, — veli Beethoven — pa žalim i druge.« Tako i mi postupajmo! U drugom gledajmo dio dobra, što ga imaju. A u sebi gledajmo dio zla, što smo ga počinili.

Ne budimo svadljivci ni prema čovjeku ni prema Bogu: »Ako dakle prineseš svoj dar na oltar i ondje se sjetiš, da tvoj brat ima nešto protiv tebe, ostavi ondje svoj dar pred oltarom i idi te se pomiri s bratom svojim, pa onda dođi i prinesi svoj dar.«

6. NEDJELJA PO DUHOVIMA

SIROMASI

Otišao vrag na ribanje. Priredio je meku svake vrsti. Ode, ali ne na more, već među ljude. Odlučio je, da peca ljude. Bacio je udicu i oprezno čeka. Lov je bio obilan. Kud je pala nevidljiva udica, tamo su se ljudi lovili: na ulici, u tvornici, u uredu, za stolom, u dvoranama, na izletu, danju i noću. Kad se vratio u svoj dom, uze računati, koliki je lov, i koja vrst ljudi najradije guta njegove udice. I nije se mogao načuditi, kad je zaključio, da siromahe i gladne ljude nije uspio poloviti. Potom ode do svoga poglavice Lucifera, pa mu podnese izvještaj: »Gospodaru, najlakše sam polovio lijene ljude, oni se bacaju i na prazne udice!«

Priča, zar ne? Ali je istinita, jer su siromasi Isusovi prijatelji. On ih pomaže, razumije, jer je i sam na ovom svijetu bio siromah. Lijeni ljudi naprotiv nijesu njegovi prijatelji. Njih je ukorio: »Što stojite cijeli dan besposleni!«

Eto, u današnjem evanđelju Isus je bio milostiv prema siromasima: »Žao mi je naroda, jer tri dana stoje kod mene, a nemaju što jesti.« I umnožio im je kruh.

Siromaštvo dakle nije sramotno, jer je Isus skrbnik ili ekonom siromaha. Koliko onda vrijedi siromaštvo, a koliko bogatstvo?

I. Koliko vrijedi bogatstvo

A. *U životu*

Donijet ću tri primjera ,iz njih će se vidjeti sva istina:

Engleski kralj Rikard III. poveo je vojsku na neprijatelja. Zemlja je bila u ratnom stanju. Jednog dana bitka je bila žestoka. Kralj je bio sa svih strana opkoljen od neprijatelja. Tražio je izlaz, trudio se svim silama, da se probije kroz neprijateljske čete, ali mu nije uspjelo. A onda se uspravi, te pred svojom vojskom uzdahne: »Ovog časa bih dao cijelo svoje kraljevstvo za jednog hitrog konja!« — Sada mozgajte! Koliko je vrijedilo njegovo kraljevstvo? Kralj ga je procijenio za jednog konja.

Neki Arapin putovao pustinjom, a bio je gladan. Ogledao se lijevo i desno, ne bi li nabasao na hranu. Opazi u pustinjskom pijesku tragove karavana. Ode tragom, i na putu ugleda vrećicu. To je pržena pšenica, pomisli on, pa se sagne i radosno je otvori. A kad ju je otvorio, razočaran je baci u pijesak. U njoj su bili dragocjeni biseri, a ne pržena pšenica. — Eto, Arapin je i vrećicu bisera procijenio kao bezvrijednu. Radije bi sada sve to dao za šačicu pšenice.

Kralj Midas je molio bogove s Olimpa, da njegovoj ruci dadu moć tako, te se u zlato pretvori sve što on rukom dotakne. Bogovi su ga uslišali. On im zahvali, pa se radostan vrati kući. Kad je stigao kući, saopći svojoj kćerci novost, te je od srca zagrli. Kako je kćer zagrlio, tako se ona u zlato pretvorila. A on udari u plač, te uzme bogove ponovo moliti, da ožive njegovu kćer. — Što mislite? Cijeli zlatni kip dao je za svoju kćerku.

B. Na smrti

Recimo, da je sve ovo pretjerano. Neka bude! Možda svatko ne bi u stisci dao cijelo kraljevstvo za jednog konja. Možda svatko ne bi dao vrećicu bisera za šačicu pšenice. Možda svatko ne bi dao zlatni kip, da mu kći oživi. Ali bi zastalno svatko na svijetu sve blago dao, da se oslobodi smrti, kad mu na vrata pokuca. Bilo bi dobro izvesti ovaj pokus, pa na smrti postaviti svakome pitanje: »Što bi ti sada dao, da ti se produži život?« Na samrtnoj postelji bi svatko u tren oka procijenio ništavnu vrijednost bogatstva.

Pogledajte u grob! U njemu nema razlike između siromaha i bogataša: Sve kosti su jednake, lubanje su gole. Ovdje su svi za istim stolom. Nitko ne stiče, nitko ne gubi, utihli su raskošni stolovi, stišao se jauk gladnih.

I kako se razlikuje Božje stajalište od čovječjeg! Na smrti čovjeka ljudi se pitaju, koliko će on imovine ostaviti? A Bog pita, koliko će čovjek dobra na onaj svijet donijeti.

Koliko vrijedi bogatstvo u životu i na smrti? Isto toliko koliko i kap rose, što se odmara na jutarnjem listu prije sunca!

II. A koliko vrijedi siromaštvo

A. *Imam svoje ruke!*

Imam radničke ruke, što se lome na zemlji, u tvornici, u radionici. Na njima rastu žuljevi, a s čela teče znoj. To je blago, što ga nitko ne će cijeniti za jednog konja ni za šačicu pšenice.

Imam činovničke ruke, što u samotnim kancelarijama traže svoj kruh. Tamo za stolom, kao na njivama ruke oru, siju i žanju.

Imam ruke intelektualca, koji stvara na tipkama, na strunama, na mramoru, na papiru. I njegove ruke traže svoj kruh, pa ga i nalaze.

Svejedno je, kakve su. Marljive su, te jako sliče probodenim Isusovim rukama. Na njima su rane i žuljevi kao i na Isusovim rukama. Znoj teče s radinih ruku kao kaplje krvi što teku s Isusova okrunjenog čela.

Možda su siromašne, što onda! Blagoslovljene su kao i Isusove!

B. *Pomažu im Isusove ruke!*

Isus je mogao odabrati bogate ruke. Mogao je, da je htio, sve u zlato pretvoriti, što rukom dotakne. Ali nije, nije im dopustio, da na ovoj zemlji uživaju obilje Božje. Odabrao je radničke ruke, pa je sticao kruh u tesarskoj kući svoga hranitelja. I na taj način je sklopio pobratimstvo sa svim radnim ljudima. A kad se poslužio čudom, uvijek je to učinio za drugoga, a ne za sebe. Evo i danas svemoćnom rukom umnoži kruh i ribe, da nahrani narod, koji ga je slijedio.

Možda, moj dragi prijatelju, nemaš stana, nemaš odijela, nemaš hrane. Ni tvoj brat Isus nije imao ni stana ni odijela ni hrane. Živio je od prošnje. Ništa nemaš, ali imaš Isusa, koji te razumije. On će blagosloviti tvoje žuljeve. Pa, ako ti

i ne umnoži kruh na ovoj zemlji, sjest ćeš poslije smrti do njega uz njegov stol.

Ne stidi se svog siromaštva. Isus je u govoru na gori siromaštvo proglasio »blaženstvom«: »Blaženi siromasi, jer je njihovo kraljevstvo nebesko!« Njihov život je sličan Isusovu životu: trnoviti put do Kalvarije.

Dignite glave i pogledajte, iz tesarske radionice Josipove gleda vas jedno oko, Božansko oko Isusa Krista. Ono vas gleda, prati u radu, a njegove probodene ruke vas blagosiljaju.

Siromasi, bijednici, oskudnici, smirite se u svojim suzama! U gomili gladnog naroda je Isus, koji diže svoje ruke, da umnoži kruh: »I zapovjedi svijetu, da posjedaju po zemlji... I jedoše i nasitiše se!«

7. NEDJELJA PO DUHOVIMA

LAŽNI PROROCI SVOJE NUTRINE

Rijetka je iskrenost, zato je i dragocjena. Kao dragulj i zlato! Kamenje se mnogo ne cijeni, jer ga posvuda imade. Ali zlato i dragulje cijenimo, jer su rijetkost u trgovini. Ako s ovog stajališta uzmemo promatrati iskrenost, udarit ćemo joj cijenu veću nego draguljima i zlatu, jer je veoma rijetka. Ta pogledajte u život! Tko otvoreno govori o svojim nutarnjim zbivanjima? Možda prijatelj prijatelju? I to je rijetka stvar! Možda zaručnik zaručnici? I tu često imade mnogo opsjena i nestalnosti. Možda suprug supruzi? I tu je mnogo sljeparija! Možda na ispovjedaonici? I tu se ljudi ispričavaju! Gdje onda imade iskrenosti? Tamo, gdje nema laži, pretvaranja.

Sv. Agustin je napisao »Ispovijesti«, gdje je iskreno kazao cijelome svijetu svu svoju nutrinu. To je tolika iznimka, da još i danas ističemo u literaturi njegovu odvažnost.

Današnje evanđelje je uzelo u zaštitu iskrenost, pa se oborilo na vukove u ovčjoj odjeći i na stabla s podmetnutim plodovima. Oborilo se na sve one, koji su lažni proroci svojih misli i riječi.

I. Lažljive misli

A. *Na izvoru*

Misao je kao voda, što se sakuplja u dubinama, pa odjednom probije na površinu i pojavi se u obliku riječi. Kad

bismo u izvor bacili neku količinu boje, voda bi izmijenila svoj izgled. Ne čini ili vam se, da imade ljudi, kojima je izvor misli obojen? Metnite na oči crvene naočale, pa ćete vidjeti sve crveno. Metnite zelene, pa ćete vidjeti sve zeleno. Tako je nekim ljudima zloba prebojila misli u izvoru, pa posvud vide zlo. Vide ga u posmijehu, u riječi i u radu svog brata čovjeka.

Takvi su ljudi mnogo slični morskoj hobotnici. Možda vam nije poznata njezina lukavost? Meni je poznata, jer sam to doživio, dok sam je u moru po dnu progonio. Kad je hobotnica u neprilici, izbaci iz sebe crni mlaz i stvori gust oblak tako, da je u toj crnoj magli ne možete lako pronaći. Ona postupa kao ratni avion, koji stvara umjetnu maglu, pa se u njoj spašava. A tako rade i ljudi. Zlobni su, pa im je zloba zasjenila pamet, te se kroz maglu svojih misli igraju laži.

O, kad bi pročistili izvore, kad bi se oslobodili hobotničke magle! Tada bi njihove misli o drugima i o sebi bile istinite!

B. *Na ušću*

A onda misli putuju kao voda, spuštaju se niza strmine, pa se ušćem izlijevaju u more. Kakva je voda na izvoru, takva je i na ušću. A to znači: Kakva je misao u začetku, takva je u zaključku. Misao se utjelovila: I riječ je tijelom postala. Postala je sudom, pretvorila se u nakazu.

To je licemjerna misao. Zar nijeste u životu susreli ljude, koji jedno misle, a drugo govore? Nijeste li vidjeli ljude, koji se prikazuju drukčijima, negoli jesu? Pružaju vam ruku u ovčjem runu, »a unutra su vuci grabljivci«. Nasmijani su i puni dobrohotnosti, a u vašoj odsutnosti udaraju kao da su u ratnom stanju s vama. Kako je to odvratno! Isus nije podnosio ovakvih tipova, pa ih je nazvao »obijeljenim grobovima«.

A krivi sud? To je drugi oblik obojenih misli, što su stigle na ušće. Sve se za zlo uzima. Sve, pa i molitva. Znam, da me shvaćate! Ako vam nije jasno, evo primjera. Bila neka djevojka, pobožna i odgojena. Studirala je medicinu. Svakog dana je bila na svetoj misi i pričesti. Mislite li, da je okolina pohvalila njezino kršćansko uvjerenje? Jedni su govorili, da je pobacila dijete, pa sada želi pred Bogom nadoknaditi za zlo što je počinila. Drugi su govorili, da se zaljubila u mladog nekog svećenika, pa ga želi svakog jutra na oltaru vidjeti. — O, pogane misli, što u svetinjama vide samo svoje blato, svoje vlastito blato! Pravo je Isus u današnjem evanđelju rekao: »Zar se bere s trnja grožđe, ili s čička smokve?« Zaista! Kako s trnja ne možeš grožđe brati, tako s prljavih misli ne možeš očekivati drugo nego prljav sud.

II. Lažljive riječi

A. *Ohola riječ*

Kad misao provali na usta, očituje se kao riječ. Jasno je, kakva misao, takva je i riječ. A ponekad, kako veli Bini, »riječ sliči misli samo toliko, koliko naslikano sunce pravom suncu«! Kad bi barem bila riječ iskrena! Ali ne! Oholoj glavi je u prilog, da izvrne misli. Oholica oblači riječi u ovčje runo, da umanji svoju bijedu, ili da istakne svoja dobra svojstva.

Pričaju misionari, da su na Antilama doživjeli pravo čudo u noći. Krenula dva misionara u noći prema susjednom mjestu. Odjednom u daljini opaze svjetlo. Odoše prema svjetlu i nađoše na grmu nekakvu živinu, što svijetli kao voštana svijeća. Sjeli su na zemlju, otvorili svoje brevijare, pa molili svoj brevijar pod svijetlom nepoznate živine. Kad su se jutrom vraćali, odoše do grma, da vide, koja li je to zvjezda pala na zemlju. I, gle čuda, nađoše na listu grma sitnog kukca! To je piroforos. Noću pun sjaja, a po danu neznatan kukac. Upravo kao i oholice. Kite se vrlinama, govore o sebi kao o zvijezdama. A kad zavirite u njihovu nutrinu, nađete bijedu, intelektualnu, moralnu i religijsku. Lažu kao i piroforos: Trude se da budu veći negoli jesu, i ne priznaju svoje bijede. Ali po danu se vidi njihova »veličina«. Istina je dan, ona razotkriva maljušnost oholih.

B. *Pogažena riječ*

Isto tako je lažna riječ, što je čovjek dade, pa pogazi. Pa koga god iznevjerila, Boga ili čovjeka. Poštenje traži, da ispuniš, održiš riječ, što si je dao čovjeku. A religija traži, da održiš riječ, što si je dao Bogu kao katolik. Isus veli: »Po rodovima njihovim poznat ćete ih!«

To su ljudi s dva lica. Na jedno lice gledaju sebe, a na drugo gledaju u svijet. Prvim licem traže, što im sve treba. A drugim licem gledaju, kako će pribaviti ono što im treba. Bijednici! »Kukuruzaši«, kako ih je neki hrvatski govornik s propovjedaonice nazvao. U vjeri pregovaraju s vragom i s Bogom. Sjede na dvije stolice, kao da u religiji imaju dvije duše.

Nalik su na gmazove. Jeste li promatrali guštere, zmije i gušterice? Čas su na suncu, čas u hladovini. Kako mijenjaju položaj, tako im se mijenja temperatura u tijelu. Kolika je toplina okoline, tolika je temperatura njihove krvi. Upravo kao i u ovih beskičmenjaka. I njihov zanos pada ili se diže, već prema tome, kako traži njihov interes. »Ne može zlo drvo dobrih plodova roditi!«

Siti smo laži, siti smo neiskrenosti. Jer je posvuda imade: U štampi, u razgovorima, u susretima, u posmijehu, u stisku ruke, na ulici, u obitelji, u ljubavi, u politici, pa i u prijateljstvu. Sve sama laž i pretvaranje. Možda imademo jedini jedan uzrok iskrenog čovjeka. To je osuđenik u Pilatovoj sudnici. Jer onaj isti Pilat, koji je pitao: »Što je istina?« — malo kasnije je priznao pred cijelim narodom: »Evo čovjeka!« To je Isus Krist, jedina iskrena duša, koja je u današnjem evanđelju osudila neiskrenost kao zlo: »Čuvajte se lažnih proroka, koji dolaze k vama u ovčjem ruhu, a unutra su vuci grabljivci«.

Budimo iskreni prema Bogu i prema ljudima, inače smo vuci u ovčjem ruhu i lažni proroci svoje nutrine!

8. NEDJELJA PO DUHOVIMA

DOBRA PRILIKA

Došao je posjetilac kiparu, pa se snebio od čuda: još nikada u životu nije vidio takva kipa. Nije nikako mogao pogoditi, što je kipara nadahnulo za njegov kip. A nije se ni usudio da upita umjetnika. Ipak, budući da ga je morila znatiželja, pristupi kiparu, te ga uljudno zapita: »Gospodine, što prikazuje vaš kip?: — »Priliku«, odgovori mirno kipar. — »A što joj je lice zastrto kosom?« — »Jer je ljudi rijetko prepoznaju, kad je sretnu«, reče mu kipar i pogleda ga. — »Da! A zašto ste joj postavili krila na noge?« — »To je stoga, odgovori umjetnik, jer brzo odleti, i teško ju je stići, kad odleti!«

Pravo je imao umjetnik, kad je dobroj prilici lice u kosu sakrio. Pravo je imao, kad joj je noge u krila pretvorio. Jer se od jutra do mraka krećemo među dobrim prilikama, a istovremeno se tužimo, da nemamo sreće u životu.

Otvorite oči i metnite krila na svoje misli, pa ćete i vi naći prilike za život. Ljudi vele: »Nemam sreće!« A morali bi reći: »Ne znam je pronaći!«

I. Što je dobra prilika

A. *Slike iz znanosti*

Otkad postoji svijet, svatko je vidio, pa i dijete, da predmet ubačen u vodu istisne nešto vode. Dijete je vidjelo, da mu se mlijeko prelijeva preko ruba čaše, kad nadrobi u mli-

jeko kruha. Kuharica je vidjela, da se voda u loncu diže, kad ubaci u lonac meso na kuhanje. Ali nitko nije stao, pa mislio. Nitko nije mjerio istisnutu vodu. Arhimed je uočio u toj stvari znameniti zakon: Istisnuta voda jednaka je obujmu uronjenog predmeta. I na tom zakonu se danas osniva plovidba po moru i po rijekama.

Mnogi su vidjeli njihaljku, pa se i sami njihali. Ali Galilej je uočio priliku koristeći se svjetiljkom crkve u Pizi, utvrdio je zakon njihaljke.

Nebrojenim ljudima pala je ispred nosa jabuka sa stabla. Ali se samo Newton poslužio tom dobrom prilikom, te uzeo na promatranje jabuku, što je pala sa stabla. I otkrio je zakog gravitacije.

Kolike je munja zastrašila, a možda i ubila! Ali nitko nije dobroj prilici otkrio lice, nitko joj nije sapeo krila na nogama. To je učinio Franklin, pa je otkrio snagu i vrijednost elektriciteta u oblacima.

Što je dobra prilika? Sakriveno blago. Ona je stvorila učenjake i bogataše. Potrebno je samo bistro oko i čelična volja.

B. *Slika iz današnjeg evanđelja*

Bio neki bogataš i imao upravitelja svojih imanja. Kako je čuo, da njegov upravitelj rasipa njegovo imanje, odluči, da ga pozove na račun i otpusti iz službe. A upravitelj se dosjeti, smisli, pa ode do dužnika gospodarevih, te im svima redom smanji dugove. Jednomu sto bata ulja snizi na pedeset. Drugome sto korova pšenice snizi na osamdeset. Kad je za to saznao njegov gospodar, nije se rasrdio. Kao da se zadivio lukavosti svog upravitelja! Kao da mu se dopala njegova okretnost. »I pohvali gospodar nepravednog upravitelja, da je lukavo postupao.«

Nije nas Krist, zastalno, kanio potaknuti na krađu i na nepravednost. Ali htio nam je pokazati, koliko je potrebna okretnost. Ne samo u sticanju kruha, nego i u sticanju istine.

Dobra prilika ispunja stolove, ispunja biblioteke knjigama, ispunja i nebesa svecima. U pravi čas treba sijati, u pravi čas žeti, u pravi čas prodavati. Tako je u ekonomiji, tako je u znanosti, tako u religiji.

II. Gdje je dobra prilika

A. *Posvuda*

Pčela nije nikada postavila pitanje: »Gdje ću naći priliku, da saberem meda?« Jer gdje imade cvijeća, tamo ona

nađe i meda. Ptice se nijesu nikad potužile na ekonomski problem. Lete bezbrižno po zraku i uvijek su site. A čovjek se tuži na život i na nesreću. Čovjek, za koga je Bog rekao, da je vredniji od ptica u zraku i od ljiljana na polju. Kad bismo bili predani udesu, dobra prilika bi bila rijetkost. Ali u kršćanskom životu imademo posvuda prilike za tjelesni i za duševni život, jer se Božja brižljivost posvuda stere. Sve dotle, dok se Bog brine za svijet i za ljude, možemo i moramo se uzdati u njegovu pomoć. Ovo pouzdanje je dobra prilika.

Propovijed je dobra prilika. Slušaš, možda ti je i dosadno; ali razmisli, nije li upravo u tom govoru nevještog svećenika zrnce istine za tebe.

Crkva na putu je dobra prilika. Prošao si pored nje tisuću puta. Možda u nju nijesi nikada ušao. Možda se nijesi ni prekrstio. Uđi, kao što je ušao Galilej. On je otkrio zakon njihaljke, a ti ćeš naći svog Boga.

Sve je dobra prilika: križ na raskršću, članak, iskrena riječ prijatelja, ispovijed, rat i mir, sve!

I zlo je dobra prilika. Napala te bolest, pogodila je smrt nekoga od tvojih. Iz svega možeš povući mudre zaključke kao što su ih izveli učenjaci: Arhimed iz kamena ubačenog u vodu, Galilej iz svijeće crkve u Pizi, Newton iz jabuke, Franklin iz munje.

B. *Ali gledaj pažljivo!*

Treba se odvažiti! Prvi ispit u školi je najteži, prva operacija je najbolnija. Zato je potrebno otvoriti oči i u pogon staviti sve misli.

Pažljivo! Bistro oko posvuda vidi prilike, da pomogne i sebi i drugima. Ako gledamo otvorenih očiju u sebe, uočit ćemo svoju bijedu, pa se nećemo oholiti. Ako otvorenih očiju gledamo u brata čovjeka, pružit ćemo mu ruku pomoćnicu. Otvori oči, otvori uši, pa ćeš i vidjeti i čuti. Jer zdravo oko vidi priliku za dobro, i zdravo uho čuje zov Božji i zov savjesti. Postupaj kao učenjak u laboratoriju, koji metne pod oko mikroskop, kad promatra nevidljivi svijet. Kao zvijezdoznanac, koji oko podmeće pod dalekozor, kad gleda u daleki svijet svemira! Pa ćeš vidjeti, što oko ne može vidjeti.

Domišljato! Slijepci iz Jerihona ne bi nikada bili progledali, da nijesu iskoristili priliku kad je prolazio Isus. Pored mnogih bolesnika je On prošao, pa nijesu ozdravili. Kad je prošao kraj onih iz Jerihoma, vikali su iz svega grla: »Smiluj nam se!« I progledali su čudom. Pazi, Isus je bio na prolasku, kao što je svaka dobra prilika na prolasku. Isto tako se koristila dobrom prilikom žena iz Evanđelja, koja je bolovala od krvotoka. Isus je prolazio, a ona se dotakla njegove haljine. I ozdravila je onog časa. A kako su se mudro snašli oni s bolesnikom, koga, zbog mnoštva naroda, nijesu mogli dovesti pred Isusa! Digli su se na krov i bolesnika kroz otvoren krov spustili pred Isusa. Isus se zadivio vjeri i domišljatosti, pa im ga je vratio zdrava. Potrebna je i domišljatost. Domišljat je bio i upravitelj iz današnjeg evanđelja: »Koliko si dužan? On reče: Sto korova pšenice. Reče mu: Uzmi svoje pismo i napiši osamdeset!«

Prilike imade posvuda: Za dobar savjet, dobru riječ, za utjehu, za molitvu, za opraštanje, za spasenje svoje duše. Možemo, ako hoćemo od jutra do mraka smanjivati svoje dugove pred Bogom, za polovicu, za više od polovice. Možemo smanjiti sve. Ali budimo okretni, da nam ne odleti dobra prilika, jer je krilata.

»Zašto joj je lice zastrto kosom? — »Jer je ljudi teško prepoznaju, kad je sretnu!«

»Zašto ima krila na nogama?« — »Jer brzo odleti, i teško ju je stići, kad odleti!«

9. NEDJELJA PO DUHOVIMA

KUĆA MOLITVE

Uzmimo dva slučaja, dvije vrsti posjetilaca:

Neki gospodin se dotjerao. Na njemu je novo odijelo, šešir, cipele. Kao da ide u svatove. Pođe susjedu, dođe na vrata, te ne kucajući uđe. Nije skinuo šešira s glave, a nije ni pozdravio na ulasku. Sjeo je, šutio je; ponešto je i govorio, ali bezvoljno i nerazumljivo. — Što mislite, da li je bio uljudan? Nije! Naprotiv, bio je svom susjedu i dosadan.

Drugi gospodin se nije tako raskošno dotjerao. Nije u mogućnosti, da se gizdavo nosi. Ali, kad je došao na vrata svog susjeda, skladno je pokucao. Na odziv je ušao, skinuo šešir s glave, pa sjeo tek onda, kad su mu ukućani ponudili stolicu. Potom je upitao za zdravlje, te prijateljski razgovarao. — Ovaj gospodin je bio uljudan i ugodan u društvu.

Eto, na taj način ljudi ulaze u crkvu. Jedni se dotjeraju, da ih drugi vide i da se nekome svide. A u crkvi se ponašaju kao u čekaonici trećeg razreda. Drugi opet ulaze mirno, skromno. Ali mole, razgovaraju sa svojim Bogom uljudno.

Ne razumijem, zašto polaze u posjet Bogu, ako u njegovoj kući zijevaju od dosade, okreću se kao da čekaju polazak vlaka!

Isus je u današnjem evanđelju ukorio ovakve posjetioce, te im je rekao: »Kuća moja je kuća molitve, a vi načiniste od nje spilju razbojničku!« — Uđite, ali se poklonite tijelom i dušom!

I. Poklon tijela

A. *Uljudno!*

Građanski »bonton« traži, da se ravnaš prema utvrđenim pravilima. U njima je sve predviđeno, čitav obrednik za život. Sjeo si, na primjer, za stol. Viljušku ćeš primiti u lijevu, a nož u desnu ruku. Pazit ćeš, da propisno sjediš, jedeš, govoriš. Ne ćeš kašljati, ni nosa čistiti pred gostima. Isto tako ćeš pripaziti kod pozdrava, kako ćeš pružiti ruku, kako ćeš se nakloniti, što ćeš reći. Na šetnji ćeš strogo pripaziti, s koje strane ćeš se postaviti, kako ćeš se okrenuti, itd. Sve sama pravila: za stolom, na šetnji, u razgovoru, u pozdravu. I nitko se ne buni na građanski bonton. Štoviše, svatko se trudi, da ga nauči i u djelo provede.

A crkveni »bonton«? Zar se pred Bogom možemo ponašati slobodnije i neuljudnije, negoli pred ljudima. Ako se bojimo zamjeriti čovjeku u pravilima skladnosti, zar se ne bismo morali više bojati Boga, koji je vrhovni gospodar? — Postoji i u njegovoj kući obrednik i bonton, kome se moraju pokoravati posjetioci hrama.

Glava će se podignuti ili spustiti na poklon, kako to već traži trenutak za vrijeme liturgije. Oči će pogledati u oltar ili će se skromno spustiti. Usne će šutjeti ili će šaptati molitvu kako je već propisano. Ruke će se sklapati na molitvu, noge će pasti na poklon, kako to zatraži obrednik.

B. *I logično!*

Kad se javi zima, stabla zanijeme. Na njima nema lišća, ni cvijeća, ni plodova. Mrtvo je, ledeno je kao na samotnom groblju. Ali, kad prvi dah proljeća uđe u obamrla stabla, sve se mijenja. Gole grane prolistaju, pupoljci se razvijaju u cvijet, a cvijet u plod. To je logično! Kad mraz odagna toplinu, stabla se povlače u prividnu smrt. A kad proljeće donese prve zrake sunca, vraća se život i razgoni zimu.

Tako je u čovječjoj duši. Ona je usko vezana uz tijelo, mnogo više i bliže, negoli lišće uz svoje stablo. I kad se u duši javi mraz, kad ugasne pobožnost, kad ona izgubi volju

za nebesima, tijelo će tada ogoljeti kao i stablo u hladnoj sezoni. Kako će se tijelo klanjati, ako je duša bez sokova? Kako će se ruke sklapati na molitvu, kako će noge pasti na koljena, ako duša ne daje pogona i rukama i nogama? Ali, ako je duša u miru s Bogom, ako u njoj živi vjera, ruke će se sklopiti na molitvu, noge će pasti na koljena, usne će šaptati molitvu. Tijelo će oživjeti, biće pokretljivo, prolistat će, okitit će se cvijećem i plodovima. I to je logično, jer je duša u proljeću. A proljeće je u duši vječno. Na njegovo mjesto dolazi mraz onog časa, kad se u dušu uvali grijeh.

Poklon tijela mora biti logičan: Vanjski pokreti su odraz duševnog stanja. Ako je tijelo u poklonu, znak je da mu duša pruža toplinu. Ako nije u poklonu, znak je, da se duša zaledila.

II. Poklon duše

A. *U zajedničkom hramu*

U selu i u gradu imade Bog svoju kuću. U njoj je kao u svom uredu na zemlji. K njemu dolazimo, da se jadamo, da zaprosimo oproštenje. A on nas sokoli, oprašta i tješi. Tamo, u njegovoj kući doživjeli smo najljepše događaje iz našeg djetinjstva. Tamo on veseli našu mladost, tamo blagosilja našu starost. Tamo, u njegovu hramu, dajemo mu trostruk poklon.

Poklon osjećaja! Naši su osjećaji podijeljeni: dio uživa domovina, dio rodbina, dio prijatelji. Tako je pravedno! Ali, ako nijesmo ni mrvice ostavili za svog Boga, pogriješili smo. Ako smo ušli u hram, a osjećaje smo ostavili pred vratima, osakatili smo dušu. I ona nema što da kaže Bogu. Ako i kaže nešto, njezin govor će biti hladan.

Poklon misli! A kuda blude naše misli, kad ulazimo u hram? Možda su zalutale kao izgubljene ovce! Nekome su na tržnici, nekome su ostale u kuhinji, nekome ih čuva zaručnica. Kuda se tko kretao, kuda je tko što doživio ili poduzeo, tamo su mu misli. A nalaziš se u crkvi, pred svojim Bogom! Ako si se susreo s Bogom, pokloni mu i svoje misli!

Poklon volje! Cio dan se igraš samovolje. Radiš, kako hoćeš; stičeš, kako hoćeš. U redu! Ta, Bog ti je dao sve na raspolaganje. Ali, kad si u crkvi, pokloni mu svoju volju i reci: «Oče, budi volja Tvoja!«

Ako smo ušli u crkvu, a prodali osjećaje, misli i volju ulici, brigama i rastresenosti, pretvorili smo se u lešine, u lutke iz izloga! Što smo, nego prodavači u hramu? — »Potom uđe u hram, i stade izgoniti prodavače.«

B. *U svom hramu*

Duša je tvoj osobni hram. Bog ju je hramom nazvao. Stoga je potrebno, da poštivaš pravila u ovom hramu.

U svakoj crkvi je oltar, a na oltaru gore svijeće. Da li je tvoja duša još uvijek oltar, i da li u njemu gori svijetlo vjere?

U svakoj crkvi se čuju svete pjesme, bruje orgulje, kadi se tamjan, i propovijeda Božja riječ. Kako je, prijatelju, kod tebe? Kakve se pjesme čuju? Jesu li zamukle orgulje? Kome se kadi tamjan? Imade li još koji ostatak Božje riječi, što si je učio u Katekizmu?

U svakoj crkvi je na glavnom oltaru Bog. Vječno svjetlo gori, kao svjetionik na ulazima u luku. Kako je u tvojoj duši? Boravi li u njoj Bog ili si ga grijesima protjerao? Gori li vječno svjetlo milosti, ili je pao mrak, što ga je donio »Knez tmine«?

U svakoj crkvi se čitaju svete mise i nižu se javne i privatne molitve. A kako je u tvom stanu? Da li ti je duša svetište ili strnište? Čuju li se molitve ili psovke?

Tvoja duša je hram. A nijesi li od nje načinio razbojničku spilju?

Naše crkve su Božji stanovi među nama. Eto, vidite, Bog nam je dobar susjed. Posjetimo ga barem o blagdanu. Ali ne zaboravimo, što je rekao u današnjem evanđelju: »Kuća moja je kuća molitve. A vi od nje načiniste razbojničku spilju!«

Uđimo u hram, ali se poklonimo i tijelom i dušom!

10. NEDJELJA PO DUHOVIMA

OPSJENARI

»Hvalim ti, Bože, što nisam kao ostali ljudi!« Tako misli mladost, kad gleda smrt u beskrajnoj daljini. Tako misli starost, kad ne vidi smrti ni onda, dok ih u smrtnom krevetu guši. Opsjena kod mladosti, opsjena kod starosti!

Bolesnici su opsjenari, jer im se ukazuje zdravlje, gdje ga nema. Sjećam se dobro nekog bolesnika. Umirao je, rodbina ga je u susjednoj sobi oplakivala, crnina je već padala na njega i na njegovu kuću. A on je neprestano tražio olovku. Dali su mu olovku i papir. Uzeo je i napisao: »Javite mojim prijateljima, da odgode izlet na Triglav. Nek počekaju petnaest dana, pa ću vjerojatno i ja s njima.« To je bilo pred večer. A u noći je umro.

Zdravi ljudi su opsjenari, jer im je ponekad znanje oskudno, a goropadni su kao da je priroda u njihove mozgove salila svu mudrost svijeta. Nitko ih ne može razuvjeriti, nitko ih ne može poučiti.

Ljepota je opsjena. Zar ne? Kad bi netko izdao nalog, da se svi ljudi poredaju sami po ljepoti, zastalno bi svatko stao na prvo mjesto.

Sve opsjena do opsjene: u riječi, na djelu, u položaju, u nadama. Svatko diže visoko glavu, nije li mu već dosegla oblake. Do sto puta bi se pogledao u ogledalo. Rado govori i sluša o sebi kao i farizej iz današnjeg evanđelja: »Hvalim ti, Bože, što nisam kao ostali ljudi!«

To su opsjenari, koji precjenjuju svoje dobro, a omalovažavaju zlo.

I. **Precjenjuju svoje dobro**

A. *Pred Bogom*

Mole, ali im je molitva rastresena tako, da ni sami ne znaju, što govore. Zato se onda tuže na Boga, što ih ne usliša, kad ni sami ponekad ne mogu razumjeti, što šapću: Govore li ili se vježbaju u govoru, mole li ili proklinju? Kakva je to molitva, ako je čas nerazumljiva, čas zapovjedna, čas drska? To je opsjenarska molitva.

Primaju sakramente, to je istina. Ali ispovijed im je bez kajanja i bez odluke. Pričest im je bez zanosa tako, da slađe pojedu komadić kruha za svojim stolom, negoli tijelo Kristovo u posvećenoj hostiji.

Djela su njihova hvastava. Nalik su na djecu, koja grade kućice iz uličnog blata, pa misle, da su podigli palaču. Kao djeca, koja nižu u dvorištu kamen do kamena, pa misle da su sagradili željezničku prugu. Kao djeca, koja prstom guraju u vedru brodić ili slamku, a misle da su pokrenuli parobrod na pučini.

Mnogi sliče farizeju iz evanđelja, koji je govorio: »Postim dva puta u tjednu, dajem desetinu od svega, što imam!«

B. *Pred ljudima*

Šaljivo je, kad ljudi ističu: »Nisam ubio, nisam ukrao.« Kao da je to sav zakon Božji. Deset je naloga! Što je s ostalih osam? Tri prve zapovijedi odredio je Bog za svoj ugled, a ostalih sedam je dao za održanje čovjeka: poštivanje vlasti, života, tjelesnog nagona, vlasništva, istine pred sudom, braka i imovine. Ako mislimo, da smo sav zakon ispunili, što nijesmo ukrali i ubili, postupamo kao farizej, koji je govorio: »Hvalim

ti, Bože, što nijesam kao ostali ljudi: razbojnici i nepravednici!«

Šaljivo je i to, kad svoje sitne usluge prema ljudima nazivaju herojskim djelima, a najvažnije dužnosti puštaju po strani. Eto, neki se zadovoljno hvale, kako su bili prijatelju pri ruci, a u svojoj obitelji stvaraju pakao. Hvale se isto tako, da su dali crkovinaru milostinju za odgoj svećeničkog podmlatka, a u crkvu nikada ne zalaze. Otići će svom susjedu na pogreb, ali nijesu ni kap vode dali, da mu spase život, dok je još bilo vremena.

Varaju se ova gospoda, kad misle, da su socijalni, dok žive samo za sebe i za svoj želudac. Ta ljudi ne žive od njihovih mrvica, ni od njihovog hvalisanja. Društvo bi im moglo odgovoriti, što je jednom nosač odgovorio nekom stranom gospodinu, kad mu je predao kovčeg. Deset minuta je jadnik pred njim kovčeg nosio, pa mu ga oznojen predao. A ovaj uzme kovčeg, nakloni se uljudno nosaču i reče mu: »Najljepša vam hvala!« Nosač ga pogleda, pa mu reče: »Dragi gospodine, ja ne živim od hvale!« Rastreseni gospodin se lupne po čelu, pa mu pruži nagradu iz lisnice.

Ljudi trebaju naših usluga, a ne riječi, djela, a ne pjene. Djeca dobiju na dar lutku, pa misle, da im je u rukama kraljica. Dobiju drvenog konja, pa misle, da im je u ruci Šarac Kraljevića Marka. A ljudi trebaju prave i hitne pomoći.

»Dajem desetinu od svega.« Kad bi barem dali desetinu od onoga što govore!

II. Omalovažuju svoje zlo

A. *»Bog nije tiranin«*

»Za samo jedan grijeh u pakao! Tko je to rekao? Zar je Bog tiranin?« — Ali moramo znati, da je samo jedno puščano tane dostatno, da usmrti čovjeka. Kako bi onda bilo šaljivo, kad bi netko govorio »Zar samo jedno tane, što proleti kroz moja prsa, da me ubije?« Tako je, prijatelju! Tane ubija i baca tijelo u grob. Grijeh ubija i baca dušu u pakao.

»Rodio sam se sklon zlu, pa neka odgovara onaj tko me rodio. Zar sam ja kriv za zakon nasljedstva?« — Nijesi! Ali pazi! U mornarevim je rukama sudbina broda sve dotle, dok mu je u ruci kormilo. Tako je i u tvojim rukama sudbina duše sve dotle, dok je u tebi volje i razuma. Kad nema kormila, brod je u opasnosti. Kad ti ponestane volje i razuma, morao bi ići u bolnicu za umobolne. Ali, dok si zdrav, odgovoran si za svoja djela.

»Bog ne trpi štete zbog mojih grijeha!« — Ne trpiš ni ti štete, kad te netko uvrijedi, ali ipak se srdiš i tražiš nadoknadu. Nijesi nanio Bogu štete, ali si povrijedio pravdu. Bog te i ne kažnjava za štetu, već za povredu svoje časti.

»Teškoće su jače od mene!« — To nije istina, jer Bog nikome ne šalje više negoli može izdržati.

Opsjena je, ako se tješiš riječima, da Bog nije tiranin. Doduše, on nije tiranin, ali je pravedan Sudac.

B. *»Bog ne gleda sitne stvari«*

Bio neki radnik u samostanu. Jednog dana ode u šetnju, a bila je nedelja. Njegov gospodar ga upita: »Jeronime, jesi li danas bio na Misi?« A on mu odgovori: »Nisam. Bog ne gleda male stvari!«

Tako ljudi izmiču Zapovijedima nazivajući sitnicama sve, što je u prilog njihovoj udobnosti. Ugodnije je šetnja za vrijeme vrućine, nego li Misa. Zato je Misa »sitnica«. Lakše se osvetiti, negoli oprostiti. Zato je osveta »sitnica«. Ugodnije je poslušati nagon tijela, negoli se boriti za poštenje. Zato je bludnost »sitnica«.

Ali nema sitnice. Sve je veliko, što se odnosi na Boga i na dušu. A, ako imade sitnica, onda su to velike sitnice!

»Dva čovjeka uđoše u hram, da se mole, jedan Farizej, a drugi Carinik. Jedan se hvalio pred Bogom i pred ljudima, kako on nije zao kao ostali ljudi. A drugi se lupao u prsa govoreći: »Bože, milostiv budi meni grešniku!« Prvi se klanjao svojim opsjenama, a drugi se klanjao svom Bogu:

»Kažem vam, ovaj otide svojoj kući opravdan, a ne onaj!«

11. NEDJELJA PO DUHOVIMA

JEZICI I UŠI

Najnovija znanost je otkrila radio-valove. S jedne strane je odašiljačka stanica. Ona pomoću električne struje pojačava zvukove, pa ih kroz zrak šalje. S druge strane je primaća stanica, koja preko antene lovi zvučne valove, pa ih razvija u zvučniku.

Još prije ovog izuma čovjek se kretao, govorio i slušao, a da nije ni znao za čudo, što se zbiva na njemu. Ta, on sam je i odašiljačka i primaća stanica: Jezik je »radio-emisija«, a

uši su antena«. Iz čovječjeg jezika otisnu se zvukovi, ugodni ili neugodni, molitveni ili psovački. A onda putuju kroz zrak tražeći uši, koje će ih primiti. Uši su naprotiv antena, što prima sve, i udešene i neudešene zvukove, dobru i zlu riječ. I tako od postanka svijeta radi ova odašiljačka i primaća stanica: Pokreće se jezik, te ispunja uši.

Gluhonijemi čovjek iz današnjeg evanđelja doveden je pred Isusa, jer mu je jezik bio okamenjen, a uši začepljene. Isus ga uzme »nasamo, stavi prste svoje u uši njegove i pljunuvši dotače se jezika njegova. I pogledavši na nebo uzdahnu i reče: Otvori se!«

Ali ponekad je potrebno, da okamenimo svoj jezik, i da zatvorimo svoje uši. Nekad nam je korisnije, da budemo i gluhi i nijemi.

I. Zanijemi!

A. *Radi Boga*

Kad je u pitanju Božja čast, jezik i uši moraju biti na raspolaganju Bogu. Jednako, kao što radio-stanica mora biti na raspolaganju predsjedniku države, kad on to zatraži. Naprotiv, kad je u pitanju povreda Božje časti, potrebno je obustaviti rad i otpremne i prihvatne stanice.

Zanijemi, kad ti se na jeziku začinje psovka. Zanijemi, kad s tuđeg jezika putuje psovka u tvoje uši. Ne daj zla ni na jezik ni na uši.

Zanijemi, kad se širi laž o Bogu u literaturi, u govoru, u praksi. Na jeziku budi nijem, a na uši oudi gluh.

Zanijemi, kad se jave u tebi i oko tebe sumnje o vjeri, Bogu i o prekogrobnom životu. Jer one gase jakost vjere.

Zanijemi, kad ti se jezik prometne u ironiju, i kad se uši zabavljaju ironijom. Jer ironija je zloba, vješta osveta.

Zanijemi, kad jezik propovijeda praznovjerje, kad uši slušaju praznovjerje. Jer ovakvi zvukovi vrijeđaju Božje gospodstvo.

B. *Radi ljudi*

Ne daj zla ni na jezik ni na uši, jer je čovjek vrijedan poštivanja.

Nemoj vrijeđati! Uvredu može počiniti djelo, misao, kretnja, pogled, posmijeh. Ali jezik je od svih uvreditelja najokrutniji.

Nemoj klevetati! Ne govori zlo, ne širi glas o zlu, jer se u svakom slučaju ugled čovječji blati. Koliko bi manje nemira bilo, kad bi jezik onog časa zanijedio, čim bi se na njegovu

vršku porodila kleveta! Koliko bi svađa završilo u susjedstvu, kad bi se uši zatvorile onog časa, čim dopre do njih prvi zvuk klevete!

Nemoj se oholiti! Zar nijeste nikada u životu susreli ljude koji po cio dan samo o sebi govore? Kao da nitko nije više na svijetu živ! Kao da nitko osim njih nema zrnce mozga u glavi! Nijeste li opet u životu susreli ljude, koji se u društvu sve dotle dosađuju, dok se o njima ne govori? Kao da su im uši udešene samo za njihovu slavu!

Ne puštaj se nagonima! Imaju i oni svoj jezik. Ali čestit čovjek je nijem i gluh na zov nagona.

Kako je čudnovat ovaj zahtjev! Isus liječi gluhonijema, a mi, eto, tražimo gluhonijemost. Ali ne zaboravimo, zašto je Isus otvorio jezik i uši gluhonijeme. Evanđelje veli: »Razriješi se sveza jezika njegova i govoraše pravilno.« On je dakle bio sve dotle gluhonijem, dok nije priskočio Isus u pomoć. Ali samo zato, »da govori pravilno«. Stoga je neudešenom uhu i bolesnom jeziku bolje da ostanu gluhonijemi.

II. Otvori se!

A. *Bogu na čast*

Kad se Isus dotakao jezika i ušiju gluhonijemog čovjeka, počeo je pravilno govoriti i jasno slušati. Isto tako se svećenik na krštenju dotakne i jezika i ušiju krštenika, da u kršćanskom životu pravilno i govori i sluša.

Govori i slušaj, kad je čas za molitvu! Otvori oči, pa gledaj nebesa. Otvori jezik, pa sazivaj Boga. Pročisti uši, pa slušaj zvukove s neba. To je čas, kad Bog silazi blizu.

Govori i slušaj, kad se naviješta Božja Riječ! S propovjedaonice, na ispovjedaonici, u štampi, u savjetima, u nadahnućima, u pjesmi i u glazbi. Koliko ih zanijemi u ovom času: Blagdanska zvona zvone, a oni ih ne čuju, Katolička štampa ih zove, a oni ne čuju. Svećnik ih zove s propovjedaonice, a oni ga ne čuju. Gluhi su. Naprotiv, pokretljiv im je jezik, zdrave su im uši, kad ih plesna glazba zove. Ne ogluše, kad se u štampi i na ulici blati katolički ugled.

Govori i slušaj, kad se radi o hrvatskoj katoličkoj predaji. Slušaj predaju od tisuću i trista godina, pa je prenesi na potomstvo. Reci svojoj djeci, da je hrvatski narod u krilu katolicizma već tisuću i trista godina. Nek bude svatko ponosan na ovako daleku i časnu prošlost.

Govori i slušaj! Slušaj, što ti poručuje Bog u svojim zapovijedima. Govori i drugome, što je poručio. Napravi svetu

zamjenu: Izaberi namjesto zla dobro, namjesto psovke molitvu.

Božja čast je u pitanju, zato ne budi nijem: »Tko zanijeće mene na zemlji, zanijekat ću i ja njega pred anđelima Božjim.« (Lk. 12, 9).

B. *Čovjeku na korist*

Čovjek je naš brat. Zato smo dužni otvoriti uši, kad on zove u pomoć. Dužni smo pokrenuti jezik, kad je u pitanju njegov ugled.

Zaštiti čovjeka! On imade dušu kao i ti, zato govori dobro o njoj, slušaj samo dobro o njoj. Čovjek imade i tijelo. Ne uzimaj u porugu izgled njegova tijela, jer je umjetnina Božja, ma kako tebi bila neugodna. Čovjek imade i svoj imetak. Uzmi ga u obranu, jer je i njemu potrebno jelo i piće, stan i odijevanje kao i tebi.

Utješi čovjeka! Živine su milosrdne, a čovjek je ponekad okrutan. Sjećam se dobro, bile su u mom susjedstvu dvije mačke. Nijesu bile ni u kakvoj krvnoj vezi. Ali su se »voljele«. Netko je u noći jednu batinom usmrtio. Njezina drugarica je cio tjedan tugovala, lutala i odbijala jelo. Cijelo se susjedstvo čudilo saosjećanju ove mačke. A s druge strane: susjed se guši u suzama i nitko za njega nema utješne riječi. Kako smo okrutni! Sada, kad je čas da otvorimo uši i da pokrenemo jezik, mi smo izabrali gluhonijemost.

Pomozi mu duhovno: Pokaraj grešnika, pouči neuka, dvoumna savjetuj, tužna utješi, podnosi krivicu, oprosti uvredu, moli za žive i za mrtve. Tako nas uči Katekizam.

Svatko imade i jezik i uši. Ali svatko ih jednako ne upotrebljava. Jedni su gluhonijemi u času, kad bi morali i slušati i govoriti. O njima Izaija veli. »Svi su oni nijemi psi i ne znaju lajati.« (56, 10) Drugi su naprotiv spremni da govore i da slušaju, kako im nalaže njihova sveta vjera. O njima Evanđelje veli: »I razriješi se sveza njegova jezika i govoraše pravilno.«

12. NEDJELJA PO DUHOVIMA

»IDI, I TI ČINI TAKO«

Na sastanku u nekom poduzeću svi članovi su se složili, da će dragovoljno učiti tri evropska jezika. Izabrali su i profesora. Na prvom satu su bili prisutni samo dvojica: profesor i podvornik. Tako biva u životu, jedno je riječ, a drugo djelo.

Iz ustiju se lako riječ otisne, ali teško je djelo izmamiti iz ruku, iz volje, iz pameti. Teško, kao iskra iz kremena! »Želite li saznati, što ljudi misle? Ne slušajte, što govore, već pazite na ono što rade.« (Beauchêne).

Zato je Isus u današnjem evanđelju nekom književniku, kad ga je taj ponukao na riječ, odgovorio: »Pravo si rekao, to čini, pa ćeš živjeti.«

Što bi ranjeniku iz Evanđela koristile riječi, kako god bile utješne? Samaritanac je bez riječi sišao s magarice, povio mu rane, te ga poveo u bolnicu.

»Idi, i ti čini tako!« Ne na riječi, već u djelu!

I. Ne prazna riječ

A. *Ne jalova*

Zadana riječ je ugovor. Nije doduše potpisan pred sudom. Ali, netko je ipak bio svjedok. Sudac je možda bila usluga. Netko mi je pomogao u neprilici, pa sam dao riječ, da ću uzvratiti. Ako sam pogazio riječ, jalovo je bilo moje obećanje. Sudac je bila možda ljubav. Prijatelji smo, pa sam dao riječ. Ako sam je pogazio, pogazio sam prijateljstvo. Sve same zadane riječi: u braku, u trgovini, u vjeri. A koliko jalovosti u riječi! »On ga vidje i prođe.«

Laskava riječ je neplodna. Što u njoj imade? Ništa osim sebičnosti. Prodavač na tržnici laskav je o svojoj robi, da je lakše i skuplje proda. Čovjek čovjeku laska, da lakše od njega izmami uslugu. Mladić djevojci laska, da zadobije njenu sklonost. I ptica na grani, kao laskajući, pjeva i doziva druga, da osnuju ognjište, da sagrade gnijezdo. Sve sama lasvakost. A u njoj imade mnogo neiskrenosti, laži, ima zavodljivosti i sebičnosti.

Varava riječ je jalova. U toj stvari ljudi postupaju kao što mati postupa s djetetom. Kad je dijete zaplakano, mati mu pruži igračku. Ponekad mu dade komadić drveta, a dijete ga po sobi vuče misleći da je povuklo za sobom cio teretni vlak. Tako se ljudi služe varkom u trgovini, u ljubavi i religiji. Drvenu tkaninu trgovac nudi kao najbolji tvornički vuneni proizvod. Djevojka se prikazuje mladom čovjeku kao ideal. Katolik ponekad kupuje praznovjerne ludosti kao božanstvo.

B. *Ne zlobna*

Ne ohola riječ, već ponizna! Jer oholost je praznina. Tko ističe svoja djela, a nema ih, pokazuje na prazninu svoje nutrine. Tko potcjenjuje tuđa djela, uzalud se trudi da isprazni tuđe bogatstvo.

Ne škrta, već darežljiva! Može li se prosjak na putu nasititi, ako mu prolaznik dobaci: »Dobar dan, prijatelju!« Da li će se njegove noge obući, ako mu netko sažalno reče: »Jadniče, ti se smrzavaš!«

Ne bludna, već čista! Kad je čaša do vrha puna, prelijeva se. Tako i čovjek. Kad progovori, prelijeva se kao i čaša, pa rasipa čistoću ili nečistoću. Ono, što je u mislima, to je i na riječi.

Ne zavidna, već dobrohotna! Kakva je to licemjerska pedagogija, kad čovjek pristupi čovjeku, da mu digne iz oka nevidljivo zrnce prašine, a sam škilji zbog »grede«, što mu leži u oku!

Ne neumjerena, već umjerena! Raskoš i tvrdo srce. Razmetljivost u riječima, a na djelu kao i prolaznik iz evanđelja: »I vidjevši ga prođe mimo.«

Ne srdita, već krotka! Zar nije istina, da se mnogo puta pozivamo na pravdu samo zato, kako bismo dali oduška svojoj srdžbi?

Ne lijena, već revna! Brbljavost nije nikome pomogla. Nedjelatnost je nalik na golemu trubu u koju su lijenčine utisnuli usne, pa trube iz svega grla, pozivaju na red, na rad, na pomoć, a sami spavaju.

Koliko puta brat čovjek leži izranjen i oplijenjen na cesti! Ranila ga ohola, škrta, bludna, zavidna, neumjerena, srdita i lijena riječ. A mi prolazimo bez duše, bez samilosti. »On ga vidje i prođe.«

II. Već plodno djelo

A. *Liječi rane*

Teške su rane čovječje na životnom putu. Zato su nam svima potrebni Samaritanci: »Pristupi k njemu i zavi mu rane.«

Doživotni ranjenici. Imade ih u obiteljima, na ulici, u bolnicama: slijepi, hromi, nemoćni. Njihove rane premašuju našu samilost.

Iznenadni ranjenici. Ranjeni su na radu, u tvornici, u ratu. I sada se bore sa životom kao invalidi.

Umni ranjenici. Neki od rođenja, neki od težine života. Neke je zavela kriva znanost, neke kriva religija, pa su ih proglasili hereticima.

Duševni ranjenici. Srce im je klonulo, napušteni su. Ubio ih je očaj. Doživjeli su lom u prijateljstvu, u ljubavi, u ekonomiji, u politici.

Ranjeni su, svi su ranjeni. Cio svijet je bolnica, zato smo svi bolničari. Morali bismo biti kao i Samaritanac, koji je pristupio, zavio ranjeniku rane, pa ga poveo na liječenje.

B. *Pomozi*

I tijelu i duši, jer je i jedno i drugo ranjeno. Priskoči u pomoć!

Nahrani gladna! Dvovrsni su prosjaci. Jedni traže kruh, drugi traže nebesa. Gladnomu pruži kruh, grešniku pokaži put do nebesa.

Napoji žedna! Dvovrsna je žeđ. Jednima je suho grlo, drugima je suha duša. Žednome pruži čašu vode, neukome objasni istinu.

Odjeni gola! I golotinja je dvovrsna. Jedni se tresu zbog mraza, drugi se tresu zbog sumnja. Obuci prosjaka, a dvoumna učvrsti u kolebljivoj vjeri.

Primi gosta! I onog, koji te posjetio, i onog, koji je u tuzi. Obojica su potrebni odmora. Prvi treba tvoj stol, a drugi treba tvoje srce.

Izbavi sužnja! Dvovrsno je sužanjstvo, tjelesno i duševno. I sloboda je dvovrsna: tjelesna i duševna. Zato veli Katekizam: Otkupi sužnja i krivicu podnosi strpljivo.

Pohodi bolesnika! I uvreditelju oprosti! Zar nema veze između bolesti i uvrede? Pomoć je potrebna u ranama tijela i u ranama duše.

Mrtva pokopaj, te moli za žive i za mrtve! Tako nas uči Katekizam, takvu pomoć od nas traži u tjelesnim i duhovnim neprilikama.

Tako je postupao i milosrdni Samartinac: »On pristupi i zavi mu rane.«

Ne budimo brbljavci. Ne riječi, nego djela! Postupajmo kao i Bog. On šuti i bez riječi stvara, otkupljuje, vodi i nadahnjuje. Ako Boga u revnosti ne možemo dostignuti, povedimo se barem za milostivošću dobrog Samaritanca.

»Reče mu Isus: Idi, i ti čini tako!«

13. NEDJELJA PO DUHOVIMA

»POKAŽITE SE SVEĆENICIMA«

»Tko želi čuti iskreni glas savjesti, mora stvoriti u sebi i oko sebe tišinu.« (A. Graf). Zar nije istina? Pokušajte u mlinu ili u tvornici među bukom motora nešto šapnuti svom

drugu u poslu. Ponovit ćete pitanje mnogo puta. Treba ušutkati buku ili se povući na stranu, da čuješ, što ti netko veli. Na tržnici svatko glasno govori, teško se prodavač s kupcem sporazumijeva. I tu je potrebna tišina. Zato pjesnici odlaze u tišinu, da čuju nadahnuće. Zato se i kršćani povlače u tišinu, da u molitvi razgovaraju s Bogom.

U ovakvu tišinu povukao se svećenik. Odrekao se obitelji, da sebi stvori tišinu. Otkinuo se od svijeta, da sebi stvori tišinu. On je sam, on i njegov Bog. U tišini, što je nastala na genezaretskom jezeru, kad je Isus pružio ruku pa oluju pretvorio u tišinu.

Svijet je u oluji. Zato današnje evanđelje pokazuje na mir, na tišinu: »Idite, pokažite se svećenicima!« Tamo u luci, na tišini, u zakutku crkve, do oltara, u ispovjedaonici čut ćete sebe, svoju nutrinu. Pođite, razumjet će vas dobro svećničko srce, i pružit će vam pomoć.

I. Razumjet će vas

A. *U životu*

Svećenik je čovjek, te prolazi kroz život i kroz životne neprilike kao i ostali ljudi. Mislite li, da se njegove noge ne dodiruju zemlje? Mislite li, da njegove ruke nijesu na poslu? Mislite li, da njegova usta ne trebaju hrane?

Životne potrebe su kod svakoga iste. Ekonomski napori su i svećenička briga. Traži i on kruh i odjeću. Intelektualni napori su njegova briga. Svaki svećenik mora preći osnovnu školu, osam razreda gimnazije i pet do šest razreda filozofsko-teološkog fakulteta. A nakon toga mnogi biraju specijalizaciju, pa im je potrebno još nekoliko godina nauke. Pa, kad sve to završe, cio život uče, traže i unapređuju se, kako dolikuje Božjem službeniku.

Građanski zakoni, državni zakoni, bolesti i ostale svećeničke neprilike! Kao i kod svakog drugog čovjeka.

Kako je onda šaljivo, kad neki vele, da se svećenik otkinuo od svijeta! I da jedva znade kako izgleda život. Zar se i on ne bori s istim životnim neprilikama kao i svi ostali ljudi? O, ponekad su njegovi dani gorki! Ponekad su njegove noći besane! Ali znade on i njegov Bog, koliko je težak i odgovoran njegov zadatak! Nemojte, nemojte tako nerazumno govoriti! Radije recite ovako: Pije i on težinu života, pa će i nas pravo razumjeti.

B. *U slabosti*

On je svijeća na svijećnjaku i grad sagrađen na gori. Ali, kakvo čudo, ako i njega slabost prevari! Nije li Juda Krista izdao? Nije li ga Petar zanijekao? Pa, da li je zato propala Crkva? Upravo zato, što su i svećenici skloni zlu kao i svi ljudi, lakše će razumjeti čovjeka. Ta Bog je to znao, pa nije birao anđele za svećenike. Ne, izabrao ih je među ljudima, da budu bliži slabom čovjeku.

Slabost je odlika čovječja. Zbog toga se i svećenik bori sa zlom. Bog ga nije oprostio od te borbe. Štoviše, njegova je borba za čestitost mnogo teža, jer on se bori, a mnogi se uopće ne bore. U toj najtežoj moralnoj borbi može i on pogriješiti. Zar imade ratova, gdje nije bilo mrtvih i ranjenika? Pa, makar neki narod bio i pobjednik, ipak imade i mrtvih i ranjenika. Zar je onda čudo, ako u životnoj borbi poneki svećenik klone, zadobije rana ili padne mrtav? Zašto se o zvono vješa svaka pogreška svećenika? Ako za svaki prestupak prema čovjeku i prema Bogu imade oproštenja, zašto nema razumjevanja prema svećeniku, koji doživotno svakome u Božje ime oprašta?

Neka bude, nemojte mu oprostiti. Ta Krist je prorekao njegove boli na kalvarijskom putu. Ali jedno ne možete poreći. Jednu stvar morate priznati: Ovaj bijedni svećenik će vas razumjeti, jer je i sam bijedan.

II. Pomoći će vam

A. *Jer mogu*

Molbe nosimo opunomoćenim licima. Nosimo ih onima, kojima je državna vlast povjerila ovu moć. Potpise, pečate ne tražimo od svakoga, nego od onih, koji predstavljaju vlast. I preporuke za rješenje molbi tražimo samo od onih, koji nam mogu pomoći. Zašto onda nije jasno svakom čovjeku, da je u pogledu duše samo svećenik od Boga ovlašten?

On je žrtvovatelj. Jer prikazuje Bogu žrtvu za žive i za mrtve. Preko njegove žrtve silazi blagoslov i pomoć s nebesa.

On je učitelj. Njemu je povjerena Božja riječ. On je službeno glasilo Božjih misli i Božje volje. Tako je Bog htio.

On je darovatelj. U njegovim su rukama sakramenti i milosti. Opraštanje grijeha je u njegovim rukama. Dijeljenje euharistijskog kruha je u njegovima rukama. Nebo i Bog je u njegovim rukama.

Njemu je na ređenju dana moć nad duhovima. On zapovijeda Sotoni, on ih razgoni kao što ih je nekada i Krist po

Palestini gonio. On je Božji službenik na zemlji. Što god vam treba, on će posredovati. Javite se kod njega, on će vam pomoći.

B. *Jer žele*

Još na svijetu nije bilo tako zapletenog slučaja, što ga svećenik ne bi mogao riješiti. Nije bilo tako teškog grijeha, koji on ne bi mogao oprostiti.

Tuga vas bije, zar ne? Pođite, pokažite se svećenicima! Oni će prognati oblake, pa će na sumornom nebu duše granuti sunce. A ako je noć pala na dušu, oni će privesti zvijezde, da blistaju, da pokažu izgubljeno nebo.

Težina grijeha vas tišti, zar ne? Pođite, pokažite se svećenicima! Oni će olakšati teret, potpuno će ga olakšati. Sve će vam oprostiti, pa će vam duša lebdjeti između neba i zemlje kao proljetna ptica.

Bolesni ste u mislima, zar ne? Pođite, pokažite se svećenicima! Oni će vam kazati, što je istina, a što je zabluda. I ozdravit ćete, naći ćete staze, što vode do istine.

Izgubili ste Boga, zar ne? Pođite, pokažite se svećenicima! Oni ga nose u duši, na rukama, čuvaju ga na oltarima. Pođite, zatražite ga iz njihovih ruku, dat će vam ga.

Moćni su vaši bijedni svećenici, moćni su kao i Bog. Nije li za svoje svećenike Krist rekao: »Tko vas sluša, mene sluša?«

Svećenička usta dozivlju Boga, propovijedaju i mole. Svećeničke oči gledaju Boga, gledaju njegov silazak na zemlju. Svećeničke ruke opraštaju i dijele darove Neba. Svećeničko srce ljubi, ljubi sve ljude, i dobre i zle.

»Idite, pokažite se svećenicima.« Oni su Božji službenici; ljubav i opraštanje njihova je staleška dužnost.

14. NEDJELJA PO DUHOVIMA

BRIŽLJIVI BOG

Pesimizam u životu ili optimizam? Što ćemo odabrati? Da li ćemo život nazvati suzom ili radošću?

Nekada je poganstvo dozivalo bogove u pomoć, ali je njihovo nebo bilo jalovo. Zamračeno kao oko u dugoj tuzi, kao tmurni oblak pred kišom. Ali, otkako se na kršćanskom nebu pojavio pravi Bog, nebo je postalo plodno i darežljivo.

A poganski bijedni bogovi lutaju tužno kao izgubljeni oblaci: »Ne, ne, to nisu oblaci! Neg to su oni sami, bogovi Helade, što nekoć svijetom radosno vladahu, a sada prognani i izumrli, ko glomazne sablasti plove na ponoćnom nebu.« (Heine).

S poganstvom je nestalo i pesimizma. Jer kršćanstvo je došlo kao plodni pšeničnjak, da nahrani gladne duhove i gladna tjelesa. Pesimizam se javlja u teškoj krizi, u napuštenosti. A svega je toga nestalo, otkako je Krist doviknuo svijetu: »Pogledajte ptice nebeske... pogledajte ljiljane na polju... nijeste li vi mnogo vredniji od njih?« U tome je okosnica našeg optimizma. Iz ovih riječi današnjeg evanđelja nama je jasno, da se Bog brine za sav svijet. Zar ne? Kršćanski optimizam je u tijesnoj vezi s brižljivošću Božjom: Bog je dobri ekonom, a mi se u radosti služimo njegovim darovima

I. Što je od Boga

A. *Zaštita svijeta*

Sve je njegovo djelo. Uzalud izmišljamo teorije o postanku svijeta, uzalud tražimo drugoga gospodara. On je rekao: »Ne uzmi drugog Boga uz mene!« Ni materiju, ni slučaj! Nije li u prvim stranicama Biblije dao zapisati svu istinu o svijetu? »U početku stvori Bog nebo i zemlju.« (I. Mojs. 1, 1).

On svoje djelo ljubi. Ljubi ga kao što i umjetnik cijeni i voli svoje slike, skladbe, kipove. Ljubi ga kao što mati i otac vole svoje rođeno dijete. Ako je piscu uspjela pjesma, roman, nikad ga neće prezreti. Ako je slikaru uspjela slika, ne će je baciti u podrum. Ako je glazbeniku uspjela skladba, dat će je na izvedbu i ponosit će se. Ako je Bogu uspjelo djelo stvaranja, zar će ga on prezreti? Zar da ne voli svoje djelo Onaj, koji je veći i sposobniji od svih umjetnika?

On svoje djelo štiti, jer je svemoćan. Tko načini sat, taj ga može i popraviti i uščuvati, jer pozna njegov sastav. Tako i Bog. Ako je mogao stvoriti svijet i čovjeka, može ga i čuvati. On to i čini, jer je dobar, te bdije nad svijetom i čovjekom kao dobra mati nad svojim djetetom.

»Koji je stvorio uho, taj da ne čuje? Koji je načinio oko, taj da ne vidi?« (Ps. 94, 9).

B. *Briga za sve*

»Ovako molite: Oče naš!« Htio je i u molitvi naglasiti brigu, svoju brigu za svijet. Ne vjerujete? Pogledajte!

Nebeski svod je u kretanju. Čitajte astronomiju, nek vam ona kaže, kakvi zakoni lebde među zvijezdama. Sve je u skla-

du: Kretanje, sjaj, izmjena dana i noći, godišnjih dobi. Čitav vozni red! Bog mu je na čelu.

Zemlja je opskrbljena kao kraljevna pred svadbom. Raskošna plodnost, neiscrpivost blaga, sunce, vlaga, tajna cvijeta i ploda i stotinu drugih čudesa! Svakome je predviđen stan i hrana: ribama u vodi, pticama u zraku, životinjama u šumi, čovjeku u obitelji.

Čovjek je u naručju Božjem. Bog ga je nazvao svojim čedom: posinio ga, razapeo se za njega, Crkvu osnovao za njega.

I suze su oplođene Božjom brižljivošću. Imade boli na zemlji, ali nam je rečeno, da one otkupljuju. Imade i nejednakosti, ali nam je rečeno, da su pred Bogom svi jednaki. Imade i nepravde, ali nam je rečeno, da će Bog pravedno svima suditi. Zato možemo shvatiti svaku suzu. Možemo ako uzmemo na um dva bitna načela: Ništa se ne događa bez Božjeg znanja, sve se događa za očitovanje Božje dobrote.

On se brine za sve. Zato je nakon stvaranja uskliknuo: »Sve je dobro.« (I. Mojs. 1. 12).

II. Što je od čovjeka

A. *Ometanje nacrta*

Ali slobodan je čovjek, pa može prihvatiti ili odbiti darežljivu Božju ruku. Ako je odbije, ostaje gladan na putu kao i prosjak, koji čeka bogatijeg prolaznika, pa ga ne dočeka. Takav je čovjek! Praćka se kao nedozrelo dijete, pa se vraća kući u plaču i u krvi.

Ratuje oružjem, iako je Bog naredio: »Metni mač u korice!« Po svom čovječjem nacrtu, on tjera u pokolj, u ruševine, u garišta sela i gradove. Nakon toga se okrvavljen tuži: »Gdje je taj Bog, koji dopušta prolijevanje krvi!« Zar je Bog sjedio u avionu, pa spuštao bombe na pučanstvo? Zar je Bog prihvatio pušku, pa udario na čovjeka?

Ratuje riječima, iako je Bog naredio: »Ne reci lažna svjedočanstva na bližnjega svoga!« Zar je Bog kriv, ako čovjek u svojoj zlobi kleveće, izaziva svađe, mržnje, te tako suzama ovlažuje oči brata čovjeka? Nije Bog kriv, već čovječja usta, koja gaze Božji nacrt mira.

Ratuje sa svojom dušom, iako je Bog rekao: »Što čovjeku koristi, da cio svijet dobije, ako svoju dušu izgubi!« Ali čovjek ratuje, ranjava dušu grijehom, luduje i prodava se.

Što je od čovjeka? Bog mu je dao slobodu, a on vrši samovolju. Bog mu ostavlja mir, a on bira rat. Bog mu je naredio slogu, a on izabire razdor. Bog mu je darovao dušu, a on je u sramotnim pregovorima sa Sotonom prodaje.

B. *Nerazumijevanje nacrta*

S druge strane bije čovjeka i to što ne razumije. Bolest, bijeda, ekonomske brige, zakon umiranja! Tko to može shvatiti? Nitko osim Boga. Ali ako mudri Bog sve ovo dopušta, znak je, da je sve ovo mudro! Toma Akvinski veli »Nema života lavu, ako ne ubije plijena. Nema mučenika, ako nema progonitelja.«

Nerazumijevanje nacrta je kobno! Neupućen čovjek će slušajući polifoniju kazati, da su pjevači smeteno u zbrci pjevali. Isto tako čovjek kaže za Božje nacrte, da su nepravedni i bez reda, jer ne može razumjeti, da su i patnje darovi s nebesa. U tom smislu mudro veli Bergson: »Nered je red, što ga mi ne tražimo.«

Ne razumije Božju ekonomiju. Roditelji ograničuju broj djece iz straha, da im ne umru od gladi. Zabrinuti se pitaju, kao i apostoli u pustinji: »Otkud ćemo kupiti kruha, da ovi jedu?« A zaboravljaju, da svemoćna ruka Kristova može umnožiti i kruh i ribe. Nerazumni smo, jaučemo od tjeskobe, što ćemo jesti i čim ćemo se odjenuti, a zaboravljamo na Isusove riječi: »Pogledajte ptice... Otac nebeski ih hrani. Niste li vi vredniji od njih?« Tražite najprije Božje kraljevstvo i njegovu pravdu, pa će vam se sve drugo nadodati.«

Pretjeranost rada. Pretjerani su naši žuljevi, iako nam svega nedostaje. Ludo stičemo, radimo, uništavamo se od truda. Ponekad ni blagdana ne poštivamo, da nešto stečemo. A zaboravljamo s druge strane, da je Bog gospodar, koji daje i otimlje. On, koji je ukorio Martu zbog pretjerane brige za tijelo: »Marta, jedno je samo potrebno!« Potrebno je kraljevstvo Božje, o kom govori današnje evanđelje.

Preograničen je naš pogled, da razgleda visine. Prekratke su naše ruke, da preuzmu upravu nad svijetom. Pregluhe su naše uši, da čuju upravu velike Trojice na nebu. Nije li Isus Petru kod pranja nogu rekao: »Što ja činim, ti ne znaš sada. Ali ćeš poslije razumjeti.«

Dvovrsna briga lebdi nad nama: Božja i sotonska. Sotona se trudi, da omete Božje nacrte, da nas tako navede na zlo. A Bog se brine, da do slovca ispuni svoj plan. Od njega je sve, i suze i radosti. Mi to ne razumijemo, ali se njegov nacrt ispunja. Zato je sve što on šalje, blagoslovljeno.

Budite optimisti! U Božjim smo rukama! On je Otac, on je naš brižljivi Bog! »Ne brinite se tjeskobno za život svoj!«

15. NEDJELJA PO DUHOVIMA

»NEMOJ PLAKATI«

Plinije Mlađi je tražio domovinu bisera, pa ju je našao u čovječjim očima: »Biserje nastaje iz kristaliziranih suza.«

Zašto plačemo? Ne grade li naše oči bisere?

Suze su proročanstvo, jer ih je Bog u početku svijeta nagovijestio, te otvorio nepresušen izvor u ljudskom oku: »Trnje i drveće će ti rasti«.

Suze su nalog, jer smo učenici Kristovi. A Krist je rekao: »Vi ćete plakati, a svijet će se veseliti.«

Suze su nostalgija, jer smo izvan svoje domovine, pa čeznemo neutješeni za nebesima.

Suze su podzemno vrelo. Ono nabuja u danima tuge, te probije površinu. A onda se izlije niz lice kao potok, kao more gorčine.

Suze su govor. Ponekad jedini govor, kojim možemo izreći sakrivene jade iz sakrivene svoje duše.

Zašto je Isus očima udovice iz Naima rekao: »Ne plači!« — Nije zabranio plač, već ju je upozorio, da ne plače bez nade. Suze u nadi su molitva, a suze u očaju su propast. Ta, kako ne bi čovjek plakao, kad je i Isus plakao!

I. Tvoje suze

A. *Što o njima misli Isus*

Što bi mislio? Ono isto, što misli i o svom križu! Ta, znade on, da bez rose s oblaka nema roda na njivama. Kiša u sušnim danima je blagoslov polja. Zato je odredio, da i ljudsko oko bude oblak duše. S ovog oblaka pada rosa, te blagosilja čovjeka, daje mu pobude, ispire ljage i oplođuje njegov rad. Ako sve ovo uzmemo na um, jasno će nam biti, da je križ jedna kristalizirana suza, što se otisnula s Božjeg oka, pa otkupila cio svijet. Isus cijeni suze pokajanja toliko, koliko cijeni svoje otkupljenje.

Ta, suze je proglasio blaženstvom. U besjedi na Gori je rekao: »Blaženi, koji plaču!« I tako je blagoslovio suze, blagoslovio je svako ljudsko oko. Zato možemo u svakoj suzi vidjeti kap Isusove krvi, što je potekla za otkupljenje. Možemo vidjeti probodene ruke i noge Isusove, njegovo umiranje i njegovo uskrsnuće. Jer on je rekao: »Blaženi, koji plaču.« Ali je i dodao: »Jer će se utješiti!«

B. *Kako susreće Isus zaplakane oči*

Svi trpe, svi plaču. Zato je blaženstvo suza svima na raspolaganju. Ali blaženstvo se lako prometne u nesreću, ako čovjek u plaču izgubi nadu. Zato je Isus veoma oprezan, te bdije, da suze previše ne ogorče dušu čovjeka. Javi li se pogibelj očaja, on priskoči u pomoć, te vlažne oči suši.

Dobrostiv je Isus. Zato je u Šimunovoj kući rasplakanoj Magdaleni rekao: »Oprošteni su ti grijesi!« Tako je bio milostiv prema svima onima, koji su suzama dokazali kajanje. Jer oproštenje je u tijesnoj vezi sa suzama, kao što je u tijesnoj vezi ljetna kiša s bogatom sjetvom.

Svemoćan je Isus. Zato može tmurno nebo razvedriti. Mogao je oluju na moru promijeniti u tišinu, može i suze preobraziti u radost. Ilija i Elizej su uskrisivali. Ali oni su se Bogu molili, da im dade ovu moć. A Isus, kao vrhovni gospodar, zapovjeda. U Stvaranju veli: »Neka bude!« Oluji kaže: »Umiri se!« Jednakom moću poziva Jairovu kći iz smrti u život: »Djevojko, ustani!« Poziva Lazara, poziva i jedinca udovice iz Naima: »Mladiću, tebi govorim, ustani!« I tako je svojom svemoći osušio u trenutak Jairove, Martine i udovičine suze.

Plemenit je Isus. Zato je razumijevao plačne oči. Sjećate li se, kako je nakon uskrsnuća brižljivo upitao Mariju: »Ženo, zašto plačeš?« A onda je pristupio, pa joj se očitovao zazvavši je imenom »Marijo«, te i njoj otro suze s očiju. Sućut ga zacijelo navela, da stigne sprovod iz Naima. Sjetio se jamačno, kako će i njegova Majka pod križem za njim plakati, pa je pristupio nosilima: »I kad je vidje Gospod, sažali mu se ona i reče joj: Ne plači!«

Susret Isusov s čovječjim suzama nadvisuje susret dobrog oca s rasplakanim svojim čedom.

II. Isusove suze

A. *S čovječjeg lica*

Zar je Isus plakao? Zar nebo može plakati? Nebo je sretno, ono ne plače, jer nema razloga da plače. Ali je Isus htio plakati, pa je sišao na zemlju, utjelovio se, primio je oči, da može i on s nama plakati. Tako, eto, piše Tertulijan: »Nebo ne pozna suza, pa je sišao na zemlju, da plače.« Ta, bio je Bog, ali i pravi čovjek, pa ga je težak život doveo i do suza. Suze, što su potekle s njegova čovječjeg lica, bile su dvovrsne: prijateljske i domovinske.

Prijateljske suze su potekle iz očiju Kristovih. Nije li nama ovo pouka? Juda ga je izdao, Petar ga je zanijekao,

pa nije ni suze pustio. Na kalvarijskom putu je doživio pogrde, boli neviđene, ali ni tada nije suza potekla s njegova oka. Ali, kad je došao do groba svog prijatelja Lazara, nije mogao odoljeti suzama.

Domovinske suze su potekle iz njegovih očiju. Nije li i ovo nama pouka? Jest, Isus je bio patriota, ljubio je svoj kraj. Na zidinama Jeruzalema gledao je u viziji propast svoje domovine, pa je proplakao.

B. *Iz Božanske duše*

»Pogledajte i vidite, ima li boli kao što je bol moja!« Nije samo suza bol. Ponekad su suze olakšanje. One pročiste oko i dušu. Ali imade boli, kad suze ne teku. O, to su patnje duše! Isus je čašu ovakvih boli pio na kalvarijskom putu: tjeskoba, zabrinutost, nezahvalnost! Zato su mu s lica mjesto suza protekle kaplje krvi. Krvave suze, što izviru iz bolne duše!

To su krvave suze, koje je on sam nazvao otkupiteljskim suzama. Da tih suza nije bilo, ne bismo nikada nebesa ugledali! U tom smislu veli Faber: »Ove suze su potekle, da mi dobijemo pravo na smijeh!«

Plakao je dakle i Isus. Ali njegove su suze bile otkupiteljske.

»Nemoj plakati«, ako te je na to natjerao očaj. Jer suze su ti beskorisne. Uzalud natapaš zemlju, ne će nicati, ni dozreti usjevi. Ali, ako su tvoje suze slične Isusovim suzama, plači i nadaj se!

Kad ti šalje bolest, nesreću, kad te vodi u ispovjedaonicu, tada ti veli kao i mladiću iz Naima: »Ustani!«

Kad ti ispunja uši zvukovima blagdanskih zvona, veli ti kao i mladiću iz Naima: »Ustani!«

Kad ti se oči tope u suzama zbog smrti tvojih ukućana, kad klečiš satrven na grobovima svojih pokojnika, veli ti kao i mladiću iz Naima: »Ustani!«

Ustani, ojunači se, jer je Isus posvetio suze svojim postupkom i svojim zaplakanim očima.

»Nemoj plakati!«

16. NEDJELJA PO DUHOVIMA

BLAGDANSKE DUŽNOSTI

Što sve poštujemo?

Materiju, jer nam omogućuje ekonomski život. Eto zemlje, njezinih njiva, pa usjeva! Ona nas hrani. Eto rudnika, šuma, ruda! I to je veliko blago. A zlato? I ono je materija, pa u kolikoj je cijeni.

Poštujemo i životinje. Uzimamo njihovu kožu, pa izrađujemo sebi obuću. Mesom se njihovim hranimo, krzna skupo prodajemo, upotrebljavamo ih za teglenje. Nije ni čudo, da ih brižno gojimo i cijenimo.

Poštujemo i ljude, jer smo jedan drugome potrebni. To i jest temelj socijalnog uređenja. Obitelj je na okupu, narod je na okupu, država je na okupu.

Zašto onda ne bismo i Boga poštivali, kad nas blagdanskim zvonima poziva na okup? Zar nijeste u životu susreli ljude, koji više cijene zlato, travu na njivama, pa i svoje krave, negoli svog Boga? Doduše, i Krist veli, da bi vola o blagdanu izvukao iz jame, ako upadne; ali to je prijeka potreba. Međutim, mnogi preziru blagdansku dužnost, a daju prednost njivama, domaćim životinjama. Zabavi ili drijemanju.

Poštivanje blagdana je potpuno tek onda, kad je izraženo u nutrini i na vanjski način, kad se vjera očituje u vanjskom kultu. A eto, kod velikog broja ljudi svetkovanje blagdana se izvrnulo u nijemu vjeru bez vanjskog kulta.

I. Vjera bez kulta

A. *Prazna je*

Kako bi izgledao cvijet bez svoje vaze? Koliko bi ostao svjež kad bi ubran ostao na stolu izvan posude, bez vode? Zar ne bi uvenuo? Gola vjera bez djela je cvijet bez svoje vaze. I ona umire, ako je na vanjski način ne očitujemo u molitvi, nadasve u blagdanima. Ta Krist je rekao, da je vjera bez dobrih djela mrtva. Kao i tijelo bez duše, kao zima bez topline, kao nebo bez zvijezda!

Ako svojih misli nikada nikome ne očitujemo, ni riječima, ni na papiru, svatko će pomisliti, da smo nijemi. Ako vjeru na vanjski način ne očitujemo, gluhonijemi smo. Jer, kako u saobraćanju s ljudima upotrebljavamo pismo, riječ, pokret, da pokažemo, što mislimo, tako i u kršćanskom životu preko vanjskog kulta pokazujemo Bogu, što mislimo i što vjerujemo.

Zar nije Bog stvorio i tijelo i dušu? Ako je tako, tada mu se mora oboje klanjati: Duh vjeruje, a tijelo se klanja, sklapa ruke, podiže oči, moli, trpi dajući slavu svom gospodaru.

Konačno, Bog je vanjski kult naredio: »Spomeni se, da svetkuješ dan svetačni!« Time je htio dati počinka tijelu, da se duh oporavi i opskrbi za novu sedmicu, koja je pred nama.

Gola vjera bez vanjskog očitovanja je prazna, mrtva kao uveli cvijet.

B. *I nelogična*

Priroda je u trajnom blagdanskom raspoloženju. Ptice pjevaju od zore do mraka, cvijeće je u cvjetanju, nebo se igra sunca i oblaka. Sva priroda je kao nepresušna liturgija. A čovjek se tuži zbog onog jednog dana, što bi ga morao posvetiti Bogu. Kako je nelogičan!

Bog je izričito naredio svetkovanje blagdana. Međutim, čini se, da neki ovako shvaćaju tu zapovijed Božju: Naspavaj se do objeda, posveti tada više pažnje svojoj kosi, odijelu, šetnji, zabavi, društvu. Ako je razlog nedostatak vremena, zašto se vrijeme trati na drugoj strani? Kakva je to logika, ako ne možeš izdržati pola sata u crkvi, da slušaš blagdanske pjesme, a u svratištu, na trgu, u kinu izdržiš i po dva sata, te slušaš glazbu. Teško ti je četvrt sata pratiti svećenikov govor preko Mise, a na ulici po cio sat slušaš, što ti neki klevetnik nabraja. Tužiš se ljeti na sparinu crkve, a u krčmi izdržiš i smrad i vrućinu.

Osobne dužnosti vršiš: odlaziš na polje, u pravo vrijeme siješ, kosiš i bereš. Zašto isto tako ne bi mogao i blagdansku dužnost poštivati? Kako smo nelogični! Đak se boji profesora, pa se žuri u razred, pažljivo izrađuje zadaće. Činovnik je savjestan u uredu, i ne izostaje od posla bez opravdanja. A zar i svetkovanje blagdana nije naša osobna dužnost?

Budimo logični! Bog nas u blagdanima želi vidjeti sve oko oltara. Kroz sednicu nas razdvaja posao, pa i Bog zaželi da nas jednom u tjednu vidi oko svog stola, On svoju djecu.

Ako je tvoja vjera bez kulta, »pomakni se, prijatelju, na više!«

II. Kult bez vjere

A. *Zablude*

Ovo je druga skrajnost! Čovjek, koji se zaustavio samo na vanjštini, postao je kao prazna posuda za cvijeće. A što će vaza, ako u njoj nikada cvijeća nema? Kult bez vjere i bez

shvaćanja nalikuje gramofonskoj ploči, koja pjeva, govori i zabavlja. Nalikuje lešini iz koje je pobjegla duša. Nijeme gusle, i ništa više!

Ovakvo svetkovanje blagdana je osakaćeno, te se lako izvrne u zabludu.

Protestanti su izbacili euharistiju, i tako su izgubili središte crkvenog kulta. Doduše, slave i oni Boga, ali im je ponestalo daha kao i čovjeku, koji se penje u planine bez vodiča.

Naturalisti priznaju Boga, ali ne priznaju Evanđelja. Zato se ne mogu dići iznad zemlje, kao ni orao kome su polomljena krila. Suše se kao zemlja, na koju su oblaci zaboravili, te joj uskratili kišu.

Pali smo na koljena pred zemljom, te smo na oltar digli svoju čast, položaj, imetak i slično. Kult zemlje nas vodi u zemlju. Razumljivo: kome se klanjamo, taj nas prima u zaklon.

B. *Lutke*

Katolici opet nijesu daleko od krivovjernika, kad svode kršćanstvo na golu vanjštinu. Mnogo su slični lutkama u izlogu. Na njima su oči kao i kod ljudi, ali ne vide. I usta i ruke i noge! Ali sve je mrtvo.

Možda mole, ali jedva znadu, što govore. Čini mi se da ih Bog ne može razumjeti. Kako bi ih i razumio, kad im riječ, poklon nije ni u kakvoj vezi s duhom. Gramofonske ploče, i ništa više!

Prisutni su, u crkvi su i slušaju Misu. Ali kad bi ih netko upitao na odlasku, gdje su bili, vjerojatno ne bi znali kazati, u čijoj su kući bili. Kao da su došli na izložbu sa svojim odijelom!

Poštuju svoju vjeru, poštuju i sakramente. Ali ih primaju iz navike, iz obzira. Što onda? Nijesu li lutke?

Nazvani su katolicima, vrše i svoje dužnosti. Ali bez osvjedočenja, bez duha, bez razumijevanja, pa su se pretvorili u lutke. Još bih rekao i gore. Ta Krist ih je nazvao »obijeljenim grobovima«. To su kipovi, koji su se postavili uzduž kršćanskog puta, pa se grade živima, ali u njima nema ni daha, ni srca, ni osjećaja.

Ako je goli kult uzeo maha u tvom životu, »pomakni se, prijatelju, na više!«

Neki vjeruju, ali to ne pokazuju, jer je njihova vjera bez kulta. Neki opet pokazuju, ali nemaju što pokazati, jer im je kult bez vjere. A »hramovi nijesu, kako veli T. Akvinski, radi Boga, nego radi nas, koji molimo.«

17. NEDJELJA PO DUHOVIMA

NAJVEĆA ZAPOVIJED

»Tko ljubi, taj zna što ta riječ kaže.« (Kempenac). Krist je zacijelo znao, kolika je sadržina ljubavi, jer je iz ljubavi umro na križu. Ako je znao, mogao je kao stručnjak u toj stvari nešto i reći. Pa i rekao je: »Bog je ljubav.«

Mi ne znamo, što je ljubav. Varamo se, kad kažemo ovako: »Dražesno sam te pogledao; ruku sam ti srdačno na pozdrav stisnuo; pisao sam ti pismo i umakao pero u srce.« Zar je ljubav u oku, u ruci, u crnilu? Može se pojaviti i u oku i na ruci, ali to su tek zrake sakrivenog sunca. A sunce je u nutrini, iz dubina duše grije, pa se toplinom bogato izlijeva na druge. Ali mi nikada ne dosegnemo njegova središta, jer nam smeta sebičnost. I tako nam ljubav nije potpuno poznata. Ono, što mi ljubavlju nazivamo, hirovito je i nagonsko. Zato je bilo potrebno, da je Krist u zakon postavi. On ju je postavio, kao najveću zapovijed: »Ljubi Boga iznad svega, a svoga bližnjega kao samoga sebe!«

I. Zašto

A. *Izvori ljubavi*

Iskusan ribič postupa ovako: Bira i udicu i meku, jer znade, da svaka riba imade svoj têk i svoj način života. Biline jednako traže svoje tlo, jer im svako tlo i svaka klima ne prija. I čovjek imade svoj ukus u hrani, u odijevanju, u izobrazbi. Postoji dakle nešto među živinama i među ljudima, što zarobljuje njihov tek. Tako je i u ljubavi. Imade nešto, čemu se ne možemo oprijeti, što nas smjesta osvaja i budi u nama ljubav prema predmetu ili osobi. A što je to? Čini se, da je uzrok ljepota i dobrota. Mladić se ponosi svojom zaručnicom, jer je lijepa i dobra. Opravdano! Tako se i mi kršćani ponosimo Bogom, jer je on sliven od same ljepote i dobrote. On je nadvisio sve ljepotom i dobrotom. A kako je ljubav veća i dublja, što je ljepota i dobrota savršenija, tako je i ljubav prema Bogu najveća zapovijed. »U ljubavi je mnogo još uvijek malo.« (Beaumarchais).

Božje ljepote još nijesmo ugledali, ali smo osjetili njegovu dobrotu. Za čovjeka je stvorio svijet, sišao je na zemlju, otkupio ljude, osnovao Crkvu, te se neumorno za svijet brine.

Ovakve pažnje mi nijesmo zavrijedili. Zato nas je zakonom prisilio na ljubav, jer je znao za našu neharnost.

Iz ovih izvora rađa se ljubav prema Bogu. U tom smislu veli sv. Augustin: »Ljubimo ga, jer je on Bog.«

B. *Trajnost ljubavi*

Koliko traje ljubav s ulice? Možda mjesec dana, ponekad samo jednu noć. Koliko traje zanos zaljubljenih parova? Nekada doživotno, a nekada nekoliko mjeseci. Zar ne? Nijesu li rastave brojnije od ljubavi? Pa i kad ne bi tako bilo, opet je ljubav čovjeka prema čovjeku kratkotrajna. Jer kad se na licu pojave starački nabori, mladalački zanosi umiru. Kad se u središte ljubavi uvuku sukobi, na njezino mjesto znade se posaditi mržnja. Kukavna je to ljubav, što uzmiče pred starošću, pred bolešću i pred sukobima! Ali Bog ne će za sebe takve ljubavi. On traži od nas ljubav, o kojoj Pavao u trinaestoj glavi prve poslanice Korinćanima govori: »Ljubav nikada ne umire, ni onda kad proroštva umuknu, ni onda kad jezici zašute, ni onda kad znanosti nestane.«

On neće trenutačne ljubavi, zato ju je uzakonio. Time joj je dao trajnost, uveo ju je u besmrtnost svojih naloga. I kad toga zakona ne bi bilo, nestalo bi nas još prije proroštava, još prije jezika, još prije znanosti. Uginuli bismo bez ovog beskrajnog sunca, što nas grije, te i nama daje topline, da zavolimo nebesa. Bez ove najveće zapovijedi iščezla bi dobrota sa zemlje. »Živeći bez ičije ljubavi čovjek postaje zao« (Th. Gautier). Eto zato je pao ovaj nalog: »Ljubi Boga!« Dan nam je zato, da ostanemo dobri. I sve dotle, dok budemo dužni biti dobri, trajat će obaveza najveće zapovijedi.

II. Kako

A. *Mišlju*

Čujemo, kako vele: Volim cvijeće, volim svoj kraj, volim prijatelja. A neki čak vele: Volim svoju mačku, volim pečenu svinjetinu. Čudan je takav rječnik ljubavi! Tako smo navikli, tako govorimo. Ali ovaj rječnik nije dostojan čovjeka. Jer ne bismo smjeli lakoumno upotrebljavati riječ ljubav tamo, gdje njoj nema mjesta. Nadasve ne onda, kad je u pitanju Bog i brat čovjek. Jer ova se ljubav ne mjeri tekom sa stola, ni zanosima s ulice. Kako onda da zauzmemo stav prema ovoj zapovijedi? Jedino ovako: nadnaravno i velikodušno.

Nadnaravno, to jest: Ljubi Boga, ali ne kao što voliš stvorove. To je jasno, jer su motivi ove ljubavi iznad naravi, iznad zvijezda! Zato ga ljubimo »svim srcem, svom dušom i

svom pameću«. A to znači: srcem, to jest osjećajima. Dušom, to jest duhovnim životom. Pameću, to jest intelektualnim životom.

Nesebično, a to znači iznad svega. To znači ugušiti sebičnost, te se dići iznad materije, iznad njiva i pšenice, iznad odijela i zabave.

Kako? »Mjera je u ovoj ljubavi, da nema mjere« (Sv. Augustin).

B. *Djelom*

Kad je ljubav na vrhuncu, ona šuti. Izgubi riječ, boji se nešto kazati, jer ne može naći primjerenu riječ, koja bi izrekla svu sadržinu duše. Zato je brbljavost znak prazne ljubavi. Zar nijeste to u životu osjetili? Je li potrebna riječ, kad iz postupka vidimo, da nas netko ljubi? Što je onda najveći dokaz ljubavi? Djelo! A što onda? I opet djelo!

Djelotvorno! Treba sve svoje osjećaje, svoje sposobnosti i svoja djela Bogu i bratu čovjeku posvetiti: »Ako me ljubite, vršite moje zapovijedi!« Kako možeš kazati, da ti je Bog drag, ako gaziš njegove naloge? Kako možeš reći, da ti je čovjek drag, ako ga vrijeđaš svojim ponašanjem?

Ustrajno! Ne pokolebati se ni u najcrnjim danima. Kakva je to ljubav prema Bogu, ako gotovo svakog dana tražimo rastavu? Ne šalim se. Upravo tako mislim. Jer svaki je grijeh rastava s Bogom. A ustrajnost traži, da u ovom »svetom braku« budemo vjerni do groba, od jutra do mraka, od godine do godine, do silaska u grob. Do u vječnost.

»Učitelju, koja je najveća zapovijed u zakoniku? Reče mu Isus: Ljubi Gospodina Boga svoga... ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe!«

18. NEDJELJA PO DUHOVIMA

ISPOVJEDAONICA

Tko je podigao prve ispovjedaonice? Neki vele, da su ih svećenici postavili po kutovima crkava. Čak i to, da je ispovjedaonica njihov izum.

Poznato je, da je engleski redovnik Racon izumio mikroskop. Znanost je zabilježila ovaj datum; zna se, kada i kako je od ovog redovnika potekao izum. Poljski kanonik otkrio je heliocentrički sustav. Znade se, kada i kako. Isusovac Schneider je otkrio sunčane pjege. Znade se, kada i kako. Talijanski svećenik Gvida od Arezza složio je notni sistem u glazbi. I to se znade, kada i kako.

Ali nitko nigdje nije zabilježio, koji je svećenik izumio ispovjedaonicu, nitko nije zapisao, kada i kako ju je izumio. Zar i to nije velik događaj u povijesti ljudi?

Nama je stvar jasna. Svećenici su primili u baštinu ispovjedaonicu. A ona je pronađena, složena i dana od Krista. Početke njezine nalazimo u Ivanovu Evanđelju, u glavi dvadesetoj, dvadeset i trećem retku: »Kome oprostite, oprostit će im se!« To je jedini povijesni dokumenat o podrijetlu ispovjedaonice. Jedini i istiniti!

I. Što je ispovjedaonica

A. *Sud, koji sudi*

Ako građanski sud utvrdi preko tužitelja krivicu optuženika, krivac se kažnjava po postojećim zakonima. I nikada se među ljudima ne događa, da sud nekoga otpušta nekažnjena, ako je dokazano krivično djelo. Zato se krivac i dovodi pred sud, da mu se sudi.

Tako postupa i Bog na smrti pojedinog čovjeka. Kad smrt zaklopi naše oči, nema više pomilovanja. Što smo pred Boga Suca donijeli, postaje predmetom osude ili nagrade. Ako nakon smrti Bog utvrdi krivicu, jedini je izlaz kazna, privremena ili vječna. F. Mažuranić veli: »Svi će te ostaviti, svi će te zaboraviti, ali smrt ne će!« Ovu misao mogli bismo i ovako oblikovati: »Svi te mogu pomilovati, svi mogu ne zapaziti krivicu, ali Bog ne će!« Jer smrt je kraj, smrt je čas za prijegled računa, sa smrću idemo na sudište. Tamo dolazimo, da nam se sudi.

Građanske sudnice i Božja sudnica nakon smrti postavljene su samo zato, da sude krivcu.

B. *Sud, koji ne sudi*

Ali postoji jedno sudište na zemlji, koje nikada ne sudi, iako je zakonito sudište. Ne vjerujete? Pogledajte kroz crkvena vrata! Tamo u uglovima crkve postavljene su male kolibice, nezapažene i tisuću puta prezrene. To su ispovjedaonice! Iza njihovih vratiju sjedi svećenik i čeka. Čeka krivca, ali ne da ga sudi nego da mu oprosti u Božje ime. Kakve li razlike! Ovdje nema ni tužitelja, ni parnice, ni branitelja. Nikoga nema, sami ste, ti i svećenik. Čini mi se, da se na ovome mjestu obnavlja događaj iz Evanđelja: Dovedoše pred Isusa ženu preljubnicu, da je po ondašnjem zakonu kamenuju. A Isus se

uspravi, te jednom rečju posrami tužitelje tako, da su se razbjegli. Tada Isus upita ženu: »Gdje su oni, koji su te optužili?« A onda je milostivo pogleda i otpusti riječima: »Idi i ne griješi više!«

Tu se na ispovjedaonici ostvaruju Isusove riječi: »Ne vraćajte zub za zub!« Zar nije istina? Kolike krivice počini čovjek, kolike uvrede Bogu nanese, a krivica mu se oprašta! Čovjek psuje, a Bog kao da ne čuje. Čovjek gazi blagdanske dužnosti, a Bog ga još uvijek zove. Čovjek krši zakon po zakon, a Bog mu velikodušno oprašta.

To je jedini sud, koji poziva svoje krivce, da ih pomiluje. Zar ne? Pripazite, što svećenik pojedincu veli nakon samooptužbe: »Ego te apsolvo — Ja te odrješujem!« Ja ti opraštam, idi u miru!

II. Uloga ispovjedaonice

A. *Bolnica*

Ona je lječilište! Tijelo može oboljeti, ali i duša može oboljeti. Grijeh joj zadaje rane, lake ili teške, prebolne ili smrtne. Ispovjedaonica je lječilište, ona je ljekarna, a svećenik je ljekar. Tko želi naći lijeka duševnim ranama, neka ga potraži u ispovjedaonici.

Ona je uskrsnuće! Kao što je Isus bolesnicima govorio: »Ustani i hodi«, tako i svećenik veli svojim bolesnicima. Kaže im ovlašću, što mu je od Boga dana: »Ja ti opraštam, idi u miru!« kao što je Isus mrtvim tjelesima zapovijedao, da ustanu iz smrti, tako i svećenik mrtvim dušama veli: »Lazare, ustani! Ja te odrješujem!«

Ona je utjeha! Furije su u poganskom Rimu zapaljenim bakljama progonile krivce. Tako i savjest progoni Božjeg krivca, dok ne zamoli za oproštenje. A kada to zamoli, svećenik mu kaže kao što je i Isus rekao uzetomu: »Utješi se, sinko, oprošteni su ti grijesi!« Utješi se, dođi i potraži utjehu, jer se na ispovjedaonici topi očaj kao i led na žarkome suncu.

Ona je mir! Mir nad izvedenom pobjedom. Mir nakon svladane oluje. Mir, što se javio na Genezaretskom jezeru, kad je Isus pružio svoju svemoćnu ruku: »Umukni!« I oluja je umukla, a nastao je mir. To je mir razbludne žene, kojoj je Isus rekao: »Ni ja te ne osuđujem!« To je mir čovjeka, koji je prebolio tešku operaciju.

B. *Škola*

Poduka u vjeri! Što je vjera? Prihvaćanje istina, koje ne vidimo ili jedva shvaćamo. A eto, na ispovjedaonici se brusi naša vjera, jer pred sobom vidimo čovjeka-svećenika, a vjerujemo u sakrivenog Boga, koji preko ruku svećeničkih oprašta, sokoli i podučava.

Poduka u nadi! Život je očekivanje novog, posmrtnog svijeta. U ovom očekivanju nebrojeno puta malakšemo, jer nas grijesi bacaju sa staze, koja vodi do nebesa. Ako grijeh kida sve veze s Bogom, kako se možemo nadati Bogu i njegovoj nagradi? Ali ispovjedaonica oživljuje nadu. Oprašta nam nedostatke i tako nas ponovno vezuje s Bogom. Nada je u životu, mi nastavljamo put.

Poduka u ljubavi! Ljubav ne trpi uvreda. Ako imaš prijatelja, pa ga neprestano vrijeđaš, umrijet će prijateljstvo. Tako i grijeh vrijeđa Boga, te poništava prijateljstvo s Bogom. Ali ispovjedaonica oživljuje mrtvo prijateljstvo. Štoviše, pojačava ga. Jer, kako Krist reče u Šimunovoj kući, »kome se više oprašta, više i ljubi!«

Ispovjedaonica je škola! Tamo saznajemo istinu o sebi, jer u iskrenom priznanju upoznamo svoju bijedu. Tamo se naučimo biti ponizni, jer nije lako drugome priznati svoje krivice. Tamo se vježbamo u odlučnosti, jer neprestano stvaramo odluke za etički život. Tamo postupamo kao čuvari moralnog života, jer osuđujemo grijeh kao osobno i socijalno zlo.

Uloga ispovjedaonice se ne razlikuje od uloge Boga, koji je došao k nama, da nas pouči, vodi i čuva od zla.

Što je ispovjedaonica? Dođite i vidite! A kad iz nje izađete, osjetit ćete, da je radost zamijenila nemir. Pogled je vedar, riječ je trijezna, disanje je pravilno. To više nijeste vi, to u vama diše Bog, koji s vama odlazi s ispovjedaonice u život!

»I ustade i otide kući svojoj. A silan svijet vidjevši... proslavi Boga, koji je takvu vlast dao ljudima!«

19. NEDJELJA PO DUHOVIMA

NEPRERUŠENA DUŠA

»Moda je maska života« (Fr. de Miomandre). U tom smislu su ljudi jako slični morskim puževima. Ako ste na moru živjeli, mogli ste vidjeti puževa svake vrsti, obalnih i dubinskih. Dubinski puževi su veoma lijepo uređeni: kuća im je urešena, zavoj do zavoja, boje, koralji, a iznutra sjaj kao od glatkog mramora. Ali, ako ih izvučete iz njihove kuće, goli su i sluzavi, te se na pogled svakome gade. Kakve li razlike

između njih i njihove nošnje! Tako je i kod ljudi. Vanjštinu dotjeruju, sakrivaju se pod obrazinu mode, a ponekad su ponašanjem odvratni kao sluzavi morski puževi.

Kršćanstvo nije osudilo pristojno odijevanje. Naprotiv, današnje evanđelje traži, da budemo u pirnoj haljini: »Prijatelju, kako si amo ušao bez svadbenog ruha?«

Nije ovdje toliko u pitanju moda, koliko golotinja. I to golotinja duha. Krist naime želi, da pred njega i pred čovjeka dolazimo bogato odjeveni, u svadbenom ruhu, u milosti.

I. Pred Bogom

A. *U Božjem hramu*

Svakog dana s naših tornjeva triput zvono pozdravlja Djevicu Mariju. Njiše se zvono, putuje kroz sela i kroz gradove, te bi htjelo sve usne u jedan pozdrav saliti. I vjernici skidaju šešire, križaju se, pa pozdravljaju Kraljicu Hrvata. Ali imade i onih, kojima je duša prazna, gola, nijema, te ne znadu izustiti ni jedne riječi u čast Nebeskoj Majci.

U svakom selu, u svakom gradu, po brežuljcima i raskršćima podignute su crkve i kapelice. Čestit Hrvat prođe i pozdravi Božji hram. A puzavci iz straha ne usude se ni ruke dignuti. Što su, nego sluzavi puževi, koje je ogolio obzir, nemar i zaborav!

U hramu vjernici mole, prignu glavu, te prate sa srcem svete obrede. Ali imade i onih, koji ne mole. Šute, jer im je srce prazno, pa ne znaju, što bi sa svojim Bogom razgovarali. Možda i mole, ali ne znaju, što govore.

Blagdanska Misa je najsvečaniji čin u životu kršćana. Jedni su sjedinjeni sa svećenikom, a drugi su na tržnici, u kuhinji, u svojoj kancelariji: Prisutno je njihovo tijelo i odijelo, a duh im je daleko.

Svi ovi su bez svadbenog ruha, duša im je gola došla pred Boga.

B. *U sakramontalnom životu*

Klečimo pred rešetkama ispovjedaonice. Sve je dovršeno: Grijesi su priznati, molitve su izrečene, svećenik je podijelio odrješenje. Ali sve je jalovo, jer nešto nedostaje. Ispovijed je nevaljana, jer smo došli bez svadbenog ruha.

Nalazimo se pred oltarom. Hram je zašutio pred dolaskom Velikoga Kralja. Svećenik se okrenuo prema svom narodu i triput ponavlja riječi: »Gospodine, nijesan dostojan, da uđeš pod moj krov!« Nebesa su otvorena, hram je pun anđela. I tvoje se usne otvaraju, na njih se spustio euharistijski

Bog. Da li se išta izmijenilo? Gotovo ništa, jer si Gosta dočekao bez topline, bez priprave, iz gole navike. Bog nije zadovoljan, jer si ušao bez svadbenog ruha.

Svi smo primili svetu Potvrdu, a da li svi znamo još i danas, zašto nam je biskup podijelio ovaj sakramenat? Imade li u nama kršćanske hrabrosti, što je daje Potvrda, ili smo kao kukavice bacili oružje?

Sveti brak se sklapa pred oltarom. Tako je Bog htio. Ali da li je taj čin izveden iz vjerskog uvjerenja ili iz obreda, taštine i vanjskog sjaja?

Sakramenti su dragocjeni darovi. Ali, ako ih primamo bez priprave, milost u nas silazi i odlazi, kao i vino u poderane mjehove, kao slatki napoj u čašu bez dna.

»Dođite na svadbu«, ali ne dolazite pred Boga goli, bez osjećaja, bez poklona, bez duše.

II. Pred ljudima

A. *Neiskreni*

»Najveća je radost, kad vidiš, da ti se velika duša iskreno otvara.« (Goethe). Zašto onda ljudi neiskreno pristupaju jedan drugome? Zašto se maskiraju? Koliko riječi u danu izreku, a koliko istine? Kad bismo na vazi izvagnuli sve, što se u dnevnim listovima donese, sve što se izreče na ulici, u kući, morali bismo upotrebiti golemu vagu. Ali kad bismo sav ovaj materijal provjerili, te probrali iz svega golu istinu, možda bi nam bila dovoljna apotekarska vaga. Nije li istina, da jedno govorimo a drugo mislimo? Zar je čovjek došao na svijet, da laže, da se pretvara, da se igra karnevala? Pogledajte, kako je priroda iskrena! Sunce sjaji i ne taji svog sjaja, mrak dolazi i ne stidi se, što je bez svijetla. Zašto i mi ne bismo bili iskreni, zašto se oblačimo u lasku i laž, kad pristupamo čovjeku?

Neiskreni smo i prema prijateljima, jer im laskamo samo zato, da nam budu na pomoći. A prijateljstvo se ne može mjeriti uslugama, jer ljubav nitko ne može procijeniti. Ona je vrednija od zlatnog novca, jača je od smrti, pa bi grijeh počinio, tko bi je procijenio za jednu dnevnu uslugu.

Odbacite neiskrenost, izvucite se iz maske kao što se leptir izvaljuje iz svoje čahure, pa pristupite čovjeku kao bratu: iskreno i vjerno!

B. *Tašti*

Taština je nov oblik neiskrenosti. Imade je u modi, imade je u ponašanju.

Modna taština je sve u masku pretvorila: Oči su maskirane, kose, usne, odijelo. U redu! Nitko nije toliko staromodan, da bi zabranio uljepšavati tijelo. Ono je Božja umjetnina, pa ga smijemo dotjeravati. Ali, kad se maska tijela spusti u nutrinu, čovjek je nakaza. Zar vam nije odvratan čovjek, djevojka, žena, kad im se oči od prijaznosti smiju, a ujeli bi vas kao zmija ljutica? Što će nam prijateljska riječ, ako je u našoj odsutnosti postala neprijateljska! Što će nam srdačan stisak ruke, ako bi nas ta ista ruka iza ugla bodežem usmrtila! Što će nam plemeniti osjećaji, ako se zbog neznatnog sukoba izvrnu u mržnju!

Sve je ovo taština, sebičnost i precjenjivanje samog sebe. U tome imade ljubavi koliko i soka u deblu, što su ga crvi rastočili. Duša, koja iz punine ljubavi govori, oči joj se ne gase od istinske prijaznosti, usne joj ne sahnu od trajne ljupkosti, ruka joj se lako od srdačnosti ne rastavi. Jer ljubav je teška kao uteg, a taština je prazna kao slama. Ljubav je zrela kao klas pred sjetvom, a taština je zelena kao list.

Kako se čovjek gizda pred čovjekom, da bi izgledao bolji, otmeniji i bogatiji! Kočoperi se i goropadan je. Ali Montaigneova je misao o ovom pitanju izrekla svu istinu: »Prazno klasje se uzdiže, a kad se ispuni zrnjem, ponizno sagiba glavu.«

Tijelo se odijeva, odijeva se i duša. Današnje evanđelje traži, da duša bude uvijek u svadbenom ruhu: pred Bogom sabrana, pred ljudima iskrena. Ako je gola, nalik je na »ruku bez stiska i na srce bez radosti.« (V. Parun).

»Prijatelju, kako si amo ušao bez svadbenog ruha? — A on zanijemi.«

20. NEDJELJA PO DUHOVIMA

TIJELO JE DAR

»Čovjek pozna svega tri događaja: rođenje, življenje, smrt. Rođenje ne osjeća, umire u patnjama, a živjeti zaboravlja.« (La Bruyère).

Rođenje ne zavisi o volji rođenoga. Majka i otac odlučuju o životu djeteta, koje još nije rođeno. Ono je tek u nacrtu, nacrt treba ostvariti. Koliki svijet nerođene djece čeka na porođaj! Možda se neka djeca nikad ne će roditi! Možda će neka već u začetku biti ubijena! A ipak, najveći događaj za

čovjeka je čas, kada dolazi na svijet. To je čas, kada iz ništavila nastaje novo biće, kralj prirode.

Življenje je zavisno o smrti pojedinca. Čovjek se školuje, radi, stiče. Taj kratki rok između rođenja i smrti provodi čovjek po vlastitoj volji. Ali, kako veli La Bruyère, čovjek zaboravlja živjeti, jer ne zna upravljati životom.

Smrt čovjekova dolazi nezavisno od čovječje volje isto tako kao i njegovo rođenje. Dolazimo na svijet i odlazimo sa svijeta po tuđoj volji.

Što onda ostaje čovjeku na ovoj zemlji? Dio vremena između rođenja i smrti! U tom kratkom roku stalno se bori protiv smrti. Svakog dana, svakog časa čovjek vapije i doziva Boga, »da siđe, jer je na smrti«. A Bog, koji je dao čovjeku tijelo, poštuje to čovječje tijelo kao svoj dar, pa ga i štiti od smrti: »Idi, sin tvoj živi!«

I. Čuvaj tijelo

A. *U bolesti*

Nacrt tijela izradio je Bog. Po uzorku Adamova tijela građeno je i naše tijelo. A Adamovo tijelo je Božje djelo. Kako pisci i umjetnici uživaju auktorsko pravo, uživa ga i Bog. Čovječje tijelo je njegov dar, zato ga on i čuva. A ako ga udari bolešću, to čini s namjerom da odgaja, liječi ili kori. Stoga, ako nas napadne bolest, budimo:

Pokorni, jer je u Božjim rukama i život i smrt. On je obnovitelj moralnog života. Zato preko svećeničkih ruku veli: »Idi, ja te odrješujem!« On je isto tako gospodar i tjelesnog života. Zato je zapovjedio Lazaru, da ustane iz groba, zato je bolesniku iz današnjeg evanđelja naredio, da ustane iz kreveta zdrav: »Idi, sin tvoj živi!«

Budimo i brižni! Sve dotle, dok Bog hoće, dužni smo se brinuti za svoje tijelo. Zato je samoubojstvo osuđeno od Boga i nazvano teškim grijehom. Ako obolimo, dva pomagača su uz nas: liječnik, koji pruža pomoć tijelu, i svećenik, koji pruža pomoć duši, da se u patnjama tijela ne počini grijeh.

Ali, ako nam nitko na zemlji ne može pružiti pomoć, znak je, da je Bog dovršio životnu knjigu. To je čas, kada treba putovati. Tada je suvišna svaka briga i svaka njega: »Tko može od vas produžiti život i za jedan lakat?«

B. *I u zdravlju*

Svi mi bismo rado produžili život, svi bismo rado proživjeli svoj vijek u zdravlju. Zašto onda imade ljudi, koji sebi oduzimaju život? Zašto odlaze nasilno na onaj svijet pred Boga s ovako velikim grijehom? Nemojmo im mi suditi,

nek im Bog bude milostiv! Tko znade, u kakvim su okolnostima počinili ovo zlo? Nije ih, zastalno, na to navela životna radost, njihov je kalež bio pun do vrha.

Nekima je gorčina života podigla ruku, da nasilno sebi oduzmu život. Pograbili su oružje ili su ispili otrov ili su se bacili s visine, te razmrskali svoje tijelo kao zemljani lonac. Kako im je misao bila zamračena, kad su obescijenili svoje tijelo, koje je Bog toliko cijenio, te ga je i sam uzeo u prvoj Božićnoj noći!

Nekima je rđav život postepeno oduzimao život, kao što moljac postepeno grize tkaninu. A onda se ruše kao i stablo, koje je godinama svrdlao crv. Moljac i crv! To su bile mane, što su im skratile vrijeme života. Bio je to možda i alkohol, možda i pretjerano iživljavanie. Ma što bilo, ostvarile su se u njihovu životu riječi iz Jakovljeve poslanice: »Grijeh rađa smrt.« (1, 15). I tako su prošli kroz život kao žive lješine, pokopani su u grob prije smrti. Zato liječnici pravo vele, da čovjek ne umire, već da sam sebe postepeno ubija.

Nekima je opet nasilnička ruka otela život. Koliki milijuni padaju u ratu! Sve grob do groba, gomile leševa, udovica i siročadi! A Bog veli: »Ne ubij«! Ni prije rođenja, ni u rođenju, ni poslije rođenja, jer je tijelo Božje vlasništvo. Ne ubij, čuvaj zdravlje, čuvaj tijelo kao dar!

II. Njeguj tijelo

A. *Zdrava njega*

Tijelo je glazbalo duše, zato mora biti pripremno, udešeno. Duša se oglasuje preko krhkih struna tijela. Ako ono nije udešeno, i duša je u neprilici, njezini zvukovi su neskladni. Njega tijela je potrebna s tri razloga:

Radi tijela, jer je, kao Božja umjetnina, vrijedno njege. Zato se borimo za opstanak, služimo se jelom i pićem, pružamo tijelu odmor, liječničku pomoć. Ukratko, uzimamo u račun njegu i higijenu tijela.

Radi duše, jer je tijelo njezin stan. Kako cvijet raste u vazi, tako duša boravi u tijelu. Tijelo je oko, kroz koje duša gleda u ovaj svijet. Tijelo je glazbalo, na kome se čuju glasovi duše. Duša preko tijela govori, tješi, doziva pomoć. Duša preko tijela razgovara s nebesima: moli, prosi i zahvaljuje Bogu.

Radi Boga, jer je tijelo njegovo djelo. Tko prezire tijelo, prezire Božje djelo. Ako ti prijatelj pjesnik pokloni zbirku svojih pjesama, a ti ih baciš u koš, povrijedio si njegov talenat. Ako ti prijatelj kipar pokloni poprsje tvog pokojnog

oca, a ti ga baciš na smetlište, povrijedio si i kipara i svog oca. Jednako, ako prezreš svoje tijelo, uvrijedio si Boga, koji ti je tijelo darovao. Poštuj dakle pravo auktora!

B. *Karikirana njega*

Najmilija zabava ogadi, ako je pretjerana. Tako i u ovoj stvari. Pretjerana njega izvrne sve u karikaturu, izopači.

Oprostite na izrazu, ali imade među ljudima »utovljenih životinja«. Pa ako ni zašto ne mare, nego za svoj trbuh, što bismo im drugo rekli? Ne misle na sudbinu svog naroda, ne mare ni za kulturu, jedva znadu, kojoj obitelji pripadaju. To su oni, o kojima veli Pavlova poslanica, da im je »bog trbuh«.

Drugima je opet ovaj svijet svrha života. Pogazili su religiju i svete tradicije našeg naroda, pa se dadu vući nagonima tijela. Gusle su polupane, glasa se ne čuje. Oko je zamračeno, pa duša ne vidi puta. Zvijezde su potamnjele, nebesa se ne vide. Tijelo je preuzelo gospodstvo nad duhom, te se sve prometnulo u karikaturu.

Božja slika u tijelu je zamrljana.. Grijesi su nanijeli toliko blata u duh, te se ne može prepoznati, čiji je natpis. I kad bi htjeli dati Caru Carevo, a Bogu Božje, lako bismo se prevarili, te po natpisu sve vragu dali. Kakav je to život, gdje su oči upale u glavu, gdje je misao utonula, volja propala, a Bog nestao iz duše! U tom slučaju tijelo nije dar, već smiješna obrazina, što djecu tjera u strah, odrasle u smijeh, a Boga sili, da podigne sudačku ruku, te kazni sve one, koji sramotno raspolažu njegovim darovima.

Mnogo puta se tužimo na Boga, što nam otimlje život. A možda smo zavrijedili, da nam ga otme. Tko poštuje svoje tijelo kao Božji dar, taj zavrijedi, da mu ga i Bog cijeni. Eto, čuli ste za događaj iz Kafarnauma: »Gospode, siđi, dok ne umre moj sin! Reče mu Isus: Idi, sin tvoj živi!«

21. NEDJELJA PO DUHOVIMA

OPRAŠTANJE

»Tko ljubi, rasipno daje.« (Meyer). Na tržnici se sve dobije, ali samo za novac. Noću, po uglovima ulica i bašča, mnogo se govori o ljubavi, ali u tim doživljajima nema duboke ljubavi. Prvo je trgovina, a drugo je većinom goli nagon. Posve je druga stvar, kad se milostiva ruka pruži u lisnicu, te obdari

siromaha na putu. To nije ruka niti novac, to je milosrđe prema bratu čovjeku, kojega je bijeda ponizla. Posve je druga stvar, kada mlad čovjek pruži ruku zaručnici, te je povede pred oltar, da se zakune na doživotnu ljubav. Gdje imade ljubavi, siromasi ne umiru od gladi. Gdje imade ljubavi, ženidba je doživotna. Jer ljubav rasipno dijeli i milostinju i osjećaje.

Petar je danas upitao Krista, koliko puta da oprosti. A Krist se oslonio na velikodušnost u ljubavi, te mu je odgovorio: »Ne sedam, nego sedamdeset i sedam puta na dan!« Velikodušno opraštanje!

Kako u toj stvari postupa Isus, a kako mi?

I. Isusovo milosrđe

A. *Onda*

Nikada se Isus nije rasrdio na grešnike. Bio je uvijek strpljiv. I kad bismo proučili njegov postupak, pronašli bismo tri odlike njegove milostive duše: On čeka, zove i ljubazno prima. Tako je postupao, dok je boravio među nama na zemlji.

Susret s Magdalenom je spomenik milosrđu! Učenici su se srdili, što javna grešnica pristupa Kristu. Nije im bilo pravo, što toliko skupocjene pomasti troši na nogama Isusovim. Pomislili su, da bi bolji posao učinila, kad bi je prodala, te novac podijelila siromasima. A Isus im reče: »Pustite je! ... Kome se mnogo oprašta, mnogo i ljubi!«

Susret s Judom je nov dokaz milostivosti Isusove. Za čas izdaje bio je dogovoren poljubac. Kad je kucnuo taj sramotni čas, kad su se izdajničke usne pružile na poljubac, Isus tiho reče: »Prijatelju, zašto si došao?«

Križ je posledniji dokumenat. Čujete li psovke, poruge, ismjehivanje? »Siđi s križa, ako možeš!« A što radi Isus? Trpi i šuti. A kad je progovorio, pogledao je na nebo i zavapio: »Oče, oprosti im, jer ne znaju, što čine!«

B. *I danas*

Isus je s križa položen u grob. Da li je s njime pokopano i njegovo milosrđe? Da li su se ugasile milostive oči, da li je istrunula ljubazna Isusova ruka? O, ne! Uskrsnule su oči, koje su jednim pogledom Petra natjerale na kajanje. Uskrsnule su ruke, koje su ozdravljale i uskrisivale. Sve je oživjelo, sav je Isus uskrsnuo. Naš prijatelj i naš brat! I kako je rasipno dijelio, kad je stvarao svijet, kako je rasipno dijelio kad je boravio među nama, tako rasipno dijeli i danas.

Priča o rasipnom sinu je nauka o velikodušnom opraštanju. To je Isusovo načelo u brižnoj ljubavi prema čovjeku. Što tražite više! Sin se odijelio od oca, svoj dio je uzeo, te ga i pojeo. Ostavio je i oca i svoj dom, pa je svršio kod korita svinja. Sjeo i jeo njihove ostatke. Ali, kad je srce proplakalo u kajanju, kad se osramoćen vraćao u svoj dom, otac je kliknuo od radosti: »Pripremite sve za gozbu!«

Crkva je nastavila ovo djelo. Ona je ustanovljena samo zato, da prima izgubljene sinove. A Krist joj je dao upute: Sedam sakramenata je ostvarilo Isusove riječi: »Pripremite sve za gozbu!« Sve je pripremno: krštenje prima dijete u zajednicu kršćana, potvrda u četu junaka, ispovijed u bratstvo pokajnika, pričest na svadbu Janjeta, ženidba u jedinstvo ljubavi, Sveti Red u vodstvo istine, Posljednja pomast u skupinu putnika, koji odlaze na dalek put.

»Tko ljubi, rasipno daje.« To je geslo Isusova milosrđa.

II. Naše »milosrđe«

A. *Isprika*

Isus čeka, zove i prima. A mi čekamo, izazivamo i napadamo. Nije li istina? Pa se ispričavamo sa stotinu razloga:

»Ne mogu oprostiti, jer me je krvavo uvrijedio!« — Neka bude! Ali, zar ti nijesi još krvavije svog Boga uvrijedio? Ako ti Bog oprašta mnogo teže uvrede, zašto ti ne bi mogao neznatne uvrede oprostiti uvrediteljU?

»Ne mogu, jer je prekinuo sve veze sa mnom!« — I ti si prekinuo sve veze s Bogom, jer je grijeh najstrašniji lom. Svejedno, Bog ponovo pruža ruku pomirnicu u ispovjedaonici.

»Nije vrijedan, da mu oprostim!« — A jesi li ti zavrijedio, da ti Bog oprosti? Ta, Bog to čini jedino iz ljubavi, kada ti oprašta!

»Nijesam karakteran, ako mu oprostim!« — A zar je Bog na križu bio nekarakteran, kada je cijelome svijetu opraštao?

»Oprostio bih, ali se on drži neprijateljski!« — Ali Bog ti poručuje: »Ljubite i neprijatelje svoje!«

Sve same isprike. A kad bi se Bog tako ispričavao, nitko od nas ne bi živ ostao pred sudačkom desnicom svevišnjeg Boga.

B. *Crna laž*

Propovijedamo u štampi i na riječi »bratstvo i jednakost među narodima«, a istodobno podižemo ratove. Gdje je solidarnost među narodima? Sve je u barutu, u avionima, u

krvi! Lažna je u mnogočemu štampa, lažni su često međunarodni sastanci. A istina je samo jedna: Mi smo u neprekidnom ratovanju.

Ponosimo se dobrim susjedstvom i prijateljima. A nitko nije u svađi kao susjedi i prijatelji. Jer, kad se ljubav ugasi, zamijeni je krvava mržnja.

Kunemo se na ljubav pred oltarom i sklapamo ženidbu. A koliko je sretnih brakova? Kunemo se u ispovjedaonici, da ne ćemo dalje griješiti. A koliko vremena izdržimo u dobrim odlukama? Nije li to neka vrst laži. Sva je sreća, što je Bog tako milostiv!

Svakog dana molimo »Očenaš«. Molimo i ponavljamo riječi: »Oprosti nama dugove naše, kako i mi opraštamo našim dužnicima!« Koliko imademo dužnika? Možda ih ne bismo mogli ni prebrojiti! A koliko puta opraštamo? Možda ne bismo imali što izbrojiti! A Krist veli: »Ne sedam, nego sedamdeset i sedam puta!« Što onda? Da prestanemo moliti, da prestanemo lagati? Ne! Molimo, možda će nas molitva Očenaša naučiti i osokoliti, da učinimo ono što govorimo. Ako molimo: »Oprosti nam, kako i mi opraštamo«, a sami ne opraštamo, onda zapravo molimo Boga, da nam ne oprosti, kao što i mi ne opraštamo! »Uhvativši ga stade ga davati govoreći: Plati, što si dužan!«

Shakespeare je rekao: »Milosrđe je dvaput blagoslovljeno, jer blagosilja onoga, koji oprašta, i onoga kome opraštamo!«

To je veličina opraštanja: »A gospodar se smilova tomu sluzi, pusti ga i dug mu oprosti!«

22. NEDJELJA PO DUHOVIMA

DVOVRSNI POREZ

Filip, otac Aleksandra Velikoga, imao je na dvoru mladića, kojemu je naredio, da ga svakog jutra pozdravi tri puta ovim riječima: »Filipe, čovjek si!« Mladić je bio revan, a Filip se jutrom spremao za dan. Ovaj pozdrav mu je pomogao, da čovječno postupa prema državljanima i prema članovima svoje obitelji.

Istog je značaja riječ, što ju je danas Krist upravio svojim napasnicima: »Pokažite mi porezni novac!« Na njemu je slika vlasnikova. Međutim, ovdje se ne radi ni o kovanom ni o papirnatom novcu, nego treba pogledati, čija slika je na

čovječjoj valuti! Izvana čovjek, iznutra Bog. Zar smo pretjerali? Nijesmo! Čovjek je kao kovani novac, vanjština je tijelo, a nutrina je duh. I kad Krist veli, pokažite mi porezni novac, kani istaknuti dužnosti čovjekove.

»Čija je ovo slika i natpis?« A to znači: Što dugujemo Bogu, a što čovjeku? Dajmo Caru Carevo, a Bogu Božje.

I. Caru carevo

A. *Čovjekovo vlasništvo*

Tijelo je od Boga, ali je darovano čovjeku. Rođenjem dolazi na svijet, prolazi kroz život i na kraju umire. Nad čovječjim tijelom nitko, osim Boga, nema vlasti. Pa ni sam čovjek kome pripada tijelo. Zato je peta Zapovijed zabranila i ubojstvo i samoubojstvo: »Ne ubij!« A to znači: Ne otimaj svojoj duši tijelo sve dotle, dok Bog ne prekine nit života. Do tog časa tijelo pripada čovjeku, duši i Bogu.

Imovina je Božja, ali je dana čovjeku na uživanje. Zato Bog u dvije Zapovijedi zabranjuje otimačinu: »Ne ukradi i ne poželi tuđe stvari!«

Obitelj je najmilija čovjekova imovina. Iz obitelji je niknuo, u obitelj se vraća, da nastavi stvaranje života. Zato je Bog četvrtom Zapovijedi zaštitio ugled obitelji: »Poštuj oca i majku, da dugo živiš idobro ti bude na zemlji!«

Nasilje i rat protiv čovječjeg tijela, posjeda i obitelji težak je grijeh, jer se kosi s voljom Božjom: »Dajte Caru Carevo!«

B. *Čovjekova čast*

Čast braka je tako visoka, da je Bog to zaštitio sakramentom. Još osim toga u devetoj Zapovijedi zabranio je i želju za bračnom nevjerom: »Ne poželi žene bližnjega svoga!«

Čast nevinosti je iznad braka, jer je djevičanstvo vlastitost anđela. Nevinost je ušla u redovničke zavjete, ispunila je nebo svecima, potakla je Boga, da palestinsku Djevicu izabere za Majku svome Sinu. Ali nije nevinost svrha samo svetaca i svetica. Ne! Bog je naredio svim ljudima u šestoj Zapovijedi: »Ne sagriješi bludno!«

Čast istine je vrijedna poštovanja kao i čast braka i čast nevinosti. Osma Zapovijed glasi: »Ne reci lažna svjedočanstva!« Time je osuđena laž. Laž u misli, u pokretu, u posmijehu, u riječi i djelu!

»Dajte Caru Carevo!« Sačuvajte čast braka, nevinosti i istine!

A. *Priznanje*

Misao čovječja je iskra duha, zato je vrednija od svakog tjelesnog svojstva. Većina ljudi se ponosi ljepotom, stanom, imovinom i rodbinom. Ali mnogo više vrijedi udarac umjetnikova čekića ili potez slikareva kista nego hambar pun pšenice do vrha. Ne možemo mjeriti misao ni kukuruzom ni palačom ni tvornicom, jer je duh mnogo iznad materije. Zato je Bog u prvoj Zapovijedi pridržao sebi čovječju misao: »Ja sam Gospodin Bog tvoj!« I na taj način je zabranio ulaz praznovjerju, sumnjama i zabludama. On traži čistu misao, jasno i otvoreno priznanje svoje osobe i u literaturi i u filozofiji. U stihu pjesme, u glasovima skladbe, u bojama slike, u linijama kipa, u svemu! Sve se mora pokloniti prvoj Zapovijedi: »Ja sam tvoj Bog!«

I u riječi kao u odrazu misli! Jer Bog je prvom Zapovijedi udario porez na naše razgovore. Doduše, nije nam naredio, da ni o čemu ne razgovaramo, nego o njemu. Ali nam je zabranio, da ulazimo u takve razgovore, koji sramote njegovo vrhovno gospodstvo. Ne shvaćate me? Ako si upleten u razgovor, gdje se blati sveta vjera, a ne uzimaš je u obranu, sukobio si se s prvom Zapovijedi. Ako šutiš, jer ti obzir ili strah zatvara usta, kukavički gaziš prvu Zapovijed. Ali nadasve kršiš ovaj nalog, kad se razmećeš psovkama kao suhim bademima. »Ne izusti imena Božjega uzalud!«

»Bogu Božje« i u misli i na riječi. Priznanje gospodstva Božjeg i duboki poklon!

B. *Djelo*

Sve je to još djelomični porez. Potrebno se pokloniti mišlju i riječju. Ali još je potrebnije dati Bogu čast na djelu. Jer Bog nije osnovao zajednicu filozofa ni govornika, već zajednicu poklonika. Zato je udario temelje Crkvi i jasno odredio način kulta.

»Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji!« To je propis i obrednik. U toj stvari treba dvoje razlikovati: aktivno i pasivno stajalište.

Aktivno svetkovanje je u hramu. U središtu liturgije je sveta Misa, koja obvezuje svakoga. Misa, molitve i obnova duha.

Pasivno svetkovanje traži obustaviti rad. Blagdan je dan odmora. Tijelo se zamorilo kroz tjedan, duh je bio u pozadini. Zato je određen blagdan, da se tijelo odmara, a duh da se napuni milošću i svetim dojmovima.

A kako svetkuju redovito ljudi Gospodnji dan? Pogledajte u ljetnoj sezoni! Već prije najranije mise puna su kupališta i izletišta. Zar bi ova gospoda mnogo vremena izgubila, kad bi pola sata darovala svom Bogu? Zar bi se kupališta maknula s mjesta, kad bi slušavši prije misu, tek onda pošli na sunčanje i na kupanje? — Pogledajte u zimskoj sezoni! U krevetu su sve do svršetka najzadnje mise. A onda polaze u posjet ili u krčmu. Zar »bonton« ne traži, da najprije svog Boga pohode? Što oni misle, kad su se grijali do podne u krevetu? Misle li na to, da im se tijelo ugrijalo, a da im se duh zaledio? Zar im je draža toplina kreveta od topline Božjeg srca? Zar im je draže piti vino krčmarevo, nego li vino posvećeno na blagdanskom oltaru? Misle li oni na to, da ne plaćaju Bogu propisani porez? Ta, plaćaju ga krčmaru, krevetu i prijateljima, ali Bogu ga uskraćuju.

»Dajte Bogu Božje« osobnom i javnom molitvom. Svakog dana, a nadasve u blagdanima, jer to su dani, kad smo kod Boga u »audijenciji«.

Filip, otac Aleksandra Velikoga, tražio je, da ga dvorjanik svakog jutra upozori tri puta: »Filipe, čovjek si!« I nas je Bog danas u evanđelju upozorio na porez, što ga dugujemo bratu čovjeku i svom Bogu. Pogledajte, otvorite Dekalog: Tri prve Zapovijedi uzimlju u zaštitu Boga i Božju čast, a ostalih sedam Zapovijedi uzima u obranu čovjeka, njegov život, njegovu čast, imovinu i brak.

S koje god strane pogledate u sebe, u natpis, u sliku, osvjedočit ćete se, da su neizbježne dužnosti i prema čovjeku i prema Bogu: »Dajte Caru Carevo, a Bogu Božje!« To je zakon o dvovrsnom porezu.

23. NEDJELJA PO DUHOVIMA

PODRUGLJIVCI ISUSOVI

»Ironija je hrabrost slabih«. (A. Berthet). Djeca se rugaju starcima, jer misle, da je staračka noga oslabila. Misle, da su staračka usta usahla, te ne mogu riječi izustiti. Čini se, da bi dobili rat, kad bi ga starosti navijestili. Ali se varaju naša djeca! U starosti imade iskustva i pameti mnogo više negoli u djetinjoj glavi. I noćni leptir rugajući se leti oko sijalice, pa ga svjetlo zaslijepi. Muha oblijeće oko kljuna pospane ptice, pa se odjednom nađe u kljunu.

Ljudi se igraju oružjem, igraju se ratova. Ali se takva krvava igra izvrne na njihovu glavu, te pokopa u grob napadače i branitelje. Sitno je puščano tane, dijete se njim na ulici može nedužno igrati. Ali je moćnije od čovjeka i od ratne ironije.

Ironija je slabost. Zar ne? Kad oslabe junačke ruke, usne pribjegavaju ismjehivanju. Kad zataji pamet, izruguje se pameti i srcu. Nije ni čudo! Ironija je nadomjestak, kukavan nadomjestak tjelesne i duhovne snage.

To je slabost Isusovih neprijatelja. Snažan nastup Boga na zemlji ih je zaslijepio, pa nijesu znali, što bi u oholosti učinili. U smetenosti uma i srca prihvaćaju se ironije.

I. Do smrti Isusove

A. *U javnom radu*

Nitko, tko je otvorenih očiju gledao Isusova djela, nije mogao biti ravnodušan. Ta, dotada nitko od ljudi nije uskrisivao mrtve, liječio bolesnike. Moglo je biti jasno i narodu i židovskim svećenicima, da snaga u Isusovim očima, rukama i riječima nije od čovjeka, već od Boga. Unatoč jasnim dokazima njegova Božanstva, izruguju se čudesima, te se ironijom ogradili od naroda i od Isusa: »To je tesarov sin!«

Nekima je opet bilo nejasno, kako se Bog mogao odjednom naći na zemlji. Znali su za proročanstva, očekivali su silazak Boga iz dana na dan. Ipak im se pamet nije otvorila pred čudesima Božićne noći, već su se podrugljivo zapitkivali: »Može li iz Nazareta biti išta dobro!«

A što velite o događaju iz današnjeg evanđelja? Neki poglavar zamoli Isusa, da mu oživi kćerku. Isus uđe u kuću, odstrani svijet i reče: »Nije djevojka umrla, ona spava!« »A oni mu se podsmjehivahu«. I prevarili su se u svom smijehu, jer smrt nije za Isusa dublja od najlakšeg sna. Vidite li, što se sada zbiva? Isus je prima za ruku, a djevojka ustaje živa. To je dostojan odgovor Isusovim podrugljivcima!

B. *Na Golgoti*

Podrugljivost je bila na vrhuncu upravo u času, kad je svako plemenito srce bilo obuzeto samilošću. Zar Bog nije dao dovoljno prilike ljudima, da se našale s nebesima, kad im je dopustio, da njegova Sina razapnu na križ? Zar je bilo potrebno, da se izruguju osudi okrvavljenog Krista?

U Pilatovoj sudnici vlada ironija! Pogledajte! Isusu je na glavi trnova kruna, a u ruci trstika. Za porugu narod je stao, pa gledao »kralja« pred sudom. »Tada su mu se podsmjehivali« (Mt. 27, 29). Da li ga je ruganje iz Pilatove sudnice razkraljilo? O, ne! Krist se zakraljio u svakom srcu, u svakoj duši, u svakom selu i gradu.

Rulju pod križem obuzela je ironija! Bio je to čas, kad bi svatko od nas sagnuo glavu pred sramotom i tajnom, što se dovršava na Križu. A rulja je bila već promukla od vike: »Drugima je pomogao, a sam sebe ne može da spasi.« (Mt. 27, 42). Ironija je umuknula, a svijet je spašen, Krist s neba vlada.

Poslednja ironija se ugasila kao iskra u vodi. Isus se trzao u agoniji, dozivao je Oca u pomoć. A neki glasovi pod križem su zajedljivo izazivali umirućeg Krista: »Siđi s križa, ako si Bog!« Ali, kad se zemlja čudom potresla, kad se sunce ugasilo, kad se zastor na hramu pokidao, nestalo je ironije i rulje pod križem. A stotnik, koji je bio od vlasti određen, da čuva, lupao se u prsa i govorio: »Ovaj je zaista bio Bog!«

II. Nakon smrti Isusove

A. U nauci

Čudesa su se zbila kod rođenja Isusova, čudesa za njegova života, čudesa kod njegove smrti, čudesa prilikom njegova uskrsnuća. Mislite li, da su čudesa zavezala, začepila rugalačka usta ljudi? Ta, nijesu mirovala ni onda, kad su vidjela prazan Isusov grob: »Dok smo mi spavali, došli su njegovi učenici, ukrali ga, pa proglasili, da je uskrsnuo!«

Literatura je prihvatila židovsku smicalicu, pa se slatko smije Isusu i njegovoj nauci. Izrugivanje se nastavlja: u pjesmi, u romanu, u drami i u operi. Gospodin V. Markov je napisao knjigu, gdje uspoređuje Krista s Don Kihotom. Čovjek se stidi i spominjati ovakvu uporedbu. Ja bih na to odgovorio ono, što je rekao Richepin u svojim »Blasphèmes«: »Don Kihot je htio napasti Diva, pa se sukobio s vjetrenjačama. Ali, ako Bog ne postoji, ti se rugaš ničemu!«

Filozofija se izrodila u ironiju. Ta što su zablude i krivi sistemi, nego izrugivanje pod križem Isusovim! Koliko vjera, koliko filozofskih sistema, koliko sumnja, koliko nevjerstava! A jedna je istina, jedan je Bog: »Ja sam Gospodin Bog tvoj!«

B. *U životu*

Politika je ironija! Tko misli na Evanđelje, kad slaže državne zakone? Tko poštuje moral, kad se bori za položaj? Tko ne gazi petu Zapovijed, kad bezrazložno naviješta ratove? Zar je u politici sve dopušteno? Što je, kako pričaju, mislio Musolini, kad se javno narugao Gospodaru svijeta? »Dajem Bo-

gu, rekao je jednom, pet minuta vremena, da me ubije!« Zar nije Isus u Pilatovu dvoru rekao, otkuda je vlast? »Ne bi ti imao vlasti nada mnom, da ti nije dana odozgo!« Što onda kani politika, izrugati Onoga, koji postavlja na vlast?

Način našeg života često je ironija! Sramotna ironija! Bog je dao Zapovijedi, a mi uzimamo kao načelo propuste. Bog je zatražio od svakoga revnost, a mi prolazimo dane u nehaju. Bog zahtijeva odlučno vjersko uvjerenje, a mi kukavički izmičemo javnom priznanju svoje vjere. Bog je naredio molitvu, a mi se razmećemo psovkama. Zar to nije ironija gora od one pod križem Isusovim? Onima pod križem je Isus rekao: »Oprosti im, Oče, jer ne znaju što čine!« A može li to za nas uvijek Isus kazati? Za nas, koji znamo tko je on, zašto je trpio, zašto je među nama u svetohraništu!

U središtu našeg života mora biti Bog: »Ne uzimaj drugih bogova uz mene!« Gdje je Bog, kad u središte svojih želja postavimo svoje tijelo, srdžbu, blago, zemlju? Grijeh je ironija, nagonski život je ironija, nemar je ironija!

Isus je ismjehivan od jaslica do groba, od groba do svetohraništa. Onda i danas!...« I podsmjehivali su mu se!«

Podrugljivci Isusovi ne miruju, a Isus miruje. Ali će doći dan, kad će Bog sabrati sav svijet na sud. Tog dana će se pokloničke duše od sreće radovati, a podrugljive usne će od jada zanijemjeti[1]).

ZADNJA NEDJELJA PO DUHOVIMA

DVA DOLASKA

Bio je Utorak pred Velikim petkom. Juda je smišljao način izdaje, a Isus je nakon održanog govora sjeo. Možda umoran od rada, a možda od pomisli na Judine spletke. Sjeo je na proplanak s učenicima, te prorekao propast Jeruzalema. Trideset i šest godina nakon toga proročanstvo se ostvarilo. Propast slavnoga grada zabilježio je Josip Flavije u knjizi »Židovski rat«.

Isus je proricao propast grada, pa je to usporedio s propašću svijeta. Apostoli su se zabrinuli, proročanstvo o svršetku svijeta zatvorilo im je usta. Sjećaju se prvog dolaska Isusova;

[1]) Kad u godini imade više od dvadeset i četiri nedjelje, tada se između dvadeset treće i zadnje umeću nedjelje poslije Bogojavljenja, prema liturgijskom kalendaru te godine.

bila je noć, sveta Božićna noć. Sada im Isus naviješta drugi dolazak, kad će doći, da sudi svijet: »Ugledat će Sina čovječjega, gdje dolazi na oblacima.«

Zemlja je vidjela Krista, vidjet će ga još jednom. Značajno je, što Krist upozorava na dolazak Suca tri dana prije nego će ga Juda izdajničkim poljupcem predati na muke. Nije li time htio sve nas upozoriti na teške posljedice izdaje? Ne će li na Sudnjem danu biti pretres? Živimo u očekivanju drugog dolaska. Bdijmo! »Svatko nosi na svojim usnama Judin poljubac i može ga jednog dana dati.« (Benson). Zato na zadnju nedjelju po Duhovima čujemo s oltara evanđelje o drugom dolasku. Pred adventskim nedjeljama, koje govore o prvom dolasku.

Dva dolaska, posve različita u načinu i u svrsi!

I. Kako

A. *U Božićnoj noći*

Kakve li razlike između Božića i Sudnjeg dana! Nema nikakve sličnosti. Tek je jedno isto: Onaj isti Bog, koji se rodio u jaslama, taj isti Bog će doći suditi svijet. Svi ostali znakovi su različiti.

Božićna noć na nebu! Noć se u dan pretvorila, sjaj i radost! Zračni prostori su odjekivali od pjesme anđela: »Slava Bogu na visini, a na zemlji mir ljudima dobre volje!« Nije bilo lako raspoznati, gdje je nebo, a gdje je zemlja. Jer u ovoj noći se nebo spustilo na zemlju, spustilo se nebo, anđeli i sam Bog.

Božićna noć na zemlji! Sve je drijemalo, nitko nije ni znao, što se događa u betlemskoj spilji. Nitko! Ta anđeli su morali pastire na susjednoj livadi buditi iz sna, da Bog ne bude sam. Uspavana zemlja je dočekala svog Boga spavajući, kao što su straže pred grobom dočekale Uskrsnuće Isusovo spavajući.

B. *Na sudnji dan*

Ali ne će tako biti kod drugog dolaska! Sve obratno!

Na nebu su u Božićnoj noći blistale zvijezde, jedna je Kraljeve dovela do jaslica. A sada će se ugasiti i sunce i mjesec i zvijezde: »Sunce će pomrčati, mjesec ne će dati svoje svjetlosti, i zvijezde će pasti s neba.« Na zemlji su ljudi u Božićnoj noći mirno spavali. A oni, koji su od anđela dovedeni do jaslica, čuli su pjesmu, vidjeli su sjaj, osjećali su radost. Ali sada će od straha umirati, jer će ih rušenje svemira i huka mora prinuditi, da požele smrt: »Tada će proplakati sva plemena na zemlji.«

A. *U Božićnoj noći*

Došao je kao dijete, svatko mu je mogao pristupiti i pokloniti mu se. Htio je doći kao dijete, da se pred silom Božanstva ljudi ne prestraše. Dijete iz prve Božićne noći opjevano je u pjesmi, ovjekovječeno u slici, kipu i u glazbi.

Dijete je odraslo, bilo je sposobno, da nosi križ na Kalvariju. Ljudi su ga doveli pred Pilatov sud, da mu sude. I sudili su mu, te ga razapeli na križ.

Razapeti Bog je svima oprostio, te dao svima prilike, da okaju ovaj sramotni grijeh. Ne samo ovaj, nego i sve svoje osobne grijehe: Osnovao je Crkvu, dao sakramente, te omogućio čovjeku, da stiče i zavrijedi nebo.

Tako se ponašao Bog od Božićne noći do Križa, od Križa do drugog dolaska: Šuti i trpi tako, te su mnogi pomislili, da on nije Bog: »Siđi s križa, ako si Bog!« Tako je klika pod križem klicala. A on je šutio u Pilatovoj sudnici, šutio je na Kalvariji, šuti i danas, kad ga razapinjemo osobnim grijesima. Šuti, jer ovo je vrijeme sticanja, opraštanja i spasa.

B. *Na Sudnji dan*

Ali ne će tako biti, kada dođe da sudi. Jer jedna je svrha prvog dolaska, a druga je svrha silaska na Sudnji dan.

U Božićnoj noći smo gledali nejako dijete, koga je do zemlje s nebesa pratila pjesma anđela. A sada će se spustiti sa zvukovima sudačkih truba. Ne kao dijete, već kao odrasli, propeti Bog, kome će se jasno vidjeti mjesto čavala na rukama; a na grudima ubod koplja. Onda je došlo dijete, da nas privuče k sebi. A sada dolazi Sudac, da izreče osudu ili pomilovanje.

Od Božićne noći, pa sve do Posljednjeg dana na zemlji imamo prilike, da mu sudimo, ili da mu se klanjamo. Pa, eto, sudi mu štampa, sudi mu filozofija, sudi mu pojedinac. Bog je vrijeđan, ljudi griješe. Ali sada, na Posljednjem sudu ne će doći, da mu sudimo. Ne! On će doći, da nama sudi.

Sve do Sudnjeg dana imamo prilike, da zavrijedimo nebo, mi koji budemo na zemlji. Jer zemlja nam je dana ne samo da stičemo svagdanji kruh, nego i da spasimo svoju dušu. Ali sada je kraj svemu. Što je tko stekao, ne povećava se niti se smanjuje. »Što zapisah, zapisah,« rekao je Pilat, kad je Isusu sudio. Tako će onog dana reći Isus: »Što si, čovječe, zapisao za svoju dušu, zapisao si!« Radno je vrijeme završeno, sada je isplata nadnica!

Koje li razlike u svrsi između Božićne noći i Sudnjeg dana! Ima li sličnosti, osim ove, što je taj isti Bog, koji je onda došao i koji će ponovo doći? Možda nam nije ugodno na ovo misliti? Možda nam se čini, da je sve to stvar daleke budućnosti? Možda nam grijesi ne dadu, da zrelo razmišljamo o ovim velikim istinama? Neka nam Bog bude milostiv na ovoj zemlji, jer onog dana će milostivost umuknuti, a javit će se pravda. Sagnimo koljena i glavu pred svemogućim Bogom, da nam se ne dogodi što se u četvrtom vijeku dogodilo Julijanu Apostati. Borio se, junačio se, pa je, ranjen na smrt, vikao: »Pobijedio si, Galilejče!«

Pred nama je prva nedelja adventa, domalo će se čuti u našim crkvama zorničke pjesme. Zato nam Crkva na kraju liturgijske godine čita evanđelje o drugom dolasku, da ga usporedi s prvim dolaskom, o kome će govoriti nedelje, što su pred nama.

Dva dolaska. Kakve li razlike! U prvom dolasku je Isus došao k nama. A u drugom će doći po nas!

»Ugledat će Sina čovječjega, gdje dolazi na oblacima nebeskim s velikom silom i slavom.«

SV. JOSIP

JOSIPOVA ZAŠTITA

Oblaci su doplovili, nebo se namrštilo. Sva je prilika, bit će kiše. Ljudi se brane, uzimaju kišobrane ili kišne kabanice. A kad sunce u ljetnim danima grije, ljudi se opet brane šeširima ili suncobranima.

U olujnim danima, kad bi gromovi mogli donijeti štete stanu i stanovnicima, ukućani mirno promatraju oluju. I ne straše se groma, jer im je na krovu zataknut gromobran. On će ih obraniti od nesreće.

Kad obole, pozivaju liječnika. A on im propisuje lijekove, da se obrane od bolesti; možda i od smrti.

Za sve neprilike, što čovjek može doživjeti, pronašao je obranu. I u ratu i u miru. A zašto tražimo obranu? Jer nam je drag život. Nitko od nas ne želi, da mu životne neprilike skrate življenje. A svatko bi htio, da se tako brani od napadača, da mu se život produži.

Kako tražimo zaštitu tijelu, tako tražimo zaštitu i duši. Radi toga nam je Bog dao na nebesima nebrojene zaštitnike. Oni su čuvari i branitelji naših duša.

Između svih branitelja nebeskih sveti Josip je najbolje naoružan. Zar sumnjate? Nije li Bog braniteljju svog Sina podijelio veliku snagu i braniteljsku spremu? U času, kad je anđeo pristupio Josipu, rekao mu je: »Što je začeto, od Duha je Svetoga.« Od tog Duha je začeto Dijete, od tog Duha dana je i moć Josipu, da brani Dijete.

Ovu braniteljsku snagu uživa svetac i danas, jer mu je Bog nije oduzeo. Kako Isusu ne treba više obrane, Josip je preuzeo obranu svijeta. Njegovu ruku podržava Isus i Marija.

I. Po Isusu

A. *Zbog Josipove brižljivosti*

Što je Josip bio Isusu? U ovom pitanju skrivena je moć Svečeva. Zar ne? U Božićnoj noći, kad je Isus ostavljen od ljudi, bio je do njega Josip. Mi smo dočekali Isusa spavajući, a mjesto kreveta pružili smo mu slamu i kravlje jasle. A Josip je pratio Mariju, i pružio njoj i Isusu prvu pomoć.

Gdjegod tražite Isusa, naći ćete i Josipa. Josip je s njim na Obrezovanju, s njim je u hramu na Prikazanju, s njim je na bijegu u Egipat, s njim je sve do časa, dok ga Bog nije pozvao k sebi.

Nije li onda pravedno, da mu Bog uzvrati za toliku brižljivost? Ako je Josip Isusa pratio u svakom času, ne će li Bog biti s njim? Zar mu može išta uskratiti, njemu, koji Isusu nije nikada ništa uskratio?

Tko je Isus? Josipov štićenik i Bog. Bog, koji je rukom uzdignutom umirio oluju, ozdravljao i uskrsavao. To je Isus! On danas boravi na nebesima, ali ne zaboravlja Josipove brižljivosti, koju mu je pokazao. Zato je Josipovoj ruci dao moć nad olujama, bolestima i nad smrću.

B. *Zbog Isusove zahvalnosti*

Matejevo evanđelje navodi Isusove riječi, gdje se očito čita Isusova zahvalnost. Sjećate li se onih riječi, gdje Isus obećava nagradu za čašu vode, što je pružimo žednome?

Sjećate li se prizora na Lazarovu grobu? Isus je često zalazio k Marti i Mariji. One su ga mnogo puta ugostile i primile, kad su ga drugi progonili i tražili njegovu glavu. A sada nad grobom njihova brata Isus plače. Plače od ljubavi i od zahvalnosti. I kad im je vratio iz groba živog brata u kuću, znale su dvije sestre još više cijeniti Isusovu zahvalnost.

Sjećate li se susreta Isusova s Veronikom? Okrvavljeni Bog penje se do Kalvarije. Gonjen bičevima i mržnjom domorodaca nosio je Križ, da ga na vrhuncu zatekne. A Veronika, plemenita žena, pruži mu na prolazu ručnik, da obriše okrvavljeno lice. Isus joj vrati ručnik, a s ručnikom vlastitu sliku u znak harnosti za njezinu sućut.

Zar mislite, da je Marta više usluga učinila Isusu, negoli sv. Josip? Zar mu nije više učinio, negoli vrijedi čaša vode? Zar Josipova dobrota nije nadvisila Veronikinu plemenitost?

»Ne boj se, Josipe, sine Davidov!« Tako ga je hrabrio anđeo. Tako ga danas hrabri i Bog. Ne boj se, tvoja moć je očit dokaz, kako je Isus zahvalan za sve, što si mu na zemlji učinio.

II. Po Mariji

A. *Zbog Marijine moći*

Što je Josip bio Mariji? Bio joj je zakoniti muž, iako se nije nikada poslužio svojim bračnim pravima. Poštovao je njezin zavjet djevičanstva. Zbog toga mu je Marija zahvalna. I, ako imade išta moći na nebu, dijeli je sa svojim pomoćnikom, koji ju je štitio i razumijevao na zemlji. Bio joj je i hranitelj. Ta, živjeli su ona i Isus od njegove zarade. Marija mu na zemlji nije imala otkuda vratiti. Ali na nebu joj je na raspolaganju neiscrpivo blago Sinovljevo. Bio joj je i zaštitnik. U svim životnim neprilikama. A bilo ih je mnogo, jer su neprijatelji tražili Isusovu glavu već u ranom njegovu djetinstvu. Sjećate li se, kako je proveo Mariju i Isusa kroz pustinju pred opasnostima Herodove ruke?

Zar nije onda pravedno, da mu Marija vrati stostruko? Ne će li ga podupirati u zaštiti braka, u darežljivosti i u smrtnim pogibeljima? Da! Jer ona može. A tko je ona? Kraljica! Tako joj pjevamo u njezinim Litanijama, tako je nju nazvao Bog nakon Uznesenja. Stoga, kad se molimo Josipu, pomoć nam istovremeno pružaju i Marija i Isus i Josip.

B. *Zbog obiteljske uzajamnosti*

Nikada se sveti par nije dijelio, dok ih smrt nije rastavila. Sve im je bilo zajedničko: i suze i radost i Isus. Takve uzajamnosti još nije bilo među ostalim obiteljima. Zato se Isus, Marija i Josip zovu »Sveta obitelj«. Zašto bi onda na nebu bili rastavljeni? Kako je bilo na zemlji, tako je i na nebu. Oni su tijesno povezani i na nebu. Crkva u to vjeruje tako, te je svetog Josipa proglasila Pokroviteljem cijele Crkve upravo na dan Bezgrešnog Začeća Marijina.

Zbog toga mi danas imamo na nebu ono, što je Isus imao na zemlji. Imademo dva zaštitnika: Josipa kao oca, i Mariju

kao majku. Pa, kad se molimo Josipu, sluša nas i Marija. A, kad se molimo Mariji, sluša nas i Josip. Oni su naši roditelji. Stoga nas obavezuje četvrta Zapovijed Božja: »Poštuj oca i majku!« Poštuj Josipa i Mariju, »da dugo živiš, i da ti dobro bude na zemlji«.

Prijatelju, možda si siromah? Pozovi u pomoć svetog Josipa, jer je i on bio siromašni tesar. Možda si u pogibelji? Pomoli se njemu, jer je bijegom u Egipat spasio život i Isusu. Možda se strašiš posljednjeg smrtnog časa? Uteci se svetom Josipu, jer on je umro u naručju Isusa i Marije.

Proglasi ga svojim zaštitnikom, jer kroz njegove ruke teče Božanska moć. Duh Sveti, koji je dao razvojnu snagu Isusovu začeću, dao je moć i Hranitelju rođenog Boga.

»Ono što je u njoj začeto, od Duha je Svetoga!« Ove riječi se odnose i na zaštitu Josipovu!

SV. PETAR I PAVAO

LIK SV. PETRA

»Ako dvojica jašu konja, jedan mora stajati otraga« (Shakespeare). Samo je jedno prvo mjesto. Kažimo u slici: Uzmimo konac, pa nanižimo kuglicu do kuglice. Koliko god ih nataknemo, uvijek je samo jedna prva. Pogledajmo u obitelj! U njezin krug spadaju djeca, bliža i daljna rodbina. Ali uvijek je samo jedan otac i jedna mati. Prvenstvo se poštuje i u prirodi: pogledajte gradsko šetalište! Duž ceste su posađeni kesteni, lipe ili bagremi. Ali na istom mjestu je uvijek samo jedno stablo prvo. Kao u matematici: Broj četiri ne može biti broj tri, a dva ne može biti na mjestu brojke jedan. Broj jedan je uvijek prvi.

Prvenstvo je potrebno, a i nužno. Nužno je zato, što na jednom mjestu ne mogu biti dvojica. Ako je u pitanju prvo mjesto, onda može biti samo jedan prvak u obitelji, državi i u vjeri.

Bog je poštovao zakonitost prvenstva, pa je, kao prinuđen, i svojoj Crkvi dao Prvaka.

Današnje evanđelje donosi Petrovo imenovanje: »Tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskoga.«

Petrova fizionomija se razlikuje od Pavlove. Ali su vjerojatno ove razlike navele Krista, da mu povjeri vodstvo Crkve. Petrov lik je zanimao Krista, pa će jamačno zanimati i nas.

I. U pripravi

A. *Slabić*

Petar je, kao i Pavao, morao doživjeti preobrazbu, koja je potrebna Apostolu. Do preobrazbe o Duhovima bio je kukavica:

U svom radu! Ta, potužio se jednog jutra: »Učitelju, svu noć smo se mučili, a ništa nijesmo ulovili« Krist ga je upozorio na preobrazbu duha: »Vozi na dublje!«

U vjeri! Htio je hodati po vodi. Ali, kako mu je oslabilo pouzdanje, tako je tonuo. Bio je i ovdje ukoren zbog svoje vjetrovitosti: »Malovjerniče, zašto si posumnjao?«

U opraštanju! Slabić, kao nedozrelo dijete, pita: »Da oprostim sedam puta?« — »Ne sedam, nego sedamdeset sedam puta!« ispravio ga Krist.

U odlukama! Kleo se u predvečerje Isusove Muke, da ga ne će zatajiti. A te iste noći dao je izjavu: »Ja ne poznam tog čovjeka!«

U ustrajnosti! Zbog toga je ukoren od Krista nekoliko časaka prije Judina dolaska: »Spavaš, Šimune? Zar nijesi mogao jedan sat bdjeti sa mnom?«

B. *Ali iskren*

Petrova slabost je izvirala iz njegova koleričnog temperamenta. Bio je žučljiv, vjetrovit, pa nije imao vremena, nije mogao razmišljati. Kao da je odluke u djelo provodio još prije nego je i odlučio.

Ali bio je iskren kao nedužno dijete, kao zraka sunca, što ne znade sakriti svoj sjaj, kao bistra površina mora, gdje možeš svoje lice u odrazu gledati. Njegova iskrenost očitavala se nadasve u ovim zgodama:

U prvom susretu s Kristom. — Doveo ga je njegov brat Andrija i predstavio Kristu. A Krist ga je zavolio na prvi pogled, te mu rekao: »Ti ćeš se zvati stijena!«

U raspravi o Euharistiji. — Učenici nijesu mogli shvatiti euharistijske tajne, pa su mnogi ostavili Krista. Nije ni Petar razumio srčiku Tajne, ali je kao dijete pouzdano kliknuo: »Kome ćemo ići, Ti imaš riječ života!«

U raspravi o podrijetlu Kristovu. — Svi su dali izjave, svatko je kazao svoje mišljenje. Ali Petar je otvoreno priznao: »Ti si Sin Božji!«

Kod pranja nogu. — Nitko od apostola se nije otimao, dok im je Krist prao noge. Pa ni Izdajica! Petar je bio smeten, pa je svoju zbunjenost iskreno priznao: »Ne ćeš Ti meni prati nogu!«

Na Tiberijadskom jezeru. — Bio je to čas, kad je Krist ulazio u skrovitost Petrove duše: »Ljubiš li me više od ovih?« Ali on nije krzmao, otvorio je svoju nutrinu i rekao: »Ti znaš, da Te ljubim!«

II. U nastupu

A. *Junačan*

Nakon Duhova zbilo se nešto slično, što se dogodilo Pavlu na putu u Damask. Preobrazba! Kao da je pretrčao svoju slabost, kao da se ono malo junaštva u njemu utisućilo. Ta pogledajte, kako je moćan:

On je liječnik! Pred vratima Hrama je hromi prosjak tražio od njega milostinju. A on mu reče: »Što imam, dajem. U ime Isusa ustani i hodaj!«

On je misionar! Onaj kukavica iz kalvarijske noći, koji je prezreo i svoju muškost i svoje zvanje, te se prestrašio žene na prolazu, sada osvaja svijet, obraća pogane, te u jednom danu krštava pet tisuća ljudi.

On je sudac! Kad su Ananija i Safira pokušali utajiti novac crkvene zajednice, kaznio ih je smrću, bez oružja. Njegova riječ bila je mač.

On je uskrisitelj! Tabita je bila mrtva. Nitko joj na zemlji nije mogao pomoći. A Petar ju je uskrisio riječima: »Tabito, ustani!«

On je heroj! Kad je od rimskih vlasti bio nepravedno osuđen na smrt, tražio je samo jedno: Da ga ne pribiju na križ uspravno kao njegova Učitelja. Molba mu je uslišana, te je bio prikovan na križ glavom prema zemlji. Izdahnuo je nepokolebljiv 29. VI 67. godine po Kristu.

B. *Ustrajan*

U osnivanju crkava. To je bio prvotno njegov posao kao Prvaka. On je morao svima otvoriti put. Zato je putovao od pokrajine do pokrajine, te udarao temelje novim crkvenim općinama.

U progonstvu. Klaudije mu nije dao mira. Gonio ga je kao ljutog protivnika. Ali on nije sustao. Kad je Klaudije umro, vratio se Petar u Rim, da nastavi vođenje iz središta kršćanstva.

U vođenju Crkve. Pred očima mu je svaka općina. On kori, savjetuje i piše poslanice.

U smrti. Kad je 19. VI. 64. godine grad Rim devet dana gorio u požaru tako, da je od četrnaest područja deset potpuno

izgorjelo, rimska vlast je okrivila Petra skupa s Pavlom. Ležali su u Mamertinskom zatvoru sve dotle, dok ih sud nije predao na smrt. Pavlu je kao rimskom građaninu odsječena glava, a Petar je pribijen na križ.

A danas se nad Petrovim grobom diže najveća crkva na svijetu, kao dostojan spomenik njegove ustrajnosti i moći.

Nije li Krist zavolio Petrovu slabost? Nije li htio pokazati, da njegova Crkva ne treba ljudske snage? Ono sile, što je Duhovski blagdan izlio u Petrov duh, nije posebno čudo. Jer svaki od nas prima istog Duha, i svaki može biti junačan kao i Petar. Potrebno je samo jedno: predati svoju dušu iskreno i otvoreno vodstvu Duha Božjeg.

Tko je sveti Petar? Nad njegovim grobom diže se najveća crkva na svijetu, a na toj Crkvi počiva cijelo kršćanstvo.

MARIJINO UZNESENJE

»BLAGOSLOVLJENA TI«

»Jedno je na svijetu ljepše i bolje od žene: majka.« (E. Schefer). Zato djevojka radije izbire brak, nego li usiđeličku samoću. Zato u braku radosno ljulja kolijevku i gleda, kako se s njom njiše cio svijet. Zato plače i prolijeva neprebolne suze, kad joj dijete smrt odnese.

Ženina duša od prirode čezne za brakom, za djecom. Doduše, zvanje majke često je potisnuto u savremenom životu, ugušila ga moda vremena. Ali ničim se ne može do kraja izbrisati korijenska težnja žene, da bude mati. Jer njena duša i srce građeno je za materinstvo. Žene su od prirode majke kao što je čovjek od prirode religiozan.

U Marijino vrijeme se majčinstvo još više cijenilo. Žena bez djece bila je prezirana, jedva je od stida na ulicu izlazila. Možda je Bog i s ovog razloga dao Mariji priliku za majčinstvo kao nagradu za njeno djevičanstvo. Jer mnoge izraelske žene su se nadale, da će biti majke Mesije. Ali Gabrijel anđeo je po nalogu odozgo izabrao Mariju. Nije li onda današnje evanđelje u pravu, kad Mariji veli: »Blagoslovljena Ti!«

I. Kao majka

A. *Čudnovat brak*

U našim obiteljima imade sreće, ali ima i nesreće. Ta, što može ljubav, ako nemaju stana, ako jedva steku ili zarade

toliko, koliko im je dosta da u jednom danu pojedu? Gdje je ta sreća, ako obitelj trajno trpi od bolesti?

Naše obitelji su i bogate i siromašne. Kako je tko stekao, kako se tko znao progurati kroz život. A ponekad ne pomaže ni vještina ni rad.

Naše obitelji su školovane, neškolovane. Nije potrebno majci i ocu, da završe sveučilišne nauke, kako bi odgajali djecu. Ali, eto, kažemo, da imade među ljudima svakovrsnih obitelji.

Imade i nesloge u našim obiteljima. Prave nesloge, koja se izvrne u nevjeru, a i u rastavu.

Marijin brak je od svega ovoga bio izuzet, kao po čudu:

Naše majke baštinile su nesreću kao očevinu Adamovu. A Marija je u punini milosti živjela u središtu sreće. Ta, u Božjoj blizini nije mogla drugo susretati nego sreću. Naše žene se bore s ekonomskom bijedom. Borila se i Marija. Ali duhovne bijede u nje nije bilo kao u naših žena, jer je Sin bio njezin nadahnitelj. Među našim majkama imade učenih i neukih. A Marija je sve nadvisila učenošću, jer joj je Sin bio Bog Istine. Naše majke su sve doživjele, i trzavica i rastava. A Marija je u neviđenoj slozi živjela s Isusom i Josipom, jer je u obitelji imala Boga Mira.

Nije li njezin brak bio čudo? Nije li bio blagoslovljen?

B. *Čudnovat porod*

O, kako se i u porodu odmaknula Marija od svih žena! Nitko joj nije ravan:

Naše majke ponekad nezakonito sebe nazivaju majkama, jer ni jedno dijete nijesu othranile. Zadojene modom vremena, izbjegle su djecu, pa se osušile kao prokleta smokva iz Evanđelja. A mnoge, koje su i porodile dijete, nijesu ga odgojena dovele do praga života.

Uzmimo, da su sve majke čestite tako, te im ni priroda ni Bog ne mogu prigovoriti. Pa opet se u rađanju ne mogu usporediti s Marijom. Jer djecu rađaju u bolovima i u suradnji s mužem.

Marija je na čudesan način, bez bolova i bez čovječje pomoći rodila dijete. Dijete je začeto po čudu, po čudu je i rođeno.

A kakva je sudbina naše djece? Nijesu li mnoge majke u suzama i u brigama njegovale svoje dijete, pa su kasnije ucviljene morale gledati, da su othranile zločinca? Koliko su pretrpjele, a dijete im je u odrasloj dobi neharno! Mariji se to nije dogodilo. Ona je rodila i odgojila Boga Otkupitelja. On

joj je bio i zahvalan, te ju je na današnji dan poveo na nebo, kako je to dogmom potvrđeno na dan Svih Svetih g. 1950.

Njezin brak je bio čudo, njezin porod je bio čudo. Bila je i sama svijesna čudesnog zbivanja, pa je klicala: »Veliča duša moja Gospodina!«

II. **Među ženama**

A. *Njezin položaj*

Ona je Majka Božja! Kakve li razlike: Kada bismo sabrali sve majke na prostranu ravnicu, te ih redom pitali, kome su one majke, čuli bismo ovakve odgovore: Ja sam mati radniku, činovniku, profesoru, liječniku, sucu, umjetniku, svećeniku. Mnoge od njih morale bi priznati: Ja sam mati lupežu, zločincu, psovaču, bludniku, pijanici, bezbožniku.

A što bi Marija odgovorila, kad bismo joj postavili ovo pitanje? Ja sam Majka Isusova!

Ona je Sveta Marija! Kakve li razlike! Upitajmo sve majke redom kao i prije, upitajmo ih: Koja od vas vrši vjerno Božje Zapovijedi? Mnoge bi, jedna za drugom, otišle bez odgovora, kao što su se razišli pred Isusom tužitelji, kad su htjeli kamenovati ženu preljubnicu. Možda pretjeravam? Jest, imade i dobrih majki! Ali ni one najbolje ne mogu poricati, da i u njihovim ognjištima ima nesloge, tjelesnosti i vjerskog nehaja.

A što bi nam Marija odgovorila? Ono, što joj kličemo svagdano u njezinim Litanijama: »Sveta Marijo, Sveta Bogorodice!«

B. *Onda i danas*

Kroz povijest, kroz sva vremena nije iščeznuo njezin lik među ženama. Literatura čuva njezin visoki položaj u pjesmi i u prozi. Umjetnikov kist nije se ni do danas utrošio prikazujući njezin sjaj. Kiparevo dlijeto i čekić se trude, da ovjekovječe njezinu slavu.

Sve o Njoj pjeva, njezina slava se čuje u pjesmi, u zvuku gusala, u tipkama orgulja, u retku, u skladu boja i u crtama kipa. I kroz liturgiju prolazi Ona, jedina »blagoslovljena među ženama«. Ona je u misnim obrascima, u crkvenim himnama, u javnoj i u osobnoj molitvi Crkve. Ona je na usnama djece i odraslih; zrnca krunice protječu kao biserne kaplje između prstiju vjernika i broje pozdrave u beskraj. Liturgija je začarana njezinom veličinom, jer u njoj vidi najslavniju Majku, a do nje vidi Sina, koji je Gospodar svijeta. »Blaženom će

me zvati svi naraštaji«, tako je klicala Marija, tako joj kliče i liturgija.

Elizabeta je dočekala svoju rođakinju Mariju pozdravom: »Blagoslovljena Ti!« Taj pozdrav se na njoj ostvario, jer je najslavnija Majka među ženama. Taj pozdrav je ovjekovječen na usnama djece, djevojaka, žena i muškaraca. Svi vjeruju, svi pjevaju, svi osjećaju, da je Ona puni odljevak milosti! Ta, grob nije bio vrijedan, da čuva njezino tijelo do općeg uskrsnuća! To je jedina Majka, koja je čudom od anđela uznesena na nebesa.

KRIST KRALJ

»JA SAM SE ZATO RODIO«

Zašto se među ljudima javljaju ratovi? Tko ih podiže? Neuravnoteženost snaga! Narod, koji se osjeća jači na oružju, na ekonomskom i na diplomatskom području, brz je na rat. Naprotiv, tko je slab, ne diže hitro ruke na jačega. Zbog toga će biti ratova među nama sve dotle, dok bude mnogo gospodara, dok bude jakih i slabih, ponosnih i skromnih. To je sudbina ljudskih kraljevstava.

U Božjem kraljevstvu je samo jedan gospodar. Zato se nitko ne može natjecati, nitko ne može biti suparnik Gospodaru svijeta. Doduše, Sotona je zastupnik kraljevstva zloće, ali i on je upokoren. I on je u službi Gospodarevoj kao napasnik.

Isusu pripada kraljevsko mjesto i s pravnog i s činjeničnog stajališta. U svom pravu, on je nenadmašiv. I tko digne ruke na Njega, nalik je na momčuljka, koji se ušančio u svoju kukavnost, pa se goloruk suprostavio oružanom gorostasu. Nije li onda izgubljena svaka bitka, što je navijestimo Kralju svijeta? Tko bi nas mogao tako naoružati, da bacimo s prijestolja Krista, koji je rekao na Pilatovu sudu: »Ja sam se zato rodio, da budem kralj!«

Svoj kraljevski položaj uživa po pravu, uživa ga i u zbilji.

I. Po pravu

A. *Kao Bog*

Auktorsko pravo! Pisac je izdao knjigu, pa je na vidnom mjestu dao upisati: »Sva prava pridržana.« I nitko se ne usudi

bez dozvole pretiskati, prevoditi ili ispravljati njegovo djelo. Tako postupaju slikari, glazbenici, pa i svi umjetnici. Zašto auktorsko pravo ne bi uživao i Krist? Ta, imade pravo, da svakog čovjeka naziva svojim djelom: On ga je dao na svijet, darovao mu je duh, uzdržava ga. Čovjek je mnogo vrednija Božja umjetnina, nego li umjetnikova slika, kip, pjesma ili skladba. Njegov je čovječji život, jer mu ga je On udahnuo. Njegova je smrt, jer prekida nit života, kada se svidi njegovoj upravljačkoj volji. Njegov je čovjek, njegov je svemir, nebo i zemlja, jer je sve od njega, od njegove stvaralačke snage.

Otkupiteljsko pravo! U kobnoj bitci između dobra i zla Krist je umro mučeničkom smrću za ljude. Krvlju je otkupio sav svijet tako, te je svaki pojedinac pao njemu u posjed: izbavljen je iz ropstva, oslobođen je, i preveden u kraljevstvo Božje. Tko mu može oteti ono, što je On tako skupo platio? Bili smo na vražjoj tržnici, a on je došao s križem u ruci, te dragocjenom krvlju svojom isplatio dugove. I kad je platio cijenu za svaku dušu, može po pravu svaku dušu nazivati podanikom svog kraljevstva.

B. *Kao čovjek*

Navikli smo, da s nama vladaju odličniji i sposobniji. Ta, kako bismo mogli povjeriti upravu države neukom čovjeku ili uličnom nitkovu? Nije onda čudo, što je Krist sebe proglasio kraljem. Nije čudo, što ga je kršćanski svijet priznao kraljem. Dva su razloga:

Pravo po dinastiji! Ovdje je riječ o božanskoj lozi, a ne o čovječjoj. Zar se ne sjećate, što je u Navještenju Gabrijel rekao? »Ono, što ćeš ti roditi, zvat će se Sin Božji.« Božanska krv pomiješala se s čovječjom. Ali nije čovječja božansku pretopila u sebe, već je božanska čovječju oplemenila. Kažimo u slici: Plemić je oženio pučanku. Djeca će baštiniti plemstvo po ocu, a ne pučanstvo po majci. Ono, što je jače, gospoduje. Tako je i Bog prenio preko Isusa božanska prava na svijet, te postavio kraljevsko prijestolje svome Sinu među ljudima.

Po pravu prvenstva! Nije li on, kao Bog, u čovječjem tijelu prvak? Tko je od ljudi ikada Lazara uskrsnuo? Tko je gubavce na riječ ozdravio? Tko je vodu u vino pretvorio, oluju stišao, kruh umnožio? Nitko od ljudi! To je mogao učinti samo onaj čovjek, koji je bio istovremeno i Bog. Zar nije onda pravedno, da on bude i naš Kralj? Nije li on najodličniji i najsposobniji među nama?

II. **U primjeni**

A. *Njegov postupak*

Ova istina nije nikada umrla, živjela je kod Izraelaca, te provjekovala do danas.

Teokratski sistem kod Izraelaca dokazuje, da su Krista smatrali Kraljem. On je davao zakone na Sinaju, on ih je branio od neprijatelja, on ih je vodio, birao namjesnike i nazivao se njihovim duhovnim i političkim gospodarom. Ovakva izravna kraljevska uprava bila je potrebna narodu, kojeg je on nazvao izabranim čuvarom prave vjere.

I njegov nastup na zemlji potvrdio je tu stvar. Pojavio se čudesno. Ta mudraci zapanjeni čudom pitahu: »Gdje je kralj, koji se rodio?« Njegov govor bio je čudo, njegova čudesna moć, njegov pogled! Sve je ostavljalo dojam vrhovnog gospodara svemira, ljudi, života i smrti.

Njegovo vodstvo odozgo! Tek osnovana Crkva širila se kao sunčana zraka na izlasku. Prolazi kroz neprilike i progonstva neoborena. Uvjerenje vjernika raste do junaštva. Pogledajte svece, mučenike, svećenike, redovnice i redovnike, katoličku akciju, žrtve vjernika! Nema kuta na zemlji, gdje nema svetohraništa. A u njemu kao i u svakoj vjernoj duši boravi Krist kralj. Boravi, i vodi Crkvu kroz sukobe i kroz mržnju, kroz nehaj i kroz bezboštvo.

B. *Njegova izjava*

Kad je sa strane njegovih protivnika podignuta protiv njega optužnica, nije se smeo. Ostao je »suveren«. Tri su stavke njegove optužnice: Optužen je, što se gradi kraljem, što brani plaćanje poreza i što buni narod. Ni jedna od ovih optužbi nije bila istinita, kako je i Pilat javno priznao: »Ja na njemu ne nalazim nikakve krivice!« Međutim, Pilat se u svojoj sramotnoj parnici posebno osvrnuo na prvi stavak, te ga je upitao: »Jesi li ti kralj?« A Isus mu odgovori: »Pravo govoriš! Ja jesam kralj. Ja sam se zato i rodio, da budem kralj!«

Zar je potrebno dodati nešto izjavi Onoga, koji je neprevarljiva istina? »Da, ja sam kralj!«

U životu se za nas svatko otimlje, da nas privede u svoje podaništvo: zlo, bijeda, politika, materija, nagon. Sve bi htjelo, da raskralji Krista, pa da sjedne na prijestolje našeg duha.

A mi imajmo na umu ovu istinu: Kristu po pravu pripada kraljevstvo. On ima na nas pravo, a mi imademo dužnosti prema njemu.

»Ja sam se zato rodio, da budem kralj!«

»RADUJTE SE!«

Vojvoda Simon de Montfort prije bitke odlučno je izjavio: »Cijela Crkva moli za mene!« I naše životno junaštvo crpi snagu iz ove besjede. Ako je život čovječji odlučna bitka, blagdan Sviju Svetih pruža nam potporu, nutka nas, da ponovimo Vojvodine riječi: »Cijela Crkva moli za mene!« Nije li kršćanska uzajamnost slila sve ljude u jedno junačko srce?

Duga s oblaka u golemom luku pružila se sve do zemlje, pa je zahvatila naš planet: Stvorila je most između neba i zemlje. Tako je Zajednica Svetih premostila vrijeme i vječnost, borce na zemlji i one u slavi.

U obitelji je ekonomija zajednička, zarada jednog člana dijeli se sa svima pripadnicima obitelji. Kao i kod nas kršćana, gdje se molitve, Misa, obredi, žrtve dijele svakom članu.

Nema pregrade između neba i zemlje, povezani smo. U »Očenašu« molimo, da ovaj međusobni saobraćaj bude trajan: »Neka dođe kraljevstvo tvoje... kako na nebu, tako i na zemlji!«

Zato nam blagdan Sviju Svetih nadahnjuje dvije utješne misli: Mi smo društvo, a ne samci. Mi imademo jasan put, što nam ga pokazuju oni s kojima putujemo.

I. **Naše društvo**

A. *Mi i nebo*

Što bi bilo od čovječjeg razuma, kad ga nitko ne bi obasjavao? Pao bi u zablude! Što bi bilo od volje, kad je nitko ne bi pomagao? Klonula bi pod teretom grijeha! Što bi bilo od čovjeka, kad životnog smjera ne bi imao? Izdahnuo bi od očaja! Ali duga je sagradila most od neba do zemlje: Na mostu je neprekidan saobraćaj!

Molbe uzlaze po mostu do neba. Uzlaze s usana, iz srca, iz misli. Penju se molitve i traže pojačanje s neba u krvavoj životnoj bitci. Sveci se s neba okupe oko prijestolja Velike Trojice. Nebo se otvara, pojačanje stiže: Milost silazi. Stanovnici nebeski su nam uvijek na raspolaganju, čekaju čas, da ih pozovemo u pomoć. Svi, a nadasve dva naša najdraža prijatelja: zaštitnik i anđeo čuvar.

Rješenje naših molbi je uvijek povoljno: Prije ili kasnije bit ćemo uslišani. Ta, nebesnici su živjeli na ovoj zemlji, oni dobro znadu, kako je teško pobijediti u boju između dobra i

zla. Zato i znadu ocijeniti naše teškoće, znadu, jer nijesu zaboravili, koliko ih je stajalo osvajanje neba.

Tridentski sabor je na dvadeset i petoj sjednici potvrdio naizmjenične veze neba i zemlje. Konačno, mi to osjećamo. »Nije nebo zemlja zaboravi« (sv. Bernard). Nije! Jer osjećamo njihovu pomoć u nadahnućima, u molitvi, u teškoćama.

B. *Mi i Čistilište*

Sav svijet je podijeljen u tri skupine: Mi na zemlji, patnici u Čistilištu i oni u slavi. Osuđenike ne spominjemo, jer oni ne spadaju u Zajednicu Božju. Mi se borimo za Boga, Čistilište ga očekuje, a nebo ga uživa. Sav naš posao, svi napori uzajamnosti trude se, da svaka skupina postigne što prije Boga. Ili recimo ovako: Mi smo na zemlji još u boju, u šancu. Drugi leže u Čistilištu ranjeni na liječenju, a treći završivši boj i liječenje borave u Raju.

Imade li veze između nas i naših čistilišnih bolesnika? O, da! Pogledajte u središte Mise! Podizanje je međaš, što dijeli dva »Mementa«. Jedan moli za žive, a drugi moli za mrtve: »Spomeni se, Gospodine...!« Između molitava za žive, te između molitava za mrtve diže se na Posvećenju Hostija kao tijesna veza između nas i onih u čišćenju.

Sve govori o toj neprekinutoj vezi: Križevi na grobovima, humci, natpisi, cvijeće; svjetla, što ih palimo po grobovima; molitve, što ih izričemo. Sve, Mise, žrtve, milostinja, plačni osjećaj i tvrdo uvjerenje, da im možemo pomoći.

Kako je to utješno! Kad mi gledamo u nebesa, i kad oni iz Čistilišta gledaju u nas, čuje se jedan radosni poklik: Cijela Crkva moli za mene!«

II. **Naš put**

A. *Kako*

Rame uz rame! Jedan je zakon za sve, jer nas vodi jedno Evanđelje. Jedna je pripadnost svih triju skupina, jer smo svi sinovi Božji. Jedna je svrha svima, jer svi hoćemo Boga. To je veza, to je način, kako ćemo potražiti smisao svog života.

I odvažno! Jer nijesmo samci. Dobici se dijele. Dijele se i onima, koji ne rade, ako su dobre volje, pa su osiromašili iz slabosti. Zalutao si, privest će te na put molitve cijele Crkve. Klonuo si, pridignut će te uzdasi tvoje nepoznate braće. Obolio si na duši, ozdravit će te lijekovi sakramenata. Onesposobljen si za posao, radit će mjesto tebe zdravi.

Svaka molitva, svaka suza, svaki uzdah odjekne u cijeloj Zajednici, jer Bog sluša, Bog dijeli.

B. *Kuda*

Zar je više potrebno objašnjenje? Nije li nam sada jasno, kuda vode putovi sa zemlje? Nije li Isusov govor na Gori u današnjem evanđelju jasno označio smjer našeg putovanja?

Osam blaženstava postavilo se duž kršćanskog puta nalik na ulična svijetla, nalik na cestovne putokaze!

Naš put nije oholost, nego poniznost: »Blago skromnima u duhu!« Naš put nije srditost, nego umiljatost: »Blago krotkima!« Nije očaj, nego strpljivost: »Blago onima, koji plaču!« Nije buntovnost, nego ufanje: »Blago onima, koji žeđaju pravde!« Nije okrutnost, nego milosrđe: »Blago milostivima!« Nije bludnost, nego čistoća: «Blago čistima!« Nije svađa, nego pomirljivost: »Blago miroljubivima!« Nije nepravda, nego pravičnost: »Blago onima, koji trpe progonstvo!«

Kuda? Isusova propovijed na Gori teče kroz vjekove kao brzica rijeka, te odnosi sa sobom do Ušća ljude dobre volje. Njegov govor o Osam blaženstava je kao ispruženi prst, što u smetenom životu pokazuje nebesa. To je Noeva lađa, u kojoj se voze prema vječnosti Isusovi poklonici. To je »uski put«, po kome su hodali svi Sveti. To je jedini pravi put. A sve ostale staze Isus je nazvao »širokim vratima«, što vode u propast«!

Blagdan Sviju Svetih primaknuo nam je umu i srcu istinu o našoj uzajamnosti. Rekao nam je, da je kršćanstvo putovanje, gdje su se svi primili za ruke, pa udarili uskom stazom do neba. Naučio nas je, da smo svi mi jedna Božja narodnost, gdje u najcrnjijim danima možemo ponosno klicati: »Cijela Crkva moli za mene!«

Zato se »veselite i radujte«! Vi u nebu, vi u čistilištu i vi na zemlji!

»Radujte se!«

DUŠNI DAN

»JA ĆU GA USKRSNUTI«

»Ljudi se boje smrti kao što se djeca boje ići u mrak.« (Bacon). Razumljivo! Pogledajte lešinu na odru: Oči su sklopljene, pao je mrak na njih. Usne su zanijemjele, stisnute kao u prestrašena djeteta. Misli su okamenjene, osjećaji ugašeni. Pomrčina života, mračnija od sunčeve pomrčine! Crnina! Cr-

nina! Pala je na odar, odjenula je grob, u kome će tijelo počivati, prekrila je i stan što ga čovjek ostavlja!

Tijelo je na odru osiromašeno kao otučak, kad kukuruz s njega orunimo. Kao cvijet, kad latice popadaju. Kao grob, kad ga zaborav popauči! Ali čujte! Ne će li svako zrno u zemlji ponovo u klip dozreti? Ne će li se ogoljeli cvijet u plod razviti? Nije li pod grobnom pločom »sakriveno blago«, što će ga jednom Gospodar svijeta pronaći?

Sve umire, ali u svakoj smrti je i klica života. Zato je Isus i za Lazarovu smrt i za smrt kćerke židovskog poglavara rekao, da spavaju. O, da! Nema umiranja, sve je samo san: san prirode, san čovjeka!

I. San prirode

A. *Oko nas*

Pogledajte, kako plaho dišu jesenske šume! Priroda je na odru, sunce gori kao voštanica, oblaci putuju kao pogrebna povorka, vjetrovi prolaze kao narikače.

Lišće je s grana popadalo, vjetar je smrtna kosa što obara stablima glave. Osiromašena šuma odjenula se u crninu, a stabla kao suhi kosturi tuguju nad grobovima otpalog lišća. Zar svaki list nije jedna smrt? Nije li njegovo trulenje jedan pokop? Nije li livada groblje njihovo? Jest! Ali, kad proljetni dani zapale na nebu sunčevu vatru, progibat će se šumski kosturi od radosti. Probudit će se iz sna mrtva stabla, svaka grana će ulistati, a šume će pjevati uskrsnu pjesmu.

Cvijeće prerano gubi svoj čar, vene kao i čovječje lice. Vene, dok latice ne otpadnu. A onda ogoljeli tučak ispružen plače za pčelama, za suncem i za životom. Tuguje, a i ne sanja, da je u pokopu laticâ začet život. O, da upravo tako! Cvijet je umro, a iz njegove smrti začeo se, razvio i dozreo plod. I kad u berbi sabiremo plodove, ne mislimo više na umiranje, pod dojmovima smo uskrsne pjesme.

Oko nas priroda umire, sve pogreb do pogreba, sve grob do groba. Ali u proljeću i na berbi prolazi kroz šume i kroz polja Isusov poklik: »Ja ću ga uskrsnuti!«

B. *U nama*

Priroda je odraz naše nutrine. Možda nije pretjerano, ako reknemo, da i naš duh prolazi kroz faze umiranja i obnove. Zar ne?

Umiru osjećaji! Imade časova u našem životu, kad u tuzi oborimo glave kao uveli cvijet, kao jesensko stablo. Ali donese život i vedrih dana, te nam žalost u radost preokrene. Ponekad nas mržnja pretali u zvijer. Ali je ljubav zamijeni kao što proljeće zamijeni jesensku pustinju. Ponekad opet leže na odru svi osjećaji, poubijao ih je očaj. Ali sve se obnavlja, kad netko sa zemlje i s visine ubaci zraku nade u dušu.

Umiru misli! Zablude ih dovode na odar. Krivi filozofski sistemi, sumnje, kolebljivost, neznanje nije drugo, nego tužno groblje istine. Ali i ovoj smrti imade lijeka: Prihvaćanje istine je uskrsnuće!

Umire volja! Grijeh je i pogreb i pokop volje. Lutanje, nemar, obzir, kršenje Zapovijedi nije drugo nego umiranje čudorednog života. Ali i ovoj smrti ima lijeka: Pokajanje i ispovjedaonica je uskrsnuće!

Tužno zvona zvone i prirodi i čovječjoj nutrini. Ali priroda se svake godine obnavlja. A mi? Zar nije i u našoj nutrini Dušni dan? O, da! Ali to je tek san. Jer, ako hoćemo, možemo ustati iz sna kao i proljetni cvijet. I u toj smrti ima uskrsne klice: »Ja ću ga uskrsnuti!«

II. San pokojnika

A. *»Ja ću ga uskrsnuti«*

Statistika nam nikada ne bi dopustila da u nadi pogledamo prema visinama. Ta, tko u smrtnoj kosi može vidjeti život? Ljudi padaju kao snoplje, kao jesensko lišće. Padaju u ratu, u miru, u zdravlju i u bolesti, postepeno i naglo, u ranom djetinstvu i u starosti. Vele, da svakog dana umire sto i pedeset tisuća ljudi, a svake sekunde dvoje.

Pogled u grob okameni naše oči i misli. Ispremiješane kosti trunu u vlagi, pretvaraju se u zemlju. Kako sam volio svoju majku! A sada se ne usudim od straha i od zadaha u grob pogledati!

Ali evanđelje na trećoj Misi Dušnog dana poništava jezivu statistiku umiranja, sokoli beznadne oči, koje traže u grobu život. Sagnite se nad grobne ploče, pa slušajte Isusa, koji šapće našim pokojnicima: »Ja ću ga uskrsnuti!« Njegove riječi pretvorile su očaj u nadu, umiranje u život, groblje u uskrsnuće.

B. *»Na Sudnji dan«*

Povijesni glasovi tješe naše pokojnike: Po cijelom svijetu, kod kršćana i kod pogana dižu im se spomenici. Do spomenika je cvijeće, a nad njima bdiju molitve preživjelih. Zar onda kult mrtvih sa strane živih ne opravdava tiho snivanje o Danu Uskrsnuća?

Filozofski glasovi oživljuju grobove nalik na trublju Sudnjeg dana: Duša i tijelo su tijesno vezani, saliveni u jedno biće. Ako ih je smrt privremeno rastavila, jednom mora doći do susreta tijela i duše, jer jedno drugome pripada kao što vatri pripada toplina i svijetlo.

Ćudoredni glasovi bude naše pokojnike i ne dopuštaju im, da se njihov san izvrne u smrt: imade zlih i dobrih. Zar onda svi jednako svršavaju? Zar da trulež i ništavilo bude i dobrima i zlima jednaka nagrada? O, ne! Isušene kosti sanjaju, jedne o nagradi, a druge o teškoj kazni.

Otkupiteljski glasovi s križa Isusova prodiru kroz grobne pukotine, ulaze u san pokojnika. A oni sanjaju Adama, sanjaju i Krista: Adam je donio smrt, a Krist je donio uskrsnuće. Počivaju, i čini im se, da na njih padaju kapi Isusove krvi, da zalijevaju trule kosti, kako bi imale soka za dan ustajanja.

Evanđeoski glasovi Dušnog dana dovode san u javu: U nama bude vjeru, a u pokojnika nadu. Zar ne čujete?... Na prvoj Misi poručuje Isus u evanđelju: »Ide čas, kad će mrtvi čuti glas Sina Božjega.« Na evanđelju druge Mise čujemo: »A ovo je volja Oca mojega, da svaki koji vidi Sina i vjeruje u njega, imade život vječni.« Na evanđelju treće Mise Dušnog dana javlja se Isus kao gospodar smrti: »Ja ću ga uskrsnuti na Sudnji dan!«

»U svakoj kapljici, što je popiješ, u svakom zalogaju što ga pojedeš, imade i života i smrti.« (M. Mažuranić). Nije li istina? Oko nas vidimo zimu, ali doživimo i proljeće. Vidimo groblja, ali očekujemo i uskrsnuće. Zato naša groblja nisu stanovi mrtvih. Ne, to su spomenici neumrlosti. A Dušni dan je blagdan nade i očekivanja.

BEZGREŠNO ZAČEĆE

ISUSOV STAN

»Uvijek će biti dosta pustinje za one, koji su je dostojni.« (E. Psichari). Marijina pustinja je bila velika, koliko je zapremala njezina kućica. Živjela je u samoći i nije poželjela nikada širokih prostora. A Bog je zavolio dio Marijine pustinje tako, te je kod nje naumio sebi izabrati stan.

Izabrao je njezino krilo, koga nije dotakla želja prolaznika. Njezino krilo, što je osamljeno živjelo kao runolist u gorskim vrhovima. Kao zvijezda nedohvatna čovječjoj ruci!

Tamo u Marijinoj kući, u Marijinu krilu, pod Marijinim srcem začet će se Božje Dijete. Zato je bilo potrebno, da se

pripremi stan Sinu Božjemu. Za ovakav doček spremala se Marija, a pomagao joj je i Bog. Stan je bio priređen: Ona je rođena bezgrešna!

Kad je sve bilo uređeno za doček, poslao je Bog anđela Gabrijela, koji joj je donio pozdrave s neba: »Zdravo, milosti puna!« Ali ovaj pozdrav je tek završna riječ. A do tog pozdrava prošlo je mnogo vremena u pripremanju Isusova stana. »Vječnost se utrošila, da stvori njezin ures.« (Sertillanges).

I. *Priprava*

A. *U susjedstvu*

Cio svijet je Božje susjedstvo, jer je njegova kuća u središtu, a on je Gospodar svima. On je kao dobar Otac dio svoje sreće prenio i na svoje susjede: Stvorio je Raj Zemaljski, te u nj smjestio prve ljude. Ali su ga prvi Božji susjedi proigrali, prodali su ga Sotoni ni zašto. Od tog dana cio je svijet unesrećen, jer je sreća prodana. Još više, cio svijet je okaljan. A dobar Otac na nebu nije se mogao odreći svoje djece, pa je uredio kutić na zemlji, gdje će jednog dana sići, da vrati ljudima izgubljenu sreću. U njemu će on sačuvati red raja zemaljskog, o, kome veli Jörgensen: »Sve je disalo tišinu, mir, pokoj, vječnu sreću. Sve je bilo red, ljepota, zakon. Sve je bilo, kako je Bog htio!«

Ali trebalo je pripraviti sve na doček. To je Bog i učinio: Izrael je izabrani narod. U njemu su proroci, svećenici, Hram, zakoni, žrtve. Tu je jedina prava vjera, dok cio svijet tone u poganstvu. Tu je jedini pravi Bog, dok svi ostali narodi padaju na koljena pred krivim bogovima. Ta, nije bilo moguće posaditi ljiljan u tlo neuzorano.

I tako je Bog čuvao neokaljano susjedstvo, njegovu nauku i njegovu vjeru, da sve skupa bude dostojan stan Isusu, koji dolazi.

B. *Kod Marije*

Najveća briga bila je Marija. Bog je nije s oka gubio od njezina začeća do njezine smrti. Htio je, da ostane bezgrešna, da bude neokaljan stan Isusov. Uređivanje i pripravu kod Marije preuzeo je On u svoje ruke. I to radi ovih razloga:

Grijeh je ratno stanje između ljudi i Boga. Kako se svi ljudi rađaju u grijehu, morao je Bog sklopiti mir s Marijom još prije njezina rođenja. Ta, kako bi mogla Boga roditi, ako je ma i za trenutak bila s njime u neprijateljstvu!

Dostojanstvo Božje nije moglo dopustiti, da se Sotona hvasta, kako je prije Boga sjedio na prijestolju Marijine duše.

A, da je rođena s ljagom istočnoga grijeha, to bi Sotona mogao reći.

Marijina uloga je tražila bezgrešnost. Zar je mogla biti okaljana Ona, koja je nazvana Zaručnicom Duha Svetoga? Zar je smio grijeh zablatiti Onu, koja je proglašena Kraljicom sviju Svetih?

»Jeste li ikada čuli, da je netko sebi sagradio kuću, pa dopustio svome neprijatelju, da u njoj stanuje?« (Č. Aleksandrijski).

Psalam devedeset i drugi je istinu rekao i o hramovima i o Marijinoj duši: »Tvome domu, Gospode, pripada svetost!«

II. *Uređaj*

A. *Kako izgleda*

Njezina duša je Isusov stan. A kako izgleda?

Sklad! Sve je na svome mjestu, sve je porazmješteno s mnogo ukusa. Nije tako kod nas ljudi. O, ne! Grijeh i nagon isprevrnuo je red u duši: Bog nije na prvom mjestu, u našoj duši se čuju psovke mjesto molitava, popadala je prašina, svjetlo ne gori. A kod Marije je sve obratno. Red, čistoća! A u središtu njezinih želja i molitava je Bog. Kod nas je razum u borbi s voljom, jer on naređuje vrlinu, a volja se hvata zla. A kod Marije vlada sklad između razuma i volje: Što joj savjest kaže, ona i čini.

Mir! Naš duhovni život nalikuje vagi. S jedne strane gomilamo zlo, a s druge strane dobro. Čas prevagne zlo, čas dobro. Ali vaga je uvijek u gibanju, nikada nije uravnotežena. Marijina vaga miruje, jer ona slaže dobrotu s jedne i s druge strane.

»Sve je disalo, kako veli Jörgensen, tišinom, mirom, pokojem, srećom. Sve je bilo red, ljepota, zakon. Sve je bilo, kako je Bog htio!«

B. *Što o stanu govore*

Što veli anđeo Gabrijel? — Kad se po nalogu spustio na zemlju, te pogledao u njezinu dušu, pozdravio je ushićen: »Zdravo, milosti puna! Gospodin s tobom, blagoslovljena ti među ženama!«

Što kaže sveta Crkva? — Oduvijek je poštovala Marijino djevičanstvo. Oduvijek je nju nazivala Bezgrešnom. A Pio IX. na Vatikanskom Saboru godine 1854. u Buli »Ineffabilis« proglasio je Marijino Bezgrešno Začeće vjerskom dogmom.

Što govori Marija? — Ona je svijesna svoje besprijekornosti, ona znade za sjaj svoje duše. Zato je, četiri godine nakon proglašenja dogme, u Lurdu sama izjavila: »Ja sam Bezgrešno Začeće!«

Što veli cio svijet? — Razgledajte hramove po kršćanskom svijetu i nađite, ako možete crkve, gdje nema njezina kipa. Prislonite uho na usne vjernika i nađite jedno srce, koje se ne bi molilo Mariji. Pregledajte skladbe glazbenika, slike i kipove umjetnika, pa nađite jednoga, koga nije nadahnula Marijina ljepota. Slušajte zborove, kako joj pjevaju u Svibnju, u Listopadu i kroz cijelu liturgijsku godinu!

Kraljicom je postala svijetu, postala je i nama Hrvatima. Mi smo joj podigli svetišta na Bistrici, na Trsatu, Trškom Vrhu, u Sinju i po cijeloj hrvatskoj zemlji. Njezin kult je najveći dokaz velike duše.

»Zdravo, Marijo milosti puna!«

»Posla Bog anđela Gabrijela k Djevici,« da joj donese ovaj pozdrav, da joj kaže, kako je ona jedina bezgrešna među ženama. Da joj prizna, kako je njezina duša bila jedina dostojna i spremna za doček Isusov. Da joj saopći, kako je njezino krilo izabrano za Isusov stan.

»Zdravo, Marijo, milosti puna!«

SADRŽAJ

I. Nedelja Dolaska:
U susret Božiću 5
II. Nedjelja Dolaska:
Tko si, Kriste? 8
III. Nedjelja Dolaska:
Tko si, čovječe 11
IV. Nedjelja Dolaska:
Pripravite Isusu put . . 14
Božić:
Dijete Isus 17
Nedjelja u Božićnoj osmini:
Na propast i na spas . . 20
Nova Godina:
Vrijeme je umiranje . . 23
Blagdan Imena Isusova:
Isusov portret 25
Blagdan Bogojavljenja:
Tvoja Zvijezda 28
Sveta obitelj:
Bračno svetište 31
I. Nedjelja po Bogojavlj.
Potražimo Isusa . . . 34
II. Nedjelja po Bogojavlj.
Božja pažnja 37
III. Nedjelja po Bogojavlj.
Svećenici 39
IV. Nedjelja po Bogojavlj.
Duša u oluji 42
V. Nedjelja po Bogojavlj.
Sotona 45
IV. Nedjelja po Bogojavlj.
Snaga kršćanstva . . . 48
Nedjelja sedamdesetnica:
Kultura duše 51
Nedjelja šezdesetnica:
Mišljenja o sijačima . . 54
Nedjelja pedesetnica:
Zatvorene oči 57
I. Nedjelja Korizme:
»Pisano je« 60
II. Nedjelja Korizme:
Njega slušajte 63
III. Nedjelja Korizme:
»Tko sa mnom ne sabire, prosipa 65
IV. Nedjelja Korizme:
»Razdijeli ljudima« . . 68
Gluha nedjelja:
»U tebi je sotona« . . 71
Nedjelja cvjetnica:
Svemoćni Krist 74
Uskrsna nedjelja:
Blgadan radosti 77
Bijela nedjelja:
Nevjera 80
II. Nedjelja po Uskrsu:
Pastirove brige 83
III. Nedjelja po Uskrsu:
Plač i radost 86
IV. Nedjelja po Uskrsu:
Putovi do zvijezda . . . 89
V. Nedjelja po Uskrsu:
Molitva 92
Spasovo:
Blagdan visina 95
Nedjelja po Spasovu:
Neprilike svećenika . . 98
Duhovi:
»Naučit će vas svemu« . 101
Blagdan Presvetog Trojstva:
Pogled u tajnu 104
Tijelovo:
Blagdan prijateljstva . . 107
2. Nedjelja po Duhovima:
»Molim te, ispričaj me« . 110

3. Nedjelja po Duhovima:
Anđeo čuvar 113
4. Nedjelja po Duhovima:
»Na tvoju riječ« 116
5. Nedjelja po Duhovima:
Svadljivci 119
6. Nedjelja po Duhovima:
Siromasi 122
7. Nedjelja po Duhovima:
Lažni proroci svoje nutrine 125
8. Nedjelja po Duhovima:
Dobra prilika 128
9. Nedjelja po Duhovima:
Kuća molitve 131
10. Nedjelja po Duhovima:
Opsjenari 134
11. Nedjelja po Duhovima:
Jezici i uši 137
12. Nedjelja po Duhovima:
»Idi, i ti čini tako« . . 140
13. Nedjelja po Duhovima:
»Pokažite se svećenicima« 143
14. Nedjelja po Duhovima:
Brižljivi Bog 147
15. Nedjelja po Duhovima:
»Nemoj plakati« . . . 150
16. Nedjelja po Duhovima:
Blagdanske dužnosti . . 153
17. Nedjelja po Duhovima:
Najveća zapovijed . . . 156
18. Nedjelja po Duhovima:
Ispovjedaonica 158
19. Nedjelja po Duhovima:
Neprerušena duša . . . 161
20. Nedjelja po Duhovima:
Tijelo je dar 164
21. Nedjelja po Duhovima:
Opraštanje 167
22. Nedjelja po Duhovima:
Dvovrsni porez 170
23. Nedjelja po Duhovima:
Podrugljivci Isusovi . . 173
Zadnja nedj. po Duhovima:
Dva dolaska 176
Sv. Josp:
Josipova zaštita 179
Sv. Petar i Pavao:
Lik sv. Petra 182
Marijino uznesenje:
»Blagoslovljena Ti« . . 185
Krist Kralj:
»Ja sam se zato rodio« . 188
Svi Sveti:
»Radujte se« 191
Dušni dan:
»Ja ću ga uskrsnuti« . . 193
Bezgrešno Začeće:
Isusov stan 196